

NUR KAHRAMANLARI-11

İHSAN ATASOY

Zulme Boyun Eğmeyen Kahraman

Mehmed Kayalar

© NESİL

Mehmed Kayalar

Zulme Boyun Egmeyen Kahraman

İhsan Atasoy

Jenerik

Yayın Yönetmeni: Ali Erdoğan

Yayın Danışmanı: Metin Karabaşoğlu

Editör: Ömer Faruk Paksu

İç Tasarım: Said Demirtaş

Kapak Tasarımı: Mesut Sarı

ISBN: 978-605-131-172-2

Sanayi Cad., Bilge Sk., No: 2 Yenibosna

34196 Bahçelievler / İstanbul

Tel: (0212) 551 32 25

Faks: (0212) 551 26 59

www.nesilyayinlari.com

nesil@nesilyayinlari.com

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı anlaşmalı olarak **Nesil Basım Yayın Gıda Tic. ve San. A.Ş.**'ye aittir. İzinsiz, kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayımlanamaz.

Dijital Edisyon Editörü: Uğur Turan

Dijital Yayın Tarihi: Nisan 2012

Bu eserin e-kitap çevrimi **Nesil Digital** tarafından yapılmıştır.

www.nesildigital.com

İhsan Atasoy

1949 yılında Trabzon/Of'ta doğdu. 1969-1970 döneminde İstanbul İmam Hatip Lisesi'nden, 1973-74 döneminde İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nden mezun oldu.

1978 yılında gazeteciliğe başladı. Uzun süre köşe yazarlığı yaptı. Yeni Nesil gazetesi Yazı İşleri Müdürlüğü'nden emekli oldu.

Yazar Gülay Atasoy'la evli olup üç çocuk babasıdır.

YAYINLANAN KİTAPLARI

- Kur'an-ı Kerim Meali (Heyetle)
- Peygamberler Tarihi
- İslam'a Bir Adım Daha
- Doğru İslamiyet
- Resulullah'ın Aile Hayatı
- Gençlik ve Arkadaşlık
- Kızılmeydan'dan Kibleye
- Kur'an'dan Esintiler
- Allah Resülü ile 24 saat
- Ben Susuyorum Tarih Konuşsun: Bekir Berk
- Hayatını Davasına Adayan Adam: Bekir Berk
- Nur'un Büyük Kumandanı: Zübeyir Gündüzalp
- Kulluğu İçinde Bir Sultan: Tahiri Mutlu
- İhlas ve Sadakat Abidesi: Bayram Yüksel ve Ali Uçar
- Bediüzzaman'ın Dersinde Yetişen Bir Kahraman: Ceylan Çalışkan ve Çalışkanlar Hanedanı
- Üstadın Manevi Evladı, Fena Fi'n-Nur: Mustafa Sungur

- Bediüzzaman'ın Sır Kâtibi: Mehmed Feyzi Efendi
- Nur'un Birinci Talebesi:Hulusi Yahyagil
- Van Hayatının En Yakın Şahidi: Molla Hamid Ekinci
- Risale-i Nur'un Manevî Avukatı: Ahmed Feyzi Kul
- Zulme Boyun Eğmeyen Kahraman: Mehmed Kayalar

MEHMED KAYALAR (1913-1994)

“İnsanlara karşı zelilane bin yıl yaşamaktansa, izzetle bir dakika yaşayıp ölmek daha iyidir.”

“Kur’an’ın zincirine bağlı bizleri, hiçbir dehşet ve tedhiş koparamayacaktır. Değil bu tarzda ıstıraplar, en dehşetli lümlere de sabır ve tahammül edeceğim.”

Mehmed Kayalar

Önsöz

İSLAMİYET ADINA HER ŞEYİN bittiğinin ve her geçen gün daha kötüye gidileceğinin sanıldığı karanlık günlerde, Üstad bu milletin, ecdadından aldığı irsiyetle, yeniden şanlı mazisindeki gibi dinine sahip çıkacağına inanır. O, “Müslüman neslinden gelen bir adamın akıl ve fikri ne kadar İslamiyet’ten tecerrüt etse bile, fitratı ve vicdanı yine İslamiyet’le bağlıdır” gerçeğinden hareketle Anadolu’nun bağrında yatmış aslanları uyandırmak için yola çıkar.

Bazı dostları tarafından hayatı tehlikede olduğu söylenerek memleketi terk etmesi istenirken o, “Ben Mekke’de de olsam buraya gelmem lazımdı” diyerek, Anadolu’nun bağrına doğru, “demir asa, demir çarık” bir yolculuğa çıkar. Bu topraklarda, vicdanları ve fitratları henüz sönmemiş ve bozulmamış vatan evlatlarını bulup yeniden harekete geçirmek ister. Bu ilahî misyonu yerine getirmek uğruna tarihte eşine rastlanmaz bir diriliş hamlesi başlatır.

Fakat zaman değişmiştir. Bu hamle, eskiden olduğu gibi cephelerde silah ve kılıçla değil, kalem ve kelamla, ilim ve mantıkla kalpleri fethetmekle olacaktır. Çünkü zaman ahirzamandır ve hakimiyet, ilmin, sözün ve hüccetin eline geçmiştir. Kısacası bu cihat, Kur’an’ın elmas kılıcı olan *Sözler*’le olacaktır. Bu gerçeği, İslam âlemine verdiği asırlık hutbesinde şöyle açıklar:

“Evet, nasıl ki eski zamanda İslamiyet’in terakkisi, düşmanın taassubunu parçalamak ve inadını kırmak ve tecavüzatını def etmek, silahla, kılıçla olmuş. İstikbalde silah, kılıç yerine hakiki medeniyet ve maddî terakki ve hak ve hakkaniyetin manevî kılıçları düşmanları mağlup edip dağıtacak.”^[1]

Bunun için o büyük Üstad, kahramanlarının eline top tüfek değil, Kur’an tezgâhında yapılmış, delil ve burhandan örülmüş, belagat ve fesahatle donatılmış manevî bir kılıç verir. Bu maneviyat aslanlarının oluşturduğu mütesanit cemaatle küfrün tahripkâr hücumlarını kırar. İşte bu kahramanların önde

gelenlerinden biri, hiç şüphesiz “Nur’un muallimi”, “Nur’un kahramanı” ve “hayatını Nur’a vakfeden yüksek bir talebesi” Yüzbaşı Mehmed Kayalar’dır.

Büyük Üstad, bahtı kararan İslam’ın yüzünü ağartacak kahramanları bulmak için, adeta gün ortasında kalabalıklar arasında fenerle adam arayan Diyojen gibi, davasını ayağa kaldırarak fedakârları arar. Bunlardan birini bulduğunda dünyalar kendisinin olur. Her kabiliyeti yerinde istihdam etmesini bilen büyük deha, Kayalar gibi, on bin ulema ve meşayih bedel bir kahramanı bulunca sevincine payan olmaz ve onu üstesinden geleceği Doğu’nun en karışık ve en zorlu cephesi Diyarbakır’a sevk eder.

Küçük yaştan itibaren İslam’ın derdiyle dertlenen Kayalar ise, aradığı kumandanı bulmuş olmanın şevkiyle yerinde duramaz. Manevî kumandanından aldığı emir ve direktiflerle küfre ve zulme meydan okur. Büyük Üstad, İslam’ın ve Müslümanların derdine ağladığı gecelerde, kim bilir Anadolu’nun bağrındaki kahramanları hayal ettikçe nasıl teselli bulmuştur. Zihninden ne zaman Doğu ve Diyarbakır geçse, cansiperane hizmet ve faaliyetleriyle Kayalar hayaline gelir ve gözünü uzaklara dikerek, “Aslan Kayalar’ım!” demekten kendini alamaz. Şartlar ağırlaşır zalimlerin baskılarının dayanılmaz olduğu demlerdeyse, “Kayalar’ıma bir haber versen, onların hakkından gelir” diye söylenir. Fakat Kur’an müsaade etmediğinden sabır ve şükür içinde yine çile yudumlamaya devam eder.

Bu kitapta, Kayalar’ın yakın tarihimizde gerçekleştirdiği fedakârane ve cesurane hizmetleriyle karşılaşacaksınız. Sağlam bir irade, büyük bir hamiyet, kuvve-i kudsiyeyle birleşen bir cesaret, zalimlerin yüreklerine korku salan bir heybeti temaşa edecek, ona yapılan zulüm ve işkenceleri okudukça, zaman zaman hislerinize hakim olamayacak ve kendisine olan hayranlığınız ve şükran hisleriniz artacaktır.

Namık Kemal’in şu beytinde ifade ettiği gibi, bu büyük fedakâr-ı İslam’ın kalbinizde yer ettiğini hissedeceksiniz:

“Musırrım, sabitim, ta can verince halka hizmette,
Fedakârın kalır ezkârı daim kalb-i millette.”

Bir dava adamının büyüklüğü, şüphesiz içinde yaşadığı şartların zorluğu, temsil ettiği davanın büyüklüğü ve bunlara paralel gösterdiği hamiyet, gayret ve metanetin derecesiyle ölçülür. Mehmed Kayalar, ahirzamanın en büyük fitnesinin en azgın ve tuğyanlı döneminde mücadele meydanına atılmış ve başkumandanın emrinde bir nefer gibi çalışmıştır.

Atalarımız “üslub-u beyan ayniyle insan” derler. Onun kahramanlık ve fedakârlığını en güzel tarif eden, onun şu mısraları olsa gerektir:

“Hizb-i Kur’an’ız ki, candan geçmişiz, merdaneyiz,
Vuslat-ı Rahman’ı gaye etmişiz pervaneyiz.
Korkumuz yok bir denî dünya için bedmayeden,
Hak için geçtik, ömürden, haneden, sermayeden.
Can feda ettik şeriat uğruna ukba için,
Yıkmışız biz hanümanı Kâbe-i ulya için.”

Şu gelen mısralarda kendisi gibi kahramanları pek güzel tarif eder:

“Şedaid yol bulup fişkırta dönmez iktihamından,
Denizler taşsa tufanlar çevirmez hiç meramından.
Nefesler mevt saçarken sadr-ı nalanında çak olsa,
Dönülmez iktihamından bu gözler belki hak olsa!”

Şair Kayalar

“Kafirlere şiddetli, mü’minlere merhametli” Kayalar’ın kahramanlığı yanında, hassas bir ruh yapısından kaynaklanan eşsiz bir şairlik yönü vardır. O, şiirde kendisine Mehmed Akif’i örnek almış olsa da, aslında Yahya Kemal’le Akif’in bileşimi bir şiir estetiğine sahip olduğu görülür. Nur’dan aldığı ilhamları, diyebilirim ki, onun kadar güzel yansıtan olmamıştır. Bu yönü bile tek başına bir araştırma konusudur.

Bir bayram münasebetiyle Üstad’a yazdığı ve Üstad’ın da uzun zaman yastığı altında saklayıp zaman zaman çıkarıp okuduğu şiir, iddiamızın delili olsa gerektir:

“Burc-u enversin efendim kal’a-i İslam’a sen,
Nail olmuşsun bugün Kur’an ile ikrama sen...
Sensin ol dellal-ı Kur’an yoluna canlar feda,
İltifat-ı Şah-ı Merdan ile sensin mukteda...
Vasfını resmetmeye yok takatim, gelmez dile,
Sen müeyyedsin efendim ol keramat-ı Gavs ile...
Sensin ol Nur naşiri, feyzin demâdem aşikâr,
Oldu mülhidler tahassungâhı senle tarümar...
Kıl keremler bendene kim çar u naçar söyledim,
Sen müceddid kârıbanı hatemisin seyyidim...
Lütfunu bekler gedayız, affedip huddamını,
Aldı feyzinden bu Mehmed daima ilhamını...
Fırka-i naciyyeyiz biz, rah-ı tevhit cephemiz,
Pişiva-i âlem-i İslam sensin şüphesiz...
Günlerin olsun mübarek, makberin bulsun safa,
İsm-i pak hakkı için Ahmed Muhammed Mustafa...”

Zulme Boyun Eğmez

Üstad’dan sonra daire içinde meşrebinin hususi kalmasında, onun zulme ve haksızlıklara boyun eğmez haletinin, müspet hareket çizgisini zorlayan merdane ve tavizsiz tavrının etkili olduğu söylenebilir. Ancak insanlığı insanlığından eden ve tanınmaz hale getiren o şenî zulümler karşısında, büyük hamiyet ve izzet sahiplerinin tahammülü güçtür. Çünkü onlar sadece kendi elemelerini değil, diğer mazlumların elemelerini de ruhlarında hissederler. Zaten dalalet ehli, daha çok bu izzetli kahramanların üzerine gider. Onların dengesini bozup sonra da çevresinde bulunanları topyekûn imha etmek ister.

İşte Üstad, hayatı boyunca bu gibi tuzak ve oyunlara karşı, bütün hissiyatını ve cesaretini içine gömüp Hz. Eyyüb ve Cercis aleyhisselamlar gibi sabretmiştir. Onun erişilmez büyüklüğünün bir yönü de budur. Evet o, davası uğrunda her

çileye sabredip şükretmeye karar verdiği gibi, Kayalar gibi gem vurulmaz aslanları da dizginleyip müspet iman vadilerinde koşturmuştur. İşte bu kahramanlar kervanının serdari Yüzbaşı Mehmed Kayalar'dır...

“Baş eğmeyiz edaniye dünya-yı dûn için” diyen şair gibi, Kayalar da, zalimlerin baskıları ve işkencelerine asla boyun eğmez. Üstad'ın vefatından sonra artan işkenceler karşısında fitrî celadet ve yüksek izzetiyle galeyana gelip zincirlerini kırmak isteyen bir aslan kesilir. Yapılan zulümler bir ara kendisinde hafakanlar meydana getirir, duygu patlamalarına sebep olur. Hatta bu kahraman, “bazen aklın ve muhakemenin haricinde bir hale girse” de bu muvakkat olur. Zira Üstad'ın Ankara'da bizzat kendisini muhatap alarak diz dize, göz göze verdiği dersin himmeti, onu bu haletten kurtarıp hayatının sonuna kadar müspet iman çizgisinde muhafaza eder.

1950-60 yılları arasında çok parlak ve hareketli bir hizmet dönemi geçirmesine rağmen, daha sonra zamanın gadrine uğrar veya kaderin sevkiyle nispeten köşesine çekilir. Fakat, Üstad'dan tevarüs ettiği iman hizmetini, etrafında halkalanan bir avuç samimi, ihlaslı bir fedakârlar topluluğuyla hayatının sonuna kadar devam ettirir.

Bir İnyet

Bu çalışma esnasında gördüğüm inayetlerden birini, onun şahsiyetine ayna tutması sebebiyle bir tahdis-i nimet olarak kaydetmek istiyorum.

Çalışmaya başlamadan önce Kayalar'ın kabrini ziyaret edip, yârani ve yakınlarıyla görüşmek üzere Yalova Çiftlikköy'e gittim. Önce kabrine uğrayıp bir Yasin-i Şerif okudum. Ardından, “Ey Nur'un büyük kahramanı, ey Asrın Çilekeşi'nin yakın dava arkadaşı, ey büyük mücahit! Senin hayat ve hatıralarını gelecek nesillere armağan etmek istiyorum. Bu çalışmada, Allah katındaki makbul hizmetlerini şefaatçi yaparak, Rabb'imden senin adına inayetler, kolaylıklar ve himmetler diliyorum!” diye dua ettim.

Sonra merhumun Çiftlikköy'deki mekânına gittim. Bizi onun yakın muhibbi İrfan Haspolatlı Bey muhabbetle

karşıladı. Saatlerce süren tatlı sohbette, notlar aldık ve takip edeceğimiz yol haritasını çizdik. Bu ilk görüşme çok verimli ve feyizli geçti. Hemen ardından 2011 Ramazan-ı Şerif’i girdi. Mübarek ayla birlikte yoğun bir şekilde çalışmaya koyuldum. Fakat inayetler, kolaylıklar ve yardımlar peş peşe geliyordu. Bu durumu kabri başında yapmış olduğum duanın kabulüne bağladım. Daha sonra Kayalar’ın notlarını karıştırırken gözüme ilişen bir cümle bu düşüncemde ne kadar haklı olduğumu gösterdi. Zira Kalamış’tan Diyarbakır’daki dostlarına yazdığı bir mektupta, kabri başında yapılacak duaların kabul olacağına şöyle işaret ediyordu:

“Mü’min kardeşlerimden, kabrimde bana bir Yasin okuyacak olanların, inşaallah dualarının kabul olacağını rahmet-i ilahiyeden umarım ve niyaz ederim!”

Bu cümleyi okuyunca, heyecanlandım. Çünkü bundan habersiz olarak kabri başında Yasin okuyup dua etmişim. Demek onun da ifade ettiği gibi bu dua kabul olmuştu. Rabb’imin inayetini ve onun himmetini çalışma boyu hep üzerimde hissettim ve şükrettim.

Bir Tevafuk

Son yıllarda sık sık Halid bin Velid’in şehri, mübarek Diyarbakır’a uğramaya başladım. Bunlardan birinde beni havaalanında Dicle Üniversitesi’nden öğretim üyesi dostlar karşıladılar. Akşam namazı vakti geçmek üzere olduğundan beni VIP salonuna aldılar. Namazı kıldıktan sonra emniyet görevlisi bir zat, “Bir çayımızı içmez misiniz?” dedi.

Derken kısa boylu ve orta yaşın üzerindeki çaycı çıkageldi. Çayları ikram ettikten sonra karşıma geçip durdu. Hiç münasebet yokken, parmağını bana doğru uzatarak, “Sen Kayalar Ağabey’i gördün mü?” dedi. Şaşırmıştım. Ben onun hayatını araştırmak için buraya gelmişim ve bu zat başkalarına değil, yalnız bana işaret ederek bu soruyu yöneltiyordu. Heyecanlanmışım. Anadolu’nun bu saf kalpli insanı bir şeyler hissediyordu. Maalesef kendisini göremediğimi söyleyince söze şöyle devam etti:

“Merhum Kayalar Ağabey, her havaalanına gelip gittiğinde buraya uğrar, senin gibi ona namaz kılacak yer gösterir, çay ikram ederdim. Benim boyum onun yarısına bile gelmediği halde, her defasında o uzun boyuyla eğilir, alnımdan öperdi” dedi.

Bu latif hatıra tevafuklar zincirinin bir halkasıydı. O büyük ruhun hizmet diyarı olan ve Medine-i Münevvere ruhaniyeti bulunan Diyarbakır’a adım attığım anda bunu o mücahit ruhun bana bir hoşamedisi olarak algıladım.

Ve Bir Tespit

Çalışmalarda dua ve himmetlerini her zaman üzerimde hissettiğim ve her çıkan kitabı büyük bir alakayla takip ve teşvik eden Sungur Ağabey’in, Mehmed Kayalar’la ilgili tespitlerini merak ediyordum. Çünkü daire içinde Kayalar’ı en yakından tanıyan ve onu en çok ziyaret edenin kendisi olduğunu biliyordum. Fakat son zamanlarda hastalıklarının artması sebebiyle, kendisine bu konuda bir şey sormayı edebe aykırı buluyordum.

Çalışma sırasında bir gün Sungur Ağabey’in Üsküdar’daki mekânına uğradım. Beni her zamanki gibi havari ruhlu kardeşim Asker Mustafa karşıladı. Son günlerde Sungur Ağabey’in rahatsızlığının arttığını söyledi. Akşam namazını kılıp kısa bir ders okuduktan sonra oğlu Muhammed Nur da geldi. Çay içerken aramızda Sungur Ağabey’in hastanede kısa süreli müşahede altında tutulmasının iyi olacağını düşündük. Birden Muhammed Nur Sungur, “İstersen çıkıp birlikte bunu kendisine söyleyelim, belki kabul eder” dedi. Hemen üst kattaki odasına çıktık.

Üstad’ın manevî evladı, büyük Nur kahramanı yatakta bir nur yumağı halinde yatıyordu. Selam kelamdan sonra nasıl olduğunu sorduk. “Herhalde bu hastalık benim son zamanlarımdır” diye bizi mahzun eden bir cümle söyledi. “Ağabey, Üstad’ımız sizin Nur’un bayramlarını göreceğinizi söylemiş, inşaallah daha çok bayramlar göreceksiniz” derken, birden bana dönerek kısık bir sesle, “Şimdi ne ile meşgulsün?” dedi.

Aslında bu konuya girmeyi düşünmüyordum, ama kendisi sorunca, aylardır içimde sakladığım düşüncemi açıkladım. “Sizin dua ve himmetlerinizle şimdi de Mehmed Kayalar Ağabey’i çalışıyorum. Keşke sıhhatiniz iyi olsaydı da Kayalar Ağabey’le ilgili hatıralarınızı sizden dinleseydik” dedim. “Kardeşim, görüyorsun, konuşmaya bile takatim yok” deyince daha fazla rahatsız etmemek için müsaade isteyip ayrıldık.

O sırada yatsı namazı girmişti, namaza durduk. Farz ve sünnetten sonra vitire kalkacaktık ki, Sungur Ağabey’in bizi acele çağırdığını söylediler. Hemen asansörle üst kata çıktık. Bu defa yatağında doğrulmuştu. Karşısında oturmamı işaret etti ve hafif sesle konuşmaya başladı:

“Kardeşim, Kayalar çok büyük bir kahramandı. Şark’ın kilidini açmıştı. Üstad’ın zamanında çok büyük hizmetler yaptı. On bin ulemanın hizmetini gördü. Fakat Üstad’dan sonra hizmeti bir derece hususi kaldı. Onun yerine Fethullah Hocaefendi küllî bir şekilde dünyaya yayıldı. Kayalar’ı yazarken bu dengeyi nazara almak lazım” dedi.

Mesajı almıştım. Hürmetle huzurundan ayrıldık. Evet, başından beri Mehmed Kayalar’da bir farklılık hissediyor, fakat bunu bir türlü kalıba sokamıyordum. Sungur Ağabey’in bu tespiti, zihnimde şimşekler çakmasına ve onun hizmetteki misyonunu keşfetmeme vesile oldu. Evet o, hizmeti geniş daireye taşıma ufku ve potansiyeli yüksek bir kahramandı. Fakat, içinde bulunduğu şartlar ve ondaki pervasız tavır, bu misyonun dar dairede kalmasına sebep olmuş, o vazife Hocaefendi’ye verilmişti. Sungur Ağabey bunu ifade ederek zihnimdeki düğümü çözüyordu.

Gerçekten Kayalar’ın hayatına baktığımızda bunun işaretlerini görüyoruz. Üstad zamanında, o imkânsızlıklar içinde, Dicle kenarında iki buçuk dönümlük arazide iki katlı büyük bir bina inşa etmesi, bütün Şark’ın şeyh ve ağalarını davet edip yüzlerce insana her gün dersler yapması, ilk defa Latin harfleriyle basılan İhlas Risalesi’nden on bin adet istemesi, 27 Mayıs İhtilali sonrası, hapis ve sürgünlerin ardından hizmete yeni bir şevk ve ivme kazandırmak için Dicle nehri kenarında kurduğu çadırlarda 300 çocuğu sünnet ettirmesi, Toroslar’da Tekir Yaylası’nda yazları kurduğu

kamplarla cemaati yeniden derleyip toparlama gayretleri, iyi ders yapanlardan oluşturduğu gruplarla cami ve civar mahallelerde dersler yaptırması, hep hizmeti geniş daireye taşıma gayretlerinin birer örneğiydi.

Sungur Ağabey'e Cenab-ı Hak'tan sıhhat ve afiyetler niyaz ederken, Nur'un büyük kahramanı Mehmed Kayalar'a da bütün Nur dairesi adına rahmet ve mağfiretler diliyorum. Bu çalışmanın, ona olan vefa borcumuz yolunda atılmış küçük bir adım olmasını diliyorum. Bu eşsiz kahramanın hayat ve hatıralarıyla sizleri baş başa bırakırken, çalışmada bana yardımlarını esirgemeyen onun halis dost ve talebelerine teşekkür etmeyi bir borç biliyorum. Rabb'im bizleri dünya ve ahirette bir ve beraber eylesin. Ruhları şad, makamları Cennetü'l-Firdevs olsun. Âmin...

İHSAN ATASOY

Mart 2012, Üsküdar

BİRİNCİ BÖLÜM

Hayatı

Çocukluğu ve Gençliği

MEHMED KAYALAR, 1913 yılında Yunanistan'ın Selanik iline bağlı Kayalar kasabasında dünyaya gelir. Ecdadı, asırlar önce Balkanlar'ın Osmanlılar tarafından fethedilmesi üzerine, İslam'ı tebliğ ve temsil gayesiyle Konya'dan Selanik'e gönderilen "Evlad-ı Fatihan"^[2] ailelerden birine mensuptur.

Babası Mahmud Efendi, Konya Karaman'dan Selanik'e gönderilen Yörük bir ailenin birkaç nesil sonra dünyaya gelen kahraman bir evladıdır. Mahmud Efendi, gönlü ve dimağının zenginliği yanında, bedenen de güçlü bir Osmanlı pehlivanıdır. Mahmud Efendi, aynı zamanda tasavvuf derinlikli, İslamî şuuru çok yüksek bir zattır. Annesi Hüsnüşah Hanım ise, çok dindar ve görgülü bir Osmanlı hanımefendisidir. Hüsnüşah, ismi gibi sireti ve sureti güzel, çevresinde sevilen ve sayılan bir hanımefendidir.

Kayalar, küçük yaşta anne ve babasının manevî ders ve telkinleri altında büyür. Özellikle annesinin kendisi üzerindeki tesirini anlatırken, "Ne öğrendimse annemden öğrendim" demesi manidardır. Ahlak güzelliği ve İslamî şuur yanında, temizlik ve intizam dersini de annesinden aldığını ifade eden Kayalar, bu konuda bir çocukluk hatırasını anlatır:

Babası Mahmud Kayalar

Annesi Hüsnüşah Hanım

“Küçükken annem temizlikle ilgili bana şöyle bir kıssa anlatmıştı: ‘Mehmed oğlum, bir hoca varmış. ‘Bu yıkanmak çok zahmetli bir iş, keşke olmasaydı’ dermiş. Bir de keşiş varmış, ‘Bu yıkanmak ne kadar güzel bir şey’ dermiş. Vefat

ettiklerinde mezarlarını açıp bakmışlar, hocanın yerinde keşişin, keşişin yerinde hocanın yattığını görmüşler!””

Kayalar, İslamî şuuru çok önde tutan bir ailenin tek evladı olarak yetiştirilir. Babası Mahmud Efendi, oğlunun son derece cevval, hareketli ve zeki oluşundan ve küçük yaşta dinî konulara olan hassasiyetinden dolayı ileride İslam’a büyük hizmet edeceğini ümit eder.

Nüfus Mübadelesi

Kayalar ailesi, 1920’li yılların başlarında Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan nüfus mübadelesi sırasında Selanik’ten göçe tabi tutulup Erzincan’a iskân edilir. Bu yüzden Mehmed Kayalar ilk tahsilini Erzincan’da yapar.

Erzincan’a geldikleri sırada, Kayalar henüz 7-8 yaşlarında bir çocukken dahi emsallerinin çok üstünde bir ideal ve İslamî şuur taşıdığı görülür. Hatta bu yaşta Müslümanların başına gelen felaketlerden dolayı duyduğu üzüntü sebebiyle zaman zaman Fırat Nehri kenarına giderek İslam’ın haline ağladığı ifade edilir.

Müslümanların üst üste mağlubiyetleri sebebiyle asker olup iyi bir savaşçı olmayı, bu yolla İslam düşmanlarını mağlup etmeyi hayal eder ve bu yüzden askerlik mesleğini seçer. Girdiği askerî okul imtihanlarında hep üstün başarı elde eder. Önce yatılı olarak İstanbul Kuleli Askerî Lisesi’ne kaydolur. Kuleli’den sonra İstanbul Harp Okulu’na girer. Kayalar, burayı da başarıyla bitirdikten sonra 1937 yılında 24 yaşında genç bir teğmen olarak ordu saflarına katılır.

İslamî hamiyet ve şuur sahibi bir ailenin tek evladı olarak dünyaya gelen Kayalar’ın ruh dünyası, küçüklükten beri manevî değerlerle şekillendiği halde Anadolu’da ailenin karşılaştığı gayr-i İslamî manzara kendilerini düşündürür. Oğulları Mehmed’i İslam çizgisinde yetiştirebilmenin zorluğu onları endişelendirir. Bunun için daha büyük bir gayret göstermeleri gerektiğine inanırlar. Kayalar, aldığı İslamî şuur sayesinde dine karşı yapılan suikastların farkına varır.

Son derece zeki olması yanında, çok çalışkan olan Kayalar, bir yandan müspet ilimleri tahsil ederken, diğer yandan İslam

Tarihi, Tefsir, Hadis, Fıkıh gibi temel İslamî ilimleri okumak suretiyle manevî bakımdan da donanımlı olma gereğine inanır. Bu sebeple yatılı okul sıralarında bile okumaya ve boş vakitlerini değerlendirmeye çalışır.

Sağlam bir dinî terbiye almış olması sebebiyle dikkatli hareket eden Kayalar, öğrencilik yıllarıyla ilgili bir hatırasını şöyle anlatır:

“İstanbul’da Harbiye’de okurken askerî elbiseyle sokağa çıktığımda kızlar bana laf atar, kol vurur, yakınlık göstermemi isterlerdi. Fakat Allah’a şükür, bu gözler, harama nazar bile etmemiştir!”

Mehmed Kayalar (sağ başta), Harp Okulu’nda arkadaşlarıyla

Harp Okulu’nda

Harp Okulu’nda boylu poslu ve son derece gösterişli bir yapıya sahip olan Kayalar, gerek ahlakı ve dürüstlüğü, gerekse pehlivan yapılı görüntüsüyle arkadaşları arasında temayüz eder. Kayalar, askerlik mesleğini istemesinin yanı sıra, uzun boyu, heybetli görüntüsü, atletik yapısı ve her an her türlü tehlikeye atılmaya hazır mizacının tesiriyle okulda hep parmakla gösterilir. Fakat askerliğin maddî bir cesaret ve itaat mesleğinden ibaret olmadığına, aynı zamanda imanî ve ahlakî faziletlerle de donanmak gerektiğine inanır. Bu yüzden maddî silah yanında, manevî ve ilmî silahları kuşanmayı da bir hayat felsefesi olarak kabul eder. Bu maksatla bir elinde silah taşırken, diğer elinden kitabı eksik etmez. Çocukluk yıllarından kazandığı okuma aşkı, onu her türlü dinî, ilmî,

edebî kitaplarla buluşturur; bu sayede beynini ve gönlünü her geçen gün biraz daha aydınlatır.

Harp Okulu'ndan mezun olduğu günlerde

1940'lı yıllara gelindiğinde artık Kayalar genç ve idealist bir subaydır. Ülkenin kaderinde “Cebr-i keyfi-i küfrîye kanun, sefahate medeniyet ve istibdad-ı mutlaka hürriyet” diyen bir zihniyet iş başındadır! Bu rejim sayesinde din, iman ve her türlü ahlak ve faziletin kalplerden sökülme istendiğini görür. Gençliğin büyük bir iman boşluğu içine yuvarlandığını fark eder. Bu manevî tahribat karşısında bir şeyler yapmak gerektiğine inanır. Artık

Bediüzzaman'ın dediği gibi, düşman gövdenin içine girmiş ve ona karşı mukavemet güçleşmiştir. Savaşın mahiyeti değişmiştir. Maddî silah yerine hak ve hakikatin manevî silahları olan delillerle konuşmak zamanıdır.

Bu sahada kendisini daha da geliştirecek kitaplar bulmak ümidiyle başvurduğu kütüphanelerin çoğunun kapatılmış olduğunu görür. Açık olanlarının da eski Yunan ve Latin kaynaklarından tercüme eserlerle doldurulduğunu fark eder. İslamî eserleri ailelerin hususi kütüphanelerinde bulabilir. Temayüz etmiş ailelere müracaat ettiğindeyse çoğu kitabın tehditlerle veya yalan vaatlerle alınıp imha edildiğini öğrenir.

Mehmed Kayalar (solda), Uzakdoğu sporlarına da hakimdir.

Kayalar'ın içine düştüğü şaşkınlık, yerini kızgınlık ve öfkeye bırakır. Bu durum, İslamî hamiyet ve gayretini daha da ateşlendirir. Başta Kur'an olmak üzere kudsî değerlere yapılan bu zulümleri lanetler. Her türlü yasaklama ve zorluklara rağmen eline geçirdiği İslamî ilimleri tetkike devam eder. Tefsir ve hadis gibi ana kaynakları defalarca okur, âlimlerle yarışabilecek bir ilmî seviye kazanır.

Güçlü bir yapıya sahip olan Kayalar'ın bir özelliği de Uzakdoğu sporlarını bilmesi ve rakiplerini yenen bir pehlivan olmasıdır. Harp Okulu'nda yapılan güreş müsabakalarında hep galip gelir. Hatta bir gün, ilk cumhurbaşkanının hazır bulunduğu bir sırada, güreşe tutuştuğu rakibinin sırtını yere getirdikten sonra büyük tezahürat altında kalabalığın önüne getirilir. Kendisini tebrik eden cumhurbaşkanıyla göz göze gelir. Kayalar, daha sonra bu anı anlatırken, gözlerinde bir ispritizma tesiri hissettiğini söyler. Reiscumhur, Kayalar'a gümüş bir dolmakalem hediye eder. Fakat ne hikmetse o kalemi bir kere dahi kullanma imkânı bulamadan kaybeder.

Evliliği ve Çocukları

Mehmed Kayalar, 12 Şubat 1940 tarihinde, aslen kendisi gibi Konya-Karamanlı olup, fethedilen toprakların Evlad-ı Fatihan ailelerinden birine mensup olan Saime Hanım'la evlenir. Saime Hanım da Arnavutluk'un Kozana şehrinden Anadolu'ya gelip Akşehir'e yerleşen bir aileye mensuptur. Saime Hanım (1919-2005), son derece disiplinli, maharetli, Rumeli

yemeklerini de çok güzel yapan tam bir Osmanlı hanımefendisidir. Kayalar'ın, hayatında karşılaştığı bütün zorluklara yılmadan, bıkmadan göğüs gerer ve asla zulme boyun eğmez.

Mehmed Kayalar'la Saime Hanım'ın biri kız, dördü erkek olmak üzere beş çocukları dünyaya gelir. Fakat Leyla isimli kızla Muzaffer Nail isimli erkek çocukları henüz bir yaşlarındayken vefat ederler. Geriye üç erkek evladı kalır. Bunlar yaş sırasına göre şöyledir: Ahmed Mefhar (1944-2003), Müçteba Mehdi (1947-1979), Mahmud Hadi (1948-1993).

Mehmed Kayalar, hanımı ve çocuklarıyla

Mehmed Kayalar, çocuklarının manevî eğitimine çok dikkat eder. Akşamdan sonra sokakta kalmalarına izin vermez. Akşam ezanı eve dönüş vakitleridir. Çocuklarına verdiği sözlerde mutlaka durur, onlara karşı yalancı duruma asla düşmek istemez. Bir gün büyük oğlu Ahmed Mefhar'a akşam çikolata getireceğini vaat eder. Fakat o gün birlikteki işleri uzayıp eve geç dönmek zorunda kaldığından dükkânlar kapanır. Bunun üzerine, oğluna yalancı çıkmamak için bakkalı evinden alıp dükkânı açtırır, çikolatayı aldıktan sonra eve döner.

Çocukları, Kayalar'a karşı son derece hürmetli ve itaatlidirler. Babalarının sözünden çıkmaz ve en ufak bir itaatsizlik göstermezler. Bir gün küçük oğlu Mahmud Hadi sevdiği kızla evlenmek için ailelerden izinsiz kızı alıp Yalova'daki eve getirir, yani kızı bir nevi kaçıır. Kızın yakınları bunu Mehmed Kayalar'a haber verdiklerinde hemen oğluna telefon eder, kıza el sürmeden derhal evine götürmesini

emreder. Mahmud Hadi, babasına hiç itiraz etmeden kızı aldığı gibi evine teslim eder.

Oğlu Müçteba Mehdi'nin, Dicle Nehri kenarında bulunan evin avlusundaki kabri

İkinci oğlu Müçteba Mehdi, 1979 yılında otuz iki yaşındayken İstanbul Kartal yakınlarında geçirdiği bir tren kazası sonunda rayların üzerinde can vererek vefat eder. Bu vefatın o zaman azgın Leninci-Maocu solcu çetelerin bir suikastı olduğu söylenir. Kabri Diyarbakır Dicle kenarındaki dershanenin bahçesindedir.

Üçüncü oğlu Mahmud Hadi ise kan kanserine yakalanarak, babasından bir yıl önce 1993'te o da bekâr olarak ahirete intikal eder. Kabri Çiftlikköy Mezarlığı'ndadır.

Eşi Saime Hanım

Saime Hanım, Mehmed Kayalar'ın vefatından sonra hayatta kalan büyük oğlu Ahmed Mefhar ile Çiftlikköy'deki evlerinde yaşamaya devam eder. Anne, oğlunun mürüvvetini görmeyi çok arzu eder. Bunun üzerine Kayalar'ın talebelerinden Arif Çolaktekin'in kızı Leyla Hanım'a talip olur. Leyla Hanım yanlarında büyümüş, tanıdıkları bir kızdır. Arif Bey, bu teklife sıcak bakar ve 1994'te bu evlilik gerçekleşir. Altı derslane, üstü ev olan Çiftlikköy'deki evde hep beraber yaşamaya devam ederler. Bu evlilikten iki erkek çocuk dünyaya gelir: Mehmed Kayalar ve Müçteba Hadi. Ahmed Mefhar, görüldüğü gibi çok sevdiği babalarının ve vefat eden kardeşinin adlarını çocuklarına verir.

Kayalar sağlığında hep, “Ben torun göremeyeceğim” derken, Saime Hanım, hayatının son döneminde torunlarının sevgisiyle yakınlarının kaybından duyduğu acıları unutmaya çalışır. Fakat kaderin cilvesi, 2003 yılında oğlu Ahmed Mefhar da geçirdiği bir beyin kanaması sonucu fel olarak hayata veda eder ve Çiftlikköy aile kabristanına defnedilir. Cefakâr anne, hayatta kalan son evladını da toprağa vermenin ağır imtihanını da yaşar.

Saime Hanım, bundan sonra torunlarıyla teselli bulmaya çalışsa da giderek ağırlaşan hayatın yükleri altında ezilir ve hep öteki âleme giden dostlarına kavuşmayı arzular. Diyarbakır’daki dostları kendisini ısrarla davet ederler. Çok zengin, fakat ehl-i dünya olan kardeşlerinin İstanbul’da kalması için müstakil bir ev ve hizmeti teklif etmelerine karşı, ahir ömrünü eski dostlarıyla geçirmeyi tercih eder. Bu maksatla tekrar Diyarbakır’a döner ve kendisini ibadete verir.

Üstad’ın dualarında yer alan bu fedakâr ve cefakâr hanıma da dünya gülmez. Dicle kenarındaki evde eski hatıralarına dalarak yaşarken bir gün düşüp kalça kemiği kırılır, aylarca hastanede yatar. Dostları kendisini yalnız bırakmazlar. Son yıllarını büyük ıstıraplarla geçirir. Hatta tekerlekli sandalyeye mahkûm olur. Kendisini hastanede ziyaret eden Askeri Yıldız ve arkadaşları, “Abla geçmiş olsun, nasılsın?” dediklerinde, “Beni sormayın, ben iyiyim. Siz imansız olarak cehenneme giden insanların Risale-i Nur’la imanlarını kurtarmaya çalışın!” diye karşılık verir. Bu, ondaki şuurun derecesini gösterir.

Nihayet, Saime Hanım, 5 Mart 2006’da 92 yaşında, dünyaya bedel kendisine glen ahiret âlemine, rahmet-i Rahman’a kavuşur. Cenazesini Diyarbakır’dan alınıp Çiftlikköy’e getirilir ve buradaki aile kabristanına defnedilir. Allah hepsine rahmet eylesin, meknları cennet olsun. Âmin!

Cefakâr eşi Saim Hanım

Risale-i Nur'la Tanışması

Kayalar, 1937'de 24 yaşında genç bir teğmen olarak ordu saflarına katılır. Önce asıl memleketi olan Konya'da vazife alır. Daha sonra sırasıyla Susurluk, Kemalpaşa, Uşak, Bingöl, Diyarbakır ve tekrar Bingöl'e tayin edilir.

1946 yılında bir kurs için Eğirdir Dağ Komanda Okulu'na gider. Komando birliğinde başkatip olarak çalışan bir zatla tanışır. Bu zat ilk defa kendisine risalelerden bazı parçalar okur. Ayrılırken küçük kitaplardan birkaç tane verir. Kendisi gibi bir asker olan "Nur'un Birinci Talebesi" Hulusi Bey de yıllar önce burada Nurları tanımıştır. Kitabın, o güne kadar ismini hep menfî olarak duyduğu Bediüzzaman Said Nursî'ye ait olması Kayalar'ın dikkatini daha da arttırır. Eve gelir gelmez kitabı okumaya başlar.

Teğmen Mehmed Kayalar

Kayalar, bu kitapta o zamana kadar bulmadığı çok farklı bir tesir gücü bulur. Okudukça aklının aydınlanıp kalp ve ruhunun feyizle dolduğunu hisseder. İnanıldığı halde, inkârcılar karşısında zorlandığı bazı soruların ikna edici cevaplarına rastladıkça kitaplara sarılır. Okudukça İslam'ın geleceği hakkındaki ümidi artmaya başlar. Tekrar arkadaşının yanına gittiğinde, gördüğü ciltli kitapların hepsini almak istediğini söyler. Arkadaşı, onları tek tek alıp okumasının daha iyi olacağını tavsiye eder. Fakat o hepsini birden alıp götürmeyi tercih eder.

Risaleleri okudukça, Nurlardaki hakikatler onu yerinde duramaz hale getirir. Bu hakikatlere bu zamanda herkesin ihtiyacı olduğunu anlar ve yakınlarından başlayarak bu hakikatleri etrafına duyurmaya çalışır.

Bu arada eserlerin müellifi Üstad Bediüzzaman'ı ziyaret arzusu da giderek artmaya başlar. Fakat askerliğin ağır şartları buna pek el vermez. O sırada tayini Diyarbakır'a çıkar. Eline yeni risaleler geçtikçe derin bir nefes alır. Artık davanın sahipsiz olmadığını, Risale-i Nur'un asrın inkâr ve dalalet fırtınalarına karşı en susturucu bir silah olduğunu idrak eder. Bu işin cüzî değil, bütün Müslümanları, hatta insanlığı

alakadar eden küllî bir hakikat-ı Kur'aniye olduğunun farkına varır. Hatta hayatını bu davaya hasretmeye değer olduğunu düşünmeye başlar. Küçük yaştan beri ruhunda var olan İslamî şuur ve ideal hedefini bulmuştur. Kader, bu büyük hamiyet ve cesaret sahibini, Kur'an'ın son mucize-i maneviyesiyle buluşturmuş ve layık olduğu manevî cihat hedefine doğru sevk etmiştir.

Üstad'la Tanışması

Üstad'la tanışması 1950 yılında Bingöl'de görevliyken gerçekleşir. Emirdağ'da kendisini kapıda karşılayan Zübeyir Gündüzalp, Üstad'ın rahatsızlığı sebebiyle on beş günden beri kimseyle görüşmediğini söyler. İçinde Üstad'la görüşme heyecanı dalga dalga olan Kayalar, “Lütfen bir haber verin, Bingöl'den Yüzbaşı Mehmed Kayalar deyiverin, şayet kabul etmezse geri dönerim!” der.

Zübeyir Gündüzalp, Üstad'ın huzuruna girer ve durumu bildirir. Üstad, Kayalar ismini duyar duymaz, yattığı yerden doğrulur, adeta yeniden canlanır. “Hemen çağır, gelsin!” der. Huzura girip göz göze geldiklerinde Üstad'ın hastalığından adeta eser kalmaz ve bu kahraman talebesini ayakta karşılar. Pehlivan yapılı Kayalar'ı öyle sıkı bir şekilde kucaklar ki, Üstad'ın zayıf-nahif kolları arasında Kayalar adeta mengeneye tutulmuş gibi kaburgalarının birbirine geçtiğini hisseder. Ardından iliklerine kadar vücudunu müthiş bir heyecan dalgası kaplar, dizleri titrer ve dili tutulur. Kendinden yüksek rütbeli subayların, önünde titrediği Kayalar, şimdi asrın maneviyat kumandanının önünde titrer. Üstad, ondaki bu manevî hali hisseder ve başını iki eli arasına alarak göğsüne bastırır, bir müddet öylece tuttuktan sonra bırakır. Böyle manevî bir ameliyattan sonra Kayalar kendine gelebilir.

Bu görüşmede Üstad'ın kendisine ilk sorduğu şeyin annesiyle ilgili olması da manidardır. Üstad, “Annen nasıldır?” der. Bu, Kayalar'ı yetiştiren ve Nur hizmetine hazırlayan o muhterem varlığa bir minnet borcu gibidir. Gerçekten Kayalar'ın yetişmesinde en önemli rol annesine aittir. Nitekim annesini kaybettiğinde Kayalar'ın dünyası başına yıkılır, içinde bulunduğu ruh halini, “Artık annemden sonra benim

jipim bozuldu, geri geri gitmeye başladı!” diye ifade eder. Çok sevdiği talebesi ve yakın dostu İrfan Haspolatlı Bey’in eşi öldüğünde de aynı gerçeği dile getirir, “Bu göz dünyada iki kişiye yaş akıttı. Biri annem, biri de senin eşin için” demekten kendini alamaz.

Bu ilk ziyaretinde Üstad kendisini üç gün üç gece yanında misafir eder. Bazen diğer talebelerin yanında, bazen hususi odasında kendisine özel dersler verir. Zübeyir’e, “Misafire iyi bak ve ikramda bulun!” diye tembihte bulunur. Bu sohbetler, Kayalar’ın ruhunda var olan İslamî hamiyet ve gayreti ateşleyen bir sır olur. Zira Üstad onu henüz 17 yaşlarında bir gençken ileride hizmetinde olacak “Sarıklı Genç”lerden biri olarak gayb-aşına gözüyle gördüğünü ifade eder,

“Kardeşim Mehmed, Yirmi Sekizinci Mektup’ta Hulusi’nin bir rüya tabiri var. Demiştım ki: ‘İleride bir genç kuvve-i velayetle daireye girecek.’ Ben o tabiri yaparken senin şahsiyetin karşıma çıkmıştı!” diyerek onu büyük hizmet hedefine doğru sevk eder.

“Kardeşim Mehmed, hususan benim Diyarbakır’a gitmem lazımken, bu vazife şimdi size verildi. Gidip orada Nur hizmetine başlayın!” demesi, manevî kumandan tarafından kendisine cephe ve hedefinin tayini olur.

Ertesi sabah ayrılırken Üstad, bir yandan askerî vazifesini nazara alarak, diğer yandan ondaki cevval ruhun hakikatleri pervasızca açıklama iştıyakı içinde olduğunu fark ederek, “Mehmed Bey, Hz. Ali (r.a.) Kaside-i Celcelûtiye’de ‘sırran tenevveret’ diye bu zamanda bu hizmetin tarzına dikkat çekiyor. Bu noktaya da dikkat edersiniz!” diyerek kendisini yolcu eder.

Diyarbakır'da Hizmet Yılları

Diyarbakır'a Tayini

ÜSTAD'LA TANIŞTIKTAN kısa bir müddet sonra tayini Diyarbakır Askerlik Şubesi Başkanlığı'na yapılır. Kayalar'ın hamiyet, himmet ve şecaati, yerinde durmasına müsaade etmez. Allah'ın kendisine verdiği kabiliyetlerin Risale-i Nur'u yaymak için olduğuna inanır. Diyarbakır'da iman bayrağını haşmetle dalgalandırmaya başlar. Önceleri kahvelerde resmî elbisesiyle sohbet eder, Üstad'ı anlatır. Büyük ilgi toplar. "Bir yüzbaşı hiç çekinmeden din iman diye anlatıyor!" diye dilden dile yayılır. Halkın çoğu merakla onu görmek için gelir. Sohbetini dinledikten sonra nasibi olanlar Nurlarla tanışır.

Bu arada Şark Oteli'nin bir bölümünde sohbete devam eder. Daha sonra evlerde ders yapmaya başlar. Ulu Cami başta olmak üzere Diyarbakır'ın en merkezî camilerini Nurların tebliğine vasıta yapar. Çünkü ona göre bu gerçeğin gizlenecek, saklanacak bir tarafı yoktur. İnsanlığın mutlaka bu hakikatlerden haberdar edilmesi gerekir.

Özellikle Şeyh Said Hadisesi sebebiyle sindirilmiş insanların mekânı olan Diyarbakır, onun açtığı manevî cihat bayrağı altında günden güne korku perdelerini üzerinden atar. Kendisinden önce Diyarbakır'da yedi-sekiz kişi kadar olan Nur talebeleri haftada bir, çekine çekine evlerde ders yaparlar. Kayalar bir müddet bu derslere de katılır. Fakat her dersten sonra haftaya dersin kimde yapılacağına sıra geldiğinde insanların üzerindeki çekingenliği görünce, cesur yüzbaşı ayağa kalkar ve cemaate şöyle hitap eder:

"Kardeşlerim, bundan böyle dersi üzerime alıyorum, artık Risale-i Nur dersleri benim evimde olacaktır. Herkes hiç çekinmeden, rahatlıkla gelebilir ve istediğini de derse getirebilir!"

Önceleri sayıları beş-on kişiyi geçmeyen dersler, Kayalar'ın evinde başladıktan sonra hızla artmaya başlar. Heyecanlı ve cazibeli olan bu derslere katılanlar arttıkça salon almamaya,

bahçeye taşmaya başlar. Hatta derse katılanların sayısının beş yüzlere, binlere çıktığı olur.

Artık Kayalar'ın Diyarbakır'daki evi, Nur'un faal bir merkezi haline gelir. Kayalar bir yandan Risale-i Nur'u Kur'an hattıyla yazıp yazdırırken, diğer yandan Latin harfleriyle okuyup okutmaya devam eder. İhtiyaç duyulan çevre il ve ilçelere de eserleri ulaştırır. İnsanların istifade ettiğini gördükçe artan bir şevk ve gayretle Nurlara sarılır. Artık Risale-i Nur, Kayalar'ın hayatının gayesi haline gelir. Varlığının en mühim sebebini onları okumak ve okutmak bilir. Nurları okumak, muhtaç olanlara duyurmak onun kara sevdası haline gelir. Bediüzzaman'ın, "Eğer Şark'ta Mehmed Kayalar ve Hulusi Bey olmasaydı, ben gitmeye mecbur olurum" demesindeki sırra mazhar olur.

Böylece Kayalar, Şark'ta Üstad adına hizmet gören bir vekili ve sindirilmiş halkın üzerinden korkuyu kaldıran cesur bir nokta-i istinadı olur. Kayalar, Üstad'ı ziyaretten ayrılıp Diyarbakır'a gelişini ve o zamanki hissiyatını Şerif Nazlıcan'a anlatırken şöyle der:

"Üstad'ımın İmam-ı Ali'ye (r.a.) atfen söylediği 'sırran tenevveret' sözü, Diyarbakır'a gelene kadar beni meşgul etti. Hep düşündüm. Bir hakikati hakikat olarak bileceksin, göreceksin, ama açıkça ilan edemeyeceksin, gizli kapalı kalacak! Bu benim fitratıma uymuyordu. Diyarbakır'a geldiğimde Hz. Ali'nin Celcelûtiye'sindeki 'sırran tenevveret' ibaresinin ebced hesabıyla dökümünü yaptım. Tam 1950'ye isabet ettiğini gördüm. Hemen bunu Üstad'a bir mektupla bildirdim. 'Üstad'ım, üç gün üç gece misafir ettiniz. Çok ders ve tavsiyelerde bulundunuz. Bütün ders ve tavsiyeleriniz başım gözüm üstüne. Fakat Hz. Ali'nin Celcelûtiye'sindeki 'sırran tenevveret' cümlesi yaptığım hesaba göre 1950'ye isabet ediyor. Biz de şimdi 1950'nin tam içindeyiz. Benim fitratım hakikati gizlemeye razı olmuyor. Bu yüzden 'sırran tenevveret'i 'cehren tenevveret' olarak algılıyorum. Üstad'ım bu işin artık gizlenecek tarafı kalmadı, bu gerçeği ilan etmek zamanıdır!' diye yazdım, gönderdim. Üstad'dan gelen cevabî mektupta, 'Barekallah Mehmed kardeşim, sen serbestsin!' diyordu."

Üstad'dan gelen cevap üzerine Kayalar, kendine mahsus tavrıyla iman hakikatlerini her vesileyle ve her yerde ilan eder. Bu arada Üstad'la sürekli irtibat halinde olur. Ancak asker kisvesi altında Nur hizmetini yürütürken bir takım zorluklar önüne çıkmaya başlar. Üzerindeki takipler, baskılar yoğunlaşır. Bu arada evinde başlattığı derslere gelip gidenlerin sayısı her geçen gün artar. Bu durumda hizmetin resmî görevle yürütülmesinin güç olduğu ortaya çıkar. Kayalar, bütün bağlardan kurtulup hayatını tümüyle hizmete vakfetmeyi düşünür. Bu düşüncesini bir mektupla Üstad'a bildirir. Üstad, çoluk çocuğunun mağduriyetini nazara alarak buna pek razı olmaz, şimdilik görevine devam etmesini söyler.

Mehmed Kayalar (sağda), asker arkadaşıyla

Emekliye Ayrılır

Bu arada Diyarbakır Askerlik Şubesi'nde görevliyken tayini birden Bingöl'e çıkar. Bu tayin sebepsiz değildir. Bir yandan Diyarbakır'daki hizmetine set çekilmek, diğer yandan Bingöl'de sıkı kontrol altında tutularak hizmetine engel olunmak istenir. Nitekim daha sonra, 27 Mayıs İhtilali'nin başında yer alacak olan Cemal Tural, o tarihte Bingöl'de alay komutanıdır. Yüzbaşı Kayalar, doğrudan doğruya onun emrine

verilir. Azılı laik Albay Tural eliyle inançlı Yüzbaşı Kayalar istenilen kalıba sokulup yola getirilecektir!

Haliyle iki zıt kutbun bir arada olması beraberinde tartışmalar getirir. Her defasında Kayalar'ın eşsiz bilgili ve hatip şahsiyeti galip gelse de, Cemal Tural saplandığı peşin hükümlerin ağından kurtulup gerçekleri kabule yanaşmaz. Hatta Kayalar'a olan kin ve nefreti daha da artar. Kayalar'ı fikrinden döndüremeyeceğini anlayan Cemal Tural, yeni yollar denemeye başlar. “İrticai faaliyette bulunuyor, cuma namazlarında askeri camiye götürüyor, askere İslam tarihi dersleri veriyor!” diye hakkında genelkurmaya bir sürü şikâyet dilekçesi gönderir.

Kayalar, gelen savunmalara verdiği cevapta, yaptıklarının askerî tüzük ve yönetmeliklere aykırı bir yönü olmadığını ifade eder. Fakat, çarpık bir laiklik anlayışı ve körü körüne bir irtica saplantısı içinde olanları bunlar tatmin etmez. Nihayet Cemal Tural, genelkurmaya yazdığı son bir dilekçeyle, “Ya bu irticacıyı buradan alın ya da beni!” demek zorunda kalır. İlginçtir, Kayalar, kendisinin astı olmasına rağmen, her defasında karşı karşıya geldiklerinde onun önünde titrer. Bu, “el-hakku ya'lu” sırrının tecellisinden başka bir şey değildir.

Bingöl, Kayalar'la Cemal Tural'ın şiddetli rejim ve din tartışmalarına sahne olur. Hatta Ankara'dan teftiş için yüksek rütbeli subaylar Bingöl'e gönderilir. Yapılan soruşturmalarda askerî disiplin ve eğitim alanında bir açığı bulunamayan Kayalar için bu defa illegal bir baskı yolu denenir. Bu vesileyle düzenlenecek baloya eşiyile birlikte katılması istenir. Gazino gündüzden donatılır, içkiler masalara dizilir.

Kayalar diğer subaylar gibi baloya katılma talimatı alınca hemen Cemal Tural'a çıkar. “Biliyorsun ben, bütün kötülüklerin anasının içildiği bir yere gitmem!” der. Cemal Tural, “Bu bir emirdir, emrediyorum!” deyince, “Bir savaş olsa emriniz baş üstüne. Fakat askere emirle içki içirildiği görülmemiştir, bu kanunen de yasaktır. Hem ben böyle özel bir eğlence yerine emirle gitmek zorunda değilim!” der.

Bunun üzerine subaylar, “Senin bu yaptığın laikliğe ve Atatürk ilkelerine aykırıdır” deyince, “Laiklik ve Atatürk ilkeleri, emirle askeri içki içmeye ve fuhşa zorlamak mıdır?”

deyince tartışmanın dozu giderek artar, tansiyon yükselir. Bu arada bazı subaylar, “Ne olacak molla, softa” diye alay ve hakarete bulununca, Kayalar dayanamaz, “Ulan dinsiz alçaklar!” diye üzerlerine yürür. Araya girenler kendisini güçlkle zapt ederler.

Bu durum bardağı taşıran son damla olur, artık bu işin bundan öteye gitmeyeceğini anlar ve kesin kararını verir. Ertesi sabah ilk işi, emeklilik dilekçesini yazıp göndermek olur. Dilekçeyi verdikten sonra Üstad’a telgraf çekerek, “Üstad’ım, affınıza sığınarak emekliliğimi istedim” der.

Üstad telgrafı eline alınca ayağa kalkar ve “Kardeşim Mehmed Kayalar, işte şimdi dünyayı ayağının altına aldı. Maşaallah, barekallah!” diyerek bu fedakârlığı takdir ve tebrikle karşılar. Böylece 1952 yılı itibariyle Kayalar, bütün dünyevî bağlarından sıyrılıp iman ve Kur’an hizmetine vakf-ı hayat etmiş olur.

Kayalar, bu şekilde rütbe ve maaşından olunca Konyalı zengin bir iş adamı, kendisine yüksek bir maaşla fabrikasının başında genel müdürlük teklifinde bulunur. İkinci kez Üstad’ın ziyaretine gittiğinde bu konuyu da açar ve istişare eder. Bu gibi durumlarda Üstad’ın metodu, “Akla kapı açıp ihtiyarı elden almamak” şeklindedir. Nitekim önce, “Gayet münasiptir” dedikten sonra, “Fakat sen Diyarbakır’dan ayrılacak olursan, oradaki o mühim hizmet için, ya ben ya da Zübeyir’in Diyarbakır’a gitmesi gerekir!” demesi üzerine mesajı alır. Daha başka bir şey demeden hemen Diyarbakır’a döner ve bütün hızıyla kaldığı yerden hizmetine devam eder.

Üstad Maaşa Bağlar

Üstad, hizmet-i imaniye uğrunda makamını, mevkiini, rütbe ve maaşını terk eden bu talebesini mağdur etmez. Dünyevî kumandanlığı bırakıp hidayet serdarının manevî kumandanlığı altında namsız nişansız bir nefer olmayı tercih eden fedakâr talebesini her ay yetecek kadar bir maaşa bağlar. O gün için bir benzeri olmayan, kendisi, hanımı ve çocuklarını geçindirecek miktardaki parayı, her ay muntazaman Diyarbakır’a gönderir.

Bu durum, Üstad'ın vefatına kadar devam eder. Üstad, Zübeyir ve Sungur Ağabeylere, “Ben ölürsem Mehmed Kayalar ve hanımının maaşını günün şartlarına göre Risale-i Nur'un gelirinden göndermeyi ihmal etmeyin” diye vasiyet eder. Çocukları küçükken maaşa tabi edilirken, büyümüş olmaları sebebiyle son vasiyette yer almazlar.

Üstad Bediüzzaman'ın Mehmed Kayalar'a gönderdiği gümüş paralardan biri

Üstad'ın vefatından sonra araya giren Sivas Kampı ve Çanakkale sürgünlerinde bu maaş kesintiye uğrasa da Çanakkale'den sonra Zübeyir Ağabey Şehmuz isimli bir talebeyle Kayalar'ın maaşını göndermeye devam eder. Şehmuz, Mehmed Kayalar'a geldiğinde, “Her defasında buraya kadar zahmet etmeyin, şehir merkezinde Şerif Nazlıcan'a teslim edin, o bana getirir” der.

Diyarbakır'da 10 numaralı dersane açılınca, hem oraya hem de Kayalar'ın derslerine devam eden Şehmuz, her ay bu maaşı kendisine ulaştırmaya devam eder. Her nedense daha sonra bu paranın gönderilmesi kesintiye uğrar. Bu durum karşısında Kayalar, “Üstad'dan gelen bir lira bile benim için dünyaya bedeldi. Ama ondan sonra gelen bir lira bana minnet ve azap oluyordu, böyle olması daha iyi oldu” diyerek bir yandan sevindiğini, bir yandan da üzüldüğünü dile getirir.

1950-60 Arası Hizmetleri

Kayalar, emekliye ayrıldıktan sonra Ulu Cami yakınında küçük bir kulübe kiralar. Kalem, defter, silgi ve gazoz gibi şeylerin satıldığı bu mekânda daha ziyade oğulları durur. Burası aynı zamanda Nur talebelerinin irtibat yeri olarak da vazife görür. Risaleler önce buraya gelir. Nur talebeleri birbirleriyle buluşmak için burayı adres verirler. Kayalar'ın sağ kolu mesabesinde Hanefî Dayı gelen risaleleri buradan alır, valiye, emniyet müdürüne ve idari amirlere götürüp okumalarını temin eder. Yaptıkları işin yasak ve gizli saklı bir iş olmadığını anlatmak ister.

Oğulları Ahmed Mefhar, Müçteba Mehdi ve Mahmud Hadi

Kayalar, sadece evinde değil, çeşitli camilerde ve şehrin çeşitli semtlerinde sabah ve ikindiden sonra dersler koyar. Bazılarına bizzat kendisi, bazılarına da görevlendirdiği kişiler katılır. Hatta yetiştikten sonra kendi çocuklarını da bu derslerde istihdam eder. Risale-i Nur'u çok iyi anlayan ve güzel yorumlayan oğlu Ahmed Mefhar, Ulu Cami'de sabah akşam kürsüye çıkarak ders yapar.

Bu arada istihbarat, Kayalar'la birlikte ders yapan otuz kişinin listesini valiliğe göndererek, "Bunlar camileri işgal ettiler!" diye şikâyette bulunur. Vali menfî fikirli biri değildir,

ama yine de şikâyet olunca Kayalar'ın büyük oğlu Ahmed Mefhar'i makamına çağırır.

“Oğlum baban zaten bu işi yapıyor, sen niye yapıyorsun?” deyince, “Sayın vali, ben de o babanın oğluyum da ondan” cevabını verir. Vali, “Oğlum sen okulunu oku, bu işlere karışma” diye nasihatte bulunarak kendisini serbest bırakır.

Böylece Risale-i Nur'dan toplumun her kesimi haberdar edilmiş olur.

Diyarbakır'da, önceleri Şark Otel ve ayrı ayrı evlerde ders yapılırken daha sonra Kayalar, Balıkcıbaşı semtindeki müstakil tek katlı evinde ders yapmaya başlar. Bundan sonra ikinci olarak Dağ Kapısı semtinde, Dört Yol'daki eve taşınır. En uzun süre kaldığı yer burasıdır. Burası, Çarşı Polis Karakolu'nun yanındaki sokakta, müstakil tek katlı, geniş avlulu bir evdir. Üçüncü olarak 1958'de Hasırlı Mahallesi'nde ikamet eder. Burada bir sene kadar kaldıktan sonra ev sahibine baskı yapılarak evden çıkarılması istenir.

Demokrat Parti iktidarının inananlara sağladığı kısmî serbestiyet ortamı olmasına rağmen gizli komitelerin faaliyetleriyle sürekli taciz edilir. Fakat Kayalar bunlara aldırmadan kalabalık dersler yapmaya devam eder. Bu derslere katılanların sayısı her geçen gün artar. Diyarbakır yediden yetmişe onun sayesinde Risale-i Nur'dan haberdar olur. Halk onları sokakta görse, hürmetle selamlar ve önlerinde eğilir. Diyarbakır bu sayede bütün Doğu illerine Nur dağıtan bir merkez olur.

Üstad, Doğu ve Güneydoğu'dan yanına gelenlere veya oralara gidecek olanlara hep Diyarbakır'a, Kayalar'a uğramalarını söyler. Hatta uğramadan yanına gelenleri, “Neden Kayalar'a uğramadınız, neden ona uğramadan buraya geldiniz?” der. Böylece Diyarbakır, o yıllarda gerek menfî milliyetçilik ve ırkçılığın, gerekse inkârcı ve azgın solculuk cereyanlarının kırıldığı bir iman kalesi haline gelir, küllî hizmetlere medar olur. Kayalar'ın yakın talebesi Şerif Nazlıcan o zamanki hizmetleri anlatırken şöyle der:

“Kayalar Ağabey açıktan hizmet ediyordu. Kapısının önünde de emniyet vardı. Binlerce insan girip çıkıyordu. Avlu dardı ve

dolup taşıyordu. Evinin büyük bir salonu vardı. En az beş yüz kişi olurdu. Diyarbakır'ın avluları geniştir. Avludan dışarı taşıyorduk. Çok kalabalık oluyordu, sıkışıyorduk. Derste diz üstü otururduk. Yayılmazdık. Büyük bir nizam vardı. Öyle gelişigüzel oturmak yoktu.

Bir saatlik akşam dersi yapıldıktan sonra sorusu olanların sorularını cevaplardı. Cevaplamadan bırakmazdı. Ondan sonra dağılırdık, ama isteyen özel sohbet için kalırdı. Bazen sabahlara kadar bu sohbetlerin sürdüğü olurdu. Kayalar Ağabey'in yirmi sene hayatı hep böyle geçti. Dersten sonra mutlaka, 'Sorunuz var mı?' derdi. Birini boş görse ikaz eder, 'Bir şeyler yapın, hiçbir şey yapamazsanız tesbih çekin. Boş durmayın, Risale-i Nur okuyun!' derdi."

Keyfî Uygulamaya Tepki

Kayalar, "Bir millet cehaletle hukukunu bilmezse, başındakileri müstebit yapar" sözünden hareketle, hak ve hukukları elinden alınanlara daima cesaret verir ve onlara hak arama yollarını gösterir. Yapılan kanunsuz keyfî uygulamalara çok kızar ve bunlara karşı sessiz kalınmamasını ister. Bu konuda Mevlüd Polat'ın hatırası şöyledir:

"O günlerde (1957) bıyıklarımızı kesmemiz için üstlerimiz bize emir vermişlerdi. Biz beş arkadaş, bu konuda herhangi bir kanun olmadığından sünnet-i seniyyeye muhalefet etmemek için bıyıklarımızı kesmemiştik. O zaman mevzuat bıyık bırakmaya müsaitti. Yapılan sırf keyfî bir uygulamaydı.

Bir gün garnizon komutanı bizi teftişe geldi. Bıyıklarımızı görünce bir şey diyemedi. Fakat arkadaşım Ahmed Yayla'ya, 'Sen bu kalemini neden göğsüne taktın?' diye ona 14 gün katıksız hapis cezası verdi.

Ben o gün akşam derse gittiğimde durumu Kayalar Ağabey'e anlattım. Çok kızdı. Bana, 'Peki gerekçe ne?' dedi. 'Asıl gerekçe bıyıklarımız, ama ondan dolayı ceza veremedikleri için böyle bir yol seçtiler' deyince, 'Hemen gidin biri reisicumhura, biri başbakana, biri içişleri bakanına, biri de genelkurmay başkanlığına olmak üzere dört tane telgraf çekin!' dedi.

Biz de gidip Ahmed kardeşin hanımının diliyle şu mealde bir telgraf çektik: ‘Kocamın askerî talimatlara ve nizama aykırı hiçbir hareketi olmadığı, ben de buraya yeni tayin edilmiş garip kimsesiz biri olduğum halde bir kalem bahane edilerek kocama haksız bir şekilde 14 gün hapis cezası verilmiştir. Mağduriyetimizin giderilmesini arz ederim.’ O günün parasıyla telgraflar 80 lira tutmuştu.

Bir gün sonra işe gittiğimde baktım Ahmed Yayla masasının başında oturuyor. ‘Sen dün ceza almıştın, ne oldu?’ dedim. ‘Polat kardeş, dün gece sabaha karşı Tümgeneral Suat Erbay geldi, beni çıkardı, odasına götürdü, çay ikram etti, ‘Ben de Demokrat’ım, bizi yanlış anlamayı istemem’ diyerek beni serbest bıraktı. Telgraftan sonra bizzat Reiscumhur Celal Bayar emir vermiş’ dedi.

Gidip bunu Kayalar Ağabey’e anlattığımda çok sevindi ve ‘Akılları başlarına gelsin. Bir kalem için 14 gün hapis cezası vermek ne demekmiş görsünler’ dedi.”

Kayalar’ın Diyarbakır’daki bu hizmetleri 1956-57’lere kadar ufak tefek karakolluk hadiseler dışında fazla bir engele takılmadan devam eder. Fakat bu yıllarda Halk Partisi’nin muhalefeti azgınlaşmaya başlayınca, gizli güçleri de harekete geçirirler. Başta Kayalar olmak üzere, bütün Nur talebeleri yakın takibe alınır.

Zaman zaman casuslar derse gelip gider, istihbarat toplarlar. Bir defasında dersten sonra, “İçimizde casus ve münafıklar var, biz bunları biliriz. Belki hakikatleri idrak eder ve hidayete ererler diye bunları ifşa etmeyiz” der.

Yine bir gün ders esnasında kalabalığın içinde birinin gözüne bakarak, “İtlik yapmayın! Eğer Allah’ın Settar ismi olmasaydı, seni şimdi kulaklarından tutup kaldırır, teşhir ederdim!” der.

Allah’sız Sami!

Askeri Yıldız’ın o günlere ait bir hatırası şöyledir:

“Ben Kayalar Ağabey’i 1955’te tanıdım. O zaman evi şehrin içinde, Çarşı Polis Karakolu’nun yanındaydı. Devamlı dersine gidiyorduk. Karakolun bir baş komiseri vardı. ‘Allah’sız Sami!’ diyorlardı. Fakat haddizatında adam İslamiyet’ten uzak

değildi, yaşamasa da biliyordu, saygılıydı. Rakı içip sarhoş olan ve çevreyi rahatsız edenleri alıp arabaya atıyor ve Urfa yolu üzerindeki Şeytan Deresi'ne götürüp bırakıyordu. Verdiği ceza buydu. Bunun için kendisine, 'Allah'sız Sami!' diyorlardı.

Bir gün Kayalar Ağabey'in Çarşı Polis Karakolu yakınındaki evinde dersteyiz. Bir bekçi geldi, elinde Türk Hava Kurumu'nun sarı zarfları vardı. Zarfları fitre konması için getirmişti. Biz, 'Şu anda Kayalar Ağabey yok, ondan habersiz yapamayız' dedik. Gitti, biraz sonra tekrar geldi. Bu defa, 'Sana söyledik, niye tekrar geldin?' deyince, 'Ben şimdi gidip Sami Bey'e söylersem, siz burada ders bile yapamazsınız!' diye tehdit savurdu. Biz de, 'Git, kime ne söylersen söyle!' dedik.

Ertesi gün bunu Kayalar Ağabey'e söyleyince, bana, 'Askeri kardeş kalk!' dedi. Yanımıza bir arkadaşı daha aldık, beraber karakola gittik. O uzun boyuyla iki elini karakolun kapısına dayayıverdi. 'Hangi dinsiz, imansız Risale-i Nur dersini menedecekmiş, karşıma çıksın!' diye bir gürledi. Başkomiser Sami Bey, Kayalar Ağabey'in sesini tanıdı, içeriden koşarak geldi, 'Risale-i Nur'un dersini menetmek hiç kimsenin haddi değil' dedi. O zaman Demokrat Parti iktidardaydı. Sonra içeri girdi, polisler hemen sandalye verdiler, oturdu. Bir de kahve yapıp getirdiler, kahveyi içtikten sonra kalktık, geldik."

Bataklığa Saplana Saplana

Askeri Yıldız'ın başka bir hatırası, yine o zor şartlarda yapılan hizmetleri anlatması bakımından manidardır:

"Şimdiki yerin (Dicle) inşaatı bittikten sonra dersler oraya taşındı. Her gece ders vardı. Şehirden epeyce uzaktı. Askerî cezaeviyle sağlık müdürlüğü arasında bir yoldan geçilerek gidiliyordu. Fakat etrafı bataklıktı, o zaman orada şeftali bahçeleri vardı.

Bir gece oraya derse gidiyorduk. Sağlık müdürlüğü ile cezaevinin yanından geçerken bir başçavuş birkaç askerle yolumuzu kesti. Derse gitmemizi engellemek için bizi jipe bindirdi, ta Dağkapı semtine getirip bıraktı. Ben arkadaşlara,

‘Nasıl derse gitmeyiz?’ dedim ve yaya olarak arkadaki yoldan gitmeye karar verdik.

Bayağı uzun bir mesafe vardı. Her taraf kar, su... Bataklık sebebiyle kayanın dibinden geçelim dedik. ‘Tamam, sen uzun boylusun, önden git, biz arkadan gelelim’ dediler. Dört kişiydik. Taşlar üzerinden sekerek gidiyorduk. Bir ara kaydım, sağ ayağım dizime kadar bataklığa saplandı. Ayağımı çektim çıkardım, ayakkabım orada kaldı. ‘Tek başına seni ne yapacağım!’ diye öteki ayakkabımı da tuttum attım. Koşa koşa karlar üzerinde gittik. Kapıda ayaklarımızı yıkadık, içeri girdik, oturduk.

Biraz sonra baktık ki, o başçavuş yine bir manga askerle geldi. ‘Beni komutanım gönderdi, destekilerin listesini istiyor ve bu akşam ders yapmayacaksınız diyor’ dedi. Kayalar Ağabey bir hiddetlendi, ‘Git o komutanına söyle, destekilerin isim listesini de vermem, derse de devam ederim! Gelsin ne yapacaksa yapsın!’ dedi. Sonra başçavuş çaktı gitti, bir daha da gelmedi.

Ben çıkarken, ‘Askeri kardeşim, orada birkaç ayakkabı var, bak hangisi ayağına olursa al giy’ dedi. Dersten sonra bana dedi ki: ‘Askeri kardeş, bir kişiyi de yanına al, yarın Demokrat Parti İl Başkanı’na git ve benim söylediğimi söyle, ‘Siz Demokrat değilsiniz’ de’ dedi. İl Başkanı Cevdet Hayırlıoğlu idi. Araba parçaları satıyordu.

Bir arkadaşı da yanıma aldım, sabahleyin Cevdet Bey’in yanına gittik. Durumu anlattık. Ve ağabeyin dediğini aynen söyledik. Dedi: ‘Askeri kardeşim bu çok ağır bir kelimedir.’ Kalktı, yanında çalışan bir işçisini gönderdi. İl idare heyetini toplantıya çağırıldı. ‘Siz gidin, biz meseleyi hallederiz’ dedi. Ondan sonra il idare heyetini topladı. Bir grup valiye, bir grup il emniyet müdürlüğüne, bir grup da jandarma komutanlığına gittiler. Ondan sonra bir daha da önümüzü çevirmedi.”

Tanınmış Âlimler

Kayalar, Risale-i Nur yanında İslamî ilimlere de vakıf olduğundan, özellikle Doğu’daki şeyh ve ağaları davet ederek onları da Nurlardan haberdar eder. Bunun için Kayalar’ın evi

zaman zaman Doğu'nun tanınmış âlim ve şeyhlerinin uğradığı bir tekke veya medrese halini alır.

Başta o bölgenin meşhur âlim ve fazıl şahsiyetlerinden Hacı Hüseyin Efendi, Molla Ali Efendi, Molla Sıddık Efendi, Silvan ve Ceylanpınar yöresinden Molla Sabri Efendi, Çermik'ten Molla Abdülkerim Efendi, Nusaybin Müftüsü Molla Selahaddin Efendi gibi zatlar çeşitli vesilelerle Kayalar'ın dergâhına uğrar, Risale-i Nur ve Üstad üzerine derin sohbetlere dalarlar, Risale-i Nur'a ve Üstad'a olan hayranlıkları artar. Bu sayede Nurların bölgede daha geniş kitlelere yayılması sağlanmış olur.

“Abdülmecid’e Ders Ver!”

Üstad'ı ve Risale-i Nur'u gerçek mahiyetiyle kavrayan Kayalar, bu gerçekleri âlimlere de anlatır. Üstad'ın manevî şahsiyetini ve onun karşısında yer alan gücün mahiyetini ayet ve hadislere dayanarak izah eder. Şark'ın büyük âlim ve şeyhleri onun bu açıklamalarına hayran kalırlar.

1958 yılında Üstad'ın kardeşi Abdülmecid Efendi, bir meseleden dolayı Diyarbakır'a gitmek ister. Bunu haber alan Üstad kendisine, “Çok sevdiğim talebem, Mehmed Kayalar'a uğramayı ihmal etme!” diye haber gönderir. Ardından Kayalar'a hitaben bir mektup yazar, “Kardeşim Abdülmecid sana uğrayacak, ona dersini ver” der. Kayalar, kendisi zaten büyük bir âlim olan Abdülmecid Efendi'ye ne ders verebileceğini düşünür. Fakat sonra Üstad'ın ne demek istediğini anlar. Zira hocaların ahirzaman hadisatını yorumlamakta içine düştükleri müşterek problemleri vardır. Herhalde Abdülmecid Efendi'nin de bu konuda ikaz edilmesi gerekir diye düşünür.

Abdülmecid Efendi Diyarbakır'a gelip kendisine uğradığında aralarında altı-yedi saat süren uzun bir sohbet cereyan eder. Beşinci Şua çerçevesinde ahirzamanın mühim şahıslarını konu alan bu sohbet, zaman zaman itirazlar ve sorulu cevaplı tartışmalarla devam eder. Sohbet sonunda Abdülmecid Efendi ilk defa orada gözyaşları içinde Üstad'ın ahirzamanın vazifeli şahsiyeti olduğunu idrak eder. İlginçtir, o güne kadar Üstad'a mahalli ifadeyle Seyda diye hitap eden

Abdülmecid Efendi, ondan sonra stad diye hitap etmeye başlar.

Yıllar sonra Konya'da Halıcı Sabri'nin dükkânında Kayalar'ın bir talebesine rastlayan Abdülmecid Efendi, kendisiyle yapmış olduğu bu sohbetin etkisinde olarak, "Kardeşim, Mehmed Kayalar, kemalatın zirvesine erişmiş bir zat-ı celil-i alikadirdir" demekten kendini alamaz.

Mahkemeler ve Mdafaalar

1950'den sonra Demokrat Parti'nin sağladığı kısmî güven ortamı içinde baskılardan uzak hizmetler devam etse de, millete verilen din ve vicdan hürriyetini çok gören geçmişin müstebit zihniyeti 1956'ya gelindiğinde azgınlaşmaya başlar. Bu tarihten itibaren Demokrat Parti'ye rağmen gizli dinsizlerin adliyeyi tahrikiyle aramalar ve baskılar da artmaya başlar. Kayalar, Diyarbakır'da dört kez mahkeme huzuruna çıkarılır. 1958 yılında Diyarbakır Hapishanesi'nde altı ay tutuklu olarak yargılanır.

Kendisini çok seven Diyarbakır'ın dindar halkı, mahkeme günleri cesur ve dindar yzbaşlarını dinlemek için mahkemeye akın ederler. Kalabalık, salon ve koridorları doldurduğu gibi sokaklara kadar taşar. Bir defasında sokakta biriken kalabalığın tezahratından mahkemeye devam edemeyen reis, salonun penceresinden başını uzatarak kalabalığı yatıştırmak zorunda kalır.

Kayalar, müdafaasında stad gibi daima hukuka bağlı kalarak, hakimlerin insafına hitap eden bir üslup kullanır. Bu bakımdan 1956'da Diyarbakır Sulh Ceza Mahkemesi'nde yaptığı müdafaa Nur tarihine geçecek kadar şaheserdir. Bu müdafaa, Risale-i Nur'un msaderesini kaldırmaya vesile olduğu gibi, mahkemenin beraatla neticelenmesine de sebep olmuştur.

1958'de Diyarbakır Ağırceza Mahkemesi'nden çıkışı

Üstad, “Birkaç defa beraat kazanan Risale-i Nur’un birkaç vilayette haksız müsaderesine dair, Nur’un yüksek bir talebesinin mahkemesindeki müdafaasından bir parçadır” diyerek bu müdafaanın büyük bir bölümünü, 1959 tarih baskılı *İşârâtü'l-İ'caz*'ın arkasına koyar. Ayrıca başına, “Bu müdafa, bir takriz olarak buraya ilhakı münasip görülerek derç edilmiştir” ibaresine yer verir.

Müdafa, mahkemeler ve adliyenin önemine dikkat çeken son derece mühim tarihî hakikatlere parmak basmakla başlar. Daha sonra Risale-i Nur’un ehemmiyetini ve suçsuzluğunu ortaya koyan açıklamalarla devam eder. Üstad’ın büyük takdirine mazhar olan bu şiir akıcılığındaki edebî müdafaayı, Nur tarihindeki örnek müdafaalardan biri olarak buraya alıyoruz:

Diyarbakır Müdafaası

“Diyarbakır Sulh Ceza Mahkemesi Yüksek Makamına,

Mahkeme-i adilenizin huzuruna çıkmaktan fevkalade memnunum.

Adil mahkemeler, Kâinat Halıkı'nın Hak isminin, Adil isminin ve daha çok esma-i ilahiyenin tecelligâhıdır. Hak namına hükmeden, Adil-i Mutlak hesabına adalet eden ve hakiki, İslamî bir adalet olan kürsi-i mualla ne yüksektir, ne mübecceldir. Hak tanımaz mağrur zalimleri huzurunda serfuru ettiren, haksızları hakkı teslime icbar eden adil mahkemeler, en yüksek tebcile ve en âli ihtirama sezaırlar.

Zulüm ve gadr ile hukuku ihlal edilmiş, haysiyet ve şerefi payimal edilmiş mazlumların, huzurunda ahz-ı mevkiyle

tazallum-u hal eden biçarelerin Şu dünya-yı fanide ihkak-ı hak için mesned-i re'sleri, mahkemelerdir. Şu halde, ne Şeref-bahş bir taht-ı âlidir ki, mazlumlara melce ve penah, zalimlere de hüsran ve tebah oluyor.

İnsanların ebrarını da, eşrarını da cem eden huzur-u mehakim, öyle korkulacak bir yer değildir. Belki muhabbete, hürmete layıktır.

Sultanlarla köleleri, asilzadelerle ahad-ı nası müsavi tutan Şu makam, saltanattan da mübecceldir. Hususiyle, bütün âlem-i insaniyete, devirlerin, asırların akışı boyunca adalet dersini veren İslam mahkemeleri, akvam-ı sairenin engizisyonlarına mukabil, adalet nurunu biçare beşerin kara sahifesine haşmetle aksettirmiŐtir. Adliye ve adalet tarihimiz, bunun binlerle misaline Şahittir.

Ezcümle, bu mübarek adaletli mahkemenin huzurunda iftiharla arz etmek isterim ki, meşhur İslam seyyahı ve tarihçisi Evliya Çelebi, *Seyahatname*'sinde diyor ki:

‘İlk İstanbul kadısı (hakimi) olan Hızır Bey Çelebi'nin huzurunda, haşmetli padiŐah Fatih ile bir Rum mimarı arasında Şöyle bir muhakeme cereyan eder. Büyük bir abidenin inşasında kullanılacak iki mermer sütunu Fatih bir Rum mimarına teslim eder. Mimar da, Fatih'in arzusunun hilafına olarak, bu sütunları üçer arŐın kesip kısaltır. Fatih, cezaen, Rum mimarın elini kestirir. Rum mimar da Fatih aleyhine dava açar. Bunun üzerine mahkemeye celp edilen büyük padiŐah, baŐköŐeye geçmek istemiŐ. Birden bire hakimin Şu ihtarıyla karŐılaŐmış: ‘Oturma beyim! Hasmınla mürafa-i Şer'i olacaksın. Ayakta beraber dur!’

Hızır Bey Çelebi bu koca padiŐah-ı maznuna, haksız el kestirdiği için, kendisinin de kısasa tabi olduğunu ve elinin kesileceğini bildirir. Fakat mimar, kısası istemediği için büyük Fatih, günde on altın tazminata mahkûm olur. Ve hatta kısastan kurtulduğu için bu tazminatı kendiliğinden yirmi altına çıkarır.’

İŞte ben de bugün, Fatih kadar Şanlı, kahraman İslam hakimi Hızır Bey Çelebi'nin makamının mümessili olan ve hakiki adalet-i Kur'aniyeyi esas tutan bir makamın yerinde bulunan

bir mahkemenin huzurunda bulunuyorum. Bütün kalbimi huzur ve sürura kalbeden memnuniyetim budur.

Kahraman ecdadımızın bu kadar ulviyetinin sırrı, kalplerinde Allah korkusunun mevcudiyetiyle Kur'an nurunun ve nihayetsiz feyzinin ruhlarında yerleşmiş olması ve kudsî hakaik karşı sonsuz ve nihayetsiz derecede merbutiyetidir. O mübarek ecdattan bize tevarüs eden Allah ve Kur'an için akıttıkları kudsî kanlarının halen eserleri bulunan bu yurttan ve aziz canlarını feda ettikleri şu memlekette, 'Kur'an'ın kudsî hakikatlerine hizmet ediyor, Kur'an'ın tefsirini okuyor, evinde bulunduruyor' kaydıyla mahkemenin huzuruna sevk edildim.

Evet, mahkememiz şahsımla alakadar olmaktan ziyade Risale-i Nur'un mahkemesidir. Risale-i Nur ise, Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan'ın semavî ve kudsî hakaikinın tereşşuhatı olmak hasebiyle o yüksek eserlerdeki kıymet, doğrudan doğruya Kur'an'a aittir. Şu halde mahkeme de Kur'an'ın mahkemesidir. Ehl-i tevhidin keliması olan Kitabullah, bütün ayat ve beyyinatıyla Halik-ı Kâinat'ın vahdaniyetini ve ehadiyetini ilan ediyor.

Kur'an'ın ehl-i ukulü hayrette bırakan i'cazı, belağat ve fesahati, nihayet derecedeki yüksek üslup, selaset-i beyan, elhasıl sonsuz bedayi ve camiiyetiyle ins ve cinnin kıyamete kadar gelecek ihtiyacatına ekmeleyle kafi gelmesi, dünya ve ahiret saadatinin rehberi bulunması ve bütün asırlardaki tabakat-ı beşere hitap etmesi ve kainat Halik'ının marziyatını kullarına bildirecek ayat ve beyyinatı tefsir ve izah edecek mütehasıs ehl-i ilmin bulunması zaruretine binaen, her asırda gelen binler müdakkik ehl-i ilim, yüz binlerle Kur'an tefsirlerini meydana getirmişler, bütün asırları Kur'an'ın nuruyla ışıklandırmışlardır.

İşte Risale-i Nur da bu asırda Kur'an'ın feyziyle vücut bulan beşerin tekemmülatına uygun olarak Kur'an'ın gösterdiği mucizeli hakikatlerin bu tekamül ve saha-i fiile konulduğunu bildiren ve asrın idrakine hitap eden gayet kudsî bir tefsiridir. Kur'an baştan başa tevhid-i ilahîyi ilan ediyor. Risale-i Nur da iman-ı billahı gösteren ve hakaik-ı imaniyeyi ders veren ayetleri tefsir ediyor.

İşte mahkemenin asıl mevzuu budur.

Otuz seneden beri gizli din düşmanlarının, komünistlerin ve masonların tahrikatıyla Risale-i Nur şakirtleri, birçok mahkemelere sevk edilmişler. Adil mahkemeler de o hain gizli din ve Kur'an düşmanlarının ettikleri iftiraları inceden inceyle tetkik etmişler. 'Bunlarda bir suç yok, kitaplar ise faydalı kitaplardır' diyerek, çok mahkemeler beraatla neticelenmiştir.

Temyiz mahkemesi de üç defa mahkemelerin beraat kararını tasdik etmiş. Hüküm, kaziye-i muhkeme haline geldiği halde, memleketi umumi bir dinsizliğe sürüklemek için perde arkasındaki din düşmanları faaliyetlerini mütemadiyen tazelemişler. Sükun ve asayişe pek çok muhtaç olan memleketimizi bu cihetten zaafa uğratmak için adliyeleri, mahkemeleri daima hainane tertiplerle meşgul etmişlerdir.

Evvelce şifahen dahi arz ettiğim vecihle selef-i salihinin bıraktığı kudsî tefsirler iki kısımdır: Bir kısmı ahkâma dair tefsirlerdir. Diğer kısmı da ayat-ı Kur'aniyenin hikmetlerini ve iman hakikatlerini tefsir ve izah ederler. Selef-i salihinin bu türlü tefsirleri çoktur. Hususan Gavs-ı Azam Şah-ı Geylanî, İmam-ı Gazalî, Muhyiddin-i Arabî, İmam-ı Rabbanî gibi zevat-ı kiramin eserleri bu kısım tefsirlerdir. Bilhassa Mevlana Celaleddin-i Rumî Hazretleri'nin *Mesnevî-i Şerif*'i de bu tarz bir nevi manevî tefsirdir. İşte Risale-i Nur, bu tarz tefsirlerin en yükseği, en mümtazı ve en müstesnasıdır. İşte madem bu tarz tefsirler mütedavildir, kimse ilişmiyor; Risale-i Nur'a da ilişmemek lazımdır. İlişenler, Kur'an'a ve ecdada düşmanlıklarından ilişirler.

Risale-i Nur, erkân-ı imaniyeyi ve ayat-ı Kur'aniyeyi tefsir ederek öyle bir tarzda beyan eder ki, hiçbir münkir, hiçbir dinsiz, o hakikatleri inkâr edemez. Hem riyazî katiyetle ispat eder, göze gösterir, aklı doyurur, letaifi kandırır. Artık hiçbir imanî ve Kur'anî hakikati inkâra mecal kalmaz. Bundan dolayıdır ki, dinsizler, komünistler bu memlekette Risale-i Nur varken melunane fikirlerini saha-i tatbika koyamadıklarından ve bir manevî bekçi gibi Risale-i Nur daima karşılıklarına çıktığından, Risale-i Nur'un, her vecihle neşrine set çekmeyi gaye edinmişlerdir.

Risale-i Nur, tahkiki iman dersleri verir. Şakirtlerini her türlü fenalıktan alıkoyar, kalplere doğruluk aşılar. Onu hakkıyla

anlayan, artık fenalık yapamaz. Onun içindir ki, bugün memleketin her tarafındaki Risale-i Nur talebeleri, asayişin manevî muhafızı hükmündedirler. Şimdiye kadar hiçbir hakiki Nur talebesinde asayişe münafi bir hareket görülmemiş, adeta Nur talebeleri zabitanın yardımcısı olmuşlardır. Risale-i Nur talebelerinin rıza-i ilahîden başka, amal-i uhreviyeye müteveccih olmaktan gayri düşünceleri yoktur. Şu halde Risale-i Nur'a garazkâr tertipler hazırlayanlar, perde arkasındaki malum din düşmanlarından başka kimse değildir.

Yukarıdaki maruzatımızda birçok mahkemelerin beraat kararlarının mevcudiyetini arz etmiştim. Elde edebildiğim tarih ve numaralarını beyan ederek o adil ve yüksek mahkemelere milyonlar Nur şakirtleri namına minnettarlığımızı bildirmek isterim. Umum risalelerin beraat ve iadesi hakkında Denizli Ağırceza Mahkemesi'nin 15 Haziran 1944 tarihli beraat kararıyla, İstanbul Eminönü Ağırceza Mahkemesi'nin 1953 tarihli ve 1951/137 esas, 27/952 kararıyla ki, geçen celsede *Sebilürreşad* gazetesinin takdim ettiğim nüshasında bildirilen beraat kararıdır. Ayrıca mahkeme-i alinize suret-i mahsusada arz ve takdim ettiğim *Asâ-yı Mûsâ* dahil, umum Risale-i Nur Külliyyatı'nın Mersin Ağırceza Mahkemesi'nin 17/1954 esas, 421/954 karar ve 9.4.954 tarihli beraat kararının mevcudiyetleri mahkemelerin temininde olarak hiçbir elin Risale-i Nur'a ilişmemesini tazammun ettiği halde, mestur düşmanların hainane faaliyetleriyle bu sefer de tahsisen *Asâ-yı Mûsâ* kastedilerek adil ve yüksek mahkemeye gelmiş bulunuyoruz.

Risale-i Nur, iman-ı billah ile tevhide, en yüksek derecede, aynelyakin ve hakkalyakin bir surette göze gösterip bütün letaifi azami derecede doyurmasıyla imanı taklitten kurtarıp derece-i tahkike yükseltir. *Asâ-yı Mûsâ*'da ise, bu ulvî ve kudsî iman dersi, en parlak surette, hem görülmemiş ihtişam ile ispat edildiğinden, yüz otuz cilde yaklaşan Risale-i Nur tefsirinin adeta hülasası hükmündedir.

Bütün semavi kitapların ve bütün peygamberlerin en büyük davası, Halik-ı Kâinat'ın uluhiyet ve vahdaniyetini ilandır. Kur'an baştan başa, tevhide gösterir. İşte *Asâ-yı Mûsâ* da Müslümanlara ve umum beşeriyete Cenab-ı Hakk'ın birliğini ve delail-i vahdaniyetini güneş gibi göstermesinden, en büyük

bir mütefekkirle bir dinsizi ve bir feylesofu hakaik-i imaniyeyi tasdike mecbur ettiği gibi, en ami bir adamın da en yüksek hakikatleri, en büyük bir suhuletle anlamasını temin eden, tevhidi gösteren ayat-ı Kur'aniyenin en kudsî bir tefsiridir. Aynen ismi gibidir. Nasıl ki Musa (a.s.), elindeki asasıyla kara taşlardan, çorak vadilerden, ateş fişkırın çöllerden ab-ı hayatı fişkırttığı gibi, *Asâ-yı Mûsâ* da vahdaniyet-i ilahiyeyi ispat etmesiyle dünya ve ahiret âlemlerini ziyadar edecek tevhit nurlarını fişkırtıyor, taş gibi kalpleri mum gibi eritiyor, şevkiyle gönülleri teshir ediyor.

Hem madem mahkemelerin beraati mevcut ve vicdan hürriyeti var ve hiçbir memlekette ilimle iştilal edenlere ilişilmiyor. Şu halde ulum-u evvelîn ve ahirîni cami olan Risale-i Nur'a da ilişilmemek lazımdır.

Risale-i Nur, yurdun asayişine, sükûn ve selametine hizmet ettiğine delil, milyonlar talebelerinin hiçbirisinde bir vakıanın görülmemiş olmasıyla beraber, hepsinin de namuskârane faaliyetleriyle müstakim görülmeleridir. Risale-i Nur Külliyyatı, *Asâ-yı Mûsâ* ile birlikte kütüphane-i mesaimin hariminden alınmasıyla her türlü suç unsurunun mevcudiyetini bizzat ref eder. Zira her münevver adam, kütüphanesinde her nevi kitabı bulundurur, okur, tetkik eder. Melunane fikirleri neşreden ve anarşistliği telkin eden kitaplar bile kütüphanelerde açıkça tetkike tabidir.

Hülasa, Risale-i Nur, Kur'an'ın bu asırda en yüksek ve en kudsî bir tefsiridir. Hakikatleri semavîdir, Kur'anîdir. O halde Kur'an okundukça, o da okunacaktır. Risale-i Nur mücevherat-ı Kur'aniye hakikatlerinin sergisidir, pazarıdır. Bu ulvî pazarda herkes istediği gibi ticaret yapar. Uhrevî, manevî zenginliklere mazhariyeti temin eder.

Bu kadar maruzatımızla ifade etmek istedim ki, maksadımız, imanımızı kurtarmaktır, imana hizmettir, Kur'an'a hizmettir. Ahirete müteveccih olan bir hal ise, hiçbir gün suç mevzuu olamaz. Mütemadiyen şikâyetle bulunduğumuz o gizli din düşmanları, türlü türlü entrikalarla, tertiplerle, izaçlarla bizleri bu kudsî vazifeden menetmeye uğraşmaktadırlar. Bizler ise bu kudsî yolda, Kur'an ve iman için her şeyimizi fedaya seve seve hazırız. Değil dünyevî ıstıraplar, cehennemî azaplar da

verilse, bıçaklarla da doğransak, en müthiş ölümlere de maruz bırakılsak, asırlar boyunca milyonlar mübarek ecdadımızın feda-yı can ettikleri bu kudsi hakikate, bizim canımız da feda olsun. Bir değil, bin ruhum da olsa, Kur'an için, iman için hepsini feda etmeye her zaman hazırım.

Şu aziz vatanın taşları, toprakları, abideleri, kubbeleri, camileri, minareleri, mezar taşları, türbeleri, Kur'an'ın tebliğ ettiği zezeme-i tevhide haykırıyorlar. İman ve Kur'an'ın ezeli nurunu, atom zerratına kadar nüfuz edip ilan ettiği tevhit hakikatini, hiçbir kuvvet, bu vatanın ve bu milletin sine-i pakinden silemez.

Muhterem mahkemenizden, yüksek adaletinizden hakaik-i Kur'anıyeyi ve vahdaniyet-i ilahiyeyi haşmetle ilan eden ve tevhide azamî derecede gösteren Risale-i Nur Külliyyatı'nın iadesine ve beraatine karar vermenizi rica ederim.

Risale-i Nur, Kur'an'ın malıdır. Arşı ferşe bağlayan kalamullah ile mazi canibindeki milyarlar ehl-i iman, evliya ve enbiya alakadar oldukları gibi, Risale-i Nur mahkemesiyle de manen alakadardırlar. Çok ihtiyarlamış arzın dört yüz milyon Müslüman sekenesi Risale-i Nur'un beraatine ve serbestiyetine ve intişarına muntazırdırlar.

Mazi tarafından perde-i gayb arkasına çekilen mübarek ecdadımızın nuranî kabileleri, ulvî makamlarından Risale-i Nur mahkemesine manen nazırdırlar.

Müstakbel cephesinin feyizkâr nesilleri, beraat kararını bekliyorlar.

Emekli Yüzbaşı

Mehmed Kayalar”

Bu müdafaanın serdedildiği mahkeme beraatla neticelenir.

Tutuklama

Bu ülkede dinsizliği ve inkârcılığı yerleştirme emeli güden gizli güçler, Risale-i Nur ve talebelerini, faaliyetlerinin önünde en büyük engel görür ve hizmetlerini engellemek için, uydurma tertipler ve sudan bahaneler icat ederek onları devamlı karakollara ve mahkemelere sevk ederler.

Askerî araçla mahkemeye götürülürken

Bu maksatla 1958'in Nisan ayında Kayalar'ın evine de yeni bir baskın düzenlenir. Yapılan aramalarda bazı risaleler, mektuplar ve *Nur'dan Kıvılcımlar* isimli şiir kitabının müsveddeleri ele geçer. Fakat karakola götürülüp ifadeleri alındıktan sonra tutuklama için yeterli delil bulunmadığından serbest bırakılırlar. Daha sonra ele geçen bir mektuptaki ifadelerde savcı suç unsuru olduğunu iddia ederek, altında imzası bulunanlar için tutuklama kararı çıkartır.

Urfa'da ele geçen mektupta Kayalar, "Güçlüyüz, kuvvetliyiz, istediğimiz zaman istediğimizi yapabiliriz!" gibi bazı kuvvet belirtisi ifadelere yer vermiştir. Mektubun altında, Mikdat Birbir, Mahmud Şevket, Habib Işık ve Mehmed diye isimler bulunur. Mektupta Kayalar'ın soyadı geçmese de savcı bu ismin kendisine ait olduğunu düşünerek hepsi hakkında tutuklama kararı çıkartır. Mikdat Birbir'in evi aranırken buna benzer başka bir evraka rastlarlar mı diye Kur'an'ın yaprakları bile tek tek aranır.

Savcı mektupta bulunan isimlerin tutuklanması için emniyete talimat verir. Bunun üzerine Diyarbakır'ın namlı polisleri Komiser Sami, Pehlivan Cemal ve Fahri, Mehmed Kayalar'ı tutuklamak için görevlendirilirler. Polisler,

Kayalar'ın evine varıp savcının tutuklama kararını göstererek kendisini götürmek istediklerini söylerler. Kayalar, hazırlanmak için beklemelemlerini söyleyerek içeri girer. Polisler evin karşısındaki kahvehanede beklemeye koyulurlar. O sırada bu durumdan habersiz olan Mikdat Birbir, Kayalar'ın kapısını çalar. Fakat içeriden hiç beklemediği bir karşılık görür: "Ulan utanmazlar, beklemesini bilmiyor musunuz?"

Mikdat Birbir, neye uğradığını şaşırır ve mahcup bir halde başını öne eğip kahveye doğru yürür. Durumdan haberi olan Çaycı Nuri Usta eliyle işaret ederek, "Gel gel, o sana değil!" diyerek kendisini teselli eder. "Az önce Diyarbakır'ın namlı kabadayılarını titreten, emniyet teşkilatının azıllıları kapısını çalmışlardı, onlara bekleyin demişti. Sen de üzerine gittin, tekrar geldiklerini sanıp onlara çıkıştı, sen üzülme!" diyerek Mikdat'ı rahatlatır. Mikdat Birbir bu mahkemenin safhaları hakkında ilginç bilgiler verir:

"O gün emniyet mensupları uzakta durmuşlardı. Ağabey hazırlanıp da kapıdan çıkınca etrafına bakındı, onlar da kendisine doğru yaklaştılar. Onlara, 'Niçin beklemesini bilmiyorsunuz?' diye çıkışınca, 'Biz kapıyı çalmadık, uzakta bekliyorduk!' dediler. Kendisini alıp adliyeye götürdüler. Adliyede sorgu hakimliği, savcı derken tevkif ettiler. Cezaevine giderken bastonunu bana verdi.

Ağabeyin tutuklandığı gün cumartesiydi. İkinci cumartesi Muzaffer Bey'i, üçüncü cumartesi Sami Bey'i tevkif ettiler. Dördüncü cumartesi de beni götürdüler. Ama ben gençtim, beni tevkif etmediler. Hanefi kardeşimiz de Kayalar Ağabey'in yanında tevkif edilenler arasındaydı. Mahkemeye verilen toplam sekiz kişi idik. Başta Mehmed Kayalar, Mahmud Şevket, Muzaffer Aksu, Sami Salalı, Mikdat Birbir, Habib Işık, Zübeyir, Hanefi Erdil.

O zaman Demokrat Parti iktidardaydı. Risale-i Nur'a çok fazla bir hücum yoktu. Savcı bana sordu: 'Böyle bir şey yazmış, dağıtmışsınız?' 'Yalandır, böyle bir şey yoktur' dedim.

'Peki senin ve diğerlerinin ismi ve soyadı var. Mehmed'in yok. Bu Mehmed Kayalar olabilir mi?' diye sordu. 'İftira atan onu da yazabilir efendim' dedim.

Eğer herhangi birimizde ikinci bir mektup ele geçmiş olsaydı, mahkemenin seyri değişir, aleyhimize olabilirdi. Ama Allah'tan bulamadılar.

Kayalar Ağabey mahkemede fevkalade bir müdafaa yaptı. Risale-i Nur'u öyle güzel savunuyordu ki, hakim Şükrü Eroğlu, 'Biz bunları biliyoruz, iyi olduğunu da biliyoruz. Ama sen mektuptan bahset' deyince, 'Hayır iftiradır, böyle bir şey yoktur' dedi.

Yargılanırken Kayalar Ağabey'deki cesaret bize de geçmişti. Şu anda olsa o cesareti gösteremem. Ağırceza reisi sırayla bizi kaldırıp sorguya çekiyordu. Mahkeme salonu tıklım tıklım doluydu. Bana, 'Mehmed Bey'in evine sen de gidiyor musun?' dedi. 'Evet' dedim. 'Neden gidiyorsun?' diye sordu. 'Dinimi öğrenmek için' dedim. 'Dinini öğrenmek için başka yer yok mu? Hocalar var, camiler var, müftüler, vaizler var' dedi. 'Sen ne biliyorsun ben oralara gitmiyorum. Oraya da gidiyorum, buraya da gidiyorum!' deyince, salonda gülüşmelerle birlikte, 'Yaşa, var ol!' diye tezahürat oldu. Hakim de güldü.

Mahkemede Mahmud Şevket'e, 'Mektupta senin ismin de var. Böyle bir şey neşretmiş misin?' diye sordular. Mahmud Şevket, reise, 'Hakim Bey, hakim bey, sen o beyannameyi okudun mu?' diye sordu. Hakim de, 'Okumuşum ki, sana soru soruyorum' dedi. 'Hakim Bey bir daha oku yahu! Benim gibi bir oto tamircisi, Mikdat gibi bir berber, Habib gibi bir eski elbiseciyi bırak, senin gibi bir hakim o cümleleri bir araya getirip yazabilir mi?' deyince millet güldü ve tezahüratta bulundu. Bunun üzerine hakim de gülümsedi ve 'Otur, otur' dedi.

Nur'dan Kıvılcımlar'ı, şimdi Medine'de kalan ve o zaman astsubay olan Ali Rıza Ceylan tabettirmek için Salih Özcan Ağabey'e göndermişti. Salih Ağabey, tabederken bir kıtasını çıkarmıştı. Kayalar Ağabey o zaman orayı çıkardığı için kendisine kızmıştı. Kıta şuydu:

Atılmış cübbeler, sarıklar yerde,
Dedemin ektiği tohumlar nerde?
Karanlık günler arkamda önde,

Yırtılsın girdiğim zulümkâr perde!

Ama Salih Özcan, bu ifadelerde suç olduğunu düşünerek çıkarmıştı. Bu yüzden kitapta bu kıta yok, ama Kayalar Ağabey'in evinde ele geçen müsveddede vardı. Hakim burayı göstererek, 'Ne demek istiyorsun?' dedi.

Tabii Kayalar Ağabey çok güzel bir tevil yaptı. 'Yani İslam'ı yanlış anlayanları, İslam'ı istismar edenleri kastediyorum' dedi. Hakim buna ses çıkarmadı.

Onları altı ay boyu mahkeme huzuruna çıkarmadılar. Diyarbakır'dan Cemil Değer'le Edip Adıgüzel diye iki avukat da vardı. Altı ay sonunda yapılan ilk duruşmada tahliye oldular. Yargılamalar tutuksuz olarak uzun sürdü ve sonunda beraat ettik."

Hapiste de Ders

Bu hapis esnasında ziyaretine gidenlerden biri de Mevlüd Polat'tır. Polat ziyaretini anlatırken şöyle der:

"Bir defasında (1958) onu içeri almışlardı. Biz askerî elbiseyle ziyaretine giderdik. Gardiyanlar bizi tanıyordu. O nedenle rahat görüşürdük. Kendisini ziyaretçi kabul yerine getirirlerdi. Biz de orada görüşürdük. Bize orada semaver kaynattırırlar; çay içip sohbet ederdik. Kayalar Ağabey'e orada bir iskemle verirler, ona oturarak Risale-i Nur'u açar, bize ders yapardı. Bazen hava kararınca kadar dinlerdik. Biz kalkar evimize giderken, onu da alıp koğuşuna götürürlerdi. Her yerde itibarı çok yüksekti. İnsanları etki altına alırdı."

Mehmed Kayalar dostlarıyla bir arada

Hapisteyken Üstad'dan gelen bir mektup gardiyanlar koğuşunda okunur. Üstad bu mektubunda, “Kardeşim, siz bihakkın vazifenizi ifa ettiniz. Sizin bu hizmetiniz on sekiz devlete inkılap etti!” der.

Mikdat Birbir, hapishanede Mehmed Kayalar'ın çok hürmet gördüğünü ve gelen ziyaretçilere dersler yaptığını anlatırken şöyle der:

“O zaman cezaevinde Cemal Balcı diye mahkûmların ifadesiyle Allah'ın belası bir müdür vardı. Ben zaman zaman yanına çıkıyordum, oturuyorduk. Fakat ağabeye saygı duyuyordu. Emir vermişti, ‘Mehmed Bey'in ziyaretçileri serbesttir!’ diye. Gardiyanlar koğuşunu Kayalar Ağabey'in ziyaretine tahsis etmişti. Biz gidince ağabey oraya gelir, koltuğuna oturur, arama tarama diye bir şey yoktur.

Aslında bu Cemal Bey imanlı bir insandı. Yaşı da gençti. Ama çok disiplinliydi. Onun için cezaevindekiler ondan çekiniyorlardı. Daha sonra tayini Adana Cezaevi'ne çıktı ve orada her gün ikindiden sonra Risale-i Nur dersi yaptırmaya başladığını duyduk. Kayalar Ağabey cezaevinde de inzivai bir hayat yaşıyordu. Yatağının etrafına bile settare yapmıştı. Oradan ihtiyaç olmadan dışarı çıkmıyordu.

“Ne Zaman Çıkacak?”

Bir gün koğuŖta ben diyen kabadayı insanlardan biri ağabeyi kastederek bana dedi ki: ‘Sizin adamınız ne zaman çıkacak?’ ‘İnŖaallah ilk duruşmada çıkar’ dedim. ‘Allah etmeye çıka!’ dedi. Ŗaşırdım, ‘Neden?’ dedim. ‘Çünkü onun yüzü suyu hürmetine o beladan kurtulduk. Bu cezaevi müdürü, sabah akşam bizi teftiŖe geliyor, çok sıkıŖtırıyordu. Sizin adamınız geleli koğuŖa adımını bile atmadı’ dedi.

Biz cemaat halinde cezaevine ziyarete giderdik. Bir gün bana dedi ki: ‘Git Demokrat Partililere söyle, bu Kayalar Ağabey’in tevkifi değil, Demokrat Parti’nin tevkifidir!’

Gittim, partinin merkezinde milletvekilleri de vardı. Bağırarak bunu söyleyince, bir delikanlı geldi koluma girdi, babamı da tanıyorlardı. Böyle bağırınca endişelenmişler, ‘Gidin babasına söyleyin, bu bizim adamımızdır, oğluna sahip çıksın!’ demişler.”

Üstad’ın Çok Beğendiği Müdafaa

Bu mahkemede Kayalar’ın Risale-i Nur’un mahiyeti ve suç olmadığı hususunda yaptığı savunmalar yanında, savcının, aramalar esnasında ele geçen komünizmin aleyhindeki yazıyla ilgili soruşturmasına ve Bağdat Paktı hakkında müspet fikir beyan etmesine ve “Din vicdan işidir, din terakkiye manidir!” iddialarına ve Ŗiirinde mısraların suç sayılmasına karşı verdiği cevaplar pek manidardır.

Bu iddiaları Batılı filozofların Kur’an ve İslamiyet hakkındaki müspet beyanlarıyla da destekleyen Kayalar’ın bu müdafaası da Üstad tarafından çok beğenilmiş ve müdafaayı okuduktan sonra Üstad altına Ŗu notu düşmüştür:

“Bu müdafaanın ehemmiyetle neşri lazımdır. Âlem-i İslam ondan çok istifade edecektir!”

Batılı filozofların sözleri dışında kalan bu tarihî ve ilmî müdafaanın diğer bölümlerini buraya alıyoruz:

“Ağırceza Mahkemesi Reisliğine / Diyarbakır

Hak tanımaz mütecavizlerin titrediği, adaletin tecelligâhı, kürsi-i mehabet-feşanın huzurunda, hakkın ilanına ve

hakikatin beyanına vesile olmaktan dolayı mahzuziyet içindeyim...

Gerçi maruz kaldığımız haksız tecavüzlerin, hakkı alenen rahnedar eden, ehl-i insafı, halk kitlelerini dilhun eden şu hal-i elimin, amme-i efkârca da bilinmesinden dolayı konuşmayacak ve kendimi müdafaa etmeyecektim. Fakat baktım ki, bu mahkeme benim mahkemem değil, Kur'an'ın mahkemesidir. Asırları dolduran milyarlar kudsî ecdadı ve ehl-i imanı alakadar eden ve onların şahsiyet-i maneviyesiyle alakalı bir mahkemedir. Şahsımın hiçliğini ve hiç kıymeti olmadığını bilmekle beraber, hakikatlerin bilinmesi noktasından konuşmaya karar verdim.

Tekraren bir hakikati beyanı vecibe bilirim ki, benim değil, Kur'an'ın bu mahkemesinde sizler, hakimler olarak, ben de mucrimler sandalyesinde maznun olarak ahz-ı mevki ettim. Dinleyicilerimiz, mazileri ihtişamla dolduran ervah-ı âliye ve başlarımızın üzerinde kanat çırpın dedelerimizin ulvî ruhları ve tarihe serencamımızı kayda müheyya ve müstakbel nesilleridir.^[3]

Kur'an-ı Hakîm'in pek muhteşem ve ulvî bir tefsiri olan Risale-i Nur ile meşgale ve alakamıza suç denilerek türlü isnadat-ı faside ve tasniat ile mahkemenize sevk edildik.

Evvelen: Mahkemenize mevzu olan Risale-i Nur'un ne demek olduğunu arz ve izah edeyim. Yukarıda iki kelimeyle temas ettiğim bu mesele o kadar kısa değildir. Müslümanlığın esası, iman-ı billah ile ahirete iman, Kitabullah'a, yani Kur'an'ın Allah'ın kelamı olduğuna iman, kadere iman, melaikeye iman ile enbiyanın taraf-ı ilahîden mebus olduklarına iman etmekle beraber, peygamberlerin tebliğ ettiği bütün itikadî ve amelî hususata inanmaktan ibarettir.

İşte Peygamber-i Zîşan Efendimiz bütün beşeriyete tebliğ ettiği ahkâm-ı ilahînin mecmuası olan Kur'an-ı Hakîm'in pek ulvî bir tefsiri olarak hakaik-ı Kur'an'ı, şu asırda beşeriyetin terakki ve tekamülâtına en uygun bir tarzda, asrın ve ensal-i atiyenin fehm-i idrakine hitap ederek ulum-u fenniye ile ulum-u İslamiye ve imaniyeyi mezc eden Risale-i Nur, yüz otuz küsur ciltten ibaret pek müstesna bir eser-i mübarek ve bir tefsir-i Kur'an'dır. Kısa ifadatımızla onu tarif etmiş olduk. İşte

bu Kur'an'ın tefsirini okuyanlara Risale-i Nur şakirdi denir. Tıpkı İbn-i Sina'nın şakirtleri, Aristo'nun şakirtleri, Mevlana'nın şakirtleri, İmam-ı Azam'ın şakirtleri denildiği gibi... İmam-ı Azam'ın şakirtleri nasıl İslamiyet ve Kur'an hizmetinde, İmam-ı Azam'ın eserleri üzerinde say etmişler, onun gibi Risale-i Nur şakirtlerinin de ahirete müteallik hizmet-i diniyeleri odur.

Risale-i Nur, asırlardan beri dine girmek istidadı gösteren bidatları, dalayetleri ref ve izale ederek cehaletin kör taassubunu Kur'an'ın ayatını tefsir edip kırıyor. Dini, hal-i aslisiyle gösteriyor. Binaenaleyh, bizler hiçbir zaman böyle kudsî hizmete hıyaneti gösteren cemiyetçilik gibi, menfaat temini gibi, mukaddes şeyleri ve dini, maksad-ı menfaat yapıp şahsî nüfuz teminine çalışmak gibi pek süfli, fani, zail hayat-ı dünyeviye'nin kıymetsiz metına temayül göstermekten bütün kâinatın Halik'ına şükrederiz ki, müberrayız. Bu isnadatı bütün ciddiyet ve hassasiyetimle reddederim.

Esasen otuz seneden beri Risale-i Nur şakirtleri hakkında aynı nakaratı taşıyan böyle isnadat, tezvirat ve iftiraları reddeden, çok şehirlerde adaletli mahkemelerin ince tetkikatı ve umumiyetle verdikleri beraat kararları, öyle bir hüccet-i katıdır ki, bütün bu tasniatı kökünden silip atmıştır. En son olarak bizim ve bir çok şehirlerdeki Nurcuların takibat, tazyikat ve hapsimize vesile olan ve bize müsnet suçlarla açılan mahkemeler, Ankara dahil, hepsi beraatla neticelenmiş bulunmaktadır. Lakin bizler hiçbir gün en ufak gayr-i kanuni bir hareketimiz olmadığı halde, dine düşman unsurların tahrik ve teşvikiyle yakamıza yapışan el, tazyikini eksiltmeden, beş ayı ikmal eden işkenceli ve zulüm-kâr bir hayatın ıstıraplarıyla din ve dininden başka, ahiretini, imanını kazanmaya gayretten maada bir şey düşünmediğimiz halde mahkemeye sevk edildik. Mazlum ve masum Nur şakirtleri, huzurunuzda çıkarken mazinin işkence ve ıstıraplarını hiç düşünmeyerek mahzuziyetle ve kemal-i sürurla huzur-u tam duyarak çıkıyoruz.

Bizleri, aylarca işkenceli bir hayatın darbeleriyle ezen zihniyeti, mahzuzane ve mazlumane halimizle adl-i ilahîye tevdi ediyoruz.

Evvelen: İddianamede vird-i zeban olan beyanname ile asla alakamız yoktur. Bize gönderilmiş bir mektup olmakla beraber, bize düşman unsurların desisekârane ince düşünülmüş bir tertibi olarak da mütalaa ediyoruz. Esasen münderecat itibariyle de şayan-ı tahkik ve suç mevzuu olacak bir şey değildir. Bize posta ile gelen mahut beyanname, daktiloyle yazılmış bir mektuptur. Buna asla beyanname denilemez. Evrak-ı matbua değildir.

Saniyen: Bizim de düşman-ı biamanı olduğumuz komünistliğe ve masonluğa hücum edilmekte ve malum siyâsî hizip tenkit edilmektedir. Medlulatı itibariyle herhangi bir kanunî suça mesnet olamaz. Eğer ben yazıp gönderseydim kemal-i memnuniyetle benimdir diyecektim. Zira şu memlekette komünistliğe ve dinsizliğe hücum suç değildir. Eğer demirperde gerisinde olsaydı, belki müthiş bir itham mevzubahis olabilirdi. Hadsiz şükürler olsun ki, şu mübarek vatanda öyle bir zihniyete ebediyen yer yoktur, inşaallah...

İddianamede, ehemmiyetli ve faydalı fikirlerin mahsulü telakki ettiğim ve münevver bir arkadaşına yazdığım mektubum, sermaye-i itham olarak iddianamenin birçok yerlerine serpilmiş. Halbuki, fikir hürriyetinin hudutları içerisinde, hükümetin İslam devletleriyle siyasetini esas tutarak kaleme alınan ‘Cemahir-i Müttefika-i Müttehida-i İslamiye’ cümlesi, medar-ı itham olmuş. Halbuki Bağdat Paktı’nın^[4] mütekamil neticesini bir temenni ve mütalaa ile hülâsa eden o mektup, komünizm tehlikesinin İslam memleketleri üzerindeki tahripkâr tasavvuratını önlemeye matuf bir fikir hamulesidir ki, çok seneler evvel yazılan o mütalaalar, son zamanda Orta Doğu hadiselerinin girift tezahürüyle ve hükümetin bu husustaki aynı hassasiyeti göstermesi, mütalaa ve temennimin hakikattarlığını kemaliyle gösterdi.

Büyük Fatih’in şiiri ve muhteşem Yavuz Sultan Selim’in bir kıtasını mevhum suç isnadına bir senet yapmak pek hazindir. Onlar, ancak şu memleket çocuklarına vesile-i iftihar olur. Medar-ı tenkit veya itham değil...

Anayasanın bahsettiği fikir hürriyeti, maruz kaldığımız itham ile tezat halindedir. Senelerce evvel yazdığım hususi bir

mektubum, bu hususta vesile-i itham olmamalıydı. Çünkü evvelen hususidir. Saniyen, hükümetin İslam devletlerine karşı takip ettiği siyaseti, ifadeleriyle alkışlamaktadır. Salisen, matbuatta her gün fikir hürriyeti sınırlarını aşan örnekler mevcutken ve her zaman bizim yazımızdan daha şiddetli yazılar efkâr-ı ammenin manzuru olduğu halde, öyle bir suçla müttehim gösterilmemiz, yerden göğe kadar haksız ve yersiz bir isnat olmuş olur.

Medar-ı itham olan şiirimize gelince, senelerce evvel kaleme alınan ve zamanın halet-i ruhiyesini aksettiren o şiirde şimdiye kadar iki mahkeme bir suç görmemiş ve bize iade etmiştir. Saniyen, İstanbul'da tabedilen şiir kitabımda da yer alan o nazım parçası, mesul makamlar tarafından ince tetkikatlar neticesi saha-i intişara çıkmış bulunuyor. Meşale-i hakkı tutan makbulan-ı ehl-i irfan mütefekkirler, edipler, şairler, hayat-ı içtimaiyenin maruz kaldığı manevî, ahlakî, içtimaî hastalıkları teşrih ve teşhis eden müdavi mütehassıs tabipler hükmündedirler.

Hakikat sahasında, mütefekkir düşünmez, şair haykırmaz, edip yazmazsa bir milletin hayat-ı maddiye ve maneviyesi inhitat ve tereddiye maruz kalır. Anayasanın fikir ve vicdan hürriyeti hakkındaki amir hükümleri, bu fabrika-i maneviyenin selamete çalışması hikmetine mebni vazedilmişlerdir. Hülasa şiirde suç yoktur.

Kütüphane-i mesaimizden müsadere edilen asar-ı kudsiye, saha-i intişara vazedilen Risale-i Nur Külliyyatı'dır. Bu ulvî eserler, cemiyetin bütün tabakalarında kemal-i hürmetle okunduğu ve en yüksek ilim ve edep mahfillerinde kemal-i ihtiram ve huzur ile imtisal edildiği halde, müthiş ve zararlı cereyanların tahrikat ve tezviratıyla zararlı bir şeymiş gibi muamele edilerek, Kur'an'ın o mübarek tefsirleri elimizden alındı. Kütüphanelerin zinet-i mahsusu olarak sadr-nişin bulunduğu makamından hepimize muvazi olarak onları da rutubetli dehlizlerde hapsedmek kabilinden, ehl-i iman mahzun kılan, Kur'an'a vaki bir hürmetsizlik suretini nazar ehline gösteriyor.

Kalbi İslamiyet sevgisiyle meşbu olan Müslüman hakimlerine bu zihniyeti şikayet ediyorum.

İddianameye sermaye-i itham yapılan menfaattar şiir ve yazılarım, hakikatin bütün bütün zıddına bir sath-ı mailde seyre çalışan müdafaalarla yanlış manalar verilerek, pek yersiz ve hakikatten uzak, meçhulümüz olan bir semte sevk edilmek istenildiği görülmektedir.

İddianamenin 8. sahifesinin 23. ve müteakip satırında ‘dinin vicdanî ve batinî mesele’ olduğu zikredilmekle burada bariz bir hata nazara çarpıyor. Bu ifadenin bir sehvin neticesi olması akla gelmekle beraber deriz ki: Vicdan, iyilikler karşısında duyulan bir hoşluk ve mahzuziyet ve kötülükler karşısında duyulan ıstıraptır ki, iç âleme ait olup letaif-i insaniyeye alakadardır. Batın ise, esas kamus ve lügat manası gizliliktedir. Tasavvufî olarak da gözden saklı, iç âlem demektir.

Şu halde aleyhimize irad edilen o beyana göre ‘din, gizli, gözden saklı, açılmaz bir kutu içinde, müşahede edilmez bir şey gibi’ vasediliyor ki, İslamiyet bu ifadelerden müberradır, münezzehtir. Aksine olarak din, zahirdir, aşikârdır, bir içtimaiyat dinidir, medeniyet dinidir. Yüzlerce ayat-ı Kur’aniye ve berahin-i katiye ile bu hakikati on dört asırdan beri bütün âleme ilan ediyor. Cenab-ı Hak, Kur’an-ı Kerim’inde Habib-i Zışan’ına ferman ediyor: ‘*Fesda*’ *bimâ tü’mer!*’ / ‘Ey Habibim, memur olduğun dini ilan et, aşikar et!’ Daha risaletin mebbeinde hiç dostu yokken, bütün akrabaları bile bigâne, dünya hep düşman olduğu halde dinin gizli değil, ilanı Habib-i Kibriya’ya emredilmektedir.

Kur’an, bütün geçmiş ümmetler içerisinde Müslümanların en makbul bir meziyet-i insaniyeye hayırların hadimi olduğunu beyan buyurarak, Müslümanların dinlerinin ahkâmını aşikâr ve ilan ettiklerinden, Kur’an’ın ezelî ve ebedî methine mazhar buyurarak onları teşvik ve teşci ediyor.

‘*Küntüm hayra ümmetin uhricet linnâsi te’murûne bi’l-ma’rufi ve tenhevne ani’l-münker.*’ / ‘Siz marufu emir ve münkeri nehyeder olduğunuzdan, insanlar içerisinden çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz.’ Bu kelam-ı ilahînin sarahatiyle, İslamiyet’in batinî, yani gizli olmadığı, aksine olarak bütün ahkamıyla aşikâr ve hakaikını i’la ile memur oldukları emredilerek atideki ayet-i kerime ile Müslümanların birbirini kötülüklerden vazgeçirmeye yardım etmeleri lazım

geldiğini beyan ile, *'Luine'llezîne keferû min benî İsrâîle alâ lisani Dâvûde ve İse'bni Meryem. Zâlike bimâ asav ve kânu lâ yetenâhavne an münkerin fealûhû lebi'se mâ kânü yef'alûn.'* / *'Allah Teala Hazretleri, Benî İsrail'den kafir olanları Hz. Davud ile İsa bin Meryem'in lisaniyle tel'in etti. Bunlar, işledikleri bir münkerden birbirlerini vazgeçirmeye çalışmazlardı. Ne fena yapıyorlardı.'*

Bu ayet-i celile Müslümanların din yolunda birbirlerine nasıl yardım etmeleri lazım geldiğini göstermeye kâfidir. Çok Sevgili Peygamberimiz (a.s.m.) bu husustaki binlerce hadisleri arasında ezcümle: *'Vellezî, nefsi biyedihî lete'murûne bi'l-ma'rûfi ve tenhevne ani'l-münkeri ev le yuşekenne'llahu en yeb'ase aleyküm min indihî ve le tedeannehû ve le yestecâbü leküm.'* / *'Nefsimi yed-i kudretinde tutan Allah'a yemin ederim ki, ya marufu emir, münkeri nehyedersiniz yahut da Cenab-ı Hak üzerinize bir azap gönderir. Bu azaptan kurtulmak için dua edersiniz de duanız müstecap olmaz!'*

Bu kadar evamir-i kudsiyeyle mesuliyet-i diniyesini idrak eden milyarlar ecdadımız ve ta bekıyamet gelecek nesl-i ati-i İslam, bu emanet-i kübranın icrasında say etmiş ve edecektir.

İddianamenin yine 8. sayfasının 21. ve 23. satırlarında ve başka yerlerde laiklik fikrinin de yanlış ve anayasanın beyanının dışında mütalaa edildiği göze çarpmaktadır. Zira laikliğin tarifinde din ile dünya işlerinin birbirlerinden ayrı olması lazım geldiği ifade ediliyor. Yoksa dindarlara ilişmek değil... Müddeinin inkılap manasını da dindarlara din namına ağız açtırmaz bir eda taşıyacak tarzda ifade ettiğini üzülenek müşahede ediyoruz.

Bu memleketin bir İslam memleketi olduğunu asla unutmamak lazımdır. İnkılapçı ve laik devletin hükümet reisi, İslamiyet'in bütün icaplarının yerine getirileceğini söylerken, o inkılap ve laiklik prensibini pekala biliyor. Laik ve inkılapçı devletin, din işlerini tedvir için bir Diyanet İşleri Reisliği var. Dinin aşikâr, Kur'an'ın zahir emirlerini harıl harıl çalışarak ifa ediyor. Bütün müftüler, vaizler, hatipler, dinin zahir ve aşikâr emirlerini ilan ediyor. Resmî devlet radyosu muayyen vakitlerde dinî mevzeler irad ediyor. İslamî gazeteler,

mütemadiyen hakikat-i dini haykırıyorlar. Acaba bunlar da benim gibi suçlu mudurlar?

Bu kadar izahatımızla müsteban olacağı veçhile yarı münzevi bir surette aylarca dışarı çıkmadığımız ve ancak evimize gelen Müslüman kardeşlerimizle sohbet-i diniyede bulunarak Kur'an'ın mübarek tefsirlerini okuyup, mütekabil istifade-i diniyeye çalışmamız, bir sürü vahi ithamlarla anayasanın taht-ı temininde bulunan dinî ve fikrî ef'al ve harekâtımız nasıl suç telakki edilir.

İddianamenin 33. satırında ise, dine, bir büh-tan-ı azimin emaresi var. Güya, 'muasır medeniyet seviyesine ulaşmak için dinî takyidattan kurtulmak lazım geldiği' beyanı yer almakta, din mani-i terakkidir demek isteniyor.

Heyhat, ne kadar teessüfe sezadır ki, beşeriyeti en yüksek kemalata sevk eden Kur'an ve İslamiyet, ne hazin bir istiskal görüyor. Bu hissiyatın hamiline deriz ki, din en ulvî terakkinin bizzat amilidir. Gönülleri titreten, haşmetli mazimize hicap perdesini çektiren bu nevi itham, dine lakaytlığın eseridir. Ecdadımızın başka yönlerde olduğu gibi, ulum-u müspete sahasında da kaydettiği terakkiyat, bugünkü medeniyetin de gözlerini kamaştırıyor. Memleket sathına serpilmiş bunca emsalsiz asar, acaba dindar ecdadımızın değil miydi? Heyette, riyaziyede, hendesede, edebiyatta, denizcilikte, askerlikte, mimaride yetişen misilsiz dehalar ecdat değil miydi?

Kur'an bizi daima saye sevk ediyor. Çok ehadis-i nebeviye, en ulvî kemalat ve terakkiyatın sarıh remiz ve işaretleri olarak bizleri bu terakkiyatın nokta-i müntehasına irşat buyurmaktadır. İlmin bütün envaında harikalar ibda eden ecdadın sanat asarı, devirlerin tahripkâr taaddiyatına rağmen, haşmetle ayakta durup asr-ı hazırın istihsan nazariyle gözlerini kamaştırıyor.

Balestik fenninin büyük ustası ve erişilmez ihtiraatiyle köhne Bizans'ın devasa surlarını hallaç pamuğu gibi atan Muslihiddin bir İslam mühendisiydi. Garp müelliflerinin bile haşmetini itiraftan azade kalamadıkları yüce Fatih'in kudretli topları surları devirirken, beşeriyet üzerine çöken gaflet ve dalaleet perdelerini tarumar ederek insanlığa Rönesans ufuklarını açıyordu. Hz. Ali bulunduğu asırdan bu zamanı

görerek yirminci asrın gözleri kamaştıran keşfiyatından en mühimmi olan tren, otomobil, tayyareleri, hususan treni sarahatle bildirip keşfine teşci ve tercip etmektedir. Hz. Ali diyor: *'İza't-tesaka'l-hadîdü karube'l-baîd.'* / 'Demirler birleştiği vakit, uzaklar yakın olacaktır.'

Diğer hususları ehlinin tetkikine bırakarak şunu da arz edeyim ki: Kur'an-ı Azimüşşan, hususan mucizat-ı enbiyaya ait ayatıyla beşeriyetin en son idrak edeceği tekamülâtının hudutlarını çiziyor. Ve mana-yı işarisiyle, 'Haydi oraya ulaşınız!' diye beşeri o terakkiyata teşvik ve teşci ediyor.

Bir noktayı da ehemmiyetle arz edeyim ki, beşeriyet Kur'an'ın gösterdiği tekamül ve terakkiyattan henüz çok uzakta bulunmaktadır. Şimdiye kadar, 'muasır medeniyete ulaşmak için dini takyidattan kurtulmak' sözüne bir Müslüman sıfatıyla pek kısa milyonda bir nispetinde cevaplar verdik. Şimdi de o muasır medeniyetin en büyük üstadları, feylesofları, Garp'ın büyük dâhileri, mütefekkir profesörleri muasır medeniyet namına Kur'an ve İslamiyet için bakınız neler diyorlar. (...)"

Bediüzzaman, Allame-i Zaman

Kayalar, müdafaasının bu bölümünden sonra, çoğu, *İşârâtü'l-İ'caz, Küçük Tarihçe-i Hayat ve Nur Çeşmesi*'nde "Ecnebi Filozofların Kur'an'ı Tasdiklerine Dair Şehadetleri" başlığı altında yer alan Avrupa feylesoflarının sözlerine yer verir. Bunlar arasında Prens Bismarck, Carlyle, Edward Gibbon, Dr. Maurice, Mr. John Davenport, Marmaduke Pickthall, Goethe, Dr. Johnson, Dr. City Youngest, Prof. Edward Monte gibi kırk kadar düşünür ve feylesof vardır. Bunların görüşlerini uzun uzun naklettikten sonra müdafaasının sonunu şöyle bağlar:

"(...) Garp mütefekkirlerinin Kur'an hakkındaki takdir ve istihsanlarını yüksek mahkemenize arz ettim. Kitabullah'ın, idraklerin kavrayamayacağı güzelliklerini şu madde asrında bütün ihtişamıyla, azametiyle beşeriyete gösteren Risale-i Nur müellifi, 14. hicri asrın en son Müceddid-i Ekberi Bediüzzaman'a da temastan azade kalmayan iddianame, orada da aleyhimizde irad-ı kalam ediyor.

Şu kadar diyelim ki: Bediüzzaman, bütün âlem-i İslam'da ismi, kemal-i ihtiramla anılan bir allame-i zamandır. Ona müteveccih sevgiler, Kur'an ve İslamiyet namınadır. Öteden beri büyük âlimlere, fazıllara, hürmet ve onlara rabıta, bir İslam geleneği olarak devam etmektedir. Esasen bugün Garp'ta bile ilim erbabına karşı bir sempati vardır.

Bediüzzaman, mezaya-yı Kur'an'ı, hakaik-ı ilahiyeyi, insanlığa, bugünün fehm-i idrakine uygun olarak ders vermesiyle eşi namesbuktur. Ve hatta derim ki, yüzlerce seneden beri şu toprak, çok mübarek ayaklar öpmüş, fakat Bediüzzaman'ın ayağı gibi bir ayağı bin seneden beri ru-yi zemin öpmemiştir. Böyle bir allame-i biadilin memleketimizde bulunmasından Cenab-ı Hakk'a hamd ederim.

Bediüzzaman, Risale-i Nur tefsiri ve Kur'an'a ait vücuda getirdiği asarıyla, şu asra ve beşeriyete öyle bir mevhibe-i ilahîdir ki, bu nimetin azamet ve ulviyetini ifadeden lisanım kasırdır. Zira o, beşeriyetin bugünkü haline, uğraştığı içinden çıkılmaz zannedilen müşkülleri, asrın dehasının aciz ve mütehayyir kaldığı hususları, güneş kadar parlak bir surette Kur'an'ın feyziyle âlem-i insaniyete ders vermektedir.

Kâinattaki esrar ve acaibin sırr-ı muammasını, tekemmülat-ı beşeriyenin ulaşmak için çırpındığı terakkiyatın son hudutlarını çizerek Kur'an ayetlerini tefsiren gösteriyor.

Bediüzzaman, ulum ve fününün uçsuz bucaksız vadilerinde sergerdan olan erbab-ı ilme, maksat ve gayelerine ulaşmak için bir düstur-u küllî, delil-i aklî, mizan-ı ilmî ve şuur-u ulvîdir.

Netice olarak, maruz kaldığımız işkence, tazyik, hapis ve envaı çok zulümler, hakikat-ı İslam'ın saliklerini, Kur'an'ın hadimlerini yollarından çeviremeyecektir. Kur'an'ın zincirine bağlı bizleri, hiçbir dehşet ve tedhiş koparamayacaktır. Değil bu tarzda ıstıraplar, en dehşetli ölümlere de sabır ve tahammül edeceğim.

Muhterem reis bey ve muhterem mahkeme azaları,

Mazlum, masum ve bigünah olarak mahkeme-i âlinize sevk edildik. Bize tevcih edilen isnadatla en küçük mikyasta bile, zerre miktar alakamız yoktur. Gerek 163. madde ve gerekse 6187. kanunun daire-i şümulünde mütalaa edilecek ef'alimiz

mevcut değildir. Yüksek mahkemenizin ince tetkikatı bu hususu teyit edeceğine ümidimiz vardır. An-samimü'l-kalp, kendi din ve imanını kurtarmaya çalışan bizler, masumiyetimiz noktasında hakkın yüksek müdafii olarak mahkeme-i âlinizden ecdad-ı necibin ruhlarını güldürecek kararınızı bekliyoruz.”

Bu müdafaanın mahkemeye sunulmasından sonra 13.10.1958 tarihinde hapisten tahliye edilirler.

Dicle Kenarındaki Dershane

Mahkeme ve karakollara çağrılarak defalarca ifadesi alınan Kayalar'ın iman hizmetini engellemek için her yol denenir. Kiralık evlerin sahipleri bile tehdit edilerek evden çıkarılmaya zorlanır. Bu yüzden sık sık ev değiştirmek zorunda kalır.

Böyle devam ederken, şehir dışında, Dicle kenarında Fis Kayası mevkiinde geniş bir arazisi bulunan hamiyetli bir talebeden bir ev yeri satın alınır. Biraz şehir dışında olsa da hizmetin baskılardan uzak, daha sağlıklı ve istikrarlı devam edebilmesi için bu arsa üzerine iki katlı bir bina inşasına karar verilir. Efendimizin ve sahabe-i kiramın Medine'de inşa ettikleri ilk mescit gibi, başta Kayalar olmak üzere bütün Nur talebeleri binanın inşasında bilfiil çalışarak binayı inşa ederler.

Bu yerin alınışıyla ilgili olarak Mikdat Birbir'in anlattıkları şöyledir:

“Kayalar Ağabey, 1958'de hapisten çıktıktan sonra Dağkapı'da kaldığı evin sahibini korkuttular. O da kendisini evden çıkmaya zorladı ve çıkmak mecburiyetinde kaldı. Oradan çıkınca Mardin Kapısı'nda Hasırlı Mahallesi'nde bir ev tuttu. Orada da rahatsız ettiler. ‘Artık böyle olmayacak, bana müstakil bir arsa bulun, ev yapacağım!’ dedi.

Önce Bağlar'da bir yer buldular, uygun olmadı. Sonra Muzaffer Aksu Bey, Dicle kenarındaki şimdiki yeri tarif etti. Orası Köşk Mahallesi'dir. ‘Uygundur, ama bir gidip görelim’ dedi. Pazarları evlerde ders yapıyordu. Bir pazar dersinden sonra beraber gittik, yeri gördük, hayran kaldı. ‘Tam bana göre!’ dedi.

O zaman orası ıpıssızdı. Biz, ‘Yahu buraya kim gelecek, kim gidecek?’ dedik. O zaman civarında tek bir ev dahi yoktu.

Fakat orayı beğendi. Köyün sahibi Hüsnü Bey de ara sıra derse geliyordu.

‘Bana bu kadar yer vereceksin, ev yapacağım. Ama tapusunu da vereceksin!’ dedi. O da, ‘Ne tapusu yahu, ne kadar istiyorsan al, yap’ dedi. O zaman yerin kıymeti olmadığından böyle demişti. Ama Kayalar Ağabey, ‘Tapumu almazsam, parayı vermezsem kabul etmem!’ dedi.

Adam Muzaffer Bey’e döndü, ‘Yahu burada dönüm dahi satamıyoruz, bir evlik yerin parası ve tapusu ne olacak ki, ne kadar istersen al’ dedi. İki buçuk dönümlük bir yer seçti. O zaman Kayalar Ağabey kâğıt para taşımazdı. Gümüş bir liralara, gümüş elli kuruşlar vardı. Böyle büyükçe bir torba gümüş parayı getirdi.

Muzaffer Bey, ‘Ağabey sen bırak Hüsnü’nün önüne, hakkı ne ise o kadar alsın’ dedi. O da elini torbanın içine daldırdı, bir avuç kadar parayı çıkarıp cebine koydu. ‘Tamam yarın tapunu vereyim’ dedi. Ama beş lira mı aldı, on lira mı aldı, bilmiyorum. Fakat oralar o zaman adeta bedavaydı.

Fakat ilginçtir, yıllar sonra arsa değerlendirince adamın çocukları ağabeye dava açtılar, arsayı geri almak istediler. Ama Kayalar Ağabey ileri görüşlüydü, işini sağlama bağlamıştı. Bir şey elde edemediler.

Orası dersane olarak yapıldığından herkes gönlünden koptuğu kadar bir şeyler getiriyordu. Biri bir ton demir, öteki bir ton çimento, bir başkası kereste... Ama öyle oldu ki, birbirinden habersiz birkaç kişi demir getiriyordu, halbuki mesela çimento lazımdı. ‘Artık böyle olmayacak’ dediler. Herkes vereceğini para olarak versin, biz de inşaatta ne lazımsa ona göre sarf edelim. Herkesin fiilen çalışmasıyla da bina meydana geldi.”

“Burası Benim Dershanemdir”

1959’da yapımı tamamlanan ve açılışı 14 Mayıs 1959’da gerçekleşen bu evin ikinci katına Kayalar ve ailesi taşınır, giriş katı medrese olarak tahsis edilir. Günün her saatinde insanlar rahatlıkla buraya girip çıkar ve Nur dersleri yaparak imanlarını kurtarmaya çalışırlar.

Buranın şehir dışında olması nedeniyle önceleri yol, su ve elektrik problemi olur. Bundan haberdar olan Üstad, Eski Said döneminde Diyarbakır'da konaklarında misafir kaldığı^[5] Cemil Paşazadelerin oğullarından o zaman belediye başkan yardımcısı olan Felat Cemiloğlu'na, "Burası benim dershanemdir; yol, su ve elektriğini yaptırır" diye haber gönderir.

Felat Bey haberi alır almaz, oturduğu yerden hürmetle ayağa kalkarak, "Emri başımın üstüne!" der ve bizzat Mehmed Kayalar'a giderek, "Buranın yol, su ve elektriğini yapmak istiyorum" der. Kayalar da, "Madem böyle bir hayra niyet etmişsin, hizmetine mani olamam!" der. Ve böylelikle dershanenin yol, su ve elektriği yaptırılır.

İşte Şark'ın kilidini açan, ırkçılığın ve inkârcılığın belini kıran kalabalık dersler kesintisiz olarak burada yapılır. 1950'den itibaren ayrı ayrı yerlerde imkânsızlıklar içinde yapılan dersler, 1959'dan sonra bu merkezde cumartesi ve pazar da dahil olmak üzere kesintisiz her gün devam eder. Burası Nur'un güçlü bir kalesi ve merkezi haline gelir. Doğu'da bütün mü'minlerin nokta-i istinadı olur. Burada, çoğu zaman sayısı beş yüzü geçen ve bazen bine varan kalabalıklarla manevî feyzi çok yüksek dersler yapılır.

Kayalar, özellikle dersten sonra soru sorulmasını ister. Çünkü sorular, ilmin anahtarı olduğu gibi, cemaatin dikkatini toplamaya da sebeptir. Böylece derslerin hem bir istifade, hem de bir istifaza kaynağı olmasını arzular. Bu sorular, o günlerde inkârcı mihraklar tarafından ortaya atılan ve zihinlerde yerleşen inkâr fikirlerini Risale-i Nur'daki cevaplarla yok etmeye vesile olur. Evet bu dersler, Şark'ın üzerinde hesap yapan gizli din düşmanlarının oyunlarını bozar.

Diyarbakır'daki dershanenin önünde cemaatle birlikte

Dicle Nehri kenarındaki dershanenin uzaktan görünüşü

Medresetü'z-Zehra'nın Çekirdeği

Hizmete giren bu medresenin haberini Üstad'a bir mektupla bildiren Kayalar, buranın, Üstad'ın öteden beri hayalini kurduğu ve bir ayağının Diyarbakır'da olmasını arzuladığı Medresetü'z-Zehra'nın bir çekirdeği olmasını temenni eder.

Kayalar'ın Üstad'a yazdığı bu mektup, ayrıca büyüklere karşı edebin ve hürmetin nasıl olacağının şaheser bir örneğini teşkil eder. Bu mektupta Kayalar'ın Üstad'a karşı ortaya koyduğu hürmet ve muhabbet dolu hissiyatına hayran olmamak elde değil.

Bu ibretli mektup, Zübeyir Ağabey'in "Nur Talebelerinin Üstad'a Yazdığı Örnek Mektuplar" dosyasından alınmıştır. Mektubun elimize geçmesine vesile olan Ömer Çiçek'e (Yirmiyedi) teşekkür ederken, bizi yıllar öncesine götüren ve

Üstad'a fart-ı hürmet ve muhabbet dolu Mehmed Kayalar'ın bu mektubunu zevkle takdim ediyorum:

“Bismihî sübhanehû

Esselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühü ebeden dâimen

Merhamet ve şefkat sultanı, pek muhterem Üstad'ım efendim hazretleri,

Evvela, hudutsuz ihtiramlarımı, payansız muhabbetlerimi, en sadıkane itaatlerimi kemal-i edeple, kemal-i tazimle arz ederim. Ve hassaten hadsiz iştiyak ve tahassürlerimle mübarek ellerinizden ve ayaklarınızdan öperim efendim.

Bu defa Yusuf ismindeki kardeşimizle medresemizde yazılan mübarek Nur'un külliyyatından bir adet *Sözler*, bir adet *Nur'un İlk Kapısı*, bir adet *Asâ-yı Mûsâ*, bir adet *Sikke-i Tasdik-ı Gaybî*, bir adet birinci cilt *Mektubat* mecmualarını, huzur-u keramet-meabınıza kemal-i aczle, mahcubiyetle ve kemal-i hürmetle arz ve takdim eylerim efendim. Lütfen, merhameten kabulünü yalvarırım. Efendim, arzu buyurulan tarafa veriniz efendimiz.

Saniyen, Nur'un inkişafı ve intişarı vazifesini sevgili Üstad'ımızın mübarek himmetleriyle Cenab-ı Hak daima sevgili ve kahraman Nur şakirtlerine nasip etti. Pek sevgili Üstad'ımın mübarek emirlerini ve mübarek temenni ve arzu-yu kalplerini daima Halik-ı Rahim'imiz Nur şakirtlerine nasip etti.

Sevgili Üstadımız Hazretleri'nin en mühim bir arzuları da Şark'ta, Diyarbakır, Bitlis ve Van'da bir Medresetü'z-Zehra'nın resmen binası ve tesisiydi. Altmış senelik mübarek Üstad'ımızın bu mübarek ve kudsî mefkûresi de resmî makamlar tarafından fiile çıkarılmamış, belki istismar edilmiş ve hain maksatlara tevcih edilmek istenmiş.

Bu fakir talebeniz daima sevgili Üstad'ımın mübarek işaretlerine çok kusurum olmakla beraber, çok hassasiyetle üzerinde durmayı hayatımın en baş düsturu ittihaz ettiğimden, yüksek aflarınıza sığınarak mübarek himmetlerinizle Diyarbakır'ın kenarında, en güzel ve ehemmiyetli bir mevkide

Dicle Nehri kenarında iki katlı olmak üzere ve birinci katı tamamen medrese olmak ve dört yüz-beş yüz kişiyi istiyab edecek surette, Şark'taki sevgili Üstad'ımın arzu buyurdukları Medresetü'z-Zehra'nın çekirdeği olan binayı tamamladık. Ve derslerimize içerisinde başladık. Üst katını ayrı olarak sevgili Üstad'ımızın istirahatlerine müsait surette hazırladık. Bütün Şark, sevgili Üstad'ımın teşriflerine muntazırdır. Hem bizler, hem de umum namına arz eylerim efendim.

Bütün Şark havalisi kardeşlerim namına olmak üzere kemal-i edep ve kemal-i muhabbetle tekrar tekrar mübarek ellerinizden ve ayaklarınızdan öperim. Ve pek muhtaç olduğum mübarek dualarınıza yalvarırım efendim.

El-Bâkî Hüve'l-Bâkî

Mehmed Kayalar”

Bediüzzaman'ın vefat etmeden önce içinde bazı eşyalarla birlikte Diyarbakır'a gönderdiği sepet ve Mehmed Kayalar'ın onu misafir etmek için hazırladığı oda

Üstad, bu mektubu aldıktan sonra, ciddi olarak Diyarbakır'a gitmeyi arzular. Hatta bu arzusunu, “Kardeşim Mehmed, sizin sine-i pakinize dönmek istiyorum!” diye bir telgrafla bildirir. Ayrıca Yirmi Yedinci Mektup'un bir nüshasıyla örgülü sepet içinde bazı eşyalarını önden Diyarbakır'a gönderir. Bu gelişmeler, başta Kayalar olmak üzere Diyarbakır Nur talebelerini heyecanlandırır ve ümitli bir bekleyişe sevk eder. Fakat Üstad'ın ömrü vefa etmez, Diyarbakır'a uğrayamadan Urfa'ya gider ve orada Hakk'ın rahmetine kavuşur.

Evleri Neden İki Katlı?

Kayalar, hayatını sünnete tam bir mutabakat içinde geçirmeye çalışır. Bu yüzden gerek Dicle kenarında, gerek 1980'den sonra Yalova Çiftlikköy'ünde inşa ettiği evlerini hep iki katlı olarak yaptırır. Zira sünnet-i seniyyede tavsiye edilen ev şeklinin iki kattan fazla olmadığını bilir. Notları arasında rastladığımız şu ifadeler manidardır:

“Mü'min kimse iki kattan ziyade ev yapmamalı, iki kattan ziyade ev yapana o bina ‘Ey fasık!’ diye bağırır. Bir kimse yaptığı evin bir bölümünü misafir odası olarak tahsis etmeli ki, o misafir odası o kimsenin evinin zekâtı hükmüne geçsin!”

Hadisten kaynaklanan bu ifadelerin bir tatbikatı olan Diyarbakır ve Çiftlikköy'deki evler, ibretle görülmeye değer yerlerdir. Geniş bir bahçe içinde olan bu binaların alt katları, tamamen hizmete tahsis edilmiş olup gece gündüz, günün her saatinde hizmet-i imaniye veren birer mektep-medrese halinde çalışırlar.

Mehdinin Bayraktarı

Fis Kayası mevkiinde ve Dicle Nehri kenarında inşa edilen bu yerle ilgili halk arasında bazı menkıbeler dolaşır. Bina henüz inşaat halindeyken oradan geçen bazı yaşlı zatlar şaşkın gözlerle oraya bakarak, “Bu yer hakkında, Terkan yöresinin isim yapmış âlimlerinden Şeyh Nuri Hazretleri, babasından, bizzat Mehdi'nin bayraktarının buraya gelip ikamet edeceğini duymuş” dediğini rivayet ederler.

Yine Şark'ın sevilen âlim ve fazıl şahsiyeti Hacı Hüseyin Efendi'nin, “Diyarbakır'ın Dicle Nehri kenarında olan Kırtıbil köyü karşısında, ahirzamanda bir veliyyullahın ikamet edeceğini Kurtubî'nin tefsirinde gördüm. Bize ne mutlu ki, Allah, herkese bir üstad verirken, bize iki üstad ihsan etti. Hadsiz şükürler olsun” diyerek bu hususla iftihar ettiği bilinir.

Kayalar'ın ziyaretlerinden birinde Üstad'ın, “Kardeşim, ben her gün sabahleyin talebelerimi ismen ve sureten görür, duama alırım. Akşamleyin ise yalnız ismen dua ederim. Fakat senin

talebelerini sabah ve akşam hem ismen, hem sureten görür, duama alırım” demesi de manidardır.

Mehmed Kayalar, Diyarbakır 'da ders yaptığı Nur talebeleriyle

Derste Disiplin

Kayalar, gerek yetişme tarzından, gerekse askerlikten gelen alışkanlıkla son derece disiplinli ve düzenlidir. Disiplinsizliğe, intizamsızlığa asla müsaade etmez. Özellikle derslere vaktinde başlayıp vaktinde bitirmeye çok dikkat eder. Daima abdestli ve diz üstü oturur, herkesin aynı şekilde ciddiyetle ders dinlemesini ister. Derste uyuklayan olursa ikaz eder, bazen elindeki tesbihi uyuyana atarak uyandırır. Malayani sohbetlere, siyasi dedikodulara izin vermez. Kendisi hakkında söylenen ileri geri sözler için, “Hakkımızda ne derlerse desinler, hesabını Allah’a verecekler. Biz bildiğimiz yolda yürürüz, engel ve maniaları aşarız” diye karşılık verir.

Dicle kenarındaki dersane kurulduktan sonra da diğer mahallelerde derslere devam edilir. Çünkü artık cemaat oraya da sığmaz olur. Cumartesi ve pazar günleri sabah ve öğleden sonra başka şehirlerden gelenlerle ayrı ayrı dersler yapılır. Burası adeta vardiya usulüyle işleyen bir Nur fabrikası gibi hizmet görür. Akşamları cemaat dağıldıktan sonra hususi ders başlar, bazen sorulu-cevaplı gece yarısına kadar devam eder.

Kayalar, sohbetlerde Üstad ve talebelerinin hayatlarını, seciyelerini, hatıralarını öylesine duygulu anlatır ki, bir gün İrfan Bey, “Ağabey, siz bu zatlarla beraber olmadığınız halde onları nasıl bu kadar yakından tanıyorsunuz?” deyince,

“Kardeşim Allah sizlerin halini bize bildirmezse, sizinle nasıl arkadaşlık ve ülfet edebiliriz” der.

Üstad’ın talebelerinden birinin ölüm haberi gelecek olsa, Kayalar, çok üzülür, mahzun olur, gözlerinden yaşlar süzülür. Vefat edenin güzel hasletlerini yad ettikten sonra, “O da büyük Üstad’ıma hizmet etmişlerdendi, Allah rahmet eylesin” der ve ardından Fatıha ve hayır dualar okur.

“Gaybın Müjdecisi”

O yıllarda Diyarbakır’da, okur-yazarlığı olmayan, bir gözü görmemesine rağmen kalp gözü açık, Abdülvahab isimli garip bir zat vardır. Bu zat, her gün Kayalar’ın derslerine gelir, en önde dizüstü oturur, dersleri büyük bir dikkatle dinler. Dersten sonra, gördüğü rüyaları anlatır. Rüyaları hep doğru çıkmakla beraber, bazen rüyada gördüğü ayet ve hadisleri manalarıyla birlikte hafızasında tutar, ertesi gün, hatta hocaların da bulunduğu derslerde yanlısız okur ve herkesi hayret içinde bırakır.

“Gaybın müjdecisi” Abdülvahab’ın mezar taşı

Bu zatın durumundan ve gördüğü bazı rüyalardan haberdar edilen Üstad, “Abdülvahab gayb âleminin müjdecisidir, ona ilişmeyin” diye haber gönderir.

1969’da vefat eden bu zatın namazını Mehmed Kayalar kıldırır. Cenazesi Dicle kenarındaki dershane nin yanındaki mezarlığa defnedilir. Definden sonra kabirdeki halini murakabe eden Kayalar, yanındakilere şöyle der:

“Hani bir çocuk karnesini alır da içinde hep pekiyi olduğunu görünce sevinçten uçar ya, Abdülvahab da tıpkı onun gibi adeta sevinçten uçtu!”

Deniz Kenarında...

Kayalar’ın yakını İrfan Haspolatlı bu zatın kendileri hakkında gördüğü ilginç bir rüyanın, yıllar sonra nasıl çıktığını şöyle anlatır:

“Manisa’da yedek subaydım. İzinli olarak Diyarbakır’a gelmişim. Geldiğim gece Abdülvahab benim de içinde bulunduğum dört arkadaşla ilgili bir rüya görmüş. Ertesi gün ikinci vakti çarşıda kendisiyle karşılaştım. Beni görünce sevindi, ‘Dün gece rüyamda sizleri gördüm. Sen, Tarık Bey ve iki arkadaşınız daha, yani dördünüz ahir ömrünüzde bir deniz kenarında Kayalar Ağabey’e hizmet edeceksiniz’ dedi. Biz o zaman deniz kenarında bulunup hizmet etmeyi hayal bile edemiyorduk. O yüzden bu rüyaya bir mana veremedik. Çünkü o zaman deniz, Diyarbakır’dan ve bizden çok uzaklardaydı.

Ben o zaman henüz Tarık Bey’le tanışmamıştım. Tarık Bey Malatya’da Devlet Demir Yolları’nda kısım şefiydi. Bir ara Malatya’ya gidip kendisiyle tanıştıktan sonra bu rüyayı anlattım. O da buna çok hayret etti. Sonra kendisi Diyarbakır’a gelip rüyayı bizzat Abdülvahab’dan da dinledi.

Abdülvahab’ın ölümünden yaklaşık on yıl sonra Kayalar Ağabey’den İstanbul’a yerleşmek üzere izin istedim. Ama o, İstanbul’a izin vermedi, ‘Yalova’ya git’ dedi. Bunun üzerine tayinimi Yalova’ya istedim. Ekim 1978’de Yalova’ya tayinim çıktı. Bir yıl sonra da emekliye ayrılıp Yalova’ya yerleştim. Benden bir yıl sonra Hamza öğretmen Yalova’ya geldi. Temmuz 1979’da Kayalar Ağabey Yalova Çiftlikköy’de Sahil Mahallesi Menekşe Sokak’ta denizi gören bir yerde bir arsa satın alıp üzerine iki katlı bir ev yaptı. Alt katı Diyarbakır’daki gibi medrese olarak ayrıldı.

Benden bir yıl önce Ali Ceylan kardeşimiz, Bursa’nın Yunuseli köyüne yerleşmişti. Oradan Çiftlikköy’e gelip gidip üç yıl ağabeyimizin hizmetinde bulundu. Böylece yirmi yıl

önce Abdülvahab'ın rüyada gördüğü dört kişi (ben, Tarık, Hamza ve Ali Ceylan) deniz kenarında ağabeyin hizmetinde bulunduk. Abdülvahab'ın rüyası da böylece tahakkuk etmiş oldu.”

“Korkuyu On İkiden Vurduk”

Kayalar, müthiş şecaat ve cesaretiyle Doğu'da, özellikle Diyarbakır'da sindirilmiş ve korkutulmuş ehl-i imana ümit ve şevk kaynağı olur. Özellikle Şeyh Said Hadisesi'nden sonra idam sehplarının kurulduğu Diyarbakır'da kimse, “Ben Müslüman'ım” demeye bile cesaret edemez. Bir çocuğa elifba öğretmek bile büyük suç sayıldığı zamanlarda, imana ve Kur'an'a hizmet etmek üzere meydana atılır. Onun hiçbir şeyden çekinmeyen ve korkmayan ruh hali, herkese nokta-i istinat olur, korku perdeleri yırtılır.

O, bu durumu izah ederken, “Korkuyu hedefe koyup on ikiden vurduk!” diye ifade eder. İyice sindirilmiş olan Diyarbakır'a Kayalar gibi bir kahramanı göndermekle, Üstad'ın ne kadar isabet ettiği anlaşılmış olur.

1952 yılından itibaren bir buçuk yıl Diyarbakır'da askerlik yapan Ali Tayyar'ın, Kayalar'la ilgili pek çok hatırasından biri de cesareti hakkındadır. Şöyle anlatır:

“Bir cuma günü kışla içerisindeki Bayrampaşa Camii'nde sünneti kılmış, imamın hutbe okumasını bekliyorduk. İmam minbere çıkıp hazırlığını yaptığı sırada, 7. Kolordu Komutanı Fashi Kayabalı korumalarıyla birlikte içeri girdi. Kendini kışlada sanarak, ‘Neden beni beklemeyip ezanı erken okudunuz?’ diye çıkıştı. Herkes şaşkın bir şekilde sustu. Bu densizliğe karşı bir cevap verilmeliydi. Kayalar Ağabey, hemen ayağa kalktı ve ağzına geleni haykırdı, ‘Hayvan, kendini talimgâhta mı sanıyorsun, otur yerine de dinle, burası huzur-u ilahîdir!’ dedi. Enteresandır, kolordu komutanı hiçbir karşılık vermeden sessizce yerine oturdu ve farzı kılar kılmaz da çıkıp gitti.”

Diyarbakır'ın Önemi

Üstad Diyarbakır'a çok önem verir. Şark'tan yanına gelenlere hep Diyarbakır'ı ve Kayalar'ı sorar. 1953'te dükkânını kapatıp Suudi Arabistan'a gitmek üzere Üstad'ı ziyarete giden Şerif Nazlıcan'ın tekrar Diyarbakır'a dönmesi ve Kayalar'ın en yakın ve büyük destekçisi olması Üstad'ın tavsiyesi üzerine olur. Nitekim Şerif Bey bundan sonra son nefesine kadar Kayalar'ın yanından hiç ayrılmaz. Kendisinden dinleyelim:

“Önce Isparta'ya gidip Üstad'ı ziyaret edeyim diye bilet aldım ve Üstad'a sormak üzere üç sual hazırladım. Bunlardan biri Suudi Arabistan'a gidip gitmeme konusuydu. Beni kapıda Zübeyir Ağabey karşıladı ve Üstad'ın huzuruna aldı. Üstad'ın bana ilk sözü, ‘Diyarbakır'da Mehmed Kayalar'ı tanıyor musun?’ oldu. O zaman henüz kendisiyle tanışmamıştım. Tanımadığımı söyleyince şunları söyledi:

‘Diyarbakır'da medrese açıp Risale-i Nur dersleri veriyor. Mehmed Bey'in Diyarbakır'daki dersleri çok mühimdir. Çok büyük hizmetlere vesile oldu. Ondandır çok memnunum. Esasen Diyarbakır'daki o kudsî hizmete ben gidecektim. Fakat o vazife ona verildi, şimdi o yapıyor. Diyarbakır'a gidince onu mutlaka bul ve ondan ayrılma, orada bu hizmete devam et!’

Üstad, Suudi Arabistan'a gitme düşüncemi sormadan vücudumun zayıflığına bakarak, ‘Peki hem hastasın, hem de diyar-ı gurbete gitmek istiyorsun?’ dedi. İki saat boyunca ders ve nasihatle bulundu. Dersin çoğu Kayalar Ağabey ve hizmetle alakalıydı. Ayrılırken iki elini birden öpmek istedim, iki eliyle başımı kaldırıp şehadet parmağıyla işaret etti, ‘Mehmed Şerif, çok dikkatli ol. Seni kardeşliğe kabul ediyorum. Fakat gurbete gitmeyi bırak. Hatta şimdi orada olsaydın, bu hizmet için buraya gelmen gerekirdi. Diyarbakır'a git ve Mehmed Bey'le bu hizmete çalış. Mehmed Bey'in hizmeti Diyarbakır, Şarkî Anadolu dahil, tüm alem-i İslam'a, hatta Avrupa'ya bakıyor. Mehmed Bey, bin senedir gelen bütün evliyanın fevkindedir!’ dedi.

Bunları duyduktan sonra Diyarbakır'a döner dönmez hemen Kayalar Ağabey'i sorup ziyaretine gittim. Üstad'ı ziyaret ettiğimi uzun uzun anlattım ve beni Diyarbakır'da kendisiyle beraber hizmet etmek üzere görevlendirdiğini söyledim. O da bundan çok memnun oldu ve hemen Kur'an öğrenmem için

beni Melik Ahmed Camii'ndeki Süleyman Hoca'ya gönderdi. İşte Kayalar Ağabey'le tanışmamız ve hizmete başlamam Üstad'ın bu tavsiye ve direktifleriyle olmuştur.”

Babasının Vefatı

Babası Mahmud Efendi de herkes gibi oğlu Kayalar'ın derslerini dinler. Hatta önceleri o da şapka giyerken daha sonraları oğlunun ikazı üzerine şapkayı atıp bere giymeye başlar. Kayalar'ın kalp gözü açık olduğunu bildiğinden, zaman zaman oğluna latife yollu takılarak, “Benim deli veli oğlum” der.

Mahmud Efendi 1959'da vefat eder ve cenazesi Dicle kenarındaki dershanenin yanındaki Fis Kayası Mezarlığı'na defnedilir. Babasının vefatı Kayalar'ı çok üzer. Hatta üç-dört gün ağladığını söyler. Sonra Üstad'ın kendisine yazdığı taziye mektubuyla ve Nurlar içindeki makamını müşahede etmesiyle teselli bulur.

Babası Mahmud Kayalar'ın mezar taşı

Sekiz Köşeli Takke

Tesbih ve takkenin yasak ve suç sayıldığı günlerde, takkeyle dışarıya çıkılamadığından, Kayalar, takkeyle bere arası sekiz parçadan meydana gelen bir takke icat eder. Bunun kendisine rüyada bildirildiğini söyleyen Kayalar, önce hanımına şeklini tarif edip diktirir. Daha sonra bu örnek alınarak cemaati

arasında yaygınlaşır. Bu takkenin sekiz parçadan oluşmasının cennetin sekiz kapısına işaret ettiği ifade edilir.

Mektuplaşmalar

Kayalar, Üstad'la hayattayken üç kere görüşmüş olmasına rağmen en çok mektuplaşanlardan biridir. Bazen haftada bir, bazen ay geçmeden mektuplaşmak suretiyle Üstad'la sıkı irtibatını devam ettirir. Üstad'dan gelen mektuplar büyük bir merak ve heyecanla beklenir ve şevkle okunur. O zaman yegane haberleşme vasıtası olan mektuplar, cemaate şevk vermekte ve irtibatı sağlamakta büyük rol oynar.

Buna mukabil Kayalar da Üstad'a yazdığı mektuplarla hem irtibatını devam ettirir, hem de hizmet haberlerini bildirir. Kendisinin Üstad'a yazdığı mektuplardan bazıları elimizde bulunmasına rağmen, Üstad'ın kendisine yazdığı mektuplar, baskınlarda yakalanıp imha edildiği için bulunamaz. *Dava* dergisinin Temmuz 1994 sayısındaki röportajında bunu şöyle dile getirir:

“Benim mektuplarım o kadar mühim değil. Ben onları haiz-i ehemmiyet görmüyorum. Üstad'ın bana gönderdiği mektuplar mühim. Fakat maalesef zalimler hepsini çeşitli baskınlarda yok ettiler. Üstad'ımın bana gönderdiği mektuplar, aslında çok önemli mektuplardı. Mutlaka her mektubuma cevap verirdi. Kemal'in hilkatinden yoğrulmuş bir hayvan çetesi tarafından yok edildiler!”

Kayalar'ın Üstad'a yazdığı mektuplardan birkaç tanesini buraya alıyoruz. Bir bayram münasebetiyle yazdığı mektubu şöyle:

Nur Kıtaları Aydınlatıyor!

“Bismihî sübhanehû

Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bihamdihî

Esselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû

Pek mübarek efendim hazretleri,

Beşeriyet için hayat, âlem-i İslam için nur ve necat bahşeden Kur'an ve Risale-i Nur, küfür ve ilhadın garazkâr ve anudane ve gaddar savletleriyle, aynı küfür hesabına müteharrîk gafiller zümresinin de taarruzu şiddetle devam ediyor. Otuz senedir küfür ve hıyanet güruhunun mübarek Nur hadimlerine ve bilhassa hayatımızdan aziz Üstad'ımıza, mahkemeleriyle, sürgünleriyle reva görülen en şenî zulümler serisine birkaç aydır yine baskılar, tehditler, tazyikler ve yeniden tertipli mahkemeler ve hapislerle devam ediyorlar.

Böylelikle şüheda ülkesi olan mübarek vatanımızda doğan Risale-i Nur güneşi, âlem-i İslam'ı, bütün beşeriyeti ve kıtaları tenvir ederken, küfrün mülevves ve kara elleri bu ebedî nuru karartmaya uğraşüyor. Heyhat! Ne vahi, ne kadar boş, ne kadar denice bir emel.

Beşerin şuur ve iz'anına, asrın idrakine hitap eden Risale-i Nur'un namütenahi feyziyle, bu zavallılar güruhunun bütün gayretleri yok olmaya, mahvolmaya mahkûmdur.

Kadir-i Mutlak olan Cenab-ı Zülcelal Hazretleri'nin fazlıyla muhafaza ve in'amıyla Nur hadimleri bu baskılara, bu zulümlere, hatta görülmemiş işkencelere misilsiz bir cesaretle, metanetle karşı koyacaklardır.

Pek muhterem Üstad'ım,

Halen Diyarbakır'da bulunan bir Medineli kardeşin istirhamıyla huzur-u hazretinize takdim buyurulmak üzere bir mektubunu bendenize verdiler. Kemal-i edep ve hürmetle arz ve takdim ederim. Bura ve civar Nurcu kardeşlerimizle birlikte mübarek bayramınızı ruh u canımızla tebrik eder, mübarek el ve ayaklarınızdan tazim ve tekrim ile öperiz efendim...

El-Bâkî Hüve'l-Bâkî

Mübarek duanıza pek muhtaç

Diyarbakır Nur talebeleri namına

Emekli Yüzbaşı Mehmed"

Canımdan Çok Aziz Üstad'ım

Yine yapılan hücumlar karşısında gevşeyip geri çekilmek şöyle dursun, daha bir cesaret ve metanetle Üstad'ın davasına ve Nur hizmetine sahip çıkacaklarına söz veren ve yurt dışından bir Nur hizmeti haberine de temas eden mektubu şöyledir:

“Bismihî sübhanehû

Esselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû

Canımdan çok aziz, mübarek Üstad'ım efendim hazretleri,

Küfür ve dalalet hesabına güruh-u gafilunun Risale-i Nur'a ve onun pek muhterem ve mübarek müellifi siz Üstad'ımıza ve Nur'un kahraman talebelerine karşı giriştikleri taarruz, kalbinde bir zerrecik iman taşıyanları dahi en derin elemlere, ıstıraplara sevk etmiş bulunuyor. Bu zümre-i layuflihunun bilmeleri lazımdır ki, Risale-i Nur'a ve onun canımızdan aziz mübarek müellifine ve hakiki Nur talebelerine tevcih edilen her taarruz, her baskı bizleri ürkütmek, yıldırmaq değil, bilakis Risale-i Nur hademeliğinde, Kur'an-ı Azimüşşan hizmetkârlığında daha şiddetle saye teşvik ediyor, teşci ediyor ve bizi onların etrafında topluyor. En büyük üzüntümüz, mübarek sıhhatinizden haber alamamak endişesidir.

Medresetü'z-Zehra'nın şimdilik sükutu, adem-i malumatımız hasebiyle vesile-i hüzn oluyor.

Pek muhterem efendim,

Bağdat'tan, kardeşimiz Ramazan'ın adresimize gönderdiği iki makaleyi leffen arz ve takdim ediyorum. Risale-i Nur'la Türkiye'nin aksine olarak, hariç memleketlerin alakalanması, ittihad-ı İslam nokta-i nazarından sürur gözyaşı, bizim için ise hüzn gözyaşı döktürdü. Bütün kardeşlerimizle birlikte mübarek el ve ayaklarınızı öper, dualarınızı istirham eyleriz efendim hazretleri...

El-Bâkî Hüve'l-Bâkî

Aciz ve günahkâr talebeniz

Mehmed”

Muhteşem Takriz

Kayalar'ın mektuplarında Üstad'a olan muhabbet ve hürmet, Risale-i Nur'a olan sadakat ve bağlılık dikkat çekicidir. Üstad'ın vefatından önce Risale-i Nur hakkında bir takriz niteliğinde yazılan aşağıdaki yazı, *Nur'un İlk Kapısı* isimli eserin sonunda yer alır.

Bu yazı, “Bir Nur talebesinin Üstad Hazretleri'nin dar-ı bekaya irtihallerinden evvel Risale-i Nur ve Üstad hakkındaki bir takrizidir” başlığı altında “Pek kusurlu, duanıza muhtaç talebeniz Mehmed Kayalar” adı altında yayınlanır. Fakat daha sonra ne yazık ki, bazı yayınevleri tarafından bu takriz Mehmed Kayalar ismi silinerek yayınlanır. Bunu kendisine karşı yapılmış bir kadirbilmezlik kabul ediyor ve o büyük mücahidin ruhaniyetinden özür diliyorum. Şimdi Üstad'ın takdirine mazhar olan ve bizzat Üstad tarafından kitabın sonuna konulan o takrizi birlikte okuyalım:

“Bismihî sübhanehû

Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bihamdihî

Esselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû ebeden dâimen

Çok şefkatli, pek kerim, hayatımdan çok aziz Üstad'ım efendim hazretleri,

Mübtedi ve pek acemi bir çocuğun, Üstad'ından aldığı dersi tekrarı misilli, cehl-i mürekkep içerisinde puyan olan şu aciz talebenize Risale-i Nur'un feyz-i namütenahisinden süzülen iksir-i hayat, ruh ve kalbimi, akıl ve idrak ve şuurumu, hissiyat-ı sefihenin istilasından vikaye ederek, en mübarek bir mürşid-i azam gibi himmet-i namütenahisiyle, en mühim bir kuvve-i dafia olarak vücut mülkünden nefis-i emmare ve heva şerlerini def ve tardederek, aşılmaz ve yıkılmaz bir sedd-i Kur'anî ve bir sedd-i imanî tesis ediyor.

Risale-i Nur, nebatatın, hatta cemadatın dahi lisan-ı halleriyle olan tesbihatını, kâinatın medar-ı mefhareti olan lisan-ı Âdem'le beyan ederek, Halik-ı Kâinat'a takdim etmesinden Risale-i Nur, bütün mahlûkat ve bütün ziruh ile de yakinen alakadar ve münasebettardır.

Bu kadar ihatalı, cami, manidar bir hayat-ı namütenahinin feyyaz nurlarıyla kâinatlar ışıklanırken, zulümatlar dağılırken, asırlar yıkanırken, gözleri felsefe bataklığının çamurlarıyla kapalı, kalpleri mühürlü, beşer çehreli mütemerritlerin '*Kel en'âmi belhüm edall*' sırrının mazharı, o zavallı dallin gürhunun hakaik-ı Kur'aniyeye karşı kör, sağır, gafil olarak, Halik-ı Kâinat'a isyanları, hiç şüphesiz kâinatı emsalsiz bir gazapla gazaplandırıyor. '*Tekâdü temeyyezü mine'l-gayz*' sırrıyla cehennemi çileden çıkarıyor, mevcudata, lisan-ı haliyle, 'Yaşasın azab-ı cehennem!' dedirtiyor.

Risale-i Nur bütün mizanlarıyla ve riyazî katiyetiyle, her türlü hakaikı tam ispat etmesiyle, maddî ilim ve firavunane düşüncelerin neticesi, ruhları zifiri karanlıkta olan bu zümrelerin mesuliyetleri, geçen asırlardaki mütemerrit küfre nispetle daha katmerli bir surette eşed bir azaba inkılap edeceği sarahatle tezahür ediyor. Zira, dehşetli asrın zındıkları, itiraz veya inkâr ettikleri hakaikın riyazî katiyetini, iki kere iki dört eder derecesinde bir katiyetle, Risale-i Nur'da bizzat müşahede ettiklerinden ve onlar daha dünyadayken teslim mecbur olduklarından, sırf bir küfr-i inadiyle küfrü iltizam etmelerinden, İblis'e tabi bu bedbaht İblis hizmetçilerinin azabını, küfürleri gibi, eşedd-i azaba layık kılmaktadır.

Risale-i Nur, tebşiratıyla, ihbar-ı gaybiyeleriyle, geçmiş asırların sakinlerinin nazarlarını gıpta ve tahsinle asrımıza baktırmaktadır. Veraset-i nebevi yoluyla pek ulviyeti haiz ve ümmetin en mübecceli olan ve birinci safını teşkil eden ashab-ı kiramın, hususiyile Hz. Ali'nin (r.a.) keramet-i Aleviyeleri ve daha sonra muhakkikin ve asfiyanın serfirazı Hazreti Gavs'ın (k.s.) keramet-i Gavsıyeleriyle ve Necmeddin-i Kübra ve Muhyiddin-i Arabî (k.s.) gibi kümmelinin kendilerinden sonraki asırlara ait işaretlerinin emsalsiz sarahatleriyle, ziyanın güneşi, hararetin ateşi göstermesi gibi, Risale-i Nur'dan en kati ve en sarih ve en ziyadar bir surette tebşiratlarıyla ve ihbarat-ı gaybiyeleriyle beyanları, ihsanat-ı ilahiyenin emsalsiz hamd ve senaya layık bir ikramıdır. '*Elhamdülillâhi hâzâ min fadli Rabbî.*'

Risale-i Nur, malum sözleriyle ve bütün eczalarıyla cadde-i kübra-i Kur'aniyeyi göstermek itibariyle, kemalin hadd-i kusvasına isale vesile olduğu gibi, mayesi harc-ı Kur'anî ile

müzeyyen, müsenna, muazzam, muhteşem olan Risale-i Nur'a lakaytlık etmek, temerrüt ve inkârda bulunmak, insanı ala-yı illiyyin mukabili olan esfel-i safiline düşürür.

Üstad'ım Efendim Hazretleri,

Kasır fehmin, nakıs ifadem, çok mahdut ihatamla, iman ve irfan ağacının en son ve en nefis meyvesi Risale-i Nur'un teşrihi ve izahını ben yapamıyorum. Zaten onu tam hakikatiyle sekene-i arzın hiçbiri ve hiçbir unsuru mükemmel yapamaz. O semavî ilham mecmuasının tarifi ve teşrihi ve izahı, kendisinin kendisine has, mümtaz ve serapa sehl-i mümteni olan selasetli, haşmetli, ziyadar, münakkaş, müzeyyen olan ifade ve beyanlarında nümayan ve orada ziya-bahş ve nurefşandır.

Ey Risale-i Nur, ey mucize-i Kur'an,
Müftehir seninle ins ü cin, zemin u zaman,
Işıklandı kalpler, doldu nurunla cihan,
Binler selam sana ey mucize-i Kur'an,
Ey Risale-i Nur, ey dertlilere derman.
Yangın gönüllere ab-ı kevser sen oldun,
Âşık biçarelere vird-i seher sen oldun,
Gönüllere takılı inci cevher sen oldun,
Müftehir seninle ins ü cin, zemin u zaman,
Binler selam sana ey mucize-i Kur'an.
Yanık gönüllere sanki zemzem pınarı,
Cennet-misal ortası, bağ-ı Firdevs kenarı,
Ruşen âlem, nurunla ey hidayet serdarı,
Müftehir seninle ins ü cin, zemin u zaman,
Binler selam sana ey mucize-i Kur'an.”

“İrfanınıza Müştak”

Takrizin bundan sonraki bölümünde, bir ayetten yaptığı cifri hesaplamalarla Üstad ve Risale-i Nur'a olan işaretlerine yer

verir. Bu kısım onun bu manevî ilimlere de vakıf olduğunu göstermesi bakımından manidardır:

“Çok müşfik, çok kerim Üstad’ım efendim,

Huzur-u hazretinizde, manen rahle-i tedrisinizde, irfanınıza müştak, feyzinizle serap şu fakir, şu aciz talebenizin, Nur’un derslerinden aldığı intibah ile, hakaik-ı Kur’aniyenin i’cazkâr namütenahi ulvî hakikatlerinden ve mübarek feyzinizin tereşsuhatı olarak şöyle bir hakikat kalbime geldi:

Kur’an-ı Azimüşşan’dan dersimi okurken, Sure-i Lokman’daki, *‘Ve men yüslim vechehû ilallâhi ve hüve muhsinun fekad istemseke’* ayetini kıraat ederken gayr-i ihtiyari kalbim, ruhum, aklım bu kudsî kelamın pek derin, pek ulvî manasına saplandı. Başta asr-ı pak-i Muhammedî (a.s.m.) olduğu halde, bütün asırlarla konuşan bu ayet-i kerime, asrımıza da elbette bakmaktadır. Hususiyle bu ayet-i celilenin asrımızdaki tam masadaki olacak bir manevî zata şifreli mükalemesi ve hitabı var diyerek şiddetli bir ihtarın saikiyle baktım. O kudsî cümle-i Kur’aniye ki, *‘fekad istemseke’* nazm-ı celiline kadar Risale-i Nur müellifinin doğduğu tarihe veya Risale-i Nur’un mukaddematını tahsiline başladığı tarihe, makam-ı cifrisiyle parmak basmaktadır.

‘Ve men yüslim vechehû ilallâhi ve hüve muhsinun fekad istemseke’ 1292 ediyor. Ye harfi iki defa sayılırsa 1302 ediyor. Dört vav 24, dört mim 160, iki nun 100, bir ye 10, dört sin 240, dört lam 120, bir cim 3, dört he 20, üç elif 3, bir ha 8, bir fe 80, bir kaf 100, bir dal 4, bir kaf 20, bir te 400. Yekûn 1292 ederek, müellifin doğum tarihini göstermektedir. Ye iki defa sayıldığı takdirde 1302 tarihi eder ki, bu tarih, Risale-i Nur müellifinin tahsile, yani Nur’un basamaklarına başladığı zamanı gösteriyor. İleride Kur’an’a yapılacak taarruzlarda Nur şakirtleri Kur’an’ın emsalsiz elmas kılıcı Risale-i Nur ile yapılacak mücahedede, müellifin, küfrü tedip için lüzumlu Kur’anî cephaneye ve teşhizatı taallüm ve iddiharla meşgul buldukları tarihe parmak basıyor.

‘Bi’l-urveti’l-vüskâ’ nazm-ı celili pek latif bir tevafuk eseri olarak makam-ı cifrisi 1347 ederek, tam tamına Risale-i Nur müellifinin beyne’l-avam ve beyne’l-İslam en çok kullanılan ism-i mübareki olan ‘Üstad Bediüzzaman’ ismine parmak

bastığından, *'Ve lâ ratbin ve lâ yâbisin illâ fî kitâbin mübîn'* nazm-ı celili ile, her şeyi cami olan Kur'an-ı Azimü'l-Beyan elbette ve elbette gerek işarî manasıyla ve gerek hesab-ı cifrisiyle Risale-i Nur müellifinin doğum tarihine veya tahsile başladığı tarihe ve isimlerine işaret etmektedir.

Risale-i Nur cüzlerinde, Sure-i Bakara'daki *'lâ ikrâhe fiddîn'* ilh. ayet-i kerimesinin hakikatli, hikmetli, muhteşem tefsiri, işarî mana ve hesab-ı cifrisiyle beyan edildiğinden, o hakikatli ve haşmetli tefsirin Risale-i Nur'a ve mübarek müellifine latif işaretleri arasında *'bi'l-urveti'l-vüskâ'* nazm-ı celil-i sübhanisi, cifirce 1347 rakamını göstererek 'Üstad Bediüzzaman' ismine cifren tevafuku gösteriyor ki, bu ayetin, Sure-i Lokman'daki ayetle münasebeti ve iki yerde bu hakikatin tekrarı, Risale-i Nur'a çok kuvvetli bir işaret ve ima teşkil etmektedir.

Risale-i Nur, kendi şakirtleriyle kopmaz bir zincir, bir hablü'l-metin vasfına tam layık olarak, bu dehşetli asrın savletli bid'alarına karşı, emsalsiz bir kahramanlıkla göğüs gererek pişva-yı âlem-i İslam olmuş ve Kur'an-ı Azim'in dellalı sıfatıyla aktar-ı İslamiyenin her yerinde, hatta küre-i zeminde meşale-i imanı, Kur'an'ın ezeli ve ebedi ışığıyla parlatmış olması, elhak bu vasfa tam layık olduğunu nice burhanlarla teyit etmiş bulunuyor.

Bu kudsî ayetlerin tafsilatlı tefsiri Risale-i Nur Külliyyatı'nda beyan edilmiş olduğundan, bu yüksek hakaiki ona havale ederek dersime hatime veriyorum.

Çok mübarek Üstad'ım efendim,

Haddimin milyon kere fevkinde olan bir meselede küçüklüğüme, nihayetsiz aczime, sonsuz fakrım ve cehlime bakmayarak, cüret-i hareketimden dolayı bendenizi affediniz. Yalnız şurasını tekraren arz edeyim ki, rahle-i tedrisinizde ahz-ı mevki ettim, huzur-u irfanınıza baş koydum.

Ey tabib-i hazıkım, ey mübarek Üstad'ım,

Beni affediniz. Derece-i kemaldeki şefkatinizden ve ikramınızdan ancak af dilerim. En büyük edep ve hürmetlerimle mübarek ellerinizden öper, mübarek dualarınızı istirham eylerim efendim hazretleri...

El-Bâkî Hüve'l-Bâkî

Pek kusurlu, duanıza muhtaç talebeniz

Mehmed Kayalar”

Mehmed Kayalar

Tayinat Miktarı Kadar Kitap

Üstad, basılan her eserden yüzde onluk miktarı tayinat bedeli olarak ayırır. Kayalar, bu kitapların paraya dönüşüp tekrar Üstad'a iade edilmesi için kendisine gönderilmesini ister. Üstad, basılan eserden tayinat miktarı kadar kitabı ayırıp Diyarbakır'a gönderir. Kayalar, kitaplar gelir gelmez, hiç bekletmeden hemen cemaate talimat verir ve aralarında o miktar parayı toplayıp hiç bekletmeden Üstad'a gönderir.

Tola'ya Yardım

Üstad'ın Demokrat Nur talebesi ve Isparta Milletvekili Tahsin Tola, 1957 seçimlerinde Bingöl'den aday gösterilir. Üstad, Kayalar'a bir mektup yazarak, "Mehmed Bey, Tahsin Tola'ya yardımcı olun!" der. Kayalar da Şerif Nazlıcan'la birlikte Hanili Şeyh Ahmed'i seçimden üç ay önce Bingöl'e gönderir. Bir ev tutup her akşam ders yapmaya başlarlar. Kısa zamanda

cemaat çoğalır. Tahsin Tola seçilemese de Nur hizmeti bu sayede Bingöl'de kökleşir. Hatta Bingöllüler kendilerine Risale-i Nur dersleri yapmaya devam etmesi için Şerif Bey'i bırakmak istemezler.

Bu sırada Kayalar, kendi üç erkek evladını Diyarbakır'ın çeşitli camilerinde ders okumakla görevlendirir. Bunu duyunca, Bingöl'ün en büyük camiinde Şerif Bey de ders yapmaya başlar. Sıra Beşinci Şua'ya gelince şehirde büyük bir dalgalanma olur. Seçimde Halk Partisi kayba uğrayınca Şerif'e karşı büyük bir husumet cephesi oluşur. O her şeye rağmen hizmetine devam eder. Bütün bu faaliyetler Şerif Bey'in hanesine kaydedilir ve gelecek ihtilal sonrasında tutuklanıp hapse girmesine sebep olur. Böylece kader, Çanakkale Hapsi'nde Kayalar'a hizmet etmek üzere ağlarını örer.

Üstad'ın Şahsiyeti

Kayalar'ın, Üstad'ın ahirzamanda gelecek en mühim şahsiyet, müceddid-i ekber olduğuna dair kanaati kesindir. Bu husustaki düşüncelerini gerek şiirlerinde, gerekse yazılarında açıkça ifade eder. "Tayf-ı Hakikat" başlıklı yazısında, *Ebu Davud*'da ve Aliyyü'l-Kârî'nin *Mirkatü'l-Mefatih*'inde yer alan, "Said şüphesiz fitnelere sakınır, Said fitnelere uğrar, fakat sabreder. O sabır ve metanete maşaallah, onları fitnelere uğratanlara yazıklar olsun!" hadisindeki "fevahen" kelimesinin sakalı tıraş edilmiş olarak ifade edilmiş olduğuna dikkat çekerek, "Acaba bu zamanın sakalsız Said'i kimdir?" diye sorar ve şunları kaydeder:

"Said, dehşetli fitne ve dalaletlere karşı Hz. Cercis ve Eyyüb-vari (aleyhimessalam) bir sabır ve metanetle dayanıp, şiddetli tazyikler ve görülmemiş tazipler karşısında geri dönmez. Her nevi mesaibe kahramanca göğüs gerer diye haşiyede izahı veçhile Üstad'a, şüpheyeye mahal bırakmayacak tarzda sarahat vardır. Bu sarahat muvacehesinde itnab-ı kelama lüzum olmamakla beraber, siyak-ı kelam ve mukteza-i makam icabı olarak, risale-i Ahmediyenin asrımızda şevahidü'n-nübüvve noktasından cilvesi görülen bir hakikat olmasından kayda lüzum vardır. İhbar-ı sadıkanın sarıhan zuhuru ve ümmetin ileri gelen imamlarının bu hadisi

kaydetmesi, hele ulema-i zahirin ve asrımızın ehl-i irfanının senet gibi telakki ettikleri Aliyyü'l-Kârî gibi bir zatın eserinde bu hadisin ehemmiyetle şerhi yapılarak nazara alınması, inkâr kabul etmez bir mucize-i Peygamberidir.”^[6]

İsmi Vasiyetnamede Yer Alır

Üstad, vefatından sonra Risale-i Nur'dan olan hususi kitaplarıyla beraber güzel ciltlenmiş mecmualarını ve sair şeylerinin bütünü ve bütün metrukâtını on iki kişiye emanet ettiğini ifade eder. *Emirdağ Lahikası*'nda^[7] yer alan vasiyet mektubunun dipnotundaki bu isimler arasında Mehmed Kayalar'ın isminin geçmesi manidardır. Bu, Üstad'ın kendisine atfettiği değeri göstermesi bakımından önemli bir husus olsa gerektir.

Mehdi-i Muntazır ve Müceddid-i Ekber

Mehmed Kayalar'ın gerek Risale-i Nur'un mahiyeti ve gerekse ahirzamanda ümmetçe beklenen mehdi-i muntazır ve müceddid-i ekber kavramları hakkında ilginç bir yaklaşımı vardır. Bu yaklaşımına Fihrist Risalesi'nde yer alan bir takrizinde rastlıyoruz. Bu takriz, “Risale-i Nur'un ehemmiyetli ve kahraman şakirdi bir kardeşimizin takrizidir” başlığı altında Osmanlıca Fihrist Risalesi'nde yer almış olmasına rağmen her nasılsa daha sonra Latince nüshalara geçirilmez. Takrizin sonunda, “Hayatını Nur'a vakfeden Muhammed” imzası dikkat çekicidir.

Üstad Bediüzzaman'ın bizzat kendi el yazısıyla yazdığı varisleri arasında

Mehmed Kayalar'ın ismi görülmektedir.

Bu metinde özellikle Mehdi'nin siyaset, diyanet, saltanat ve cihat âlemlerindeki vazifeleri hakkında ilginç yorumlar ve değerlendirmelere rastlıyoruz. Risale-i Nur'u program yapacak ve daha sonra gelecek zattan bir yerde elli sene, bir yerde yüz sene sonra gelecek diye söz etmesi düşündürücüdür. Mehdiyetin asıl vazifesi iman dairesinde olduğu halde, umumun ve avamın beklentisi siyaset âleminde olduğundan dolayı bu konuda meydana gelen iltibasa açıklık getirmeye çalışsa da, mesele yine de esrarını korur. Risale-i Nur'a, Üstad'a ve ahirzaman eşhasına farklı bir perspektiften baktıracak bu takrizi okuyucularımızın dikkatine sunuyoruz:

“Bismihî sübhanehû

Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bihamdihî

Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan'ın i'caz-ı manevîsinden süzülen Risale-i Nur, şu dehşetli, görülmemiş asrın bid'akâr savletlerine karşı bir sedd-i Kur'anî ve bir seyf-i imanî hasiyetiyle, muannit küfr-ü mutlakın mülevves teressübatını yok ederek, zulümatla dolu kalplere nur-u iman aşladığı, bedahet derecesinde aşikar olmakla beraber, şu asırda, ta bekıyamet Kur'an-ı Hakîm'in elinde durer bar-ı seyf-i semavidir.

Evet o, afak-ı beşeriyete, ruhaniyat ve melekuta inciler yağdırıyor. Ve o seyf-i mualla, öyle semavi bir kılıçtır ki, Halık-ı Kâinat'ın mevcudattaki esmasının tecelliyatını inkâr eden, dumanlı, sarhoş, zehirlenmiş kafaları manen uçuruyor. (Burada Risale-i Nur isimli şiiri yer alıyor.)

Bu ilham-ı semavî olan ve kâinat âleminin tılsımlarının keşşafı olmak haysiyetiyle, esma-i ilahiyenin tecelliyatını ve sıfat-ı Rabbaniyenin cilvelerini keşfederek, Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan'ın esrar-ı kudsisini halleden ve mucizat-ı Ahmediyenin (a.s.m.) ve ehadis-i nebeviyenin (a.s.m.) hikmetlerini şerh eden Risale-i Nur, ins ve cinin âlimlerine ve şu muzlim dehşetengiz asrın sakinlerine bir hediye-i Rahman, bir mucize-i Kur'an, gönüllere canan bir hutbe-i şah-ı beyandır.

Şems-i Kur'an'ın Risale-i Nur'un hakikat-ı menşurundaki lemaatının elvanıyla hakaikının inkişafı, beşerin pek muhtaç olduğu, hastalığı halindeki kalp, ruh ve bütün letaifine bir tiryak hasiyetini taşıması itibariyle, sureten teali ufuklarını araştıran zümrelere de bir afitab-ı feyyaz-ı semavidir.

Risale-i Nur'un sema-i mücellasındaki hakikat yıldızlarını temaşa eden bahtiyarlar, onun hizmet-i pakinde, daire-i kudsiyesinde muti, sadık, fedakâr bir peyk haysiyetiyle bütün mevcudiyetlerini ona feda ediyorlar.

Fehm-i kasıranem ve idrak-i acizanemle Risale-i Nur'un methini yapacak kudrette olmadığımı müdrikim. Nasıl yapabilirim ki, onun hakikatlerini metheden Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan'dır, Haydar-ı Kerrar-ı Şah-ı Cihan'dır. Hazreti Bazü'l-Eşhep Gavsü'l-Geylanî Asumandır.

Ey Nur! Sana canan ile canım da fedadır.

Firdevs-i mualla diye ansak da sezadır.

Ey lütf-u Hüda, zemzeme-i berk-i güzünün,

Şakirdine bir nur, kâfire bir seyf-i Hüda'dır.

Risale-i Nur, mademki Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan'ın i'caz-ı manevîsinden süzüldü, elbette semavidir. Öyle ise deriz:

Ey ilham-ı kudsî! Güneş mücella camlarda makes bulur. Öyle ise, nüzulgâhın olan kalpler de senin gibi eşsizdir. Elbette sen veraset-i nebeviyenin ayinedarlığına mazhar bir ayine-i mücelladan inikâs ettin.

Âlem-i İslam'ın asırlardır beklediği inşaallah elli sene sonra gelecek olan Mehdi-i Muntazır'ın değil, belki Müceddid-i Ekber'in bir irtisamını senin sath-ı mücellanda görüyoruz. Sen öyle bir makam-ı münevverden nev-i beşere ve afak-ı İslamiyet'e tulu ettin ki, ey tuhfe-i ilahî, senin güzel kokuların, yetiştiğin hadikanın misilsizliğine şahittir. Rayiha-ı tayyibenin hasiyeti, ait olduğu çiçeği işmam eder. Mana işaretiyle parmağını ona uzatır. İşte sen de yetiştiğin bir kalp bahçesini, seni görenlere temaşa ettiriyorsun ki, şu dehşetli asırda, ey Risale-i Nur, bir varis-i Peygamber'sin, bir dellal-ı Kur'an'sın, bir hadim-i imansın, bir vekil-i Nebi-i Zîşan'sın.

Mademki ahirzamanda o beklenen zatın üç vazifesinden en mühim, en kudsi, en azametli vazifesi imanı kurtarmaktır. O vazife ise Risale-i Nur ile tamamen yapılmıştır. Bu davanın şahitleri milyonlardır.

Güneş hararetiyle, ziyasıyla, elvan-ı seb'asıyla güneştir. Biz bu güneşi gördük, gündüze erdik. Öyleyse, o ileride gelecek zatın o iki vazifesi, güneşin bulunduğu arz-ı medarımıza gelişle olacaktır. Geçmiş asırlardaki mücedditler de bu en mühim vazifeyle müstahdem olmakla beraber, onlar imanın ve marifetin neticelerinden, meyvelerinden ve feyizlerinden bahsederek imanı kuvvetlendirmeye uğraşmışlardı. Fakat onların zamanında imanın esasatına ve köklerine hücum yoktu. Ve erkân-ı imaniye sarsılmıyordu. Şimdi ise imanın köklerine ve erkânına şiddetli ve cemaatli bir surette taarruz var. Bu küllî tahribatı Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan'ın mucize-i maneviyesinden tereşşuh eden Risale-i Nur tamamıyla önlediğinden ve hakaik-ı imaniyenin esaslarını kalplere yerleştirdiğinden, o beklenen zatın o mühim vazifesinin yapılmış olduğunu körler bile görmektedirler. O intizar edilen zatın naşir-i efkârı Risale-i Nur olacak.

Tevafukat-ı latife, Risale-i Nur'un silsile-i keramatından olduğu cihetle, Beşinci Şua'nın On Dokuzuncu Meselesi'nde o Âl-i Beyt'ten olan seyyid zat-ı muntazırın cümle-i vezaifinden olarak;

1. Siyaset âleminde,
2. Diyanet âleminde,
3. Saltanat âleminde,

4. Cihat âleminde olmak üzere icra ettiği vazife daireleri Risale-i Nur'un tarihçe-i hayatıyla tam müşabeheti ve iltibassız tevafukatı çok ehemmiyetlidir. Demek Nur Risaleleri o gelecek zatın bir müjdecisi, bir talebesidir. Çabuk gelen bir neferidir. Biz de o hayat-ı mübarekin dört ayrı safahatında aynen bu daireleri müşahede ediyoruz.

1. Siyaset âlemindeki safhayı, mukaddeme-i Meşrutiyet'te İstanbul'a bir talebesinin gelmesiyle Harb-i Umumi'nin nihayetine kadar olan devrede aynen görüyoruz.

2. Diyanet âlemindeki tevafuk ise, İtilaf Devletleri'nin İstanbul'u işgali hengamında ve en mağrur devrelerinde o şakirdin, *Hutuvat-ı Sitte* eseriyle o mağrur galiplerin hayâsız yüzlerine –tehlike yüzde yüz olduğu halde– tükürüp manen tokatlaması üzerine, o zamanki Ankara Hükümeti, Risale-i Nur'un o şakirdini Ankara'ya davet etmişti. Orada dehşetli bir şahısta, Beşinci Şua'da beyan edilen işaretleri görerek, bütün bütün siyaseti ve dünyayı terk ederek Van'da bir mağarada hayat-ı mübarekelerini ibadete hasrettikleri devreye aynen intibak ve tevafuk etmektedir.

3. Saltanat âlemindeki vazifeye gelince, meşhur Şeyh Said Hadisesi'nden sonra, Garp'a menfaya gönderilerek rahmet-i ilahiye ile Risale-i Nur'un telifine zemin hazırlayıp, Risale-i Nur kemal-i haşmetle envarını ru-yi zemine yaymaya başladığı zamandır ki, hakaik-ı imaniyenin ve Kur'an'ın görülmemiş bir surette taarruza uğradığı bir devrede Risale-i Nur, hayrette kalmış, yollarını şaşırılmış, imanları tezelzüle uğramış Müslümanlar için bir ab-ı hayat misaliyle Hızır gibi onların imdatlarına yetişmiş, onları hayretten kurtarmış, dehşetten sürura çıkarmış ve Risale-i Nur yüz binler ve milyonlar gönülde 'Üstad'ım, Üstad'ım' denilerek milyonlar kalplerde kurulan manevî tahta oturmuş ve böylece Risale-i Nur kalplerin bir sultanı olmuştur. İşte bu safha da üçüncü vazifeye aynen tevafuk ederek, o hakikati imzalamaktadırlar.

Kıymettar bir mazrufun zarfının da kıymetli olması mazrufuna ait olmakla beraber, nasıl ki, muhteşem, münakkaş, müzeyyen bir sarayın ihtişamı, nakışlarının güzelliği, tezyinatının müstesna oluşu, bizzat mimarının ve ustasının maharet-i sanatını, liyakatini, iktidarını, zevk-i selimini irae ederek lisan-ı beliğane ile hüşyar olanlara gösterdiği gibi, aynen öyle de, Risale-i Nur'un misilsiz hakimane, nazirsiz beliğane, görülmemiş edibane Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan'ın i'cazkâr hakaikını, letaif-i esrarını, Kur'an'ın i'cazına tam muvafık bir surette tavsifat-ı şahane ve üslub-u mümtazanesiyle en büyük udebayı, hükemayı hayran ve ve şuara-yı benamı hadde'l-gaye istihsan ile huzur-u manevîsinde serfüru ettirerek, en muannit dinsizleri, zındık feylesofları iskat ile dize getirmesi, teslime mecbur etmesi, Risale-i

Nur'un şahs-ı manevîsinin derece-i kemalinin en kavi ve müstesna delilidir.

Silsile-i tevafukatın halka-i nuraniyesinden olarak muntazır olunan gelecek o zat-ı ekmelin bidayet-i halinde süfyaniler elinde esaretini, selef, keşfen beyan etmektedirler ki, Risale-i Nur tercümanının otuz küsur senelik esaret hayatını aynen göstermektedir. Demek Tercüman-ı Nur, ileride gelecek o zatın bir müjdecisi, bir talebesidir.

Ehl-i kalbin latif keşiflerinden biri de, 'O beklenen zat, bir kitap yazacak. Geçmişte hiç kimse ona benzer bir kitap yazmamış olacak' denilmektedir. Elhak, Risale-i Nur bunun güneş gibi delilidir. Evet, onun şakirtleri katiyen iman ediyorlar ki, şimdiye kadar böyle eser görülmemiştir. Ve ta bekıyamet yazılmayacaktır.

Ehl-i keşif, 'O Nur'un tercümanı olan Zat-ı Nuranî, mescuni'n-nisa yani müteehhil olmayacak, ihtiyar yaşında olacak' diye bahsediyorlar. Bu tevafukun herhalde başka bir vecihle izah ve teviline lüzum yoktur. Maziden, yani buldukları zamandan istikbale nazar eden ve bu zaman-ı hali tarassut eden ehl-i keşfin keşfe müstenit daha çok beyanları vardır. Kısa keserek sözü onlara bırakıyoruz.

İşte Risale-i Nur'u yalnız ben methetmiyorum. Onu Hazreti Kur'an methediyor. Hazreti Ali (r.a.) methediyor. Gavsü'l-Azam (r.a.) methediyor. Hazreti Murteza (r.a.) Celcelûtiye'sinde Risale-i Nur'a 'Bedi' diyor. Şu halde elbette ki, O Bediüzzaman'dır. Fahrü'd-Devran'dır.

Risale-i Nur'un bütün hakikatleri, Risale-i Nur'un Tercüman-ı Pak'inin bütün hayatları boyunca adeta bir program hükmünde bütün o esasat-ı Kur'aniyeye tam bir intibak ile meşreb-i pak-i Muhammed'in (a.s.m.) numune ve tecessüm etmiş misali halinde o Nur Tercümanı, has Nur şakirtleriyle sünen-i Peygamberiyi (a.s.m.) görülmemiş zulüm-kâr bir asrın eşedd-i zulmüne ve işkencesine maruz kalarak, '*Tehallakû biahlâk-ı Resûlillâh*' hadisinin mazhar-ı ekmeli halinde revnüma (gösterici) olmuş. Ve tereşsuhat-ı Kur'aniye olan telifatla ve gerekse ef'al ve hareketleriyle eşedd-i küfre karşı tam mukabele ve mücadele ederek celadet-i haydaraneleriyle ve harika şecaatleriyle, ellerinde Kur'an-ı

Mucizü'l-Beyan'ın elmas kılıcı olan Risale-i Nur'uyla küfr-ü mutlakı her yerde takip etmişler ve müthiş bir cemiyetin iman ve Kur'an'a olan azgınca tecavüzatını önlemişler. Ve milyonlar insanların, Risale-i Nur'la imanlarının takviyesine ömürlerini vakfetmişlerdir.

Birinci Şua hakikatlerinde beyan edilen ayat-ı Kur'aniyenin bir kısım remizleri ve bazı işaret-ı Resulullah'ın (a.s.m.) Risale-i Nur üzerinde toplanması, Hz. Ali'nin (r.a.) ve Gavs-ı Azam'ın (r.a.) sarahatli ve beşaretli haberlerinin içtimaı, erbab-ı kalp ve ukulde katiyen şüphe bırakmıyor ki, ümmetin intizar ettiği zat geldiği zaman bir asır evvel yazılan bu Risale-i Nur'u kendine program ve naşir-i efkâr yapacak.

Hem Risale-i Nur'un bu asırda ihsanı, rahmet-i ilahiyenin ezeli tecelliyatının bir neticesidir. Her akli olan ve kalbi tefessüh etmemiş olan anlar ki, o eserde bu kadar harikaların içtimaı tesadüfi olmayıp, ancak dünyayı kaplayan ve ilim ve fenden gelmiş görülmemiş mütecaviz bir küfr-ü mutlakın ve dalaletin tahribatını önlemek içindir ki, o eser bu asırda ihsan edilmiştir.

Tarih ve içtimaiyat ilimlerine aşına olanlar bilirler ki, küre-i zemin böyle dehşetli bir asır yaşamamıştır. Mademki tahribat çok dehşetlidir, şu halde o tahribatı önleyecek bir nurun gönderilmesi de rahmet-i ilahiyenin muktezasıdır ki, onunla o müthiş küfür ve dalalet seli seddolunabilsin.

Elhak, Risale-i Nur tesis ettiği istihkamat-ı Kur'aniye ile öyle bir sedd-i nuranî vücuda getirmiştir ki, zaman ve zemin boyunca beşerin bütün maddî ve manevî ihtiyacatına kâfi ve vafidir.

Bu izahat ile anlaşılır ki, bu kadar ehemmiyetli vezaif-i kudsiyeye, ancak o ahirzamanda beklenen zatın gelmesine bir zemin hazırlamak için Risale-i Nur, o zattan bir asır evvel gelmiş olan bir müjdecî, bir liste, bir kudsî program, bir talimat mecmuasıdır.

(Bundan sonra 'Kaside-i Nur' isimli şiir yer almaktadır.)

Hayatını Nur'a vakfeden

Muhammed"

Bir gün Fırıncı Ağabey'e "yüz sene sonra gelecek zat" meselesini sorduğumuzda, Fırıncı Ağabey bunu, "Risale-i Nur bütün dünyaya yayıldıktan sonra mehdinin kim olduğu anlaşılacak, yüz seneden kastedilen odur" diye yorumlamıştı.

Müspet Hareket Dersi ve Kayalar

Üstad yaklaşan bir tehlikeyi önceden sezer ve bu mühim talebesinin şahsında, kıyamete kadar gelecek talebelerine son dersini verir. Bu ders, her türlü baskı, tahkir ve tahriklere rağmen kendisinden sonra da asla menfi bir harekete girmemek ve daima müspet hareket çizgisinde kalmak konusunda önemli bir uyarıdır.

1950'li yılların sonu yaklaşırken Demokrat Parti karşısında üçüncü kez mağlubiyetlerini hazmedemeyen asker-sivil muhalefet iyice gemi azıya alır. Üniversite ve basını da arkasına alan bu hareket, bir takım bahaneler icat ederek her geçen gün tansiyonu arttırır, adım adım ihtilale zemin hazırlar. Kayalar'ın Diyarbakır'daki kalabalık dersleri bu azgın gürhunun sürekli dikkatini çeker.

Nihayet Cemal Gürsel 1959'un son günlerinde Dicle Nehri kenarındaki dershaneye giriş çıkışları yasaklar ve etrafını tanklarla çevirtir. Kayalar, şecaat-ı fitriyesi gereği bu hareketin aleyhinde ve zalimlere karşı ağır konuşmalar yapar. Giderek tansiyon yükselir ve Şeyh Said gibi bir olayın çıkmasına ramak kalır.

O sırada Ankara Beyrut Palas Oteli'nde bulunan Üstad'a haber vermek üzere, Diyarbakır PTT'sinde çalışan Muzaffer Aksu Zübeyir Ağabey'i arar. Zübeyir Ağabey bu hususu Üstad'a arz eder. Üstad, "Kayalar'a telgraf çekin, bir uçağa atlayarak hemen buraya gelsin" der. Bu emri alan Kayalar uçağa atladığı gibi Ankara'ya gelir. Beyrut Palas Oteli'nde Üstad'ın huzuruna çıkar. Hasret ve hürmetle elini öptükten sonra beş-on talebesinin de bulunduğu mecliste Kayalar, "Üstad'ım komünistler medresemizi kuşattılar" diye söze başlar. Ancak Üstad, ondaki bakış açısını değiştirmek için, "Hayır kardeşim, onlar senin muhafızlarıdır, seni korumak için öyle yapıyorlar" der.

Üstad, kısa zaman sonra kopacak fırtınanın meydana getireceği gaileleri hissetmişçesine bu izzetli ve şecaatli talebesine müteveccih olur. Onu teskin etmek için bizzat karşısına oturtur. Diz dize, göz göze bir muhatabiyetle kendisine müspet hareket dersi verir. Bu, Kayalar için hususi ve manevî bir ders olsa da, onun şahsında umum Nur talebelerine verilmiş tarihî son bir derstir. Orada hazır bulunan Sungur ve Zübeyir Ağabeyler Üstad'ın irticali verdiği dersi süratle kaleme alırlar. Daha sonra, “Umum Nur talebelerine Üstad Bediüzzaman'ın vefatından önce vermiş olduğu en son derstir” diye *Emirdağ Lahikası*'nın sonunda yer alır.

Üstad, bu dersin ardından Avukat Bekir Berk'in daveti üzerine ona vekalet vermek üzere Ankara'dan İstanbul'a geçer. Talebeleri kendisine Sultanahmet'teki Piyer Loti Otelinde yer ayırtırlar. Fakat emniyet, kısa zamanda Üstad'ın geleceğini haber alıp otelin her tarafını kuşatır. Haber kulaktan kulağa yayılır ve Üstad gelene kadar, halkın akın etmesiyle otelin önü ana-baba gününe döner. Üstad arabasından güçlkle çıkar ve büyük bir izdiham ve tezahürat altında otele girer. Odasına çıktıktan sonra orada bulunan on-on beş talebesinin huzurunda Ankara'daki dersi tekrarlar. Hatta kalabalığın kendisine yaptığı tezahüratı “Siz düpedüz nümayiş hazırlamışsınız. Bu menfî harekettir, benim mesleğimde asla menfî hareket yoktur” diyerek onları azarlar. Üstüne basa basa, “Asla menfî hareket istemiyorum, menfî harekete asla müsaade etmiyorum” diye tekrar eder.

Üstad, son müspet hareket dersini verdikten sonra Beyrut Palas Oteli'nden çıkarken

Üstad, gelecek ihtilal fırtınasında yapılacak tahammül edilmez baskı ve zulümlere karşı hayatta olmayacağından, talebelerini bu uzun ve anlamlı dersle şimdiden ikaz ve irşat eder. Bu ibretli dersin giriş bölümünde şunları söyler:

“Aziz kardeşlerim,

Bizim vazifemiz müspet hareket etmektir. Menfî hareket değildir. Rıza-yı ilahîye göre sırf hizmet-i imaniyeyi yapmaktır, vazife-i ilahiyeye karışmamaktır. Bizler asayişi muhafazayı netice veren müspet iman hizmeti içinde her bir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz.

Mesela, kendimi misal alarak derim: Ben eskiden beri tahakküme ve terzile karşı boyun eğmemişim. Hayatımda tahakkümü kaldırmadığım, birçok hadiselerle sabit olmuş. Mesela, Rusya'da kumandana ayağa kalkmamak, Divan-ı Harb-i Örfî'de idam tehdidine karşı mahkemedeki paşaların suallerine beş para ehemmiyet vermediğim gibi, dört kumandanlara karşı bu tavrım, tahakkümlere boyun eğmediğimi gösteriyor. Fakat bu otuz senedir müspet hareket etmek, menfî hareket etmemek ve vazife-i ilahiyeye karışmamak hakikati için, bana karşı yapılan muamelelere

sabırla, rıza ile mukabele ettim. Cercis aleyhisselam gibi ve Bedir, Uhud Muharebelerinde çok cefa çekenler gibi, sabır ve rıza ile karşıladım.

Evet, mesela seksen bir hatasını mahkemede ispat ettiğim bir müddeiumuminin yanlış iddialarıyla aleyhimizdeki kararına karşı, beddua dahi etmedim. Çünkü asıl mesele bu zamanın cihad-ı manevîsidir. Manevî tahribatına karşı set çekmektir. Bununla dahilî asayişe bütün kuvvetimizle yardım etmektir.”^[8]

Bu dersin kıymeti ve hikmeti ihtilalden sonra daha iyi anlaşılacaktır.

Tevkifat

Artık bundan sonra ülkemiz, insan hakları, din ve vicdan hürriyeti bakımından karanlık bir döneme girer. Peşpeşe takipler, baskılar ve tutuklamalar arttırılır. Üstad, on yıllık Demokrat Parti iktidarının getirdiği nisbî huzur atmosferinden sonra meydana gelecek bu fırtınaları ve tahammül edilmez baskıları önceden hissederek Ankara’da verdiği son dersini müspet harekete tahsis eder. Özellikle baskılara boyun eğmez bir kahraman olan talebesi Mehmed Kayalar’ı muhatap alarak kendisini gelecek bu fırtınalara karşı ikaz eder.

Kayalar, Ankara’dan Diyarbakır’a döner dönmez, Dicle kenarındaki evine baskın yapılır. *Nur’dan Kıvılcımlar* isimli şiir kitabına suç unsuru olarak el konulur ve sekiz arkadaşıyla birlikte tutuklanıp mahkemeye sevk edilir. Bunu peşpeşe tutuklamalar takip eder. Bu kanunsuz baskınların medya ayakları her zamanki gibi yayınlarıyla kamuoyunu aleyhte bilgilendirmeye devam ederler. 15 Ocak 1960 tarihli *Cumhuriyet* gazetesinin haberi aynen şöyledir:

“Diyarbakır’da 8 Nurcu Dün Adliyeye Verildi

Laikliğe aykırı hareketlerle devletin içtimaî, siyasî temel nizamlarını sarsıcı faaliyette buldukları tespit edilen Nurculardan 8 kişi, başlarında Said Nursî’nin Doğu İlleri Temsilcisi Mehmed Kayalar olduğu halde adliyeye verilmişlerdir.

Doğu'da Said Nursî'nin sağ kolu olarak vasıflandırılan Mehmed Kayalar şehirden altı kilometre mesafede müritleri tarafından satın alınan Dicle kenarındaki evinde gizli tedrisatta bulunduğu ve Nurculuk propagandası yaptığı iddiasıyla müteaddit defalar mahkemeye verilmişti. Bununla ilgili davalar halen devam etmektedir.

Şehrimiz Emniyet Teşkilatı tarafından haklarında açılan takibat neticesinde Nur talebesi olduklarını ve vazifeli birer Nurcu bulduklarını açıkça itiraf eden Süleyman Teker, Eyüp Tunca, Halil Erbağ, Feyzi Yaygın, Ahmed Karadeniz, Ali Dönmez ve Taha Bozo adlı şahıslar, haklarında laikliğe aykırı olarak devletin içtimaî ve siyasî temel nizamlarını sarsıcı faaliyette bulduklarını belirten evrakla adliyeye verilmişlerdir. Sanıkların 'dini siyasete alet etmek' suçundan dolayı tecziyeleri istenmektedir.”

Aynı haberi 15 Ocak 1960 tarihli *Demokrat İzmir* gazetesi şu başlıkla verir:

“Said Nursi'nin Doğu İlleri Temsilcisi Yakalandı

Nurculuk tedrisatı yaptıkları tespit edilen Mehmed Kayalar ve 8 arkadaşı adliyeye sevk edildi.”

Üstad'ın Vefatında

Üstad, Ankara'da verdiği müspet hareket dersinden iki ay yirmi üç gün sonra dar-ı bekaya irtihal eder. Vefatından üç ay önce Abdullah Yeğin'le bir takım eşyalarını Diyarbakır'a gönderir. Bu arada Zübeyir Ağabey'e, “Yirmi Yedinci Mektup'u da bavula koyun, Mehmed Bey tabetsin. Hem Risale-i Nur'a bakan ehemmiyetli otuz üç adet hadis-i nebeviyeyi Mehmed Feyzi'ye göndermiştik. Ona mektup yazın, onları da Mehmed Bey'e göndersin. Mehmed Bey tabetsin ve bundan sonra neşir işini de yapsın” der.

Hatta Kayalar'a çektiği telgrafta, “Mehmed kardeşim ben de sizin sinenize dönmek istiyorum” der. Bu telgraf ve gönderilen eşyalar, Üstad gelecek diye Kayalar ve Diyarbakırlı kardeşler tarafından büyük bir sevinçle karşılanır. Hatta Dicle kenarındaki evin üst katında Üstad için tahsis ettikleri odayı yeniden düzeltir, tanzim ederler.

Kayalar, Üstad'ın ilimle alakalı gönderdiği otuz üç hadisi, kırk hadisin faziletini düşünerek kırka tamamlar ve *Kırk Hadis (Ravzatü'l-İman)* başlığı altında yayınlar. Kitabın takdim bölümünde kırk hadisin faziletine dair bir hadis-i şerif alır ve “Zamanımızla alakadar ve kendilerinin telifat-ı mübarekelerine esas teşkil eden ehadisin cemiyle Üstad'ın hizmetini tekmile mübaşeretle vazife-i diniyemizi ifa edeceğimizi umduk ve rahmet-i ilahîye iltica ettik” der.

Üstad, rahatsızlığının artması esnasında Zübeyir Ağabey'e arabayı hazırlayıp yola çıkmalarını emreder. “Ne tarafa Üstad'ım?” denildiğinde dilinden ilk dökülen kelime Diyarbakır olur. Daha sonra birkaç kez Urfa deyince, Urfa'ya doğru yollanırlar. Bundan da anlaşılır ki, Üstad'ın gönlünde Diyarbakır vardır ve vefatından önce oraya gitme niyetindedir. Fakat ömrü vefa etmez ve bu arzusu gerçekleşmez. Urfa'dan ebediyetlere açılacak olan kudsî makamı Halilurrahman'a doğru hızla yol alır.

Üstad'ın vefat haberi üzerine, en çok sarsılan ve sukut-u hayale uğrayanlar, hazırlık yapıp Üstad'ı bekleyen Diyarbakırlı kardeşler olur. Hemen Kayalar'ın önderliğinde bir otobüs kiralayıp cenazeye yetişmek üzere Urfa'ya hareket ederler. Uzak illerden gelenler cenazeye yetişemezken, Diyarbakırlılar vaktinde yetişir, cenaze namazında ve defninde hazır bulunurlar.

Cenazeyi kabre indirenler arasında bizzat Kayalar'ın yakını ve Üstad'ın “Gaybın müjdecisi!” diye bahsettiği ümmi Abdülvahab da vardır. Sungur ve Zübeyir Ağabeyler başta olmak üzere diğer ağabeylerin nezaretinde Üstad'ın mübarek naaşı kabre konulur.

“Meleklerin Alkış Tufanı”

“Seksen küsur senelik ömrümde dünya zevki namına bir şey bilmiyorum” diyerek hayatını insanlığın ebedî kurtuluşu ve saadeti için feda eden, büyük davanın büyük çilekeşi, artık “külfet-i hizmetten azat olur, huzur-u Rahman'a ve meydan-ı tayeran-ı ervah”a geçer. Geride kalan talebelerinin gözleri nem, kalpleri hüznle dolar.

Defin işlemi bittikten sonra kabrin başında kalp gözü açık olan Kayalar, ilginç bir hal yaşar. Baş parmaklarını başına ve diğer parmaklarını kabrin taşına dayayarak bir müddet kendinden geçer. Başını kaldırdıktan sonra yanında bulunan Sungur Ağabey'e dönerek nemli gözlerle, "Sungur kardeşim gördün mü?" diye sorar. Sungur Ağabey, "Neyi?" dediğinde, Kayalar'ın cevabı ilginç olur:

"Az önce Münker Nekir melekleri geldiler. Üstad'a 'Men Rabbüke?' diye sordular. Üstad, zamansız olarak, altı bin sayfalık Risale-i Nur'un bütün hakikatleriyle onlara cevap verdi. Bu cevap üzerine gökyüzündeki bütün melekler Üstad'ı alkış tufanına tuttular!"

Hayatını Kur'an'a vakfeden ve maddeten kuruyup çürüyen, ama manen Risale-i Nur ağacı olarak yeşeren ve milyonların gönüllerinde hürmet ve muhabbetle yaşamaya devam eden Üstad için bu hal hiç de garip olmasa gerek...

"Bir Reis Seçilmeli!"

Nur davasının müessisi büyük Üstad'ın vefatından sonra, "Şimdi ne olacak, bundan sonra dava nasıl devam edecek?" soruları gündeme gelir. Bazıları mutlaka bir temsilci, bir baş seçilmesi gerektiğini ileri sürer. Bir kısmı Üstad'ın hayat boyu şahs-ı manevîye vurgu yaptığını ifade ederek bu işin şahs-ı manevîyle devam etmesi gerektiğine inanır.

Kayalar, "dört halife, Efendimizden (a.s.m.) sonra nasıl seçimle işbaşına gelmişler ve ümmeti başsız bırakmamışlarsa, öyle de kendilerinin de bir araya gelerek birini baş seçmeleri gerektiği" görüşündedir. "Kardeşlerim, toplanıp cemaate bir baş, bir imam seçin, kimi seçerseniz ben ona itaat ederim, yeter ki dağınıklık olmasın, cemaat başsız kalmasın" der.

Ağabeylerin bir arada bulunduğu Kadioğlu Camii meşrutasında bu teklif gündeme gelir. Üstad'ın avukatı Bekir Berk, Üstad'ın Risale-i Nur'da, "Mesleğimizin esası uhuvvettir. Peder ile evlat, şeyh ile mürit mabeynindeki vasıta değildir" dediğini hatırlatarak, hizmetin bir şahs-ı manevîyle yönetilmesinin daha uygun olacağını ifade eder. Zübeyir Ağabey ise şunları söyler:

“Üstad, bize Risale-i Nur’u bırakmıştır. Risale-i Nur’da ve Üstad’ın hayatında şahıs, dernek, vakıfvari bir tarz ve anlayış görmedik, işitmedik ve yoktur. Risale-i Nur Kur’an’ın malıdır. Onu ve talebelerini dünyevî temsil edecek bir vekil, üstad işaret etmemiştir. Her Nur talebesi, bu hizmeti, gayr-i siyasî, ihlasla, meşverete muhtaç meseleleri meşveretle Risale-i Nur muvacehesinde yürütecektir. Üstad’mız, ‘Benim vekilim olmayacaktır. Beni bir vekil kaldıramaz. Benim yüzlerce, binlerce vekilim olacaktır’ buyurmuştur.”

Bu konuşmalardan sonra Kayalar’ın teklifi geri kalır ve cemaat memleketlerine dönmek üzere dağılır. Fakat Kayalar, kendi görüşünün reddedilmiş olmasından dolayı bir burukluk içine girer. Bununla beraber meşveretin kararına itiraz etmez ve asla bir muhalefet havası içine girmez. Çünkü meşverette görüşler birer içtihat farkı olarak ortaya çıkar. İsbet eden iki sevap, etmeyen bir sevap almış olur. Kayalar, Üstad ve Risale-i Nur’a olan sadakat ve bağlılığını, ağabeylere olan hürmet ve muhabbetini devam ettirir. Bu da onun bir fazileti olarak kaydedilmeye değer...

Lider Yok Nur Kardeşliği Var

Üstad’dan sonra kamuoyunda ve medyada bazı Nur talebelerinin adı lider veya reis olarak geçer. Bunlardan birisi de Mehmed Kayalar’dır. Kendisi Nurcuların lideri olduğuna dair dolaşan bu gibi dedikodulara verdiği cevapta, “Nur dairesinde baş ve lider olunmaz, hakiki din kardeşliği olur!” der. Bu, onun, ağabeylerin aldığı kararı zamanla benimsediğini gösterir. Çünkü Üstad’ın vefatından sonra baş seçilme fikri kendisine aittir.

Mehmed Kayalar

Kayalar, konuyla ilgili bir mektup kaleme alır. Bu mektupta, Kayalar'ın kendi içtihadından vazgeçip çoğunluğun fikrine tabi olduğu anlaşılır. Burada, Risale-i Nur hizmetini dünyevî ve maddî hiçbir garaz ve menfaat gütmeden sırf Allah rızası için yürütmek gerektiğine dair ikazlar vardır. Mektup, Üstad'ın vefatı üzerine çıkan tartışmalar üzerine kaleme alınır. Daha sonra Kayalar'ın tutuklu bulunduğu bir sırada aynı mektubu, eşi Saime Hanım bir takdim yazısıyla tekrar neşreder. Saime Hanım'ın takdimi ve Kayalar'ın bu mektubu şöyledir:

“Hz. Fatımatü’z-Zehra Validemizin (r.anha) eşref-i mahlukat ve seyyid-i kâinat Hz. Muhammed Mustafa Efendimiz Hazretleri'nin (a.s.m.) ufulünden hissettikleri elem-i namütenahiyle terennümsaz oldukları mersiyelerinde, ‘Benim başıma gelen musibet gündüzlere gelseydi, en karanlık gecelerden daha karanlık olurdu’ buyurmuşlardı. Veraset-i nübüvvet noktasında bu ahirzamanda pek muazzez ve mufahham Üstad'ımız Efendimiz Hazretleri'nin ala-yı illiyyine teşrifleriyle, İslam'ın ve biz biçarelerin başına çöken musibet, irsiyet noktasında irtihaliyle o mukaddes validemizin buyurdıkları gibi bir hal-i elemnak içinde bulunduğumuz hengâmda bazı noksan düşünenlerin, ehl-i dünyanın riyasete, dünyaya, hubb-u caha talip oldukları misilli bir nevi baş

olmak, reis olmak, önder olmak gibi, hizb-i Kur'an'a yakışmayan bir manzara arz ederek böyle bir keşmekeşe vesile olmak gibi bir halin tezahür etmesiyle ruhunu ve her şeyini dinine severek feda ettiğini bildiğim cefakeş zevcim, gafletli nazarlara hubb-u dünya meyelanıyla perverde olan biçarelere hitaben o zaman neşrettiği çok ehemmiyetli bir mektubu, bugün de lüzumuna binaen, kendisi tecrid-i mutlakta bulunması hasebiyle şahsen bütün kardeşlerime faydalı olacağı mülahazasıyla tekrar sizlere göndermeyi faydalı telakki ettim.

Hemşireniz

Saime Kayalar”

“Bismihî sübhanehû

Esselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû ebeden dâimen

Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bihamdihî

Hakikatli, muazzez ve sevgili kardeşlerim,

Bir noktanın ehemmiyetle tavzihine medar olmak üzere umum kardeşlerimizin bilmesine lüzum hasıl olan bir hakikati beyan ederim. Şöyle ki:

Sırr-ı ubudiyetin en halis nişanesi marziyat-ı Rabbaniyenin muktazi kıldığı amal ve ef'ale müsaraatla rıza-yı ilahî yolunda bezl-i hayat ve hırz-ı can ederek sırf hizmet-i diniyedir. Vazife-i ilahîye karışmak değildir. Eltaf-ı Rabbanînin ve rahmet-i ilahînin bu hizmet-i kudsiyede, lütuf, inayet ve merhametle muvazzaf kılınmış olduğumuz, Nur-u Kur'an'la feyizyab olan kardeşlerimizin en yakın malumlarıdır. Her nevi hizmet-i diniye, taraf-ı ilahîden in'amdır, ihsandır ve tavziftir.

Mesleğimizin üssü'l-esası, dinin amir kıldığı emr-i bi'l-maruf nehy-i ani'l-münker yolunda uhuvvet ve muhabbettir. En edna bir meyl-i nefsi ve a'raz-ı dünyevîyle ezvak-ı faniyeye bir lem'acık olsun tevcih-i nazar, halis hizmet-i diniyenin istediği ihlas-ı etemmi zir ü zeber edebilir. Risale-i Nur'un bir hads-i kudsi ifade eden muvazeneleri, nazar-ı im'andan sakıt olmazsa, ila yevmi'l-kıyam bize kâfidir. Şeriatın desatir-i kudsiyesi ne ulvî ve ne mukaddes mizandır ki, tarik-i Hüda olan sırat-ı müstakimi sahib-i iz'ana irae eder.

Şu halde sırf rıza-yı ilahîye ve ahirete müteveccih olan bu hizmet-i diniyemizde fanî, nefsanî ve dünyevî olan herhangi bir arzu, bir düşünce ve din derken dünyaya, ezvak-ı faniyeye bakan bir düşünce, saliki için felakettir.

Risale-i Nur'un dairesinde baş olmak veyahut ehl-i garaz olan bazı ceridelerin dediği gibi lider olmak vesaire yoktur. Ancak hakiki din kardeşliği vardır. Birbirinin elinden tutan, muhabbet gösteren, şefkat eden, hatta o mübarek sırr-ı şefkati, mizan-ı şeriat dairesinde bütün ziruh âlemine teşmil eden ulvî bir zihniyet var.

Bu arada bazı ehemmiyetli şehirlerde ehl-i nifakın telkiniyle olsa gerek, bir nevi baş olmak gibi hubb-u cah meylini işmam eden garip ittihamı, kalben, ruhen hissettiğim gibi, Nur'da mühim hizmet gören bazı kardeşlerimin ihsaslarından da anlamış bulunuyorum. Bu hale binler teessüf ettim. Din için dünyasını ömrü boyunca yıkıp atan bir adama bu nasıl bir ittihamdır, dedim.

Bütün ehl-i imanın muvacehesinde, mazilerin manevî ve ruhanî huzurlarında ilan ediyorum ki, dünyayı, fenaya mazhar eşyayı, Hak'tan baid masivayı terk ettim. Naçiz ve pek kusurlu bir abd-i aciz olarak din yolunda ehl-i imana hizmetkârlığı, fanî ezvaka tercih ettim. Hatta böyle ithamlar, hizmet-i kudsiyemize zarar verir düşüncesiyle en ehemmiyetli dostlarla görüşmeyi dahi terk etmeye karar verdim.

Bir insan şu ahir demde ahmaku'l-humaka tabirine tam liyakat kesbetmeli ki, şule-i zaileyi, bir şems-i sermediyeye tebdil etsin.

Şems-i risaletin talimi, ashab-ı kiramın isr-i pak-i Muhammedîde ikdamları ve Risale-i Nur'un irae ettiği şahrah-ı ulvîsiyle fehmettim, iz'an ettim ki, saadet ancak mübarek, muazzez, ulvî ve necip Üstad'ımızın isr-i nuranîsindedir. Aynen ona ittihadadır.

Bu acayip asrın ne müthiş bir ilcaatıdır ki, suretler akisleriyle tebdil-i mevki etmişler. Nifakın vifak, batılın ise hak suretinde tezahürü olabileceği gibi, sahte bülbüllerin nahoş teranelerini sada-yı hüşyar suretinde istima da mümkündür. Bilmem ki bu iltibas da zamanın hazin ilcaatı cümlesinden midir?

‘Ve izâ kîle lehüm lâ tüfsidû fi’l-ardı kâlû innemâ nahnü muslihûn. Elâ innehüm hümü’l-müfsidûne velâkin lâ yeş’urûn.’

Müflis rolündeki ifsatçıların, ittifak derken nifakı kamçıladıkları, ayetin sarih manasından müsteban olduğu üzere, kurnaz ve pek desisekâr fitne erbabının ustaca girdikleri fitne ağına bilmeden ehl-i hakkın da düşebileceklerini tarih sarihen gösteriyor.

Nur-u Kur’an’la tenevvür eden kardeşlerimi siyanet-i Hak’la galat-ı nazar ve hiss-i galat haletinden tenzih ederim. Yalnız biçare şahsımın aldanabileceği halatı düşünerek, dualarınızı celbe vesile olması niyet-i halisanesiyle kaydettim. Kusura bakmayınız. Dualarınızı istirham ile acizane dualar eder, muhabbet ve selamlarımı bu vesileyle bildiririm kardeşlerim.

El-Bâkî Hüve’l-Bâkî

Kardeşiniz Mehmed”

Said Nursî Vakfı

Risale-i Nur’u matbaasında basan Sinan Omur, Üstad’ın vefatından sonra bu konuda Kayalar’la bir görüşme yapar. Kayalar’a şu teklifte bulunur:

“Üstad vefat etti. Maddî bir miras da bırakmadı. Manevî mirası ise eserleri ve hizmetleridir. Ben sizi ve kardeşi Abdülmecid’i Üstad’ın varisi olarak görüyorum. Siz bu hizmet uğrunda çok cefa çektiniz. Abdülmecid Efendi’ye gittim, o da beni size gönderdi. Şimdi sizden ricam, resmî varisi olarak ondan bir mahkeme kararı alıp bir Said Nursî Vakfı kuralım, kitapları bu vakıf kanalıyla basalım. Geliriyle yurt genelinde yurtlar, dersaneler açılsın. Bu konuda sizden maddî bir talebim yok. Benim matbaam ve imkânlarım var. Bütün külliyatı basıp size vereyim. Siz de her yerde şubeler açıp satışlar yapın. Matbaa ücretini de satışlardan sonra ödeyin. Bütün gelirler vakıfta toplansın ve hizmete harcansın.”

Sinan Omur, düşünüp daha sonra kendisine cevap vermesini söyleyerek Kayalar’ın huzurundan ayrılır. Görüşmede hazır bulunan Şerif Nazlıcan, Sinan Omur’u yolcu ettikten sonra, Kayalar’ın yanına döner. Kayalar, “Şerif nasıl, bu teklif senin

çok hoşuna gitti, değil mi?” der. O da, “Evet ağabey, gayet güzel bir teklif” der. Fakat Kayalar hiç beklenmedik bir cevap verir:

“Kardeşim, şimdi evet maddî imkânlarla hizmetler lazım, Sinan Bey haklı. Bu yolla çok mühim bir hizmet kapısı açılabilir. Fakat biz resmî kanaldan devreye girip vakıf kurarsak, ‘Mehmed Bey maddî imkânlar elde etmek için böyle yapıyor’ denilir. Bunu da kimseye anlatamayız. Benim Üstad’a hizmetim ve intisabım maddî değil, manevî idi. Allah’a şükür ben o vazifemi yaptım” diyerek bu teklifi reddettiğini ifade eder.

Kayalar, bundan sonra yakınlarına Risale-i Nur’u, halihazırda basan yayınevlerinden alarak hizmetlerine devam etmeyi tavsiye eder. Yayınevlerinin risale basmakta birbiriyle yarıştıkları bir zamanda onun bu davranışı müspet hanesine kaydedilecek bir husus olsa gerektir.

Kayalar’ın kaydedilecek güzel hasletlerinden biri de, hakkında dedikodu yapanlar için, “Bizim hedefimiz, dine hizmettir. Hakkımızda dedikodu yapanlar bunun hesabını huzur-u ilahîde verirler” deyip cevap vermemesidir. Gıyabında kendisine muhalefet edenler, simasıyla yüz yüze geldiklerinde mahcup olur, huzurundan hürmetle ayrılırlar.

“Said Nursî’yi Takip Edin”

Şerif Nazlıcan anlatıyor:

“Birlikte seyahatlerimiz esnasında Adana’da kaldığımız bir gece Süleyman Efendi’ye mensup bir grup Kayalar Ağabey’i ziyarete geldiler. İçlerinde bir diş doktoru vardı. O anlattı:

‘Ben görgü şahidiyim. Süleyman Efendi vefatından önce cemaatini toplayıp mühim bir ders vermişti. ‘Ben öldükten sonra Üstad Said Nursî’yi takip edin. Asrın Müceddidi odur’ demişti. Bizler de burada her akşam derslere devam ediyoruz. Hususan gençler çok istifade ediyorlar.’

Kayalar Ağabey Adana’ya her uğradığında derslerine geliyorlardı. Bir gidişimde gelmediler. Dönüşte de gelmeyince İmam Muhiddin’e sordu:

‘Süleymancı kardeşler neden gelmedi?’

‘Dersin sonunda bir hafız aşır okuyordu. Birkaç hafta böyle devam etti. Sonra bazıları, ‘Risale-i Nur okunuyor, bir Fatiha kâfidir’ demişler. Bunun üzerine biraz tartışma olmuş, ondan sonra bir daha gelmediler!’ dedi.

Kayalar Ağabey bunu duyunca hem çok üzüldü, hem de çok kızdı, ‘Peki siz ders okuyunca onlar size iştirak edip dinliyorlardı da size ne oluyordu ki iki dakika Kur’an’ı dinlemediniz? Yazıklar olsun size!’ dedi.”

İhtilal ve Sonrası

Üstad’ın vefatı üzerinden iki ay geçtikten sonra 27 Mayıs İhtilali olur. İhtilal, bütün şiddetiyle imanlı, vatanperver, milletini seven hamiyet sahibi kimselerin üzerine gelir. Yakaladıklarını ya hapslere veya toplama kamplarına sevk ederek işkencelere tabi tutarlar. Diyarbakır’da büyük hizmetleriyle dikkat çeken Kayalar, bu tutuklananların başında gelir. Nitekim Cemal Gürsel ihtilal sabahı Diyarbakır Emniyet Müdürlüğü’ne çektiği telgrafla, “Emekli Yüzbaşı Mehmed Kayalar’ı derhal Dicle kenarındaki evinden alıp askerî nezarethaneye getirin!” diye emreder.

Bunun üzerine askerler tarafından evinden alınan Kayalar, üç-dört gün oğluyla dahi görüştürülmeden, garnizon odasında sorgu suale çekilir. Oğlu Mefhar, tanıdık bir askeri devreye sokarak kendisiyle çok kısa bir görüşme yapabilir. Kayalar, sorgusunun ardından Şark’ın her tarafından toplanan büyük âlim ve şeyhlerle birlikte Sivas Kampı’na gönderilir.

Mehmed Kayalar, askerî araçla götürülürken

Hapis ve Sürgün Yılları

Sivas Kampı

27 MAYIS İHTİLALİ, millî ve manevî değerlere ve onlara sahip çıkanlara karşı korkunç bir kin ve nefretin saldırganlığa dönüşmesidir. Millet iradesini temsil edenler, ihtilal sabahından itibaren toplanıp Yassıada'ya götürülüp idam tehditleri altında yargılanırken, diğer bir kısım halk üzerinde etkili şahsiyetler de ihtilalin dördüncü günü oluşturulan Sivas Askerî Kampı'na sevk edilir. Özellikle Doğu kökenli, sosyal, siyasî ve dinî etkinliği olan 385 kişi bu kampta bir araya getirilir.

Memleketine, milletine, dinine saygılı ve itaatli olan bu zatların suçu, Doğu'da mevhum bir ayaklanma ihtimalidir. Halbuki bu zatlar devlete ve millete son derece bağlı ve sadık insanlardır. Gerek bölücü ırkçılığa ve gerekse inkârcılığa karşı yaptığı büyük hizmetlerinden dolayı Mehmed Kayalar da Sivas Kampı'nın önde gelen simaları arasında yer alır.

Kayalar'ın, Şeyh Said Hadisesi sebebiyle sindirilmiş halkın arasında yaptığı açıktan ve cesurca hizmetleri, ihtilalcileri çok rahatsız eder. O, istisnasız her gece beş yüz, bazen bin kişiyle Nur dersleri yaparak Doğu'nun makûs talihini değiştirir, halkın üzerine sinmiş korku perdelerini yırtar. Fakat bu faaliyet, millî ve manevî değerlere düşman zihniyetin öfkesini çeker. Darbeyle iktidarı ele geçirenlerin ilk işi, Mehmed Kayalar'ın tutuklanması olur. Hatta askerden tanıdığı ihtilal lideri Cemal Gürsel'in Sivas Kampı'nı gezerken Kayalar'ın yüzüne karşı, "Mehmed Kayalar, biz bu ihtilali Demokratlar için değil, Said Nursî ve senin için yaptık!" demesi manidardır.

Sivas Kampı'nda bulunan aşiret mensubu, âlim ve fazıl zatlardan bazıları şunlardır: Bucak aşireti ileri gelenleri, Şeyh Said'in evlatları, Ensarioğulları, Septioğulları... Erzurum, Diyarbakır, Ağrı, Van, Batman, Bayburt, Mardin, Kahramanmaraş, Hakkari, Elazığ, Urfa gibi illerden toplanan şeyh, âlim ve nüfuzlu kişiler... Bunlar arasında Kayalar'ın dışında Doğu kökenli Nur talebeleri, Erzurum'dan Mehmed

Kırkınıc, Mehmed Serçil, Kamil Sirkeci, Yavuz Telli, Hilmi Ardos, Kahramanmaraş'tan Mustafa Ramazanoğlu, Malatya'dan Tarık Aktekin, Said Çekmegil gibiler de bulunmaktadır.

Sivas Kampı'nın mucitlerinden Tümgeneral İhsan Kızıloğlu, ihtilalin hem kurucu meclis üyesi, hem de içişleri bakanıdır. Sivas Kampı'nda toplananların imha edilmesinden yana olacak kadar kin ve intikamla doludur. Nitekim kampı ziyareti sırasında yaptığı konuşmada, "Babam Şark'ın celladıydı, ben de sizin celladınız olacağım!" diyecek kadar pervasızdır. Zira Kızıloğlu'nun babası meşhur Dersim katliamının başında gelenlerdendir.

Kampta bir yıla yakın çok üzücü olaylar yaşandıktan sonra salıverilirler. Fakat içlerinden 55 kişi, çeşitli Batı illerine sürgüne gönderilir. Hatta sürgünden önce bu 55 kişi hakkında görüşler belirtilirken, Kızıloğlu'nun kan donduran teklifi, "Bu fırsat bir daha ele geçmez. Bunlar Şark'ın en nüfuzlu ağaları, şeyleridir. 'Hamama giderken kaçmaya teşebbüs ettiler, askerin dur emrine uymadılar' deyip hepsini kurşuna dizelim! Sonra zabıtlarını düzenleriz" olur. Fakat kamp komutanı Sabri Koçak Paşa bu fikre karşı çıkar, "Cemal Gürsel'e sormadan böyle bir iş yapamayız" der. Cemal Gürsel'e sorulduğunda, "Aman sakın böyle bir şey yapmayın, sonra bunun altından kalkamayız" diyerek bu korkunç teşebbüse engel olur.

Kampta Yaşananlar

Üstad'ı da ziyaret etmiş olan Tarık Aktekin'in hatıraları Sivas Kampı'nda yaşananlar hakkında bize ilginç bilgiler verir:

"Malatya nezarethanesinde bir hafta kaldıktan sonra, 'Ya Rabbi! Beni buradan kurtar, başka beldelere gönder' diye niyaz ettim. Bu duam kabul oldu ki, bir hafta sonra bizi jandarma komutanlığına teslim ettiler. O gece karakolda geceledim, son olarak ailem ve çocuklarımla görüştüm. Sabahleyin ellerimiz kelepçeli olarak bizi bir faytona bindirdiler. Said Çekmegil'le istasyona götürüp oradan trenle Sivas'a, 5. Er Eğitim Tugayı nezarethanesine sevk ettiler. Ayrılırken küçük çocuğuma üzülmesin diye, 'Ben Sivas'a

gezmeye gidiyorum, gelirken sana ne alayım?’ dedim. O da ‘Bir kazak al’ demişti.

Nihayet Sivas’a vardık. Kampın bir barakasinda yerimizi gösterdiler. Ertesi gün tel örgüyle çevrili avluya çıktığımızda bir uçak sesi duyduk. Bazı mühim şahısları getirdiklerini söylediler. Biz, dışarıda, gelen misafirleri bekliyorduk. Uçak havada bir-iki tur attıktan sonra indi. O sırada tel örgünün kapısında Kayalar Ağabey’i gördüm. Yanında bir subayla konuşuyordu. Meğer o subay Harp Okulu’ndan sınıf arkadaşımış. Kaderin cilvesine bakın ki, yıllar sonra iki arkadaş, biri mahkûm, diğeri ona nezaret eden komutan! Kayalar Ağabey o arkadaşına Üstad ve Risale-i Nur’u anlatıyordu. Subay, ‘Hapse getirdiğim arkadaşım burada bile davasını düşünüyor ve bana nasihatlerde bulunuyor’ diye çok etkilenmiş ama bir şey yapamamış.

Kayalar Ağabey’i yanımdaki ranzaya verdiler. Geceleri kapılar kapatılıyor, ancak sabahleyin tel örgülü avluya çıkabiliyorduk. Palu’nun köylerinden getirilmiş yaşlı bir zat vardı. O ihtiyar sigara içerdi. Fakat Kayalar Ağabey’e hürmetinden yanında içmezdi. Ağabeyi gördüğünde hemen sigarasını söndürürdü. Kayalar Ağabey, ona, ‘Kardeşim buradan memleketine gidince inşaallah sigarayı bırakırsın’ demişti. Hapisten sonra kendisini ziyarete gittiğimde gerçekten sigarayı bıraktığını gördüm. Bana kampta geceleyin Kayalar Ağabey’in bazı hallerine vakıf olduğunu, ‘Herkes yattıktan sonra Mehmed Bey’i tanımadığım çok zatlar gelip ziyaret ediyorlardı’ dediğini unutmam.

‘Nezarette Kayalar’la kimseyi görüştürmeyin. İkna kabiliyeti yüksektir, görüşeni Nurcu yapar’ diye talimat vermişlerdi.

Kampta diğerk Nur talebeleriyle zaman zaman bir araya gelir, dersler yapardık. Bu derslerde yine Kayalar Ağabey’in harika sohbetleri olurdu. Sorulan sorulara ikna edici cevaplar verirdi. Bir dersten sonra şöyle demişti:

‘Kardeşlerim, vakit yaklaştı, kıyamet yakındır. Bu dünyayı kablolarla yukarıdan bağlanmış bir küre kabul edin. O kabloların çoğu kopmuş, sanki bir tek kabloyla tutunuyor gibidir.’

Kampta verilen yemekleri yemeyen Kayalar Ağabey sadece tayinat olarak verilen ekmeği alırdı. Üstad'ın da hapisteyken sadece ekmekleri aldığını söylerdi. Sonraları onu da almamaya başladı. Kendisine kantinden ekmeğ ve domates getirmemi söylerdi. 'Neden hep domates ekmeğ?' dediğimde 'Kardeşim ucuz gıdadır da ondan' demişti."

Kırkınıcı Hoca

Mehmed Kırkınıcı Hoca da Sivas Kampı hatıralarında Mehmed Kayalar'ı anlatırken şöyle der:

"Mehmed Kayalar bizimle aynı koğuşta kalıyordu. İhtilalcilerin aleyhinde heyecanlı konuşmalar yapıyordu. Tedbir falan dinlediği yoktu. Çok rahatsız oluyorduk.

Bir gün alay komutanı geldi: 'Dahiliye Vekili İhsan Kızıloğlu geliyor. Hep dışarı çıkacaksınız. O geldiğinde hep ayağa kalkacaksınız' dedi. Mehmed Kayalar bizi toplayarak, 'Olmaz!' dedi. 'Biz kapıda oturacağız ve ayağa kalkmayacağız!'

Bakanın arabası geldiğinde Kayalar ayak ayak üstüne attı. Onun zorlamasıyla biz de aynı şekilde ayak ayak üstüne atarak oturduk. İhsan Kızıloğlu geldi, elini salladı. Herkes ayağa kalktı, biz kalkmadık!"

Kırkınıcı Hoca bu sahneyi anlatırken şöyle bir nükte yapar: "Biz Kayalar Ağabey'le Kızıloğlu'nun arasında kalmıştık. Ayağa kalkmazsak Kızıloğlu'nun zulmüne, kalksak Kayalar Ağabey'in hışmına uğrayacaktık. Ne yapacağımızı şaşırdık. Ama biz yine de Kayalar Ağabey'in dediğine uyduk, ayağa kalkmadık."

Tarık Aktekin'in hatıralarında, Kızıloğlu'nun Kayalar'ın önünde durarak kendisine hakaret etmek istediği, fakat Kayalar'ın önce davranıp, "Senin soy ismindeki kızillik suratına aksetmiş!" diye gürllediği, bunun üzerine Kızıloğlu'nun, hırsla orayı terk edip gittiği, arkasından da hücreye atılması talimatını verdiği kaydedilir.

Zehirlenir

Kızıloğlu'nun ardından Kayalar tek kişilik bir hücreye atılarak işkenceye tabi tutulur. Bir ay boyunca bu hücrede kalır. Tuvaletini bile yanına konulan bir tenekeye yapması söylenir. Hücreden çıktığında son derece zayıf ve bitkin bir şekilde neredeyse tanınmaz hale gelir. O haşmetli insan, koluna girmeden yürüyemeyecek kadar bitkindir. Hücredeyken su testisine zehir konularak zehirlenmiştir. Testiye konan sinekleri bile öldürecek derecede etkili bir zehirdir bu...

Nezarethane penceresinden kendisini ziyarete gelen Sivaslı Nur talebelerine, "Kardeşlerim, beni zehirlediler. Bana süt ve bal getirin" der. Getirilen süt ile balı karıştırarak içer, Fetih Suresi'ni ve *Cevşen*'i sürekli okuyarak zehirin tesirinden kurtulur. Fakat vücudu büyük ölçüde tahrip olur.

Erzurumlu Nur talebeleri, Kayalar'ın o halini görünce ağlamaklı olurlar. "Ağabey sen ne hale geldin böyle?" diyerek bir şehriye çorbası pişirip getirirler. Fakat o halde bile Üstad'ı gibi çorbanın parasını vermeden iğermez. Sonradan, "Kardeşim bu zehirin bir damlası bir tugayı öldürecek kadar kuvvetliydi. Fakat Rabb'im beni *Cevşen-i Kebir*'in sırrıyla korudu, inayet-i ilahîyle kurtuldum" der.

Hücre hayatı ve zehirlenme, çok güçlü bünyeye sahip olan Kayalar'ı oldukça sarsar, dimağında ve hafızasında arızalar belirmeye başlar.

Ezan Yeniden Türkçeleştirilmek İstenince...

Kamptayken kendilerini üzen bir başka şey de her geçen gün Millî Birlik Komitesi'nin aldığı kararların radyodan yayınlanmasıdır. Bu haberleri duyduğuça memleketin hali ne olacak endişesi sıkıntılarını daha da arttırır.

Hele bir akşam birlikte radyoyu dinlerken bir haber kalplerine bomba gibi düşer. Haberde, Millî Birlik Komitesi Başkanı Cemal Gürsel'in, ezanı yeniden Türkçe'ye çevirmeyi düşündüğu yer alır. Bu haberi duyan herkes adeta şok olur. "Demek ki işler her geçen gün kötüye gidiyor" diye üzerlerine bir ümitsizlik karanlığı çöker.

Bu haber Mehmed Kayalar'ı adeta yerinden oynatır. Yüzünün rengi sapsarı olur. "Âlem-i İslam'a indirilen

darbelerin en evvel kalbime indiğini hissediyorum” diyen Üstad gibi, İslam şairine karşı yapılacak bu suikastın kalbine bir ok gibi saplandığını hisseder ve dudaklarından şu cümle dökülür: “Ya Rabbi! Eğer ezan-ı Muhammedî’yi Türkçe’ye çevirirlerse, tekrar ezan aslına dönünceye kadar ailemin yanına gitmemeye ahdediyorum.”

Fakat kim bilir, o ve onun gibi nice yanık yüreklerin yaptıkları yakarışların neticesi olsa gerek, ertesi gün haberlerde, ezanın Türkçe’ye çevrilmesinin şimdilik düşünülmediği açıklanır. Dağlanmış yürekleri bu haberle bir parça ferahlanır.

Allahu Ekber

İslam şairine karşı hassas olan Kayalar, “Allahu ekber” lafza-i celali yerine “Tanrı uludur” ibaresini kanun zoruyla koyanların ne derece büyük bir cürüm işlediklerini, bir ayet-i kerimeye dayanarak şöyle izah eder. Bu mektubu makam münasebetiyle buraya alıyoruz:

“Nur-u aynim ve kıymetli kardeşim,

Bu defa size pek mühim bir ayetin hakikatine dair kısa izahlarda bulunacağım. *‘Ve lillâhi’l-esmâü’l-hüsna fed’ûhu bihâ ve zerullezîne yülhidûne fî esmâihî seyücezne mâ kânû ya’melûn.’* / ‘Allah Teala’nın esma-i hüsnası vardır. O’nu o isimlerle tesmiye ve dua edin. Ve O’nun isimlerini değiştiren mühlidlere uymayın. Esmaulahta ilhad edenler, ahirette o amelleriyle cezalanırlar.’

Dinin şair-i kudsiyesinin asliyeti, güneşin mihver ve mahrekindeki hareketi kadar sabittir. Kutup yıldızının asliyet ve sabitliği, seyyaratın harekâtındaki nizamın esası, kanunu, hangi kudretin elinde ise, şair-i diniyeye ait ahkâm ve evamir-i kudsiyenin nizamı da O’nun yed-i kudretindedir. Nazım-ı vazı O’dur. Seyyarat âlemindeki bir inhirafın, kâinatın başına bir kıyameti koparacağı gibi, desatir-i şeriatın ahkâmının tağyir veya ref’i de beşerin başına öyle kıyametlerin kopmasını intaç eder...

Yukarıdaki ayet-i celilede esma-i ilahiyenin asla kabil-i tebdil olmayacağı amir bulunurken, bir siyasi partinin

İslamiyet'e düşmanlık saikiyle, laiklik düşüncesini dini tahrip suretine çeviren icraatıyla, 'Allahu ekber' lafza-i celali yerine 'Tanrı uludur' tabirini kanun zoruyla ikame etmeye çalışan zihniyetin, Çin'de Mao Çe Tung'un kızıl muhafızlarının yapmaya çalıştığı kültür ihtilalinin, kırk sene evvel Anadolu Müslümanlarına tatbik edilmek istenmesi, zihniyet birliğini ifade etmesi nokta-i nazarından ibretle mütalaaya değer bir keyfiyettir...

Lakin ne hazin bir hal-i elimdir ki, bir Zat-ı Nuranî'den başka, hareket-i fiiliye ve kavliye ile bu müthiş cereyanı önlemeye çalışan, ulema zümresinden bir başka kimse görülmemiştir. Yukarıdaki ayet-i celilenin sarih manası muvacehesinde, sükûtu ihtiyar etmek mümkün değildir. Acaba bu ayet-i celile bugüne kadar nazarlara hiç çarpmamış mıdır?

Ayetin mucize-i bahiresiyle ifade ettiği mana, istikbale muzaaf olarak, bir ihbar-ı gaybiyi alenen ifşa buyurması ve bir zümrenin mahiyetini açıkça göstermesi, Kur'an'ın kelamullah olduğuna, ezel âleminden ebed âlemine baktığına en sarih bir burhan-ı katı değil midir?

Gafil ve mütecaviz beşer, Halık'ın, esma-i ilahîsini âlem-i mülk ve melekûta ilan ettiği halde, O'na 'Tanrı' demek veya Kur'an'da görülmeyen ve İslam'da olmayan tabir kullanmak, Sultan-ı Ezel ve Ebed olan bir Zat-ı Kadir'in kudretine karşı bir tecavüz olmaz mı?

Dinler tarihiyle meşgul olanların malumudur ki, 'tanrı' tabiri daha ziyade Allah'ı tanımayan müşrik ve putperestlerin taptıkları ilahlara ıtlak olunurken, putların adına Halık-ı Zülcelal'e has kabul etmenin, ne müthiş bir dalalet olacağı bedahetle anlaşılır.

Kaldı ki, beşer bile acziyetiyle beraber kendi isminden başka bir isimle kendisine hitap edilse, ne kadar gücenir ve onu bir istiskal kabul eder ve o hitap sahibine karşı içinden nasıl bir halet-i ruhiye ihsas eder. Ehl-i idrakin şuur ve iz'ından dur olmayan bu husus, Rahman ve Rahim olan Halık'ın münezzeh Zat-ı Akdes'ine karşı öyle biedebane bir tarz-ı hareket nasıl tecviz edilir?

Halik-ı Kerim, kullarına ihsan ettiği letaif-i maddiye ve maneviye gibi akıl, şuur, iz'an, idrak vesair ulvî cihazat-ı beşeriye, Halik'ın münezzehten olan sıfat-ı kudsiyesine mizan olsun diye ihsan edildiğini âdemoğlu düşünmez mi?

Bu izahatımızla Allah-u Zülcelal'in kelamını veya esma-i kudsiyesini hâlâ tebdile uğraşan zümrelerin esfelîyette mekân tutan zihniyetini, mü'minlerin, akıl ve iz'an sahiplerinin nazarlarına arz etmekle, din mütecavizlerinin laiklik perdesi altındaki ilericilerin mahiyetlerinin ne olduğu anlaşılmiş olmasına medar olur düşüncesiyle sizi tasdi' ettim.

Mehmed Kayalar”

Üstad'ın Kabrinin Nakli

Kamptayken radyodan duyulan bir başka haberle de irkilirler. O da, hayatını İslam uğrunda çileyle geçirmiş büyük Üstad'ın Urfa'da defnedildiği makamında rahat bırakılmayıp başka bir yere nakledildiği haberidir. Bu haber, “Canımdan çok sevdiğim Üstad'ım!” diyen Kayalar'ı o kadar üzer, o kadar etkiler ki, fitrî şecaati galeyana gelerek, “Ben şimdi dışarıda olsaydım, onları vururdum!” demekten kendini alamaz.

Kendisine geldiğinde, “Üstad'ımızın mezarını icap ederse bulabiliriz. Fakat Üstad'ımız vefat etmeden bir ay evvel bir mektupta, ıssız bir yere defnedilip mezarının birkaç talebesinden başka kimsenin bilmemesini arzu ettiğini yazmıştı. Rabb'im onun arzusunu zalimlerin eliyle yaptırdı” diye açıklar.

Kızıloğlu kampı gezerken bir ara Diyarbakırlı mühim bir şeyhin yanına gelir, yüzüne karşı, “Bu inkılabı sizin gibi şeyhler, hocalar, Nurcular ve Mehmed Kayalar için yaptık. Size ve ailenize bundan böyle hayat hakkı yok!” diye bağırır.

Bunun üzerine korkuya kapılan o şeyh, Kayalar'a gelir. Kayalar, “Korkmayın kardeşim. Siz salimen memleketinize dönüp aile efradınıza kavuşursunuz. Öbür tarafı bize ait!” der. Gerçekten o zat memleketine ve evine döndükten sonra çevresindekilere, “Biz kendimizi cesur bilirdik. Meğer asıl mert ve cesur Mehmed Kayalar'mış!” dediği söylenir.

Pkk'nın Kaynağı

Bazı siyaset bilimciler Sivas Kampı'nın, bugün ülkemizi büyük badirelere sürükleyen PKK ve siyasî Kürtçülüğün kaynağı olduğunu itiraf ederler. İhtilal, sadece o gün ülkeye verdiği zarar ve acılarla kalmaz, Sivas Kampı'nda ektiği kin ve düşmanlık tohumlarıyla ülkenin geleceğini de ipotek altında bırakır, millet bünyesinde kapanmayan yaralar açar, maddî ve manevî büyük zararlara sebep olur.^[9]

Çanakkale'ye Sürgün

27 Mayıs İhtilali'nden sonra Sivas Kampı'na götürülen Kayalar, kamptan çıktıktan sonra bu defa 55'ler olarak Çanakkale'ye sürgün edilir. Üst üste gelen bu hapis ve sürgünler, zehirlenmeler Kayalar'ın sinir sistemini iyice bozar. Fıtratında var olan zulme boyun eğmez tavrıyla artık zalimlere haddini bildirme zamanının geldiğine inanır. Hapis ve sürgün yerine, dağlara çekilip zalimlere karşı bir yanardağ gibi infilak etmeye niyet eder.

Temyiz müdafaası için Çanakkale'den Ankara'ya izinli geldiği sırada Said Özdemir'in yanına uğrar. Zehirlenmeler ve işkencelerin dimağında meydana getirdiği tahripler sebebiyle bu düşüncesini Tahsin Tola ve Sungur Ağabeylerin de bulunduğu cemaat huzurunda açıklar. Ağabeyler onun son derece etkili konuşması karşısında bazı cevaplar verseler de endişeye kapılırlar. Kendisine Üstad'ın son dersi hatırlatılarak, "mesleğimizde menfî hareket olmadığı" hatırlatılır.

Bu esnada Ankara'da bulunan Üstad'ın talebesi Ceylan Çalışkan ile Mehmed Fırıncı olaya muttali olurlar. Sungur Ağabey onlara, "Kardeşim tam zamanında geldiniz. Kayalar Ağabey böyle böyle şeyler söylüyor. Ne yapacağımızı şaşırdık!" der. Üstad'ın en yakını ve son derece soğukkanlı zeki talebesi Ceylan Çalışkan, "Hiçbirimiz ona söz geçiremeyiz, onu Çanakkale'ye götürmekten başka çare yok" der.

Ertesi gün bizzat Ceylan Çalışkan kendisini otelden alarak kullandığı arabayla Çanakkale'ye doğru yola çıkarlar. Arabada Ceylan Çalışkan şoför olarak, Kayalar, Sungur ve Fırıncı

Ağabeyler de yolcu olarak bulunurlar. Kayalar yol boyunca zalimlerden intikam alma hususundaki iddialarını sürdürür ve muhataplarını ikna etmeye çalışır. Sungur ve Fırıncı Ağabeyler ise her defasında Üstad'ın son dersini hatırlatarak müspet harekete vurgu yaparlar.

Fakat gür sesi ve ikna edici üslubuyla Kayalar konuşmalarına devam eder. Hatta Sungur Ağabey, Mehmed Fırıncı'ya, "Sen Üstad'ın son İstanbul dersinde bulundun. Üstad'ın size ne dediğini anlat" demesi üzerine Fırıncı Ağabey, Üstad'ın karyolası üzerinde ayağa fırlayarak, "Kesinlikle menfî bir hareket istemiyorum, katiyen istemiyorum" diye celallendiğini nakleder. Bunu duyan Kayalar, bir süre sessizce düşünceye dalar. Adeta frene basılmış gibi konuşma hızı kesilir. Ancak biraz sonra tekrar kaldığı yerden devam eder. Fakat Üstad'ın sözü tekrar hatırlatıldığında aynı şekilde susup yeniden düşünceye daldığı görülür.

Kayalar'ın sınırları her ne kadar bozulmuş olsa da Üstad'ın sözü hatırlatıldığında bir süre susması ona olan engin sadakat ve bağlılığını gösterir. Adeta Üstad, bu cefakâr ve fedakâr talebesine bu yolla himmet etmektedir. Kayalar, yolda bazı uygun olmayan görüntüleri de delil getirerek, "Benden suç gitti, bütün bunların mesulü siz olursunuz!" der. Çanakkale'ye vardıklarında içleri kan ağlayarak da olsa onu teslim edip dönmek zorunda kalırlar.

Mehmed Fırıncı Ağabey'in itirafı şöyledir: "Kayalar Ağabey'i ilk ve son olarak o zaman görmüştüm. Kendisinin çok etkili bir şahsiyet olduğunu duymuştum. Fakat o kadar selis, davasını ikna edici bir üslupla anlattığını bilmiyordum. Samimi söylüyorum, eğer İstanbul'da Piyer Loti Oteli'nde Üstad'ın son dersinde bulunmuş olmasaydım, etkisinden kendimi kurtaramazdım."

Daha sonra yakınlarına bu durumu anlatırken Kayalar'ın o sırada verilen zehirler nedeniyle dengesinin yerinde olmadığını ifade etmesi de manidardır.

Kader cihetiyle bakıldığında, Kayalar'ın bu tavrı, Nur cemaatinin müspet hareket çizgisinde sebat etmesine ve menfî

hareketlere kapılmama hususunda bağıklık kazanmasına vesile olan bir test imtihanı hükmüne geçer.

1,5 Yıl Hapis Cezası

Çanakkale’de sürgüneyken daha önce *Nur’dan Kıvılcımlar* isimli şiir kitabından dolayı verildiği mahkemenin duruşmaları devam eder. Bir ara mahkemede hakimle Kayalar arasında çok şiddetli tartışmalar olur. Hakim ısrarla kendisine, “Sen Nurcu musun?” diye sorar. Çünkü “Ben Nurcuyum” dese en az altı aydan başlayan cezayı verecektir. Tabii Kayalar, “Sen bir hukuk adamı gibi değil, kasıtlı bir düşman gibi soruyorsun. Unutma ki bu dava benim davam değil, Kur’an’ın davasıdır. Kur’an nurdur” diye cevap verir.

Mehmed Kayalar, Çanakkale Adliyesi’ne götürülürken

Hakim, civar köylerden gelen ve sokaklara kadar taşan fakir kalabalığa küçümser gözle bakarak, “Bunlar mı senin cemaatin?” der. Bununla da yetinmeyip Üstad’a ağır hakaretlerde bulununca Kayalar canından çok sevdiği Üstad’a hakaret edilmesine dayanamaz. Birden ayağa fırlar, yumruğunu şiddetle masaya vurup parmağıyla hakime işaret eder ve ardından gök gürültüsü gibi bir sesle haykırır, “Sen Kur’an’ın darbe-i makusunu yiyeceksin!” Bu ses karşısında bütün salondakiler adeta şok geçirir.

Peşin hükümlü hakim, rejim adına bir cinayete daha imza atmaktan çekinmez ve Kayalar’a hiçbir dayanağı olmaksızın 1,5 yıl ceza verir. Fakat, “küfür devam eder, zulüm devam etmez.” Hakimin zulmü çok aşikâr olduğundan Kayalar’ın

dediği gibi Kur'an'ın özel darbesini yemekten kurtulamaz. Ani bir felç geçirerek kısa zamanda öbür âleme gider.

Çoban Şehmuz'un Rüyası

Cezanın kesinleştiği gün, Kayalar'ın yakın talebesi Çoban Şehmuz, rüyasında Peygamber Efendimizi görür. Efendimiz kendisine bir kılıç verir ve hakimin boynunu vurmasını söyler. Rüyasında o kılıcı alıp gider ve hakimin boynunu vurur. Ardından çok pis bir kokunun etrafa yayıldığını hisseder.

Ertesi gün rüyasını Kayalar'a anlattığında, "Peygamberler durup dururken kimsenin kafasını kesmez" diye yorum yapar. Birkaç gün sonra derse gelen birisi, "Ağabey, ağırceza reisi felç oldu" diye haber verir. Kayalar, acı bir tebessümle, "Zavallı yolcudur" der. Ağır bir beyin kanaması geçiren reis bir hafta içinde mahall-i cezaya gider. Bu gibi durumlarda Üstad, "Demek Kur'an affetmedi" der. Evet böylece Nur tarihinde zalime gelen zecir tokatlarından birine daha şahit olunur.

Çanakkale Hapsi'nde

Mahkeme 1,5 yıl hapisle sonuçlanınca bu defa sürgün cezası hapse çevrilir. Kayalar, Çanakkale Hapsi'ne konulur. Bu hapis, hayatının en işkenceli ve ıstıraplı dönemi olur. Çünkü menhus zihniyet onu hapiste de rahat bırakmaz. Onu rutubetli bir hücreye koyarlar. Zaten zehirlenmekten dolayı altı ay müddetle alt tarafından kan gelir. Onu Çanakkale'ye gönderenler, zalim ve art niyetli bir başsavcıcıyı da ardından oraya tayin ederler.

Bütün bu işkencelerden sonra inayet-i ilahî imdadına yetişir. Sadık talebesi Şerif Nazlıcan'ın yanında olmasını büyük bir arzuyla hayalinden geçirir. Şerif Nazlıcan, o sırada Bingöl'de hapidedir. Birden yukarıdan gelen bir emirle Çanakkale Hapsi'ne nakli istenir. Bu ilginç gelişmeyi bizzat Şerif Nazlıcan'ın hatıralarından takip edelim:

"Aniden gelen bir emirle Bingöl'den Çanakkale'ye sürgünüm çıkmıştı. Müdür, 'Kusura bakma, senden memnunum ama emir yukarıdan geldi' dedi. Çünkü bir

hapisten diğereine sürgün edilmek, yeni bir suç işlemek anlamına geliyordu. Çanakkale'ye neden götürüldüğümü bilmiyordum. Ağabeyin de hapse konulduğundan haberim yoktu.

Jandarma beni Çanakkale'ye getirip hapishane müdürüne teslim edince, 'Ne için geldin?' dedi. Nurculuktan sürgün edildiğimi söyledim. O zaman gardiyana dönerek, 'Bunu da kemer altına atın' dedi. Gardiyan bir yandan demir kapıyı açarken bir yandan da, 'Mehmed Bey, sana bir arkadaş getirdim' diye bağıyordu. Ben önce intikal edemedim, 'Mehmed Bey kim?' diye düşünürken, bir de ne göreyim, benim en sevdiğim ağabeyim Mehmed Kayalar, koğuşun köşesinde bana bakıyor. Sanki beni bekliyormuş gibi, 'Şerif geldin mi?' dedi, o an dünyalar benim oldu. Baktım, ağabey çok bitkin. Hemen hizmetine başladım. Tahliye olacağımı söyleseler o kadar sevinmezdim.

Geldiğim günün sabahı başsavcı gelip beni gördü. Kayalar Ağabey o sırada hücrelerinde *Cevşen* okuyordu. Ertesi gün yine sabah erken geldi. Bizler salondaydık. Doğru Kayalar Ağabey'in hücrelerine gitti. Karşısında durup, 'Ben başsavcı filan, ayağa kalk ve bana hürmet et!' diye bağırdı. Kayalar Ağabey, okuduğu *Cevşen*'i kapatıp hiddetle elini beline atınca, savcı, silah çektiğini sanıp korku içinde oradan kaçtı. Sonra başgardiyana çağırıp, 'Bunları bir nolu hücreye atın ve ağır zincire vurun, ıslah oluncaya kadar çıkarmayın!' diye emir verdi.

Hücrenin şartları pek ağırdı, oldukça rutubetliydi. İlk tevkif olanlar, birkaç gün bu hücrelerde kaldıktan sonra doktor kontrolünde koğuşlara çıkartılırdı. Aradan bir-iki saat geçince kendi yüzünden hücreye atılmamızdan dolayı ağabey bizden özür diledi, 'Kusura bakmayın kardeşlerim, o kendini bilmez pis herife başka türlü cevap veremezdim' dedi.

Birkaç gün sonra akşam namazını kılmıştım. Başgardiyan gelip, 'Şerif hazırlan gidiyorsun' dedi. Şaşırılmıştım, 'Daha yeni geldim, nereye gidiyorum?' dedim. Kayalar Ağabey'i o halde nasıl bırakırdım? Derin bir üzüntü içine daldım. Ağabey, benim çok üzüldüğümü fark etti. 'Şerif aklını başına al ve Allah'a tam teslim ol, yoksa dünya ve ahiretin harap olur!'

dedi. Birden kendime gelip istiğfar ettim. Ağabey şöyle devam etti: ‘Unutma, yerin yedi kat dibine indirip yedi kat göğe çıkarsalar, yine Allah’ın mülkündesin. Onun takdiri olmadan bir halt edemezler!’

Yatsı namazını beraber kıldık. Başgardiyân tekrar seslendi: ‘Bozcaada’ya gidiyorsun!’ Şaşırdım, zira mahkeme kararında üç sene hapisten sonra iki sene Bozcaada sürgünü vardı. Ama daha geleli üç gün olmuştu, Bozcaada’ya gidiyordum. Bundan hiç bir şey anlamadım. Kayalar Ağabey, ‘Bu da o habîs başsavcının oyunudur, beni yalnız ve yardımcısız bırakmak istiyor’ dedi.

Sabah namazından sonra jandarma beni almaya geldi. Ağabeyin elini öpmek için yanına gittiğimde, kendimi tutamadım, hüngür hüngür ağlamaya başladım. Baktım onun da gözleri nemlenmişti. Dua etti ve beni teselli ederek yolcu etti.

Bozcaada’ya gittim. Bu defa on gün sonra bir gardiyân telaş içinde geldi, ‘Eşyalarını topla!’ dedi. Ben ‘Hayrola şimdi nereye?’ dediğimde, ‘Çanakkale’ye’ demesin mi? Meğer ne olmuşsa Ankara’dan gelen yıldırım telgrafla derhal Çanakkale’ye sevk edilme emrim gelmiş. Gerçekten akıl sır ermez işler oluyordu.

Savcı beni acele göndermek için iskeleye gidip motor araştırdı. Fakat bulamadığı için o geceyi de Bozcaada’da geçirmek zorunda kaldım.

Sabahleyin beni bir jandarma hücumbotu ile tekrar Çanakkale’ye sevk ettiler. Bu defa hapisten içeri girdiğimde gördüğüm manzara aklımı başımdan alacak gibiydi. Kayalar Ağabey, tuvaletin önündeki betonun üzerinde boylu boyunca yere uzanmış hareketsiz yatıyordu.

Koğuştâ Deveci diye anılan idamlık bir mahkûm vardı. O da başucunda bekliyordu. ‘Ne oldu, nedir bu hal?’ dediğimde, birden yere yığıldığını, kaldırmak istediği halde kalkmadığını anlattı. Yine dayanamadım, ağlamaya başladım. Kayalar Ağabey yattığı yerden beni fark etti, gözlerini açıp aynı cümleyi tekrar etti, ‘Şerif geldin mi?’ dedi. Kendisini kaldırıp abdest aldırдыm, yatağına oturttum. Çok bitkin bir hali vardı.”

Mehmed Kayalar, bir soruşturmaya götürülürken

Başı Dik Büyük Dağlar Gibi

Şerif Nazlıcan'ın hatıralarına burada biraz ara vererek bir tespitte bulunmak istiyorum. Kendini milletine adanmış yüksek himmet sahibi büyük zatlar, tıpkı başı dik büyük dağlar gibidirler.

Nasıl ki, onların başından fırtınalar, boranlar, karlar, şimşekler eksik olmaz, ta ki eteklerindeki bağ ve bahçelerde huzur içinde gül ve gülistanlar açılsın, meyveler ortaya çıksın. Kendilerini millete adanmış büyük ruhlu dava adamları da tıpkı bunun gibi, çileleri, meşakkatleri, hücumları paratoner gibi üzerlerine çekerler ki, milletleri huzur içinde yaşasın. Üstad'ın ifadesiyle “Kimin himmeti milleti ise o tek başına bir millettir!”

İşte bu millet için büyük çileler çeken başı dik dağlardan, zirvelerden biri de Mehmed Kayalar'dır. Allah ona sonsuz rahmet ve mağfiret eylesin.

Tekrar Şerif Nazlıcan'ın hatıralarına dönüyoruz:

“Bir müddet sonra hapishane müdürü geldi, savcıya inat müspet biriydi. Beni rutubetsiz bir hücreye verdi. Gece ağabeyle ayrı hücrelerde kalıyorduk. Gündüz beraberdik.

Birkaç gün böyle devam edince, ‘Müdür bey, ben ilk geldiğimde ağabeyle beraber kuru hücrede yatmıştık. Savcının gazabıyla bu hücreye attınız. Ben adaya gittim geldim, yine eski yerime verdiniz. Ağabeyi de ya benim yanıma verin ya da beni onun yanına verin. Çünkü gece rahatsız oluyor, ona yardım edemiyorum’ dedim. Müdürün cevabı, ‘Şerif, şimdi desem Kayalar’ı ben de senin kadar severim, yalan olur. Bu halin kanun dışı, insanlık dışı olduğunu da biliyorum. Fakat benim elimde bir şey yok. Aslında bu uygulamanın yüzde yüz ölümle neticelenmesi gerekiyordu. Ama Cenab-ı Hak onu muhafaza ediyor’ dedi.

Kayalar Ağabey’in 1,5 senelik hapsi hep o dehşetli ve ölümcül hücrede geçti. Zaten Sivas Kampı’ndayken kendisini zehirlemişlerdi. Orada beklenen netice yüzde yüz ölüm iken muhafaza eden Cenab-ı Hak, onu burada da muhafaza ediyordu. Kanuni mevzuata göre o hücrede üç gece yatırılır, sonra doktor kontrolünden geçirilip hapisanenin iç koğuşuna sevk edilirdi.

İnatçı Komünist

Bir gün komünizm suçundan tevkif edilip hücreye getirilen Antepli, pervasız, azılı biri vardı. Küfrünü açıktan ilan ediyordu. Üç gece aynı hücrede Kayalar Ağabey’le kaldı. Onu çok rahatsız ediyordu. Çünkü ağabey yatsıdan sonra yatar, gece sabaha yakın kalkardı. Bu yüzden koğuşa gelen herkese, idamlık Deveci, ‘Bakın hücrede tuvalet yok, akşam olunca çişinizi yapın. Sakın gece kalkıp kapı arkasına çiş yapayım demeyin. Orada Allah’ın velisi var, onu rahatsız etmeyin’ diye ihtar ederdi. Mahkumlar Deveci’nin sözünden çıkmaz, ağabeyi rahatsız etmezlerdi. Fakat Antepli komünist çok hayâsız ve pervasız idi. Hiç söz dinlemiyordu.

Bir gece baktım ağabeyin hücrelerinde bağırarak konuşuyor. Saat gecenin yarısı. Sinirlendim. Sabah olunca, ‘Ağabey, bu adam sizi gece rahatsız ediyor, bir çaresine bakalım’ dediğimde ‘Bir şey yok, meşgul olmayın’ diye geçiştirdi. İkinci gece Deveci beni dürttü, ‘Bak yine konuşuyor, o komünist yine ağabeyi rahatsız ediyor’ dedi. Üçüncü gece de

aynı manzara tekrarlanınca Deveci kızdı, ‘Ağabey müsaade etsin, ben o namussuzun hakkından geleyim’ dedi.

Sabah olunca ağabeye söyledik, yine razı olmadı, ‘Karışmayın’ dedi. Abdest alıp oturdu. Ben de mangalda su kaynatıp kahvaltı hazırlıyordum. Çay yasaktı, sıcak su ile kahvaltı yapıyorduk. Hep beraber koğuştta oturuyorduk. O sırada komünist boş bardağı bir köylüye göstererek, ‘Bu bardak dolu mu, boş mu?’ dedi. Köylü de, ‘Boş’ dedi. Komünist, ‘Peki biri dese ki içinde pekmez var, inanır mısınız?’ Köylü, ‘Niye inanayım, ben ahmak mıyım?’ dedi. ‘Peki sen ahmak değilsin ama bazıları ölümden sonra şöyle böyle olacak diye anlatıyor’ deyince Kayalar Ağabey gayet alttan alarak, köylüye hitaben, ‘Yani bu adam demek istiyor ki, ahiret var, cennet-cehennem var, hesap var diyenlere niçin inanıyorsun?’ deyince köylü, ‘Ha bunun ben şimdi kafir olduğunu anladım’ dedi.

Köylünün bu sözü üzerine Antepli kahkaha atıp onu alaya almaya başladı, ama bende de sabır kalmadı. Elimi mangalın altına geçirdiğim gibi ters çevirip kafasına boca edecektim ki, ağabey koluma vurup mangalı yere düşürdü. Bunun üzerine komünist, ‘Yetişin gardiyanlar! Bu Diyarbakır canavarı beni yakacak!’ diye bağırmaya başladı. Gardiyan geldi, ‘Bana bak Antepli!’ dedi, ‘O Diyarbakırlı canavar dediğin adam on aydır burada koyun gibiydi de şimdi mi canavar oldu. Hadi sen yan taraftaki hücreye!’ deyip onu yandaki idamlık Deveci’nin hücreğine götürdü.

Bunun üzerine Kayalar Ağabey sitemde bulundu, ‘Kardeşim sekiz gecedir sabaha kadar bu habisin kahrını çekiyor ve sabrediyorum. Sen anlamıyorsun, bunda bir kasıt var, gaye beni rahatsız ederek bir hadise çıkarmak. Senin de Kürt damarın tuttu, mangala sarıldın’ dedi.

Bu arada çok geçmedi, yan hücreden, ‘Yetişin, beni öldürüyorlar!’ diye var gücüyle bağırmaya başladı. Gardiyanlar koşup geldiler, onu alıp bizim önümüzden geçirirken baktık ki, yüzü gözü kanlar içinde. Başgardiyan, ‘Antepli yanlış kapı çaldın. Şimdi asıl canavarı buldun’ diye söyleniyordu. Meğer orada Deveci’ye laf atmış. Deveci zaten

ona bileniyordu. Takunyasını kaptığı gibi kafasını parçalamış. Böylece belasını bulmuştu.

Çürüyen Yatak

Akşam olunca hücre kapısı kapanıyordu. Bunun için abdestlerimizi alıp akşam ve yatsı namazlarını kılardık. Sabaha kadar da tuvalete gidemezdik. Sabah güneş doğduktan sonra kapılar açılır, ancak o zaman tuvalete gidebilirdik. Ben hücreler açılınca hemen gider önce tuvaleti temizlerdim. Çünkü üstümüzde çocuk koğuşu vardı, onlar bazen tuvaleti pislerlerdi. Önce ağabey tuvalete girer, abdestini alır, sonra ben girerdim.

Bir sabah ağabeyin hücre sine gidince burnuma çok kötü bir koku geldi. İki gün sonra aynı kokunun devam ettiğini fark edince, ağabeye söyledim. O kokuya alışmış olduğundan fark etmiyormuş. Bana, ‘Kardeşim, her taraf zaten pislik ve koku içinde, sen kokusuz yer arıyorsun’ dedi.

Kendisi abdest almaya gidince yatağına elimi attığımda, döşegın üst tarafı elimde kaldı, rutubetten çürümüştü. Tahtanın altından tuvalet suları aktığından tahta ile beraber çürüyüp adeta yatak tahtaya yapışmıştı. Emekli Astsubay İbrahim’in getirdiğı pişmiş yumurtalardan biri de sepetten kayıp arkaya düşmüştü. O da kokuyu ağırlaştırmıştı.

Müdürü çağırdım, ‘Şu hale bakın, rutubetten yatak ve altındaki tahtalar bile çürümüş, ortalık çok pis kokuyor. Bunu gavur bile yapmaz!’ dedim. Müdür insaflı biriydi, bana hak verdi. Hemen bir marangoz çağırttı, yatağın altındaki tahtaları yeniletti. Astsubay İbrahim’e de haber gönderdik, sünger bir döşek getirdi. O çürümüş yatağı hatıra olarak Diyarbakır’a gönderdim.”

Aramalar sırasında Üstad’ın kendisine gönderdiği Yirmi Yedinci Mektup Risalesi de ele geçer ve Çanakkale’ye gönderilen evraklar arasında o da yer alır. Tıpkı yatak gibi o da rutubetten nasibini alır ve yaprakları çürümeye ve sararmaya başlar, çoğu yeri okunmaz hale gelir. Fakat ilginçtir, Üstad’ın bizzat yazdığı ve tashih ettiği yerlere bir şey olmaz. Kayalar, “Bu da Üstad’ın sıdkının bir inayetidir” der.

Bu nüshayı Arif Çolaktekin'in evinde bizzat ben de müşahede ettim.

El Konulan Kitaplar

Çanakkale Hapsi'nden sonra el konulan kitapların geri alınması için Şerif Bey'in anlattıkları da ilginçtir:

“Çanakkale'den tahliyeden sonra Diyarbakır'a gelmiştik. Bir gün Kayalar Ağabey bana dedi ki: 'Kardeşim Şerif, biliyorsun ihtilalden evvel evden çok kitaplarımı aldılar, hâlâ iade etmediler. Bunları bir takip etsen...' Zaten ağabeyin bende umumi vekaletnamesi vardı. Onunla adliyeye gittim, sordum. 'Bu kitaplara takipsizlik kararı veren falan savcıdır, ona git' dediler. Savcının odasına girdim.

İçeride altı kişi oturmuş sohbet ediyorlardı. 'Fılan savcı kim?' dedim. İçlerinden biri, 'Benim ne var?' dedi. 'İhtilalden evvel Mehmed Kayalar'ın evinden Risale-i Nur kitapları alınmış, daha sonra takipsizlik kararı verilmiş?' dedim. 'Evet' dedi.

Mehmed Kayalar, oğulları ve talebesi Şerif Nazlıcan'la (sağ başta) birlikte

İçlerinde bir de kadın vardı. Merakla, 'Said Nursî'nin kitapları mı?' dedi. Savcı, 'Evet' deyince, kadın, 'İçinizde Said Nursî'yi gören var mı?' dedi. Kitaplara takipsizlik veren Siverekli savcı, 'Görmedim, fakat bir-iki eserini okudum, hayran kaldım' dedi.

Kadın, 'Bırak hayranlığı da, ben sana gördüğümü anlatayım: Afyon'da ağırcezada stajyerdim. Bir sabah mahkemeye

giderken baktım, caddeler, meydanlar mahşer gibi insan dolu. ‘Bu nedir, ne oluyor?’ diye sordum. ‘Bugün Said Nursî’nin mahkemesi var’ dediler. Mahkemeye girdim ve yerime oturdum. Heyet yerini aldı. Baktım bir pir-i fani, koltuklarına girip zorla suçlu sandalyesine oturtular.

Savcı iddianameyi okurken, ‘Hükümet-i cumhuriyeyi yıkacak, yerine şer’î bir İslam devleti kuracak, anayasayı ilga edip yerine şeriat nizamlarını getirecek’ diye bir sürü itham sıralıyordu. İddianameyi okurken kulaklarım savcıda, gözlerim o pir-i fanide idi. Sukut-u hayale uğradım. ‘Bu iddia edilenler nerede, bu pir-i fani nerede!’ dedim. Derken savcı 85 sayfalık iddianamesini tanzimle Said Nursî’nin idamı ve yardımcılarının üçer sene hapsedilmesi talebinde bulundu.

Mahkeme reisi kendisine hitap ederek söz verince, o pir-i fani ayağa kalktı. Size yeminle söyleyeyim, sanki o pir-i fani gitti, yerine bambaşka bir adam geldi. Savcıyı, heyet-i hakimeyi, hükümet-i cumhuriyeyi, anayasayı ve laik rejimi en büyük hakaretle yerin dibine batırıp batırıp çıkarıyordu. O zaman, ‘Bu adamdan her şey beklenir’ dedim.’

Bayan hakimin bu anlattıklarından sonra savcı, başkatibi çağırttı. Dosyayı getirtti ve ‘Burada yazılı bütün kitapları bu adama ver’ dedi. Birlikte ambara gittik. Kitaplarımızı almaya başladım. Baktım *Nur’dan Kıvılcımlar* da orada! 1957’de tabedilince el konup mahkemeye vermişlerdi. Mahkeme, ağabeye 1,5 yıl ceza ve kitapların da imhasına karar vermişti. Fakat her nedense, *Nur’dan Kıvılcımlar* imha edilmemişti, koliler halinde orada duruyordu. Dev bir paket *Nur’dan Kıvılcımlar’dan*, bir paket de risalelerden kaparak bir hamlede dışarıya attım.

Genç katip bana yardım etmek istedi, başkatip ona kızdı. Başkatip muarız biriydi. Allah gözlerini kör etti. Listeye de bakmadılar. Hepsini taşıdım, ambarı boşalttım, kolileri merdiven üzerine yığdım. Onlar arkadan, sertçe kapıyı kapatıp gittiler. Hemen iki tane fayton kiralayıp bütün kitapları yükleyip Hanefi Ağabey’in evine boşalttım.

Ağabeyin yanına gittiğimde beni pencereden görünce, ‘Ne yaptın kitapları?’ dedi. ‘Aldım, hem de *Nur’dan Kıvılcımlar’ı* da aldım’ dedim. ‘Ne! Sen deli misin? *Nur’dan Kıvılcımlar’ın*

imhasına karar verilmişti ve hem ondan dolayı 1,5 sene hapis yattık!’

‘Ağabey, ambara vardığımda baktım, *Nur’dan Kıvılcımlar* da kitapların yanındadır. Onlara durumu fark ettirmeden onların da iade edilen kitaplar arasında olduğunu söyleyerek ambardan hepsini boşalttım, faytona yükletip getirdim. Hepsini Hanefi Ağabey’in şehirdeki evine yerleştirdim.’ Bunu duyunca çok sevindi: ‘Oğlum bu *Nur’dan Kıvılcımlar* bir keramettir. Seni tebrik ederim, senin yaptığın bir cihattır!’ dedi.”

Millî Birlik Komitesi’ne Dilekçe

27 Mayıs İhtilali’nden sonra Sivas Kampı’nda 9 ay kalıp daha sonra Millî Birlik Komitesi’nin kararıyla serbest bırakılanlar, birer birer memleketlerine dönerler. Yalnız bunlar arasında 55 kişi 1960 Ekim’inde çıkarılan 105 Sayılı İskan Kanunu’yla Batı’daki otuz üç ayrı ile sürgün edilirler. Bu 55 kişi arasında yer alan Kayalar’ın ilk sürgün yeri Çanakkale’dir. Ancak, o sırada Kayalar’ın daha önce *Nur’dan Kıvılcımlar* isimli eseri sebebiyle verildiği mahkeme neticelenmiş ve bundan dolayı 1,5 yıl hüküm giymiştir.

Kayalar bu cezayı çekmek üzere Çanakkale sürgünündeyken Çanakkale Hapsi’ne konulur. Buradaki mahkûmiyeti dolarken 55’lerin tabi olduğu 105 Sayılı İskan Kanunu’yla tekrar sürgün cezası için Muğla’ya gönderilmek istenir. Çanakkale’de iki cezayı da çekmiş olduğunu ileri sürerek bir yıllık sürgün kararının kaldırılması için Millî Birlik Komitesi’ne dilekçe yazar. Dilekçede 55’lerin suçlandığı bölücü Kürtçülük suçlamasıyla bir ilgisi olmadığı ve hakkında verilen sürgün kararının haksız olduğunu ispat ederek hakkındaki mecburî iskan kararının kaldırılmasını talep eder. Bu dilekçe Çanakkale Hapsi’nin son zamanlarında (Nisan 1961) kaleme alınır. Şimdi bu tarihî dilekçeyi buraya alıyoruz:

“Millî Birlik Komitesi Başkanlığına,

(Başvekalete, dahiliye ve adliye vekaletlerine birer suret gönderilmiştir.)

Türk ordusunda uzun yıllar vazife görmüş ve muvaffakiyetle hizmet etmiş bir asker olarak, selamet-i millet namına bu memleketin selametini arzulayan zevata millî tarih ve şerefimiz noktasında çok ehemmiyetli bir hususu nazar-ı dikkatinize arz ediyorum. Şöyle ki:

27 Mayıs İhtilali'nden bu yana asılsız isnat ve iftiralar saikiyle büyük musibetlere duçar edildim. Bu musibetleri şahsım değil, ulvî mefkûremiz, millî tesanüt ve beraberliğimiz noktasında çok acıklı olduğu için ifade ediyorum.

Beni tanıyan bütün silah arkadaşlarımın şهادetiyle, hizmet-i askeriyem müddeti içinde hak ve hakikate daima sonsuz bir iştiyakla bağlılığım, şereflî ecdadıma yakışır itikada sahip oluşum, bazıları tarafından sanki bir cürümmüş gibi telakki edildi. Halbuki bu bana bir şereften ziyade, mukaddes dinimin, âli Peygamberimin ve kahraman ecdadımın telkin ettiği ve bizim millî tarihimizin yadigârı olan ulvî hatıralardır.

Evet, Kur'an'ın mübelliği Fahr-i Kâinat'ın (a.s.m.) ve sahabe-i kiramın ve kahraman ecdadımın kudsî hatıralarıdır ki, ruhlarımıza sonsuz bir fedakârlık, İslamiyet'e hizmet, aşk ve heyecan bırakmış. Bazılarının zannınca benim yegâne kabahat addedilen halim, Türk ordusunun şereflî mazisine mütenasip ulvî duygulara sahip olmaklığımdır. Bu bir hakikattir. Vazife-i askeriyem esnasında daima salabet-i imaniyemi izhar ettiğim içindir ki, su-i niyet sahiplerinin gayretleriyle emekliye sevk edildim.

27 Mayıs'tan beri geçen on bir aylık zamanda maruz kaldığım acıklı muameleler, hapis ve nefyimdaki sıkıntılar ve bazı garazkâr neşriyatla üzerime tevcih edilen iftiraların hakikatsizliğini ifade etmek için şahsıma ait bu maruzatımı zikretmeye mecbur kaldım. Halimizi, mazimizi ve hizmetimizi yakından tetkik edenler, katiyen görecektir ki, hem ben, hem benim gibi Risale-i Nur ile Kur'an'a, imana, vatan ve millete hizmet edenlerden bu memlekete ve insaniyete zerre kadar zarar gelmiş değil ve gelecek de değildir.

Daima fikir ve itikadımız, gaye ve maksadımızın aksiyle itham edilmek gibi müthiş vaziyetlere duçar edildik. Hal ve ahvalimizin çok ehemmiyetle nazar-ı dikkate alınarak insanî

hak ve hürriyetimizin iade ve teminine çalışılması, en sarih hakkımız olarak ele alınmak icap etmektedir.

Bediüzzaman Said Nursî ve Risale-i Nur Külliyyatı'yla alakadarlığımıza gelince: Büyük İslam mütefekkeri Bediüzzaman Hazretleri'ni muhabbetle eserleriyle tanıdım. Hayatını baştan nihayete kadar tetkik ettim. Bu zatı sonsuz fedakârlık ve şefkat hissiyle bu memlekette İslamiyet'e Risale-i Nur ile hizmette bulunuyor gördüm. İçinde yaşadığı asrın ihtiyacına muvafık ve asrın idrakine hitap edici mahiyette kuvvetli ve muknî delilleri havi Risale-i Nur Külliyyatı'nı, son derece mümtaz, bütün mesail-i diniyeyi, mesail-i akliyeyle ispat ederek, fen ve felsefeyle meşgul heyetler için ve bütün beşeriyet için çok faydalı buldum.

Benim kırk senelik müspet ilimler muvacehesinde oldukça çok derin tetkikatım vardır. Aynı zamanda İslamî ilimleri de uzun seneler tetebbu ettim. Hazreti Mevlana, İmam-ı Gazalî, Muhyiddin-i Arabî gibi İslam muhakkiklerinin asarını uzun müddet mütalaa ettim. Bin seneyi aşan şerefli mazimizde yetişen bu âli zatların eserleri gibi, en nihayet merhum Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri'nin kıymetli asarını gördüm.

Yaptığım muvazeneler neticesinde yalnız şu kadar var ki, Bediüzzaman Hazretleri'nde, nihayetsiz fedakârlık, her türlü ağraz-ı dünyeviyeden teberrî edip bütün muhitine en samimi ders veriş keyfiyetini gördüm. Risale-i Nur eserleri, selef-i salihinin eserleri gibi kıymetli olup, belki zamanımızın ihtiyacına cevap vermesi ve hakaik-i diniyeyi kuvvetli ispat ve efkâra telkin etmesi noktasından ve camiiyeti itibariyle daha mükemmeldir.

Hiç şüphe yoktur ki, mazisiyle, tarihiyle, ecdadıyla iftihar eden bir kimse, bu eserleri ve bu zatı takdirden hali kalmaz. Risale-i Nur talebelerini de aynı surette menfaatli, cemiyete en hayırlı hizmeti ifa eder, emniyet ve asayişe son derece yardım eder bir mahiyette gördüm.

Cenab-ı Hakk'a şükür ki, Risale-i Nur neşri ve hakaik-ı Kur'aniye ve imaniyenin dersleriyle Anadolu'da vatandaşların hayat-ı dünyeviye ve uhreviyelerine büyük hizmetler ihsan etti. Diyarbakır'da müşahede edilen harekâtımız, sadece

hakaik-ı imaniye ve Kur'aniyeye taalluk ettiği ve menfi cereyanlara bir set teşkil ettiği halde İslamiyet'e aykırı fikir ve itikat sahipleri çeşitli bahanelerle, bizi ehl-i idare nazarında tehlikeli göstermeye çalıştılar. Başka indî ve hayalî maksatlar uydurdular. Ve nihayet şu musibetimize sebep oldular. Güya biz merhum Üstad Bediüzzaman Said Nursî'nin fikir, gaye ve maksadından ayrı bir yol takip ediyormuşuz. Heyhat! Ne kadar dar düşünceler ve mevhum isnatlar.

Bilakis en küçük bir arzusuna, emeline ve işaretine ruhumu kurban ettiğim hakaik-ı Kur'aniye ve imaniye olan Risale-i Nur'un düstur ve prensiplerinden, gaye ve maksadından hariç bir kanaatle hareket etmek benim için imkânı var mı? Çünkü ben, Risale-i Nur'u Kur'an güneşinin en mücella ayinesi görüyorum. Ve Nur Müellifi Bediüzzaman Hazretleri'ni de o parlak ayinenin hamili görüyorum. Ve beşeriyetin bu asırda Risale-i Nur denilen, akıl ve ruhları tenvir edici, ikna ve tatmin edici mucize-i Kur'an'la İslamiyet'e sarılacağını ve Kur'an'a yapışmak emelini izhar edeceğini ümit ile rahmet-i ilahiyeden niyaz ediyorum.

Ve sizler gibi ehl-i idare, ehl-i siyaset, asla Risale-i Nur'a lakayt kalmayacaksınız. Çünkü, kendi öz vatanımızda ve kendi lisanımızla zuhur eden ve asrın idrakine hitap eden ve bütün ilim ve fikir dünyasını ikna edici mahiyette bulunan ve uzun yılların ve tahammülsüz musibetlerin ateşiyle tekamül eden, ihlas, sadakat, tesanüt ve beraberlik feyziyle gelişen yalnız ve yalnız rıza-i ilahîye dayanan Risale-i Nur'a memlekette hüküm sürenler sahip çıkacaklar. Âlem-i İslam ve insaniyete neşre tevessül edecekler ve Türk milletinin parlak mazisine muvafık ilahî hakikatler manzumesi olarak neşreceklerdir.

Evet, ben şimdiye kadar yalnız hakaik-ı Kur'aniye ile iştiğal ettim. İslamî itikadın tahkikî surette yerleşmesine çalıştım. Bilhassa Doğu Anadolu'da çeşitli menfi cereyanların telkin ve istilasına Risale-i Nur'la set çekildiğini değil sizlere, elimden gelse bütün dünyaya ilan etmek isterim. Bahusus ırkçılık gibi millî vahdeti bozucu, parçalayıcı cereyanlara karşı nasıl mümanaat edildiği ve karşı konduğu millî emniyetçe de bilinen en bariz hakikattir. Hatta bugün Şark'ta Kürtçülük damarını kırdığımız ve aleyhinde bulunduğumuz için bu menfi fikri taşıyan Kürtler bize düşman kesilmişlerdir. Şayet bizde

Kürtçülük fikri bulunsaydı, muhakkak bir sızıntısı, bir ipucu, bir delil bulunacaktı. Halbuki yirmi-otuz mahkemeden hiçbirisi bu hususta en ufak bir delil bulamamış ve bir mahkûmiyet vermemiş olduğunu görüyoruz. Gerek umumî emniyette ve gerek millî emniyette yapılan araştırma ve soruşturmalarda Kürtçülüğe dair en ufak bir emare görülmemiştir.

Malumunuzdur ki, geçen sene aralık-ocak aylarında Kürt devleti kurmak niyetinde olan gizli bir teşkilat bulundu. Ve Türkiye'nin her tarafında yapılan tahkikat neticesinde geniş tevkifat yapıldı. Halen mahkemeleri devam etmektedir. Hiç şüphesiz Bediüzzaman ve talebelerinin en ufak bir alakaları bulunsaydı en az onlar da sorguya çekilir ve tevkif edilirdi. Böyle bir şeyin olmaması onların böyle bir iddiada bulunmadıklarını göstermektedir.

Bediüzzaman'ın kitaplarında böyle bir Kürtçülük fikri var mı diye tetkik ettiğimizde, bilakis kendisinin, memleketi birbirinden ayırıcı menfî milliyet fikri aleyhinde olduğunu görüyoruz. *Mektubat* adlı eserinde menfî milliyet için mana olarak şöyle demektedir:

‘Evet ben Şark'ta doğdum. Fakat felillahi'l-hamd, Müslüman'ım. Her asırda kudsî milletimin üç yüz elli milyon efradı vardır. Bu üç yüz elli milyon hakikî, ebedî kardeşleri, üç buçuk milyon Kürde değişmem. Kürtçülük, Türkçülük, Arapçılık gibi menfî milliyet fikri, hariçten içimize sokulmuş bir zehirdir, bir Frengi illetidir.

Dessas Avrupa zalimleri ve Asya münafıkları bizleri birbirimize düşürüp parçalamak ve yutmak için bu menfî milliyet fikrini aşıladılar. Çünkü onlar ‘Parçala yut!’ düsturunu takip ediyorlar. ‘Sen Kürt'sün, sen Arap'sın, sen Türk'sün’ diye birbirimizin aleyhine türlü yalanlar ve iftiralar uydurarak bizi birbirimize düşürdüler. Bir zaman dünyaya hükmeden Osmanlı İmparatorluğu'nu bu şekilde kardeşi kardeşe vurdurmak suretiyle parçaladılar.’

Yine bir vakit Mevlana Rifat namında birisi Kürdistan devleti kurmak fikriyle Kürt Teali Cemiyeti kurmuştur. Bu cemiyetin reisliğine Bediüzzaman'ı getirmek için yaptıkları teklife, ‘Yaptığınız milleti parçalamaktır, millete hıyanettir,

ben sizin cemiyetinize girmem' diye şiddetli bir surette reddetmiştir. (Bu ret mektubu halen hayatta olan Konsulatçı Asaf namıyla maruf ihtiyar bir gazetecidedir.)

Şark isyanını çıkaran Şeyh Said'e, 'Bin seneden beri âlem-i İslam'ın bayraktarı olan bu milletin torunlarına kılıç çekilmez!' diye isyandan vazgeçmesi için mektuplar yazmıştır. Kuva-yı Milliye hareketi başladığı zaman, İşgal altındaki İstanbul'da Şeyhülislam Dürrizade'nin, Millî Mücadele hareketini padişahlığa isyan ve bu harekete katılanların asi olduğu şeklinde fetvası üzerine Bediüzzaman, 'İşgal altındaki bir memlekette İngilizlerin emri ve tazyiki altında bulunan bir idarenin meşihatının fetvası mualleldir, mesmu olamaz. Düşman istilasına karşı harekete geçenler asi değildir. Fetva geri alınmalıdır' demiştir. Bu hususla ilgili evrak meşihat arşivlerinde mevcuttur.

Bediüzzaman'ın eserlerinde Türkler hakkında şu cümleleri görüyoruz:

'Ey ehl-i Kur'an olan şu vatanın evlatları! Altı yüz sene değil, belki Abbasiler zamanından beri, bin senedir, Kur'an-ı Hakîm'in bayraktarı olarak bütün cihana karşı meydan okuyup Kur'an'ı ilan etmişsiniz. Milliyetinizi Kur'an'a ve İslamiyet'e kale yaptınız. Bütün dünyayı susturdunuz. Müthiş tehacümatı defettiniz. Ta *'Fesevfe ye'tillâhu bikavmin yuhibbuhum ve yuhibbûnehû ezilletin ale'l-mü'minîne eizzetin ale'l-kâfirîne yücâhidûne fî sebilillâh'* ayetine masadak oldunuz. Şimdi Avrupa'nın Frenkmeşrep münafıkların desiselerine uyup şu ayetin evvelindeki hitaba masadak olmaktan çekinmelisiniz ve korkmalısınız.

Ey Türk kardeş! Bilhassa sen dikkat et! Senin milliyetin İslamiyet'le imtizaç etmiş. Ondakabil-i tefrik değil. Tefrik etsen, mahv'sın. Bütün senin mazideki mefahirin İslamiyet defterine geçmiş. Bu mefahir, zemin yüzünde hiçbir kuvvetle silinmediği halde sen şeytanların vesveseleriyle, desiseleriyle o mefahiri kalbinden silme!'

Netice itibariyle Said Nursî'nin ekser hayatını Türklerin içerisinde geçirmesi, ekser dost ve muhipleri Türklerden olması ve yüz otuz eserini Türkçe yazması ve bütün

eserlerinde böyle bir davayı reddetmesi, onun Kürtçülükle hiçbir alakasının olmadığı kanaatini vermektedir.

Hülasa, hakkımda tatbik edilen İskan Kanunu, adalet ve hürriyet prensibine son derece mugayirdir. İnsan hak ve hürriyetine bütün bütün muhaliftir. Garp'ta Hıristiyanlar içinde İslamî neşriyat serbest olup da bu İslam diyarında, İslam milleti içinde yapılan İslamî neşriyatın suç teşkil etmesi ve dinî nüfuz temin edilmek addedilmesi, bu sebeple iskana tabi tutularak Şark'tan Garp'a nefyime sebep gösterilmesi dünyanın hiçbir yerinde görülüş değildir.

Evet, iftiharla ve Halik'ıma karşı şükranla arz ederim ki: Diyarbakır'da ikametim esnasında, gerek Nur talebelerinin neşri ve gerek iman dersleriyle, hakikatte vatan ve millete menfaate büyük hizmetler ifa edildi. Merhum Bediüzzaman ve Kur'an'ın hakikatine hizmet eden milyonlar fedakâr Nur talebelerini bu millet her türlü tazyike rağmen samimiyet ve muhabbetle bağrına bastı.

Risale-i Nur'un gösterdiği ve rıza-yı ilahîye müteveccih Kur'anî gaye etrafında milyonlar azametli bir kitle kemali şevk ve muhabbetle Risale-i Nur hakikatlerine sarıldı. Bu muazzam kitlenin vatan millet selameti ve asayiş noktasındaki ehemmiyetli hizmetlerine en bariz bir misal olarak ifade edelim ki, ihtilalin bidayetinden bu zamana kadar en küçük bir zabita vakası dahi bizlerde görülmemiştir. İnkılaptan sonra memleket çapında açılan mahkemelerde bu hakikat tebeyyün ve tebarüz etmiştir.

Millî birlik mefkûresine bu derece ehemmiyetle hizmetleri sebkât eden, yani memlekete asayiş muhafazayı, kanun ve nizamlara ittibatı en baş vazife telakki ettikleri halde, ne yazık ki, bir takım menfî telkinlerin saikiyle memlekete çok faydeli bu azim kitlenin zararlı unsurlar gibi gösterilmek istenmesi, gizli veya aşıkâr solcu, menfî cereyanların faaliyetine yol açmak gibi acıklı bir durum olduğunu belirterek, hakkımızda tatbik edilen 105 Sayılı İskan Kanunu'nun kaldırılmasını talep ederim.

Çanakkale'de mecburî iskana tabi

Emekli Yüzbaşı

Mehmed Kayalar”

Muğla Sürgünü

Haklı gerekçelere dayanan bu dilekçeye rağmen, Millî Birlik Komitesi, Kayalar’ın Muğla’ya sürgün cezasını kaldırmaz. Yıl 1962’dir. Çanakkale’den sonra Kayalar Muğla’da da bir yıl sürgün hayatı yaşamak zorunda bırakılır.

Muğla’ya gidip de kalmak için ev aradığında kimsenin kendisine ev vermeye yanaşmadığını görür. Meğer kime başvursa ardından ifsatçıların, “O sakıncalıdır, ona ev vermeyin” diye ev sahiplerini gizlice korkutup vazgeçirdiklerini öğrenir. Bunun üzerine meyhane işleten biri, “Ben kimseden korkmam, bu yeri kartonpiyerle böler, yarısını ona veririm” der. Ancak bu şekilde Muğla’da kalmak için bir yer bulabilir. Bu tek odada çoluk çocuğuyla birlikte büyük mahrumiyetler içinde kalır. Yıl boyunca her gün karakola gidip ispat-ı vücut etmeye mecbur edilir.^[10]

Kayalar, “Muğla benim sıkıntılı ve işkenceli hayatımın sonu olacaktır” der. Gerçekten ondan sonra hayatının sonuna kadar bir daha tutukluluk, hapis ya da sürgüne maruz kalmaz.

Sürgün Sonrası Diyarbakır Yılları

Diyarbakır'a Dönüş

MUĞLA'DAN SONRA tekrar Diyarbakır'a dönen Kayalar, kaldığı yerden Risale-i Nur hizmetlerine devam eder. Cemaatin birliğini sağlamak ve hizmetin geleceğini daha sağlam bir zemine oturtmak için yaz aylarında kamplar düzenler. Adana'nın Toros Dağları'nın Tekir Yaylası'nda üç kez düzenlediği bu kamplara cemaat tarafından yeterli ilgi gösterilmez. Cemaat, o günkü ağır şartların getirdiği tedirginlik sebebiyle tedbir mülahazasıyla bu kamplara katılmaktan kaçınır.

Kayalar, bundan sonra üzerine düşeni yapmış olmanın huzuruyla kendi kabuğuna çekilir. Meseleyi kadere havale ederek, baştan beri kendisiyle beraber yola çıkmış olan fedakâr bir toplulukla birlikte yoluna devam eder.

Onun takdire değer bir tavrı da, fikrinin kabul görmemesi karşısında ihtilaf çıkarmaması ve meseleyi kadere havale edip Üstad'ın talebeleri ağabeyler hakkında hiçbir olumsuz beyanda bulunmamasıdır. Hatta ne zaman Üstad'ın yakın talebelerinden bahsedilecek olsa onları hep sevgi ve hürmetle anar.

Mehmed Kayalar, Tekir Yaylası'nda sohbet ederken

Sünnet Şöleni

Kayalar ve etrafındaki Nur talebeleri, hapis ve sürgünlerle geçen fetret döneminin ardından, hizmete yeni bir şevk kazandırmak için 1963 yılının Eylül ayında Diyarbakır'da büyük bir sünnet şöleni tertip ederler. Dicle kenarındaki 2,5 dönümlük arsa üzerinde kurulan çadırlarda gerçekleştirilen bu şölende 300'den fazla fakir çocuk sünnet ettirilir.

Doğu'da fakirlik veya ihmal sebebiyle, bazen askere gidene kadar geciktirilen bu şair-i İslamiyeyi yeniden ihya etmek ve bölge halkının dikkatlerini Risale-i Nur'a çekmek, İslamî kardeşliği pekiştirmek için yapılan bu şölen çok muhteşem olur. Merasim, Şark'ın tanınmış âlim ve şeyhleri yanında kalabalık bir halk topluluğunun iştirakiyle gerçekleşir. Organizeyi Tarık Aktekin yürütür. Çadırlar kurulur, koçlar kurban edilir ve gelen herkese yemek ikram edilir.

Ayrıca bu merasimin bir bölümünde güreş ve yüzme müsabakaları tertip edilir. Aynı şölen çerçevesinde Dicle Nehri'nde yapılan yüzme müsabakasında Kayalar'ın büyük oğlu Mefhar birinci gelirken, güreşte Hani kazasının Şeni

köyünden bir genç birinci olur. Kazananlara ödülleri dağıtılır. Dersler, sohbetler yapılır, Kur'anlar okunur.

Merasim Diyarbakır'da dilden dile dolaşarak, yeniden dikkatlerin Nur hizmetine çevrilmesine ve hapis ve sürgünler sebebiyle sönmeye yüz tutan hizmet meşalesinin yeniden parlamasına vesile olur.

Ayrıca bu faaliyetin ardından, Şerif Nazlıcan ve Ali Kuşaslan'ın nezaretinde, tespit edilen fakir ailelere odun, kömür ve pirinç yardımında bulunulur. Böylece İslam kardeşliğinin güzel bir dayanışma ve yardımlaşma örneği sergilenir. Bu faaliyet bölgede Nur hizmeti lehinde büyük bir alaka uyandırır.

Mehmed Kayalar, sünnet şöleninde cemaatle birlikte

Malatya Mahkemesi

Mehmed Kayalar, *Nur'dan Damlalar* isimli şiir kitabının, Malatya Devlet Demir Yolları'nda şef olarak çalışan Tarık Aktekin tarafından bastırılması dolayısıyla mahkemeye verilir. Kitap, "Nefse Ders", "Nur'dan İlham", "Üstad'ımıza Bir Arıza", "Kaside-i İslam", "Nur Yolu-Nur Yolcusu", "Üstad-ı Necibimiz Efendimiz Hazretleri'nin Ankara'ya Teşrifleri Münasebetiyle", "Tevhid", "Oğlumla Hasbihal", "Arz-ı Mukaddes" isimli dokuz adet şiirden meydana gelir.

Tarık Aktekin, kitabı 1959 yılında Malatya'da Müftüoğlu Matbaası'nda bastırır. Fakat 27 Mayıs İhtilali'nden sonra ele geçince takibat konusu yapılır ve Tarık Bey, matbaa sorumlusuyla birlikte mahkemeye verilir. İlk duruşmada

kitabın bilirkişilere sevk edilip suç unsuru olup olmadığı hakkında rapor verilmesi ve yazarının da muhakemeye çağırılması için duruşma başka bir tarihe tehir edilir.

Tarık Aktekin'in kitaba yazdığı kısa önsöz, muhtevası hakkında şöyle bilgi verir:

“İslamî duygu ve şecaatimizin ziyadeleşmesine vesile olan bu veciz şiirler, Nur deryasının feyizkâr bir çeşmesi olarak manevî susuzluğumuzu gidermekte, ruh ve kalbimize işlemekte, dinî hissiyatımızı heyecana getirmektedir.

Bu akıcı ve pek hisli şiirleri okudukça, Rabb'imize bağlılığımız artmakta, Resul-i Ekrem'e muhabbetimiz ziyadeleşmekte, Kur'an'a ve Nurlara karşı alaka ve şevkimiz fazlalaşmaktadır.

Evet, Üstad-ı Kudsi'mizin feyizkâr *Sözler*'inin her birinde, iman hakikatlerinin izah ve vuzuhla inkişafı gibi, bu nazım yazıların her mısraında, hakikat-ı iman dile gelmiş, sanki şiir lisanıyla konuşuyor.

Nur'dan Damlalar, edebiyatımızda Kur'anî ve imanî hakikatleri nazım halinde dile getiren mısralardan vücuda gelmiş bir gül bahçesidir.

Nur'dan Damlalar, çekirdek misali, muhterem ağabeyimizin halet-i ruhiyesini, düşünce ve ince duygularını terennüm eden ilahî nağmelerdir.

Hüşyara verir nur, ruhlara bir zevkli gıda bu,

Ummana akan çeşme budur, bir yudum iç su.

Bu kıymettar eserin Müslüman kardeşlerimize ilahî bir feyiz vermesini Rabb'imizden niyaz eder, hidayet ve tevfiği Halik'ımızdan dileriz.

Tarık Aktekin”

Arabası ve şoförü Hanili Yusuf Efendi'yle

İkinci duruşma için Kayalar da şoförüyle birlikte Malatya'ya gider. Bu arada hazırlanan bilirkişi raporu mahkemeye ulaşmıştır. Kayalar, başta mahkemede savunma yapma niyetinde değildir. Ancak bilirkişi raporundaki tutarsız suçlamaları ve demagojileri görünce, dayanamaz ve ilmî gerçeklerle dolu muhteşem bir müdafaa yapmak zorunda kalır. Neticede mahkeme beraat ve kitapların iadesine karar verir. Tarihî bir belge niteliğindeki bu müdafaayı da okuyucularımızın nazar-ı dikkatlerine sunuyoruz:

“Ağırceza Mahkemesi Riyasetine / Malatya,

Yüksek heyetinizi işgal eden şu davada konuşmayacaktım. Fakat baktım ki, İslamiyet'i yıkmak isteyen zihniyet, pek desisekârane bir surette hakkı susturmak ve haktan görünerek hakkı yok etmek istiyor. Biz de sade huzurunuzda bu şer kuvvetin bedbaht hadimlerini, üzerlerine giydikleri hak libasını soyarak, hakiki veçhelerini enzar-ı ammeye göstermeyi dine bir hizmet telakki ettik. Zira cehl-i mutlak ilim kisvesine büründükçe, batıl hak libasını giyip göründükçe, böyle ahval millet için zulümat-nisar oluyor. Ab-ı hayat ile zehrin, neşve ile kahrın ihtilatı, mukteza-i zamanın ilcaatından olmuş. Zıtların aynı mekânda içtimaı eskide mümkün değildi.

Şimdi ikisi bir dükkânda satılıyor. Yerle gök kadar uzak olan yalan, doğruluk ile yarışıyor. Şerler, tebdil-i kıyafetle hayırların içine girmiş. Hayırları ulvî makamlardan ıskata uğraşıyor. Mevlana Celaleddin-i Rumî meşhur-u âlem olan *Mesnevî*'sinde zamana işaret eden beyt ile bu hakikati, asrındaki ulvî makamlardan, asr-ı hazrın sakinlerine haykırıyor. (...) Yani, 'O kafir vezir, din nasihatçisi kılığına girmiş. Meker ve hileden, badem helvasına sarımsak karıştırmıştır.' Yani, hak sözler arasına batıl fikirlerini de gafil kimselere yutturuyordu.

Muhterem hakimler, işte biz böyle bir zihniyete hitap için huzur-u âlinize geldik. İlahiyat asistanı namıyla bilirkişilik özentisi içinde alil ve ham bir mefkûrenin tercümanı sıfatıyla karşımıza çıkan rapor sahiplerine cevap vereceğiz. Zira yüksek mahkemenin huzurunu, fikir ve ilmin, hak ve hakikatin, şer ve hayrın çarpıştığı bir mübareze meydanı telakki ediyor, heyet-i âlinizi de bu meydan-ı mübarezenin müdir-i hareketi, hakim ve hakemleri görüyoruz. Bu nokta-i nazardan, maruzatımızı, hak ve hakikatin izharı zımnındaki ifade ve tabiratımızı hoş karşılamanızı istirham eylerim.

Hakkımızdaki iddiaya mesnet olan bilirkişilerin raporu olması hasebiyle muhatabımız onlardır. Verilen raporu cümle cümle takip ederek ilmî, aklî, hukukî, imanî, ahlakî ve millî duygular çerçevesi içerisinde lazım gelen cevapları vereceğiz.

Evvela, raporun ana dilimizle, selis şivemize zıt, zihinleri tırmalayan huda-i nabit uydurma tabirat ile izhanlarda gıcırıtı tevlit eden ifadelerine baktık. Bu sunî doğumun mefluç müvellidinin eser-i hayat görünmeyen kıpırdanmalarından bir garibe olduğunu gördük. İstidlal tarikiyle Nurculuktan bahsettiğini fehmettik.

Gerek bendenizin, gerekse kitabın naşirinin Nurculuğa ve Said Nursî'ye olan derin alakalarından dolayı rahm-ı maderinden vaktini ikmal etmeden sukut eden bir cenin-i sakıtmış bu... Bu garibe-i hayat konuşuyor. Hayat ve içtimaiyat-ı milliyemizle alakası olmadığından robotvari konuşuyor ve diyor ki: 'Bunlar Said Nursî'yi seviyorlar. Risale-i Nur'a müştaktırlar, Bediüzzaman'ı övüyorlar!'

Heyet-i âlinizin enzarına sunduğum bu tarz ifadelerde suç kasıtları aramak için akıldan tecerrüt iktiza eder. Bir şahsı sevmek, ona methiyeler irat veya inşat etmek dünyanın neresinde suç sayılmış? Acemi bir taklitçilik eseri olarak, demirperde gerisi, Karadeniz'in ötesi pek haşin iklimlerde belki böyle tehditler olabilir. Fakat bu memlekette, insanlığın insan bilindiği beldelerde böyle tehditler asla görülmemiş...

Evet, hissiyat-ı latifenin pervazına, değil istibdat ile, ölümler bile gem vuramaz. İnsanda mevcut bazı letaif vardır ki, ona bizzat insanın kendisi de mani olamaz. Sevmenin ve nefretin makamı kalptir. Ref ve müdahale kanunu kalbe nüfuz edemiyor.

Havass-ı hamse, hariciyedeki beş duygudur. Onlar bir kayıtla bağlanabilir. Onun için ilm-i teşrihte, yani fizyolojide, uzviyetin hariç kısımları irade-i insana tabi oldukları halde, dahilî uzuvlar, iç organlar, kalp, mide, böbrek, em'a vs. emir ve irade tanımaz. Kişinin eli ayağı, dili dudağı gibi irade-i insan ile müteharrik değildirler. Ondan dolayıdır ki, hukuk-u beşerîde bir hadisenin tekevvünü için havass-ı zahirînin müdahalesi esas olmuş. Ve onun içindir ki, kalpte meknuz kalan bir arzu, tezahür göstermedikçe ne muahezeye ne de taltife medardır.

Büyük Vatan Şairi Namık Kemal Bey de bu hakikate binaen meşhur 'Vatan' kasidesinde,

'Ne mümkün zulm ile bidad ile imha-yı hürriyet,
Çalış idraki kaldır, muktedirsен ademiyyetten'

diyerek icazlı lisaniyle bu hakikati tahkim ediyor. Bu ecilden olmak üzere *Nur'dan Damlalar*'ın naşiri Tarık Aktekin'in bana olan yakın alakasını da gayet garip karşılayan bilirkişiler bunda da müthiş bir suçun emaresini sezmişler gibi hareket ederek, bir kimsenin en tabii, belki en iptidai bir hürriyetine müdahale cüretini göstermeleri de cüretkârlıklarının en bariz örneğini teşkil etmektedir.

Hayat-ı içtimaiyenin sathî gidişatını gören pek ümmi bir insan bile, bir kimseyi medih ve sena etmenin bir suç olmayacağını pekala bildiği halde, bu biçareler bu kadar bir olgunluğu olsun gösterememişlerdir. Kaldı ki, tarih bilen,

azıcık olsun edebiyata aşinalığı olan, bir nebzecek ilim ve irfan vadisinde seyreden bir kimse, beşer tarihinin bütün safahatında, edebiyatın mütenevvi veçhelerinde ediplerin, şairlerin, muharrirlerin, müverrihlerin ve bütün ilim irfan sahasında eserler vücuda getirenlerin birbirlerine karşı, kitaplarının, eserlerinin dibacelerinde, atıflar, methiyeler, takrizler umumiyetle yer aldığı, ehemmiyetli ithamlar, eserlerinin umumunda müşahede edildiği halde, bütün bunlara bigânelik gösteren bu şahıslar nasıl olmuş da metinler asistanı, felsefe asistanı, öğrenim görevlisi gibi unvanlar alarak üniversite muhitine girebilmişlerdir?

Yakın bir mazide, Garp'ın önemli bir mütefekkeri, üniversitelerdeki tetkikat neticesinde gazetelere intikal eden bir beyanatında, maalesef üniversite mensuplarının tevhid-i ilahî mefhum-u âlisine inanmış olmadıklarını müşahede ettiğini bildiriyordu.

Biz o zaman bu beyanatı hayretle karşılamıştık. Fakat şimdi bilirkişi diye karşımıza çıkan bu anarşist mefkûreli şahısları gördükçe, parmağımızı gözümüzün altına koyarak bu hayretengiz manzarayı dehşetle seyrediyoruz.

Bilirkişi denilen bayların ağızlarında çiğnedikleri bir husus daha göze çarpmaktadır. Mütemadiyen 'Nurculuk propagandası' sözünü tekrarlayıp durmaktadırlar. Nurculuk hakkında memleket efkâr-ı umumiyesi, onun şerefli adliyesi, yüzleri aşan amik tetkikatlar neticesinde Risale-i Nur Külliyyatı'nın beraatlarına karar vermişlerdir. İcma-ı katî hükmünde tezahür eden dağlar azametinde silsilevari kaziye-i muhkemeler, acaba bu bayların hiç mi nazarlarına çarpmadı? Hakikate bu kadar gözleri kapalı, kulakları tıkalı, kalpleri perdeli bu şahıslar, acaba kimlerin namına, hangi ideoloji hesabına hareket etmektedirler? Bu baylar acaba daha yakın bir zamanda adliye vekilinden sorulan bir suale ve resmen sual takririyle Risale-i Nur hakkında ve yapılan işlemleri hakkında en salahiyyetli ağızdan adalet cihazlarının kararını beyan ettiğini, Risale-i Nur'un asla bir suç mevzuu olmadığını, İslamî ve Kur'anî hakikatleri beyan ettiğini de mi duymadılar?

Şiirlerde, Bediüzzaman'a yazılan ithaf ve methiyelere pek mütecessisane bir surette dokunmak isteyen, fikir hürriyetini,

konuşma hürriyetini ve dolayısıyla pek iptidai düşünceye makrun olan umumi insan haklarını, hatta mevcut anayasanın hükümlerini pervasızca çiğneyen bu şahıslara, bu hususta cevap vermiyorum. Efkâr-ı ammenin akl-ı seliminden alacağı müthiş cevaba bırakıyorum.

Hakikat-ı Kur'an'a en küçük bir rabıtası olmayan, hatta bir Garp müsteşriki kadar bile olsun, hakaik-ı Kur'aniyeye alaka peyda etmeyen bu eşhasa, Kur'an'ın ne demek olduğu, onun bir tek ayetinin bile kâinatı kaplayan temevvücat-ı kudsiyenin ne ulvî manalar taşıdığını huzur-u âlinizde bu bilirkişilere ammenin enzarına inikas etmesi düşüncesiyle beyan etmek istiyorum. Müptedî bir İslam gencinin itılai miktarı olsun, hakaik-ı İslam'dan ve mana-i Kur'an'dan behresizliklerini intak-ı bilhak kabilinden raporlarıyla beyan eden vukufsuz bilirkişiler, Kur'an'ın, Risale-i Nur ve müellifini alkışladığını bildiren mevzubahis eserin bir beytinde hakkı körletici parmaklarını uzatmışlardır. Bilirkişiler, galiben Kur'an'da Bediüzzaman veyahut Said Nursî ismini aramak gibi bir belahat-ı mutlak sureti izhar ediyorlar.

Kur'an'ı sadece camilerde ve makberistanda ölümlere okunan bir kitap telakki eden vukufsuzlara karşı demek lazımdır ki, mazileri, müstakbelleri âlem-i mülk ve melekutu muhatap kılan Kur'an-ı Kerim, mefhum-u âlisi ve mana-i münifi itibariyle böyle telakki ve takdirlerden münezzeh ve müberradır. Kur'an bütün asarı, belki ezel ve ebedi kucaklayan, arşı ferşe bağlayan öyle bir amud-u nuranîdir ki, bütün edvar, bütün asardaki tabakat-ı beşer, ins ve cin onun muhatap-ı hassıdır. Kur'an, an-ı nüzulündeki saff-ı evvelle birlikte ta ferden ferda hitap ettiği gibi, aynı taravet ve tazeliğiyle Sur-i İsrâfil'in sayhasıyla çöküp mahvolacak âlemin, münhedim kürenin en son sekenesini de öyle muhatap tutmaktadır.

Ehlinin vakıf bulunduğu bir hakikat-ı uzmadır ki, Kur'an'ın pek çok mana tabakatı ve sarih ve zahirî manasından başka vücuh-u kesireyle çok cihetlerde ifade-i mana eyler. On dört asırdan beri nev-i beşer, hususan ulema-i İslam vücuda getirdikleri üç yüz bini aşan tefsirleriyle bu hakikati göstermişlerdir. Kelam-ı ilahî olmak haysiyetiyle bütün mazi ve müstakbeli, hatta ezel ve ebedi hazır gören Kur'an-ı

Kerim'in bu hasiyet-i kudsiyesi, onun şanına layıktır. Burada sadece Kur'an'da isim arayanlara cevaben ben o manalardan cüzî bir kısmını beyan etmek isterim.

Evet, kelimullahın sarîh manasıyla beraber, işarî mana tabakasıyla, mecaz tarikiyle remiz, kinaye, nükte, istidlal, mefhum-u muhalifi bildirmesi sırrıyla beraber, delalet, istiare, nazım, üslup, teşbih, vakıf, nida, mukabele, münasebet, karine, ihsas, mutabakat, tevafukat tarikleriyle de neşr-i hakaik ve ifade-i mana eyler. Nev-i beşeri, sath-ı arz ve bütün asırları Kur'an'ın nurlarıyla tenvir eden selef-i salihin, muhakkik ve müdakkik ulema-i İslam bu hakikati güneş gibi göstermişlerdir.

Kur'an bütün maddî ve manevî ulumun memba-ı feyzidir. Kur'an, kâinattaki en cüzî hadiseden en küllîye kadar, şuunatın mebdeinden müntehasına kadar, o muhtelif mana tabakasıyla kemal-i ihtişamla bahseder, ilan eder. İstikbale muzaaf hadisatın Kur'an'ın bahrinden tereşşuh eden ihbarat-ı gaybîyesi o kadar ehemmiyetlidir ki, menfî tesirat-ı hariciye saikıyla malul beşeriyete, hassaten Kur'an hadimlerine nazar-ı himaye karinesiyle teşvikler, tergipler ve teselliler vererek, ye'sin adem-alud bataklığından kurtarıyor. Hayatın hayatı olan imanı bahşederek, istikbale ümitle baktırıyor.

Selef-i salihinin Kur'an'ın güneşinden alarak istikbal ayinelerine aksettirdikleri pek ehemmiyetli eserlerinde, bu husus sarahatle görülmektedir. İslam büyüklerinin bu yolda vücut bulan asarı çoktur, ehlinin malumudur.

Burada yalnız bilmez görünen ve hakaikî tebdil mesleğinde giden bilirkişilere cevap olmak üzere bütün ehl-i irfanca malum ve müsellemler olan birkaç misalin dercini faydeli telakki ettim:

Kur'an'a ve onun ulviyet-i kudsiyesine ait olması itibarıyla nazar-ı im'ana verilmesi ve ehl-i inkâra müskit cevapları olması nokta-i nazarından şayan-ı temaşa ve medar-ı şükrandır.

Tarih sırasıyla olmak üzere bütün tarihçilerin müttefikan kaydettikleri vakianın birisi şudur ki: Meşhur ehl-i salip muharebelerinin birinci seferinde Haçlı ordusunun eline geçen

arz-ı mukaddese ve mübarek Kudüs'ün hin-i muharebede elim kaybını, bilhassa büyük Osmanlı tarihçisi ve hukukçusu Ahmed Cevdet Paşa, *Tevarih-i Hulefa* adlı eserinde şöyle naklediyor:

‘Kudüs’ün ehl-i salip eline geçmesi, İslamlar beyninde pek elim bir üzüntü tevhit etti. O tarihte yaşayan büyük İslam âlimi İbn-i Bircan, Sure-i Rum’un ‘*elim lam mim, ğulibeti’r-rûm*’ ile başlayan birinci ayetini tefsir ederken ilm-i cifir kavaidine ittibaen 383 hicri tarihinden ta 583 tarihine kadar ehl-i salip elinde kalacağını ve 583 tarihinde tekrar İslam’ın eline geçeceğini ihbar-ı gayp nevinden bütün âlem-i İslam’a müjdelemiş ve hakikaten hicri 583 tarihinde Selahaddin-i Eyyübî tarafından Kudüs-ü Şerif kurtarılarak müjde-i Kur’aniye tahakkuk etmiş ve hadise, bütün âlem-i İslam’da en büyük bir bayram sevinci içinde kutlanmıştır. Halbuki İbn-i Bircan fetih tarihinden çok evvel vefat ettiği de İbn-i Came gibi bir muhakkik, acayip ittifakiyattan diye bildiriyor.’

İkinci ehemmiyetli hadise ise, tarihimizle alakalı olmasından dolayı bütün Osmanlı tarihçi ve vakanüvisleri bu ihbar-ı gaybiyeyi eserlerinin en mutena yerlerinde en ehemmiyetli bir müjde olarak kaydetmişlerdir.

Tarihçilerin piri addedilmesi hasebiyle onu da Ahmed Cevdet Paşa’nın on iki ciltlik *Tevarih-i Hulefa*’sından nakledeceğim. Ahmed Cevdet Paşa diyor ki:

‘Osmanlı devletinin kuruluşu, gerek İslam tarihinde ve gerekse beşeriyet tarihinde en muhteşem hadisattan birisidir. Onun kurulması, devam ve bekası hakkında tarihte kaydedilen pek mühim beşaretler vardır. Ezcümle onlar arasında en kıymettarlarından birisi şudur ki: Muhyiddin-i Arabî Osmanlı devleti kurulmadan 70 sene evvel yazdığı, *eş-Şecereti’n-Nu’maniye fi’l-Devleti’l-Osmaniye* eserinde Osmanlı devletinin kurulacağını, ilk padişahın Osman Gazi olacağını ve sırasıyla 37 padişahın geleceğini ismen beyan edip ve ayrıca Yavuz Sultan Selim’den başlayarak Osmanlı devletinin bütün vakıalarını, ilm-i cifir ile beyan ederek bugünkü aklı gözüne inmiş maddiyun felsefesinin esiri olmuş pek çok insanları hayretler içerisinde bırakıyor. Bu gibilerin hayretlerini en ziyade arttırmaya sevk eden bir husus da şu oluyor ki,

Muhyiddin-i Arabî sabit ve katî olan bir tarihle 657. hicri tarihinde vefat etmiş olup, Osmanlı devleti ise hicri 700 tarihinde kurulmuş olmasıdır. Muhyiddin-i Arabî diğer İslam üstadları gibi, bu haber-i gaybiyeleri Kur'an'dan alarak, Kur'an'ın hak kelimeler olduğuna ve Kur'an'ın hadisat-ı cevviye ve hadisat-ı kevnîyede vücut bulan bir şeyin Kur'an'da mevcut olduğuna işaret etmek istemişlerdir.'

Kur'an fetihten, İstanbul'un zabtından ve onun şanlı ordusundan da senalarla bahseder. Nitekim Peygamber-i Zîşan'ımız da bir hadis-i şeriflerinde bu mutlu hadise-i tarihiyeyi ümmetine bir beşaret olarak müjdelemiştir.

Kur'an'da bütün fütuhât-ı İslamiye ve böyle işaretler vardır. Ve ehlinin malumudur. Sıralanırsa azim bir eser olur. İşte Kur'an'ın haşmetle ilan ettiği şu ayet-i kerimelere bakınız ki, Cenab-ı Hak, âlemlerin Rabbi haysiyetiyle kâinata mevcut hadisatın kaffesinin, zerreden seyyarata, habbeden güneşe, en cüzî hadiseden en küllî hadiseye kadar Kur'an'da, Levh-i Mahfuz'da mevcut olduğunu kemal-i ihtişamla ilan ediyor.

'Bismillâhirrahmânirrahîm. Ve lâ ratbin ve lâ yabisin illâ fi kitâbin mübîn. Ve mâ ya'zübü an Rabbike min miskali zerretin fi'l-ardı ve lâ fi's-semâ ve lâ asğara min zâlike ve lâ ekbere illâ fi kitâbin mübîn.'

Kurtubî'nin tefsirinde mevcut olan bu hakaiki bilirkşi baylar gördüler mi? Ve acaba yine Fatih Sultan Mehmed'in ismi, Kur'an'da yazılmış mıydı? Evet, cevap verelim. Kur'an'da Sultan Fatih'in ismi vardır. Fakat onu, maddiyyun felsefesinin karanlıklarına gömülenler göremezler. Onu görmek için Kur'an'ın ezel ve ebedi ışıklandırıcı ebedî nuruna çıkmak lazımdır.

Kur'an beşerî tekamülâtın kaydettiği terakkiyatın kaffesini mana tabakatı içerisinde işaret ederek beşeriyeti o terakkiyata teşvik ve terğip etmektedir. Beşerin en ileri hatvesi olan şu atom devrinin idrak ettiği harikalar, füzeler, elektrik, televizyon, radyo ve telsiz vs. gibi terakkiyatın cümlesi Kur'an'ın medeniyeti irae ettiği ayatın zamirinde müstetirdir.

Lakin bilirkşi baylar gibi henüz Kur'an'ı anlamak değil, selefîn vücuda getirdikleri Türkçe metinleri dahi anlayacak

liyakat gösteremediklerinden tahrip gibi kolay olan inkâr cihetini iltizam etmişlerdir. Halbuki onlar, büyük edip ve şair Namık Kemal Bey'in:

‘Çeşm-i insaf gibi kamile mizan olmaz,

Kişi noksanını bilmek gibi irfan olmaz’

beytindeki hakikati idrak ederek bilmedikleri meselelerde sükutu ihtiyar etmeleri veyahut bir kemal göstermek istiyorlarsa, bizi itham değil, bilmediklerini beyan etmeleri lazım gelirdi.

Kur'an bahsinde henüz pek müptedi bir talebe hükmünde olan bilirkişilere Kur'an'ı tarif edersek inşaallah beytin hakikatini idrak ederler. Şu halde Kur'an, şu azametli kâinat kitabının bir tercüme-i ezelsi ve ayet-i tekviniyeyi okuyan mütenevvî dillerinin tercüman-ı ebedîsi ve şu âlem-i gayb ve şehadet kitabının müfessiri ve zeminde ve gökte gizli esma-i ilahiye'nin manevî hazinelerinin keşşafı, sutur-u hadisatın altında muzmer hakaikın miftahı ve şu âlem-i şehadetle âlem-i gaybın lisanı ve şu âlem perdesi arkasında olan âlem-i gayb cihetinden gelen iltifatat-ı ebediye-i Rabbaniye ve hitabat-ı sübhaniyenin hazinesi ve İslamiyet âlem-i manevîsinin temeli, güneşi, hendesi ve âlem-i uhrevinin mukaddes haritası ve zat ve sıfatının ve esma ve şunun-u ilahînin kavli-i şarihi, tefsir-i vazihı, bürhan-ı katı, tercüman-ı satı ve ve şu âlem-i insaniyetin mürebbisi ve insaniyet-i kübra olan İslamiyet'in ma ve ziyası ve nev-i beşerin hikmet-i hakikiyesi ve insaniyeti saadete sevk eden hakiki mürşidi ve hâdisi ve insana hem bir kitab-ı şeriat, hem bir kitab-ı hikmet, hem bir kitab-ı dua, hem bir kitab-ı ubudiyet, hem bir kitab-ı emir ve davet, hem bir kitab-ı zikir, hem bir kitab-ı fikirdir. Hem insanın bütün hacat-ı maneviyesine merci olacak çok kitapları tazammun eden tek, cami bir kitab-ı mukaddestir. Hem bütün evliya ve sıddikin ve urefa ve muhakkikin muhtelif meşreplerine ve ayrı ayrı mesleklerine ve her birindeki meşrebin meşrebine layık ve meşrebi tenvir edecek ve her bir mesleğin mesakına muvafık ve onu tasvir edecek birer risale ibraz eden mukaddes bir kütüphane hükmünde bir kitab-ı mukaddestir.

Bu tariftten sonra anlaşılıyor ki, on dört asırdan beri İslam allamelerinin yaşadıkları asırlar, idrakine uygun bir tarzda

vücuda getirdikleri üç yüz bini aşan tefsirler, hepsi Kur'an'ın hakikatlerini neşretmektedirler. Fakat hiçbirisi birbirine benzemiyor, lakin hepsi de doğrudur. İşte bu maruzatımla her asırda ayrı ayrı konuşan Kur'an-ı Hakîm, asrımızla da konuşuyor. Asrın sakinlerine, meşreplerine, mesleklerine hitap ediyor.

İşte şimdi bizi itham eden bilirkişilere eskinin büyük şairi Fuzuli-i Bağdadî gibi demek lazım gelmez mi?

‘Gör zahidi kim, sahib-i irşad olayım der,

Dün mektebe vardı, bugün üstad olayım der.’

Dinden hiçbir şey anlamayan eşhasa bakın ki, dinin en küçük hakikatine ruhunu fedaya mühayya olan bizlere din istismarcısı diyor. Sultanü’ş-şuera namını alan haşmetli Fuzuli’nin meşhur mısraıyla dediği gibi: ‘Dinime tan eyleyen bari müselman olsa.’

‘Oğlumla Hasbihal’ adlı şiirde inkılaplar aleyhinde hisler varmış. Bilirkişilerin erbab-ı kehanetten olduklarını, tahte’ş-şuur düşüncelere mafi’z-zamirlere nüfuz edecek surette kadim Mısır kâhinlerini de geride bırakan mütecessisane bir celadetle ifa-i hüner ettiklerini görmekteyiz.

Halbuki beyitler malumun ilamı kabilinden ifadelerdir. Malum-u âlileridir ki, şairler, edipler ve cümle erbab-ı fikir ve marifet, mensup buldukları cemiyetin ahvalini tecessüsle, onun maddî ve manevî hayatında gördükleri fenalıkları, cemiyeti sukuta götüren ahlakî inhidamları, parazitlerin tecavüzüne maruz halatı görerek, kalplerinden doğan samimi hissiyata tercüman olmak isterler.

Daha dün bütün dünya muvacehesinde, ‘Din zehirdir! Dini yıkmak için daha otuz sene lazımdır’ gibi beyanatlarla izhanları tırmalayan konuşmalar henüz unutulmuş değildir. Dinsiz ve İslamiyet düşmanı cereyanların, komünist ve anarşizmin nam ve hesabına yaptıkları tahribat, naşir-i efkârı olan dergi ve gazeteleriyle de gözlere çarpmaktadır. Aziz milletimizin mefahiri olan ve bütün milletler içerisinde müstesna bir mevki ihraz eden namus-u millimizi rahnedar etmek isteyen müthiş cereyanlara karşı gelmek vazifemizdir.

Milletimizin müstakbel teminatı, ümid-i ati olan anneler, kız kardeşler ve kızlarımızı ecdadına tam yakışır örnekler olarak görmek istiyoruz. Onların iffet ve namusunu, edna şekilde olsun, gölgeleyecek bir ahvali görmeyi asla arzu etmiyoruz. Kuvve-i basariyeden mahrum olan bilirkişiler, acaba ehl-i vicdanı derinden ağlatan ve hatta her günkü gazete havadisleri arasında yer alan ve belki mevcut hadiselerden yüzden birini teşkil eden türlü türlü ırza tecavüz haberlerini de mi görmüyorlar? Onları görmüyorlarsa bari mahkemeleri işgal eden iffet ve namusla alakalı davaların çokluğunu da mı görmüyorlar? Kıymetli adliye mensupları, memleketin bu onulmaz içtimaî yarasını çok iyi bilirler. Hakikati görmek isteyen bilirkişilere karşı verdiğimiz bu cevaplarla beraber Diyanet İşleri Reisliği serisinden *Dinde Reform* adlı kitaptan meselemizi aydınlatması, İslamiyet'e düşmanlık noktasından Garp'ın azılı İslam düşmanı Doktor Dozi'yi de geçen bu zihniyet erbabını tanıtmaları noktasında bazı parçalar okuyacağım. (...)

Bu dehşetleri gördükten sonra inkılapçılığı ve inkılabı din ve namusa tercih edilmiş görmenin körlüğü içerisinde bulunan bu baylara diyoruz ki, biz flörtü inkılap sananlarla beraber değiliz. Kız ve kadınların orta malı, zelil hissiyatın zebunu görmeyi asla inkılap düşüncesiyle telif etmiyoruz. Kızımın iffetine gözü dönmüş nazarıyla bakana hiçbir müsamaha yoktur. Ben ve aziz milletimin namus telakkisi ecdadımın telakkisinin aynısıdır, gayri değildir. Büyük Akif, *Safahat*'ındaki bir beytinde aynı hassasiyetle galeyanda olup diyor ki:

'Kızımın iffeti batmakta habisin gözüne,
Acırım tükürge billahi tükürsem yüzüne.'

Kaldı ki biz, 'Oğlumla Hasbihal' adındaki şiiri tarihte harikalar tevlit eden muazzez ordumuzun İstiklal Harbi'ndeki kahramanlıklarını yad, tezkar niyetiyle ve bir üstadım olan Mehmed Akif Bey'in hayatta noksan kalan iki arzusundan birini yerine getirmek kastıyla kaleme aldık. Merhum, 'Sağ kalırsam İstiklal Harbi'ni ve gazavat-ı Peygamberîyi yazmak isterdim' demişti. Biz de İstiklal Harbi'nin adsız kahramanlarına hasbihal tarzında ithaf ettiğimiz o şiirimizi

böyle solak düşünceyle tebdile uğraşanlar, o mübarek şühedanın manevî darbe-i makusuna maruz kalmaya mahkumdurlar.

Müspet inkılabın en büyük teşvikçisi İslamiyet'tir. Hatta İslamiyet, beşer tarihinin en haşmetli, en ulvî inkılabıdır. Biz inkılabı, ilimde, fende terakkiyat-ı maddiye ve maneviyede, ahlakta, fazilette telakki ediyoruz. İnkılap sanayileşmektir. İnkılap asrın terakkiyatına adım uydurmaktadır. İnkılap ticarete, ziraatta muasır medeniyetin kaydettiği inkişafı göstermekte ve memleketin refah ve saadetini idrak etmesini esas tutan bir teceddüttür. Yoksa inkılap flörtte değil, kadınların soyunmasında değil, iffet ve namustan tecerrütte değildir.

Fıtratındaki mübarek yaratılışıyla inkılabı merhum Mehmed Akif Bey, *Safahat*'ında şöyle izah ediyor:

‘İnkılap istiyorum, başka değil, hem çabucak,
Öne bizler düşüp İslam’ı da kaldırmamak.
Nazariyat ile bir şeyler olur zannetme,
Öbür ahını da artık yetiştir dinletme.
Gezmeyin ortada oğlum sokulun bir sapaya,
Varsa imkânı yarın avdet edin Avrupa’ya.
Fen diyarında sızan namütenahi pınarı,
Hem için, hem getirin yurda o nafi suları.
Bu cihetten hani hiç yılmasın oğlum gözünüz,
Sade Garp’ın yalnız ilmine dönsün yüzünüz.
Hani bir ömre bedeldir şu geçen her gününüz,
Bir gün evvel gidiniz, bir saat evvel dönünüz.
Şark’ın ağışu açıktır o zaman işte size,
O zaman varmanın imkânı olur gayenize.’

Bu kadar maruzatımızla inkılap istismarcılarının içyüzlerini tanzir ettikten sonra, mahut raporun göze çarpan bir hususu da, sahiplerinin erbab-ı tenakuzdan olduklarını göstermesidir. Birlikçiler yukarıda söylediklerini aşağıda unutacak kadar

dikkat eserinden mahrum olduklarını da sarihan gösteriyorlar. Raporlarının aşağısında şu cümleler yer alıyor: ‘Eserde yer alan diğer şiirlerde yazar, samimi his ve duygularını ifade etmiştir’ cümlesiyle fitratındaki insanlık düşüncesi galebe etmişe benziyor ki, insafla samimiyetimizden bahsediyorlar. Öyleyse madem şiirdir, şiirin membaı kalptir, öyle ise aşağılık düşüncesi olan propaganda yoktur. Nüfuz temini yoktur. Bilirkişilerin basma kalıp isnatları yersizdir. Cahilane bir tasnidir. Hiçbir hukukî, içtimaî, edebî ve ilmî mesnedi olmayan raporun münderecatında şimdiye kadar ilmin desatiriyle, içtimaî hayatın mizanıyla, ahlak düsturlarının mikyaslarıyla edebî kıstaslar muvacehesinde cevaplar verdik.

Şimdi de hukukî cepheden muvazene edilecek raporun isnadatının vahî hukuk düşüncesinden vareste, bu bapta arz edilmeye değer husus şu ki, medar-ı bahis şiirlerim, yıllarca evvel sahne-i intişara vazedilmiş olup yeni değildir.

Nur’dan Damlalar namı altında Tarık Aktekin tarafından neşredilen bu şiirler, beş-altı sene evvel muhtelif tarihlerde, muhtelif mecmualarda neşredilmiştir. Münderecat itibariyle sade din, ahlak, fazilet ve iman mevzularına temas eden şiirlerim, ilim ve irfan muhitlerinde kemal-i istihsan ile okunmuş, samimi dinî hisleri, ahlakî prensipleri terennüm etmesi hasebiyle mükerrer iktibaslarla mecmuaların sütunlarında yer almıştır. Mehmed Akif ve Namık Kemal’in yürüdüğü izi takip ettiği için, ruhen, kalben dinî hislere bağlı olduğunu zannettiğim Tarık Aktekin, kalben ve dinen müteheyyiç bir halet-i ruhiye içerisinde istifadeyi mucip olur kastiyle ve sırf samimi bir din sevgisi içerisinde mecmualardan ve eline geçen müteferrik parçalardan toplamak suretiyle şiirleri küçük mikyasta ve pek az olmak üzere Malatya’da tabettirmiş. Bu samimi histe hiçbir kusur ve kabahat olmadığını bilerek ve hiçbir maddî menfaat temini aklına gelmeden neşretmiş. Yüksek heyetinizin nazar-ı âlilerinden dur olmayacak veçhile, şiirlerde hiçbir menfî düşünce olmamakla beraber, sade dinî hisleri terennüm etmesi itibariyle medar-ı mesuliyet bir keyfiyet olmayacağı kanaatindeyiz.

Saniyen: Beş-altı sene evvel yazılan ve neşredilen bir yazı, hukuk prensipleri muvacehesinde medar-ı sual ve cevap

değildir. Kaldı ki, eskiden hatırımda kaldığına göre o madde meriyette ise Matbuat Kanunu'nun 35. maddesi 'Neşir tarihinden itibaren bir yazının üzerinden altı ay geçse, mürur-u zamana tabi olur' hükmü, davamız hakkında caridir. Bugün o madde değiştirilse dahi yenisinin makable şümulü olmaması itibarıyla takibata uğramaması icap eder.

Salisen: 27 Mayıs İhtilali'nden sonra aleyhimize açılan davalarda müteferrik olarak evimizden alınan mezkûr şiirler üç mahkemece incelenmiş, hiçbirinde bir suç görülmeyerek kütüphanemden alınan bilcümle Risale-i Nur Külliyyatı ve burada mevzubahis şiirlerim, mahkemelerce beraatla neticelenmiş ve bana iade edilmesine karar verilmek suretiyle kesinleşmiştir.

Mahkeme-i âlinizi uzun maruzatımla tasdi ettiğimden affınızı istirham eylerim.

Mütemadi ve sebepsiz alam ve ıstırabattan sonra bir daha medar-ı bahis edilmeyeceğini zan ve tahmin ettiğimiz kaziye-i muhkeme olmuş mevzuların bir daha medar-ı takip olacağını aklımıza getirmezen, huzur-u âlinize aynı davalar mükerrer olarak bir kere daha getirilerek tetkikinize arz olunmuştur.

Adalet mefhum-u âlisine çok zıt olan bu keyfiyet müdakkik nazarlarınızdan kaçmayacağı düşüncesiyle, uzak beldelerden pek büyük külfetlere katlanarak huzurunuzda ahz-ı mevki ettiğimiz bu davadan varestede tutulmamızı ve mahkeme-i âlinizden bu davanın beraatla neticelenmesini istirham eylerim.

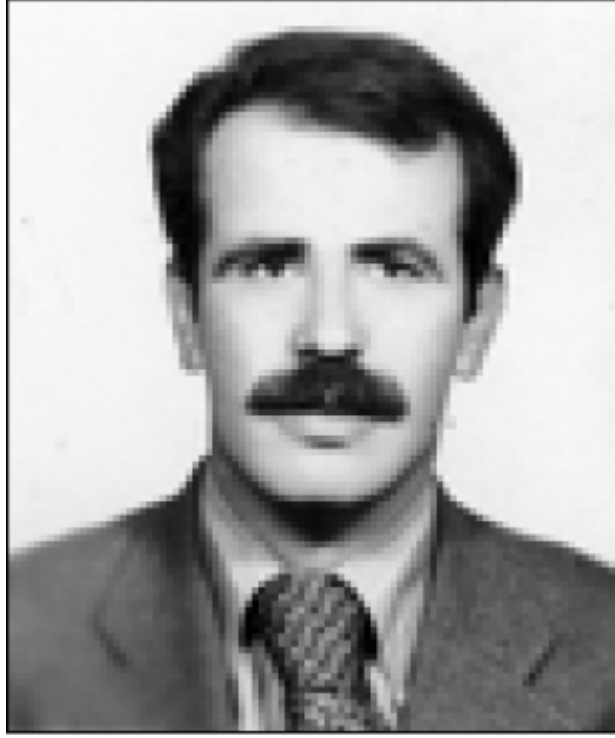
Emekli Yüzbaşı

Mehmed Kayalar”

“Başını Dik Tut”

Kayalar'ın peşpeşe mahkemeler, hapisler ve sürgünlerle geçen hayatı, yakınlarını üzer. Oğlu Ahmed Mefhar, bir gün bitmeyen bu mahkemeler ve takipler nereye varacak diye endişeyle düşünürken ona şöyle teselli verir:

“Oğlum, başını dik tut. Biz yıkılırız, fakat eğilmeyiz. Ben Üstad'ı anladım, Üstad da beni, başka da yok!”

Oğlu Ahmed Mefhar

Musibetlerdeki İnayet

Kayalar, Sivas, Çanakkale ve Muğla gibi üst üste yaşadığı hapis ve sürgün musibetlerinde kudsî davası uğrunda çektiği çileler altında hep inayet-i ilahiyenin izini gördüğünü ifade eder. O karanlıklı ve musibetli günlerde kendisini yalnız bırakmayan vefakâr ve sadık dostlarına daima minnettar olur. Hatta onları efrad-ı ailesi içine dahil eder.

Bu maksatla kaleme aldığı bir mektubunda, çektiği çile ve musibetler altındaki inayet ve rahmetleri sıralar. Mektupta, özellikle Fetih Suresi'nden ve Gavs-1 Azam'ın beyanlarından yaptığı istihraçlar, onun bu ilimlerin sırlarına ne derece vakıf olduğunu göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Bu ifadelerde, rahmet ve inayet-i ilahiyenin nasıl imdadına yetiştiğini ve kendisini nasıl teselli ettiğini gözler önüne serer. Bu mektup, bir yandan onun manevî mertebe ve kemaline işaret ederken, diğer yandan cifir ilmine de vakıf olduğunu gösterir. O halde gelin bu manidar tarihî ve ibretli mektubu da birlikte okuyalım:

“Bismihî sübhanehû

Esselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühü

Aziz, sadakatli, ruh u canım kardeşlerim,

Sizlere vaziyet-i malumem dolayısıyla mektup yazamadım. Esasen işlerimiz suri olmadığından pek de ihtiyaç hissetmedim. Zira siz fedakâr kardeşlerimi ben daima ‘hazır bir meclis’ olarak görüyorum. Muazzez Üstad’ımızın bizlere irae ettiği nuranî cadde-i kübra-yı Kur’aniyede müştereken seyir ve harekette bulunduğumuzu aynelyakin müşahede ediyorum.

Yanıma gelen sadakatli bir kardeşimi bu sefer hepiniz namına kemal-i hasretle karşıladım. Demek, bazı ahvalde letaiflerimizin bazıları bu tarz surî mülakatı ve kavuşmayı arzu ediyor ki, Cenab-ı Hak böyle bir ihsan-ı ilahiyesini bizlere gösteriyor. Bunu ifade ederken hepimizin muvacehesinde bir hakikati beyan etmek yerinde olur.

Şimdi bu uzun musibetimizde Risale-i Nur’un bizlere ders verdiği ve Kur’an-ı Mucizü’l-Beyan’ın emrettiği ahlak-ı hamidenin en mümtaz kısımlarından biri olan ‘sıdk ve sadakat’ bütün nuraniyetiyle, gerek Diyarbakır’daki zamanlarda ve gerekse Sivas’taki tecrit-i mutlak ve eşedd-i azap içerisinde bulunduğum zamanlarda ve gerekse katmerli bir sürgün ve hapse maruz kaldığımız Çanakkale’de o kardeşimin yar ve ağyarında müşahede ettikleri rabıttan dolayı, ben onu bazı kardeşlerim gibi Nur dairesindeki uhuvvete ilaveten efrad-ı ailem camiasına idhal ettim. Doğrusu bir kısım vefakâr kardeşlerim tam bir sadakat kahramanı olduklarını bu musibet zamanımda hakkıyla gösterdiler. Bazı kardeşlerim gibi onları da efrad-ı ailem camiasına idhal ettim.

Kardeşlerim, musibet zamanlarımda Halik-ı Kerim’imin çok inayetlerini gördüğüm gibi, hizmet-i diniyemizle alakadar inayet-i kudsiyeyi de sizlere beyan etmek istiyorum. Bilirsiniz ki bir noktaya veya bir hedefe gözünü diken, o hedefte aradığı menazırı veya neticeyi, inayet-i Hak’la görebilir. Bu kabilden olarak Sivas’ta şiddetli esaretimizle, işkenceli, azaplı hapis hüccresinde zalim ellerin bize suikast ettikleri malum tesemmüm hadisesinde en acınacak ıstıraplar içerisindeyken, İslam’ın acınacak haline, kalp ve ruhum ve bütün letaif-i maddiye ve maneviyem pek hazinane bir surette ağlarken, Rabb-ı Rahim’im ve Halik-ı Kerim’im bütün asırlarda, umum

âlem-i İslam için pek müjdeleri havi olan Sure-i Fetih'i karşıma dikti. Birinci ayetin ve müteakip ayetlerin müjdelediği beşaretlere bizi baktırdı.

Gördüm ki, birinci ayet olan *'İnnâ fetahnâ leke fethan mübînâ'* ayeti, cihanlar kadar kıymettar bir fütuhât-ı Kur'aniyeyi mana-yı sarhiyle gösterdiği gibi, mana-yı işarisiyle ve cifriyle de müftehirane beklediğimiz bir fütuhâtı bize haber veriyor. Teselliye pek muhtaç biz biçareleri şefkatle teselli ediyor. Zira sarih manasıyla ifade ettiği fütuhâtı, cifrî makamıyla da sene göstermek suretiyle, 1382 makamına tam tamına tevafukla çok ayetlerin verdiği beşaretleri bu kudsî ayet de gösteriyordu. Demek 1382 senesi fütuhât-ı Kur'aniye olacak.

Bunun pek latif bir emaresini Kur'an kelimesinde güneş gibi zahir bir surette gördüm. Şöyle ki, *'el-Kur'an'* lam-ı tarifiyle makam-ı cifrisi 381 ediyor. Baştaki elif, bir kaide-i cifriyeye göre 'bin' olur ki, o takdirde bu da 1382 tarihi latif bir surette işaret ediyor, teselli veriyor. Demek Kur'an kelimesi bizzat 1382 senesine latif bir ima ile nazarları çevirdiği için, inşaallah o seneye 'sene-i Kur'aniye' demek caiz olur.

İslam'ın hüznü ahvalini tefekkür ettiğim bir hengamede bana aniden bir Kur'an-ı Azimüşşan verildi. Bilirsiniz ki tevafuklar, Risale-i Nur'un bir silsile-i kerametidir. Aniden açtım. Kur'an'ın Risale-i Nur ve şakirtleriyle pek alakadar iki suresi ki, Sure-i Yunus ve Hud'un birleştiği sahife ve Sure-i Yunus'un en son ayeti ki, *'Vasbir hattâ yahkümallâh'* ayeti birden gözüme çarptı ve sanki, 'Bana bak!' dedi. Ben de bu ehemmiyetli ihtara binaen bu ayet-i celilenin şifabaş, tesellikâr mana-yı sarihinden maada makam-ı cifrisine de baktım. Gördüm ki, ayet 1250 makamına işaret ediyor.

Yıldırım gibi bir ikaz-ı manevîyle *'Vasbir hattâ yahkümallâh'* cümle-i kudsiyesi, *'Vasbir'* emr-i hazır sığısıyla bir muhatapla konuşuyor. Bir de kalbime dendi: 'Muhammed' ismini o muhatapın yerine koy ve manasına bak. Evet, koydum ve baktım ki, Muhammed isminin makam-ı cifrisi 132 ederek, ayetin makamıyla beraber tam 1382 tarihini gösteriyor. Ve sabırla emrediyor. Hiç şüphesiz ayet Muhammed aleyhissalatü vesselama hitap ediyor. Fakat ne mübarek bir tevafuk ki,

teselli bekleyen Şu asırdaki o ayetin o andaki muhatabının ismi de Muhammed'dir. Demek ayet, bizimle de konuşuyor. *'Elhamdü lillâhi hâzâ min fadlı Rabbî. Elhamdü lillâhi alâ nuri'l-îmân ve'l-Kur'ân'* dedim ve teselli buldum.

Kardeşlerim, beşeriyet tarihinde görülmemiş veya pek eender görülen bu hadise-i elime neticesindeki musibetimiz, Üstad'ın hayatını düşünerek teselli aradığım ve Üstad'ın emsalsiz musibetlere maruz kalarak inayat-ı ilahiye altında mahfuziyetini düşünürken, *'Vallâhu ya'simuke mine'n-nas'* ayeti gözümün önüne dikildi. Bunu kaydederken Şu noktanın tavzihi de faydalı olur kanaatiyle kardeşlerime Şu hususu yazıyorum.

Benim âlim kardeşlerim bilirler ki, bu ayetin nüzulünden evvel, Nebiyy-i ZiŐan Hazretleri'ni (a.s.m.) ahab-ı kiramdan on zat nöbetleŐerek Fahr-i Kâinat Efendimizin istirahat buyurdıkları hane-i saadetlerini beklerlerdi. Bu ayet nazil olunca, Peygamberimizin perdeden re's-i saadetlerini çıkararak, *'Ey nas, Rabb'im beni muhafaza ediyor, artık size ihtiyaç kalmadı!'* buyurarak nöbetçileri göndermiŐlerdir. Her asırla konuşan ve her asırda muhatapları bulunan Kur'an-ı Mucizü'l-Beyan'ın bu ayetin bu asırla konuşma münasebetlerini ve Üstad'ımızın harika bir tarzda mahfuziyetini düşündüm. Ve bu ayetle Üstad'ın münasebetini aradım. Ararken birden Gavs-ı Azam'ın, *'Fe inneke mahrûsun biayni'l-inayeti'* diye Üstad'a işaret eden beytine baktım.

'Vallâhu ya'simuke mine'n-nas' makam-ı cifrisi, müŐedded nun bir, nun ve okunmayan lam sayılmazsa, tam tamına 548 makamına tevafuk ederek Üstad'ımızın ismi olan *'Saidü'n-Nursî'* ismine tevafuk ediyor.

Latif tevafuktur ki, *'Risale-i Nur'* ismi, Őeddeli nun bir nun ve okunmayan lam sayılmazsa 549 makamına tevafuk ederek pek zarifane bir surette ayette medar-ı nazar olur. Şimdi anlıyorum ki, Gavs-ı Azam, *'Fe inneke mahrûsun biayni'l-inayeti'* beytiyle, dokuz asır evvel, bu asırla ve asrın muhatabıyla konuşurken, bu ayetin dürbünüyle bakmış ve tam Üstad'ı görmüş.

Gavs-ı Azam'ın bir keramet-i kudsiyesi olduğu için kaydetmeye mecbur olduğum bir hakikati yazarken beni

affediniz. Bu fakir kardeşiniz hiçbir maksatla değil, sadece Gavs-1 Azam'ın kerametini göstermek gayesiyle, bu fakir kardeşinizle alakadar, medet ve teselliye muhtaç olduğum bir zamanda Gavs-1 Azam'ın sarih işaret-i Gavsiyesini gördüm. Şöyle ki:

'Fe inneke mahrûsun biayni'l-inayeti' beytinde Üstad-1 Necibimiz Efendimiz Hazretleri'ne sarih işaret buyurdıkları gibi, bu fakir kardeşiniz Muhammed'i de himaye ve korumaya muhtaç olduğu için burada bu fakir kardeşinizi Üstad'ımızın kucağına veriyor. Şöyle ki:

'Biayni' makamıyla tam tamına Muhammed oluyor. İnyete pek muhtaç, yardım bekleyen bu fakire, öyle sultanların şefkatleri ulviyetlerinin muktezasıdır. Ben de dehşetli tecavüzlere, görülmemiş suikastlara, zehirlenmelere maruz kaldığım halde, nasıl bir inayet eli bizi muhafaza ettiğini biaynelyakin, bihakkalyakin anladım ve Halik-1 Rahim'ime hadsiz, hudutsuz şükrettim.

Kardeşlerim, ben bu hususu, sade Gavs-1 Azam'ın bir kerametidir diye kaydettim. Yirminci asrın sakinleri ve muhatapları, onun nasıl bir sultan olduğunu yakinen anlasınlar...

Bütün kardeşlerime dua ve selamlar ederim ve dualarınızı beklerim.

Duanıza muhtaç

Kardeşiniz Muhammed'

“Tarih Yazsın”

Kayalar, gerek kendi evlatlarına, gerekse yakın dost ve kardeşlerine iman hizmeti yolunda başına gelen musibetlerin altındaki hikmetleri açıklayan ve bir vasiyet niteliğini taşıyan uzun bir mektup yazar. Bu mektupta kamil bir mü'minde olması gereken teslimiyete ve her hizmet ehlinin istifa edeceği ölümsüz prensiplere yer verir.

Başta, kâinatta zerrelere kürelere kadar hiçbir şeyin, hiçbir hadisenin ilahî irade ve kudretin, kader programının dışında olmadığını izah eden şahane bir tevhit ve tevekkül dersi verir. Daha sonra başına gelen üzücü ve elim hadiselerin yorum ve tahlillerine geçer. Bu mektup ayrıca onun hayata bakışını, hizmet anlayışını, ihlas ve istikamet çizgisini göstermesi bakımından da pek manidardır.

Mektubun bir yerinde mahkeme safhalarına temas etmeyeceğini, bunları “tarih yazsın” diyerek nesl-i atıya bıraktığını ifade eder. Onun hayat ve hatıralarıyla ilgili bu çalışmamız, “tarih yazsın” temennisinin bir küçük cilvesi ve tezahürüdür. Herkesin ibretli dersler çıkaracağı, sonunda özellikle çok özlü nasihatlerin yer aldığı bu mektubu, Nur'dan ders almış yüksek ve kahraman bir ruhun ayine-i tefekküratı olarak sunuyoruz:

“Bismihî sübhanehû

Esselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû ebeden dâimâ

Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bihamdihî

Sevgili, ciddi evlatlarım ve sadakatli kardeşlerim,

Müçteba Mehdi'nin ısrarları, sükut perdesiyle mestur olan hayat-ı mücerredemin perdelerini nihayet yırttı. Ve sizinle bir hakikat-ı Kur'anîyenin dersini hep beraber, nefsim de muhatap olmak üzere beni takrire sevk etti.

İmanın nuru, Kur'an'ın sarıh ihbar-ı kudsiyesiyle, yakinen şuur ve iz'an ettik ve anladık ki, Cenab-ı Hak, hayat-ı dünyeviyeyi bir meydan-ı imtihan olarak açmış ve nev-i beşeri

bir halife-i arz olarak esma-i ilahiyesinin hadsiz tecelliyatına mazhar ederek Őu dųnya-yı faniyeye gųndermiŐ. Ta ki, ųzerine aldıĐı emanet-i kųbrayı yerine getirsin. Kudret-i ilahiyesine ayinedarlık eden Őu âlem-i Őehadeti, hadsiz hikmetlerini gųstermek için Őuunat-ı ilahiyesine ve sun-i Rabbaniyesine bir meŐher-i âli hųkmųnde olarak, bųtųn zıtları girift olarak birbiri içerisine sokmuŐ. Ve adeta, Őerlerin ve hayırların mųtekebil bir cevelangâhı olmuŐ.

Dųnya, insanı hadsiz lųtuflarına mazhar kıldıĐı, hadsiz nimetleriyle perverde ve tezyin buyurduĐu gibi, letaif-i maddiye ve letaif-i maneviyeyle sųsleyerek, *'Ve lekad kerremnâ benî âdem'* sırrına ekmeliyetle mazhar buyurmuŐ. Őimdi zerre kadar akklı olan anlar ki, bu kadar niam-ı ilahiye, bu kadar cihazat-ı beŐeriye nafîle deĐildir. Bir an dųŐnmek lazımdır ki, bir kimse umur-u zaile ve faniye için pek mahdut bir gaye veya maksat için ne kadar ehemmiyetli hazırlıklarda bulunur. Ta ki murat ettiĐi husul bulsun.

'Ve lillâhi'l-meselų'l-a'lâ' sırrıyla ifade etmek istediĐim hakikat Őu ki, yeryųzųnų mevsim be mevsim, sene be sene, asır be asır tazeleyip hadsiz nimetlerle bezeyen ve enva-i niam-ı ilahiyesiyle, bir sofrâ-i nimet olarak mahlukatının, hususan nev-i beŐerin ųnųne seren Hakim-i Zųlkemal'in, Rahman ve Rahim-i Bizeval olan Hallak-ı Zųlcelal Hazretleri'nin, elbette ve elbette bir murad-ı ilahiyesi ve marziyat-ı Rabbanîsi vardır ki, yerleri, gųkleri, ayları, gųneŐleri, yıldızları, sayyareleri, zerreleri, unsurları, insan için çalıŐtırıyor.

Yukarıda baŐlarken dedik: Cenab-ı Hak Őu dųnyayı âlem-i ahiret için bir meydan-ı imtihan olarak açmıŐ ki, anasını çalıŐtırıyor, zıtları arpıŐtırıyor. Ve hepsinin neticelerini, perde-i gayb arkasına, âlem-i gayba gųnderiyor. Onun için Kur'an-ı Kerim'de *'Her an imtihan olunuyorsunuz'* diye ferman-ı kudsisi var. Nur'un binler dersiyle aŐikâr olan bir hakikat da Őudur ki: Kâinatta zerreden seyyarata kadar yerdeki hųveyneden en yųksek tabaka-i hayata kadar bilbedahe mųŐahede edilen intizam-ı ekmel, insicam-ı ecmel katiyen gųsteriyor ki, kâinatta lųzumsuz bir Őey yok, hadisat baŐboŐ deĐil, her Őeyin dizgini Vahid-i Ehad, Kadir-i Kųll-i Őey olan Fatır-ı Zųlcelal'in yed-i kudretindedir. Kâinatta tesadųfe mahal

yoktur. Furkan-ı Hakîm'in şu pek nuranî ve haşmetli ayetine bakın ki, bu hakikat-ı uzmayı ne kadar yüksek bir ihtişamla ilan ediyor:

'Ve mâ tekûnu fi şe'nin ve mâ tetlû minhu min Kur'ânin ve lâ ta'melûne min amelin illâ künnâ aleyküm şuhûden iz tufizûne fihi. Ve mâ ya'zübü an Rabbike min miskâl-i zerretin fi'l-ardı ve lâ fi's-semâ ve lâ asğara min zâlike ve lâ ekbere illâ fi kitâbin mübîn.'

Yani: 'Ya Muhammed, hiçbir şen (hal ve hareket), okuduğun Kur'an, senin ve ümmetinin işlediği bir amel yoktur ki, bizden gizli olsun. Biz sizin üzerinize rakip ve hazırız. Yerde ve gökte Rabbin Azimüşşan'dan zerre kadar bir şey mestur olamaz. Ve o zerreden küçük ve büyük bir şey yoktur ki, Levh-i Mahfuz'da yazılı sabit ve zahir olmasın.'

Ayet-i celilenin kâinat azametinde bir tefekkür hazinesi olduğu anlaşıldıktan sonra, zaman selinde akıp giden silsile-i hadisat, en cüzîden en küllîye, en küçükten en büyüğe kadar kader-i ilahînin değişmez pergeliyle çizildiğine, zerre miktar mahal bırakmıyor. Sönmemiş bir akla, çürümemiş bir kalbe sahip olan kimsenin, hayat-ı safahat, safahat-ı hayat içerisinde bu hakikati hakkalyakin bir surette görmesi mümkündür.

Madem hakikat budur, sizler de benim maruz kaldığım işkenceli hayatımdan nefsim gibi ders alınız. Gerçi baba şefkati, üstad şefkati nokta-i nazarında hiç şüphesiz bu mütevali ıstıraplar, değil sizin gibi rakik kalplileri, insanlık hissiyatıyla azıcık intibaha gelmiş kalpleri bile, en elim hüzünlerle istilaya yol açabilir.

Evet, yıllardır kudsî hizmet-i imaniyemiz için din ve mukaddesat düşmanlarının gizli veya aşikâr emsalsiz tecavüzlerine maruz kaldım. Yıllarca halis hizmet-i Kur'aniyemiz hedef tutularak mahkemelerden mahkemelere caniler gibi sevk edildim. Hapishanelerden hapishanelere, zindanlardan zindanlara atıldım. En müthiş mücrimler gibi beldelerden beldelere sürüldüm. Zulme baş eğmez fitratım hasebiyle en dehşat zalimlerin ezici zulümlerine uğradım. Tarihte misli görülmemiş cefalara, eziyetlere, merhametsiz suikastlara, yerleri gökleri titretecek iftiralara maruz kaldım. En halisane ve masumane hizmet-i diniyemize türlü adlar

takılarak cürüm dendi. Efrad-ı ailem tarumar, masum evlatlarım, fedakâr kardeşlerim geriye ve ahüzar içerisinde bırakıldı. Ehl-i fesadın dehşetli gayretleriyle mahkemeler, adliyeler iğfal edilmek istendi. Aleyhimdeki en çirkin propagandalarla efkar-ı ammeyi zehirletmek yoluyla, bir hadiseyi bir mahkeme incelerken, aynı hadiseyi diğerk bir mahkemede medar-ı ittiham ettirdiler.

Elhasıl, bütün bu hayatımın 15-20 senelik safahatı, böyle bir tarz-ı cereyan göstermişken, ben daima Halik'ıma şükürler ettim. Sabırlar içinde hamd ü senalar ettim. Ve şunu beyan edeyim ki, bütün bu zahmetlerin içerisinde perde altında bir rahmeti gördüm.

Şu hususu hatırdan çıkarmamak gerektir ki: İnsan musibetlerle tasaffi eder, süzülür, kemal bulur. Hem madem her şeyde kader-i ilahî hâkimdir. *'Men âmene bi'l-kader emine mine'l-keder'* sırrıyla, musibetler karşısında ağlamak, sızlamak sırr-ı imana münafidir. Esbap ve vesileler, bir insanın karşılaştığı hadiselerde müdahaledar değildir. Her şeyde kader-i ilahînin geniş şumulünü düşünmek lazımdır. Yalnız bile bile şerre alet olmamak lazımdır.

Esbabı sil gönülden,
Tevhide dal derinden,
Hiç düşmesin dilinden,
Mucib Hakîm-u Şafî,
İlahî Ente Kâfi.

Umum kâinatta en cüzî hadise, hatta zerrenin hareketi bile, kader-i ilahînin çizdiği program dairesinde müteharrik olursa, zişuur mahlukatın, hususan insanın hareket ve sekenatı ilm-i ilahînin ve daire-i kaderin haricinde olur mu? Hiç şüphesiz elbette ve elbette yed-i kudret ve yed-i hikmet onu tanzim eder. Hadsiz şununat ve tecelliyatını o tanzim ayinesinde gösterir. Şu mısralar ne güzel bu meramın ifadesidir:

Hikmet eli yazanmış,
Âlem bütün bezenmiş,
Arif bunu sezenmiş,

İster isen cemali,
Yırt perde-i dalali.

Rakik kalbiniz, babanızın, üstadınızın maruz kaldığı hadsiz ıstıraplara, tahammülfersa acılara, pek suzişli ezalara şefkatin muktezası enindar ve mahzundur. Lakin, Hakk'a hizmet kolay değildir. Hakk'ın hadimlerinin, dinin naşirlerinin neler çektiklerini Kur'an vazıhan gösteriyor. Bu hususta en büyük musibet ve acıları, enbiyanın çektiği malumdur. Peygamberlerden sonra varis-i enbiya olan zevat-ı muhteremenin neler çektikleri Üstad'a kadar malumdur.

İmam-ı Azam gibi kimi zindanlarda kırbaç altında can vermiş, kimi Hanbelî gibi caniler gibi zincire vurulmuş, kimi selb edilmiş. Eğer isimler zikrine gitsek, binleri sıralamak lazım gelir. Madem Hakîm-i Mutlak'ın hikmeti böyle iktiza ediyor, O güzel yapıyor. Ve O'nun yaptığı ne güzeldir. Ve yalnız fail de O'dur. Başka yoktur. Musibetler, doğacak hayırların müjdecisidir. Sureti nahoş, fakat sireti hoştur. Güzel baharlar, cennet-misal yeşillikler, karlardan, yağmurlardan, fırtınalardan sonra gelir. Hem şerler olmasa, hayırların güzellikleri bilinmez. Karanlık olmasa, nurun kıymeti bilinmeyeceği gibi... Hasenelerdeki meratip, çirkinlikteki derekat, zıtların mukayeselerinden doğar. Bu muvazeneler bize her bir veçhesinde binler hikmet setrolan hadisatın kışlarının altındaki gizli, latif ve hoş neticeleri göstermeye kâfidir.

Tavzihlerimle benim de, sizin de, bitmesini niyaz ettiğimiz şu hadsiz musibetlerin, hapislerin ardı arası kesilmez. Ve yalnız ehl-i kin ve adavetin ihdas ettiği mahkemelerin safahatına temas etmiyorum. Tarih yazsın! Yakında kıyamet kopmazsa nesl-i ati okusun.

Biz hayatımız boyunca sade rıza-yı ilahîyi esas gaye yaptık. Daimi nefsin şerrinden Allah'a sığındık. İhlası zedeleyecek halden azami derecede kaçmaya çalıştık. *'Veylün limen talebü'd-dünya biddin'* nehyine yanaşmaktan Allah'a sığındık.

Demek bu husustaki niyazımız inşaallah kabul olmuştur ki, ehl-i siyaset veya ehl-i garaz eliyle kader-i ilahî daima bizi ikaz ediyor. 163. maddeyi mütemadiyen karşımıza çıkarıyor.

İşte evlatlarım, madem hakikat budur ve her şeyde fail-i hakiki Cenab-ı Hak'tır. Kulun dahli asla yoktur. Akli başında bir kimsenin, 'Şu işi ben yaptım' veyahut 'Böyle olursa şöyle olur' gibi sözler gafillerin harcı olabilir.

Bizler bir işi müspet görsek mübaşeret ederiz. Neticeye bakmamak lazımdır. Zira neticeleri fena veyahut iyi yapan sade Halik-ı Zülcelal'dir. Biz say ile, çalışmak ile mükellefiz. Ne neticeyi beklemek ve ne de bakmakla mükellef değiliz.

Vazifemiz hizmet olduğu anlaşıldıktan sonra, mahkemelerimize avukatların tesir edeceğini düşünmeyiniz. Kim gelirse gelsin, hüküm ancak Allah'ındır. Ahkemü'l-Hâkimin O'dur. Hâkim-i Mutlak O'dur. Bizim mahkemelerimizde avukatların müdafaası, sadece onlara sevap kazandırmak içindir. Allah yolundaki hizmetimize onlar da iştirak etsin. Dine, müştereken hizmette bulunulsun kastıyladır. Eğer onlar kendilerini fail biliyor veya neticeye müessirim düşüncesi varsa, yanlıştır. Bu hal sizi meşgul etmesin.

Bundan sonra sizlere nehy-i ilahî ve emr-i bi'l-ma'ruf yolunda vesayada bulunayım.

Nehy-i ilahîden başlayalım evlatlarım: Sakın yalan söylemeyin, vaadinizden geri dönmeyin. Ahdinize sadık olun. Emanete hıyanet etmeyin. Kendinizi Müslümanlara üstün görmeyin. Nefsinizi kusur ve kabahatten tenzih etmeyin. Size karşı kusur işleyenleri affedin. Ve ikram edin. Menfaatçi olmayın. Namazınızı vaktinde erkânıyla kılın. Annenize ve büyüklere hürmetkâr olun. İtaat hasleti ne güzel bir vasıf olduğunu daima hatırlayın. Dine hizmeti halis yapın. Benlikten, enaniyetten sakının. Müslümanları ruh u canla sevin. Ahlakınızı Kur'an'ın emirlerine uydurun. Hizmet-i Kur'aniye sade emeliniz olsun, gayeniz olsun, onun için yaşayın. *'El-hubbu lillâh ve'l-buğzu fillâh'* düsturunuz olsun. Nurlardaki diğer düsturları da arada ahz edersiniz.

İşte size mufassal mektubum budur. Bu size kâfidir. Her biriniz birer adet teksir edin, cebinizde veyahut yanınızda bulunsun. Benimle konuşmuş gibi olursunuz. Sizler benim varislerimsiniz. Fakat benim dünya malım yok. Ancak iman ve Kur'an hizmetimde varisim sizlersiniz. Bu vesayam size kâfidir.”

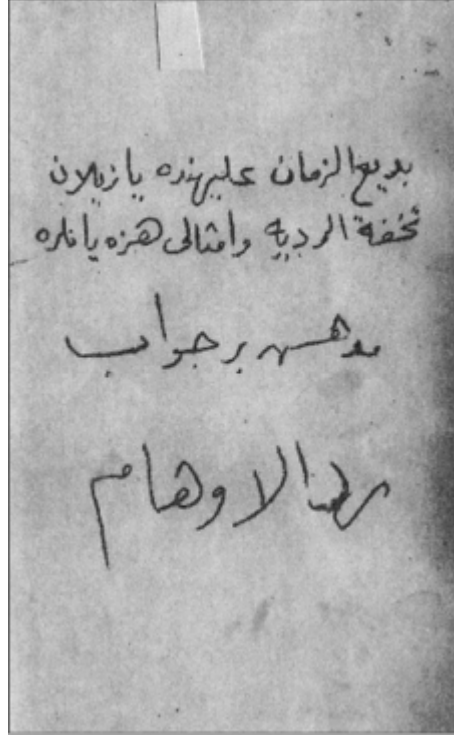
Sahte Broşüre Cevap

Her türlü engellemelere rağmen, Nur hizmetinin gelişme kaydetmesi karşısında, maddî baskılar, adlî ve idarî takipler bir netice vermeyince, 27 Mayıs'tan sonra gizli dinsizlik komitesi taktik değiştirip ilmî yönden hücumla geçmek ister. Hizmetin önünü kesmek, halkın teveccühünü kırmak için yeni bir oyun sahneye koyar. Şeytana pabucunu ters giydirecek derecede sinsî olan bu oyun, Risale-i Nur ve Üstad aleyhinde bir broşür yayınlamak şeklinde düşünülür.

Baştan sona iftira ve karalamalarla dolu broşürün halk üzerinde etkili olabilmesi için, tanınmış bir İslam âlimi ve Osmanlı şeyhülislamı olan Mustafa Sabri Efendi'nin adı kullanılır. Bu broşür, bütün mahkemelere, müftülöklere, gazete ve mecmualara, yazarlara ve çeşitli şahıslara parasız olarak gönderilir.

İlginçtir, bu uydurma broşürün basıldığı Biricik Matbaası'nın, kitabın baskı tarihinden (1964) dokuz yıl önce kapanmış olması oyunun sahtekârlığını daha ilk anda ele vermektedir. Ayrıca 1952 yılında Mısır'da vefat eden Mustafa Sabri Efendi'ye 1957, 58 ve 59'da baskıları yapılan risalelerden nakiller yaptırılması da “Şecaat arz ederken merd-i kipti sirkatin söyler” misali bir sahtekârlık olarak ortaya çıkar. Ama “Çamur at, tutmazsa izi kalır” hesabıyla bu bapta ne yaparlarsa kâr bilirler. Fakat “Yalancının mumu yatsıya kadar yanar.”

Başta Av. Bekir Berk, Mehmed Kayalar ve çeşitli yazarlar bu sahte broşüre cevap verir, içindekileri çürütürler. “Tuhfetü'r-Reddiye ala Mezheb-i Said-i Kürdiye” ismiyle çıkarılan bu iftiranameye Kayalar, “Bediüzzaman Aleyhinde Yazılan Tuhfetü'r-Reddiye ve Emsali Hezeyanlara Müthiş Bir Cevap: Reddü'l-Evham” diye ilginç bir başlıkla karşılık verir. Kayalar'ın uzun cevabından, sadece giriş bölümünde oyunun taktiğine dikkat çeken cümlelere yer vereceğiz:

“Bediüzzaman Aleyhinde Yazılan Tuhfetü’r-Reddiye ve Emsali Hezeyanlara Müthiş Bir Cevap: Reddü’l-Evham”

“Muhterem din kardeşlerim,

Bediüzzaman’ın ve şakirtlerinin şahsında hakikat-ı İslam’a müteveccih olarak, mahiyetlerini gizleyen malum bir çetenin çok efradıyla pek hayâsızca tecavüz ettiği malumdur. Her yerde, bütün muhitlerde layık olduğu mukabeleyi gören bu guruh, bu eserde görüleceği veçhile âlem-i İslam’ın nurlu ve pak mahfillerinden hak ettikleri cevapları almışlardır. Bu kitapçık, bu şer hizbini, zelil planlarıyla birlikte insanlığın önünde muhakkaran yere serecektir. Nusret ancak Allah’ındır.

Ey dinini ciddi seven fedakâr mü’minler ve ey İslamiyet’e ruh u canla hadim kardeşlerimiz,

Mukaddes dini gizli ve aşikâr bir surette yıkmak, bozmak ve İslamiyet nurunu itfa etmek isteyen bedbahtlar, şimdiye kadar azimkâr ve fütursuz ikdamınla münhezim oldu. Fakat bilmiş ol ki, düşman durmaz. ‘Su uyur, düşman uyumaz’ sırrıyla bu ana kadar, İslamiyet’e karşı her nevi tecavüz şekillerini istimal ederek, her cihetten haince savletlerini fasılasız surette tazeledi. Yarım asırlık devre içinde görmediğin ve görülmemiş tazyikler, işkenceler, sürgünler, hapisler ve mahkemelerle, hudutsuz taaddiyata uğradın. Gösterdiğin kahramanpesendane

mukabelenle her defasında kahkari bir hezimete uğrayan din düşmanı, maddî tecavüzatıyla küfür hesabına muvaffakiyet gösteremeyince hücum planlarını değiştirdi.”

Güventürk’le Mücadele

Risale-i Nur ve Nur talebeleriyle uğraşmayı kendisine şiar edinmiş olan Orgeneral Faruk Güventürk, 1966-67 yıllarında Diyarbakır’da 7. Kolordu’da vazife görür. İslamî hizmetlere karşı alerjik tavrı olan Güventürk, Diyarbakır’da Kayalar’ın hizmetini duydukça küplere biner. Bir asker kökenli insanın “irticacı” olabileceğini bir türlü hazmedemez. Başvurduğu taktik, her zamanki gibi korkutmak ve sindirmek yoludur. Fakat karşısındaki şahsın korkuya pabuç bırakmayan, korkunun üzerine giden birisi olduğunu bilmez.

Faruk Güventürk askerî aracıyla Kayalar’ın ve Nur talebelerinin bulunduğu yerlerden geçerek onları yıldırma ve korkutmak ister. Buna karşı Kayalar da tam tersine kendi aracıya garnizonun önünden geçerek korkmadığını gösterir. Böyle karşılıklı gözdağı vererek bir süre devam ederler. Hatta bir keresinde Kayalar, Güventürk’ün aracının arkasına düşer. O hızlandıkça arkadan o da hızlanır ve onu NATO merkezine kadar kovalar.

Bir ara Güventürk, Kayalar’a bir komutanı göndererek görüşmek talebinde bulunur. Komutan, Kayalar’ın Dicle kenarındaki evine gelir. Eve girdiğinde, hayalinde nasıl bir ev canlandırmışsa onun tam tersine, gayet düzgün ve modern döşenmiş bir evle karşılaşınca şaşırır. Ayrıca yaptığı sohbetin de etkisinde kalan subay, Güventürk’ün görüşme teklifini söyler ve tam da Güventürk’ün anlayacağı dilden bir cevap alır:

“Kapımız Rus piçine dahi açıktır! Biz gelen kimseye gelme demeyiz, buyursun gelsin!” Komutan, bir saat kadar Kayalar’ın yanında kalıp görüştükten sonra, “Biz seni çok farklı, geri fikirli, inzivaya çekilmiş biri sanıyorduk” deyip müspet intibalarla yanından ayrılır. Yanına varıp müspet intibalarını anlatınca Güventürk, Kayalar’la görüşmekten vazgeçer.

Bir gün Diyarbakır Valisi İhsan Dede de Kayalar'ın ziyaretine gelir. Uzun bir sohbetten sonra o da dost olarak yanından ayrılır.

Bu arada Kayalar'ı resmî erkân dışında imamlar, hocalar, şeyhler, ağalar da ziyarete gelirler. Bunlardan tenkit niyetiyle gelenler kendisiyle görüşüp konuştuktan sonra takdir ve hürmet içinde geri dönerler.

İstanbul ve Yalova Hayatı

Kalamış

KAYALAR, CANSİPERANE hizmetlerine devam etmesine rağmen, Üstad'dan sonra peşpeşe geçirdiği hapisler, sürgünler ve zehirlenmeler neticesinde sağlığı sarsılır. Diyarbakır, yazları çok sıcak ve kışları çok soğuk olması hasebiyle daha serin bir yerde yaşamayı arzular. Gerek yakınları, gerek aile efradıyla yaptığı istişare sonunda İstanbul'a yerleşmeye karar verilir.

Oğlu Ahmed Mefhar'la birlikte o zaman Karaca Nakliyat'ın sahipleri olan kayınbiraderlerinin oturdukları Kadıköy Kalamış semtinde ev ararlar. Kalamış, o zamanlar oldukça sakin, sessiz ve daha ziyade emeklilerin oturduğu huzur dolu bir mekândır. Ayrıca Kayalar, deniz ve denize yakın yerleri çok sevdiğinden 1969 yılında burada kaloriferli bir ev kiralar. Bu tarihten sonra, yaz ve kışları İstanbul'da, diğer zamanlarda yine Diyarbakır'a gidip gelerek hizmetlerine devam eder.

1969'dan 1972'ye kadar Kalamış'ta kiralık bir evde kalan Kayalar, bu tarihte yakın bir yerden kaloriferli bir daire satın alarak oraya taşınır.

Deniz Kenarı ve Lüks

Yakınlarının orada bulunması dışında, İstanbul'un Fatih ve Üsküdar gibi mazbut semtlere rağmen, Kalamış'ı tercih etmesini yakınlarına sordüğümüzde verdikleri cevaplar, onun şahsiyetinin bir yönünü açıklaması bakımından manidardır. İrfan Haspolatlı bunu şöyle anlatır:

“Bana göre İslam'ın izzet ve haşmetini göstermek içindi. Orada bir incelik var. Üstad da o günkü şartlarda en lüks arabayı kullanır ve Ankara'nın merkezinde en lüks otellerinden birinde kalırdı. Kayalar Ağabey'in de gittiği her yerde kaldığı oteller hep birinci sınıf olurdu.”

İsmail Kuşaslan'ın anlattıkları da bu manaya kuvvet verir:

“Kalamış, o yıllarda mütevazı, huzur arayan emeklilerin semtiydi. Kayalar Ağabey, dışa yansıyan bazı tavırlarında, ‘Ben şahsımı değil, İslam’ı temsil ettiğimden böyle olması gerekir’ derdi. Bir sözü hatırıma geldi. ‘Cenab-ı Hak, nimetlerini şükreden kullarının tasarrufunda görmek ister. Zira şükreden kullar o nimetlerden faydalanmadığı, asi ve isyankâr kullar o nimetlerde tasarruf ettiği zaman Allah mahzun olur’ demişti. Bir elbiseyi belki 20-25 yıl giyerdi. Ama pırıl pırıl olurdu. Ben bazı giyim markalarını onun vasıtasıyla tanıdım. Elbisesini çok itinayla çıkarır, düzeltir ve yine itinayla askısına takar, asla buruşturup bir kenara atmazdı.

Ayrıca dikkat ederseniz, Dicle kenarı da, Kalamış da, Yalova da hep deniz kenarı veya denize yakın yerlerdir. Deniz kenarlarını tercih ettiğine dair şöyle bir sır olduğunu düşünüyorum. Çünkü ondan duymuştum. ‘Deniz coştığı, dalgalar kabardığı zaman insanlar lodostur, poyrazdır, karayeldir deyip geçerler. Oysa her varlık gibi denizin de ibadet vakitleri vardır. İşte onlar denizin ibadet vakitleridir’ derdi. Öyle zamanlarda kendisi müthiş bir huşu içinde pürdikkat denizi seyre dalar, uzun süre temaşa ederdi.”

“Parti Kurmak Kolay”

Şerif Nazlıcan anlatıyor:

“1969 yılıydı. İstanbul’a taşındığı zamanlardı. Bir gün Av. Hüsameddin Akmumcu telefon edip ağabeyin İstanbul’a ne zaman geleceğini sordu. Ben de yakında geleceğini söyledim. Günü belli olunca Hüsameddin Bey’e telefon ettim. Akşam eve vardığımızda bizden az sonra beraberinde altı Nur talebesi milletvekiliyle geldi.

‘Bizler Üstad’la beraber Demokrat Parti’yi destekledik ve netice aldık. Şimdi Saadettin Bilgiç yerine birden Demirel seçildi. Bu açıktan bir mason oyunudur. Demirel’den dine hizmet beklemiyoruz. Bunun dışında bir parti kurmayı düşünüyoruz, sizin fikriniz nedir?’ dedi.

Kayalar Ağabey, ‘Hüsameddin Bey, parti kurmak kolay, yarın kurarsınız. Ama mühim olan kadrodur. Kadro sağlam olmayınca netice alamazsınız’ dedi. Ama on beş gün sonra

onlar kurdular ve Erbakan'ı başkan yaptılar. Kayalar Ağabey bunu duyunca, 'Hüsameddin bu da olmadı. Erbakan'ı tanırım, ehl-i tarik, sofi ve Müslüman biridir. Fakat siyaset ve dava adamı olmak başka şeydir' dedi."

Kayalar, "1960'a kadar Deccal'ın tahribat dönemidir. Ondan sonra Yecüc Mecüc dönemi başlayacak" der. Gerçekten o tarihten sonra korkunç bir anarşi dönemi Türkiye'yi kasıp kavurur.

“Hizmeti Avrupa’ya Bakıyor”

Üstad, Mehmed Kayalar'ın hizmeti için, "Mehmed Bey'in hizmeti sadece Diyarbakır'a, Şark'a, Anadolu'ya değil, Avrupa'ya ve alem-i İslam'a bakıyor!" der.

Kayalar'ın hizmetinin Avrupa'ya baktığına dair Sungur Ağabey'in yorumu manidardır:

“Risale-i Nur’u Kayalar Ağabey vasıtasıyla tanıyanlardan birisi de Batmanlı Hacı Mirza Efendi'dir. Kendisi avam olmasına rağmen, o zaman çok heyecanlı ve zeki bir genç öğretmen olan Ali Uçar'la tanışır. Onun risaleler aleyhinde makineli tüfek gibi solcu kitaplarından yaptığı alıntıları nakletmesi karşısında şaşkına döner ve kendisine bir teklifte bulunur.

‘Ben sana cevap veremem. En iyisi kitaplardan naklettiğin yerlerin asıllarını sana getireyim, sen karşılaştı, ondan sonra kararını ver’ diyerek risaleleri getirir. Ali Uçar sol kitaplardaki alıntıları aslıyla karşılaştırıp gerçeklerin çarpıtıldığını görünce oyunun farkına varır. Yanıtıldığını anlayan Ali Uçar, o andan itibaren kendisini Nurların içinde bulur.

Hacı Mirza eliyle Nurları tanıyan Ali Uçar ise Risale-i Nur’u Avrupa’da cansiperane gayretlerle neşreden kişidir. ‘Sebeb olan yapan gibidir’ sırrınca Ali Uçar'ın Avrupa’da yaptığı hizmet, Mirza Efendi vasıtasıyla Kayalar Ağabey’e kadar dayanır. ‘Kayalar’ın hizmeti Avrupa’ya bakıyor’ ifadesinin bir manası bu olsa gerektir.”

Kalamış Mektupları

Kalamış'ta kaldığı yıllarda, yarı münzevi bir hayat geçiren Kayalar, buradan talebe ve dostlarına yazdığı mektuplarla hizmetine devam eder. Mektuplar, hem hasret giderir, hem de suallere cevap verir. Bu sebeple “Kalamış Mektupları” bazen hasret, bazen hikmet ve ibret doludur. Ahmed Kuşaslan Bey vasıtasıyla bize ulaşan bu mektuplara bizzat kendisi, “Kalamış Mektupları” adını verir. Bunlar küçüklü büyüklü 20 mektuptan oluşur.

Mektuplar, kişinin ruh dünyasının zenginliği yanında, bulunduğu şartların özelliğini yansıtan berrak aynalardır. Mektupların dili yalındır, saftır ve gönülden geçenleri en duru şekilde dile getirir. Kayalar'ın ilim ve marifet dünyasını, insanlık ve dostluk yönünü bize açan bu mektuplardan yapacağımız alıntılarla onun şahsiyetini daha yakından tanıma imkânı bulacağız.

Mehmed Kayalar'ın Kalamış'tan yazdığı mektuplardan birincisi

Birinci Mektup

Bu mektup 1969 yılının Ramazan ayında yazılmıştır. Diyarbakır'da beraber hizmet ettiği kardeşlerine hasret ve muhabbetlerini ifade eden Kayalar, onları eskisi gibi her gece ders ve hizmette hayal ettikçe teselli bulduğunu dile getirir:

“Bismihî sübhanehû

Esselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühü

Sevdiğim, kıymetli, vefakâr, sadakatli kardeşlerim,

Evvela, Tarık’ın yazdığı, müteakiben de Şerif’in yazdığı mektupları kemal-i meserretle okudum. O iki kıymetli kardeşimin ifadelerinde aynı zamanda her birerlerinizin sadakat, vefakârlık, civanmertlik duygularınızı yakinen hissettim. Ve bir daha anladım ki, Allah ve Resulullah Efendimizin (a.s.m.) yolunda birleşenler için ayrılık, surî bir haletten ibarettir.

Hakikat-ı halde ise, *‘El-hubbu fillah’* / ‘Allah için seviniz’ sırrıyla dünyanın neresine gidilse ayrılığa imkân yoktur. Bu itibarla her gece kendimi kema fi’s-sabık sizlerle beraber tasavvur ediyorum. Bu emsalsiz, feyizli Ramazan-ı Mübarek’te, derslerinizi ruh u canla takip ediyorum. Bu hususta hem Tarık, hem Şerif kardeşlerimin mektuplarında hadis-i şerif notlarını tekrar edişiniz beni ziyadesiyle sevindirdi. Her gün güzel kardeşlik ve muhabbet hisleriyle toplanmanız, sizlere neler kazandırıyor bilerseniz? Bu biçare kardeşiniz, sizlerin bu ihlaslı kazancınızı müşahede ettikçe Halik-ı Rahim’ime hadsiz şükürler ediyorum. Sizler ki benim hem halis kardeşlerim, hem muhlis talebelerim, hem de vefakâr arkadaşlarımsınız. Bu vasıfların ne kadar kıymetli olduğunu acaba biliyor musunuz?

Evet, sevgili kardeşlerim, sizler bana öz kardeşten daha kıymettarsınız. Hatta manevî evladın, sulbî evlada takaddümünü bilmem ki hatırlayacak mısınız?

Bu Ramazan-ı Şerif’te hepinizin dualarını bekliyorum. Sizi iştirak-i manevî sırrıyla bütün manevî kazançlarıma ortak ediyorum. Sizler de kadın hemşirelerimle beraber bu fakiri dualarınıza, ibadet ve manevî kazançlarınıza iştirak ettiriniz. Bu vesileyle bir gecesi bin aydan daha efdal olan Leyle-i Kadrinizi ve mübarek Ramazan Bayramı’nızı idrak edişinizi kemal-i muhabbet ve ruh u canla tebrik ederim. Benim bu tebrikimi siz kardeşlerim, uzaklarda bulunan dostlarıma ve kardeşlerime de duyurun.

Tarık kardeşim siz de Şerif gibi mektup ve mürselatınızı ev adresime gönderin. O daha çabuk elime geçer de sizlerin faaliyetleriniz ve hizmetleriniz hakkında daha süratli malumat sahibi olurum inşaallah. Sizleri, hepinizi Halik-ı Rahim'imın rahmetine, gufran ve inayetine tevdi ederim ve dualarınızı beklerim kardeşlerim.

17 Ramazan 1389 / 27 Teşrin-i Sani 1969

Kardeşiniz Mehmed”

İkinci Mektup

Bu mektup, Diyarbakırlı kardeşlerinin kendisine yazdığı mektup ve bayram tebriklerine bir cevap olarak kaleme alınmıştır. Altındaki tarihe baktığımızda birinci mektuptan on altı gün ve bayramdan bir gün sonra yazıldığı anlaşılmaktadır. Bu mektupta ecdada layık hizmetler gören kardeşlerini tebrik ettikten sonra gençlik ve yaşlılıktaki hissiyatın farklarına dikkat çeker:

“Bismihî sübhanehû

Esselâmü aleyküm ve rahmetullâh

Kıymetli, vefalı, ciddi kardeşlerim,

Mektuplarınızı, tebriklerinizi aldım. Sadakat ve vefakârlıkta yarış edencesine civanmertliğiniz beni pek mütehassis etti. İnsanî sıfatlardan her gün biraz daha soyunan zavallı beşerin bu herc ü merc halinde, sizlerin mazilere has, necip ecdada yakışan ahvaliniz, değil dünyadaki erbab-ı din ve iman, belki âlem-i berzahtaki ervah-ı neyyireyi de mesrur ve dilşad ediyor. Onların da manevî feyizlerini celbe vesile oluyor. Böylelikle bu ahirzamanda, Üstad'ın açtığı nuranî çığırda, hem Üstad'ın, hem de geçmiş asırların mübarek ve nurlu kabilelerinin de ne güzel bir hayru'l-halefi olduğunuzu gösteriyorsunuz. Lakin bu ahval, sizler için bir iftihar vesilesi değil, belki en büyük bir şükür vesilesi olmalıdır.

Kur'an'ın telkin ettiği yüksek ahlak muktezası olarak, şahıslarda görülen hüsünler, iyilikler, faziletler ve bilumum insanî ulvî sıfatlar, Halik-ı Zülcelal'in ikram ve ihsanı olduğunu tefekkür ederek, lafzen, hissien, fiilen böyle bir sırat-ı

müstakimde yürümeyi şiar edinmelisiniz ki, hakiki şükrün ve hakiki ubudiyetin şahrahında tayy-ı merahil edebilesiniz.

Bu naçiz kardeşiniz bir zaaf-ı beşerî olarak düşünürdüm. İnsan ve kendim genç olduğu vakitlerde hissiyat-ı diniye ve imaniyede evsaf-ı mümeyyizede daha hassas olduğu halde, yaşlandıkça, ölüme ve kabre daha yakınlaştığını bilmesi lazım gelirken ve bu halin muktezası olarak da dine, imana ve ahirete ait hazırlıklarında daha ciddi, daha hassas bulunması lazım geliyor diyordum. Bu hükmün tesisinde bazı umurun müdahalesini de görüyordum. Fakat şimdi anlamış bulunuyorum ki, mü'minlerdeki ahval, yukarıda zikredildiği gibi değildir. Bu hakikati daha güzel tefhim edebilmek için yeni yetişen bir fidancık ile meyvedar bir ağacı nazar-ı im'ana getirmek kafidir.

Meselenin vuzuh kesbedebilmesi için sadr-ı İslam'a avdetinde fayda vardır. Sıddık-ı Ekber Ebubekir (r.a.) meclis-i âlilerinde bir a'rabî, Kur'an-ı Azimüşşan'ın ayetlerinin kıraatini duyduğu vakit, o tesirat-ı ulviyeyle hüngür hüngür ağlıyordu. Bu hali müşahede eden Halife-i Resulullah, 'Eskiden biz de böyle idik. Şimdi kalplerimiz katılaştı, gözlerimizden yaş akmaz oldu' buyurdular.

Şimdi misalimizi hadiselere tatbik, daha kolaylaştı zannederim. Zira bizler için Sıddık-ı Ekber'in (r.a.) kalb-i mukaddeslerinin katılığını tasavvur bile cinayet-i azimeden olur. Demek o zaman kalb-i mukaddesleri, nazar-ı ulvileri, Kur'an'ın gösterdiği ayatın işaret ettiği başka âlemlere nazır idi. Artık meseleden herkes istidadına göre hissesini alır. (...)

Evvelen: Hüsnü kardeşim, vazife-i haccı ifa için benden izin istiyor. Evvelce Şerif ile Tarık ile İrfan ve Arif ile bu meseleyi görüşmüştüm. O makam-ı mukaddeseyi Hüsnü gibi halis ve muhlis bir kardeşimle ziyaret etmek, fariza-i haccı ifa etmek, bu ahir ömrümün en büyük arzularındandır.

Saniyen: Tarık kardeşimin Ankara'dan ona gelen bir mektuba şimdilik diyeceğim yok, evvelce konuşmuşuk.

Salisen: Şerif kardeşimin telefondaki sesinden ve onu kulaklarımla duymaktan, ne kadar memnun kaldığımı beyan mümkün değil. Her birerlerinizin sesini duymuş gibi oldum.

Cenab-ı Hakk'ın bu ahirzamanda, böyle nimetlerinin azametini daha iyi anladım.

Rabian: Mustafa'nın mektubundaki ehl-i nifakın sözlerinin kıymeti yoktur. Bu mektupla sizinle birazcık hasbihal etmek arzusunu derinden derine duydum da bu tarzda oldu. Vakıa İstanbul'dayım, lakin hakikatte sizinle beraberim. Diyarbakır'da kardeşlerimin ne büyük bir lütuf ve ihsana mazhar olduklarını daha iyi anlıyorum. Bana kalırsa İrfan kardeşim, şimdilik Diyarbakır'dan bu taraflara nakl-i mekândan vazgeçmeli. Başka yerleri büyük ateş içinde görüyorum.

Şerif'in emaneti de alındı. Hepinize hasretli muhabbetlerimi, daimi hayır dualarımı bildirir, dualarınızı daima beklerim.

El-Bâkî Hüve'l-Bâkî

Kardeşiniz Muhammed"

Üçüncü Mektup

Birinci mektuptan bir yıl sonra yine Ramazan ayının son günlerinde kaleme alınan bu mektuba, kardeşlerin duaları ve Rabb'inin inayetiyle Kadıköy'de caddede yürürken geçirdiği bir trafik kazasından nasıl kurtulduğunu ve ölümün insana pek yakın olduğunu anlatır:

“Ramazan, her zamandan çok, ölüm ve ahiret fikrini tahattura vesiledir. Ruh, kalp, diğer duygu ve latifeler, ahiret ve ölümü tefekkür ile letafet kesbederek nazarları süfliyata bakmaktan kurtarır, ulvî bir mahiyet kazandırır. Esasen mevt, bilhassa bu asırda bütün insanlara cihat-ı sitteden haşmetli sedasını daima duyurur, iptal-i hisle dalalete batanlar, melekü'l-mevtin darbesiyle uyanırlar. Fakat iş işten geçer. Onun için kardeşlerim, bizler tövbe ve istiğfarı dilimizden düşürmemeliyiz. Daima Rabb-i Rahim'imize iltica etmeliyiz. Ölüm bazen günlük hadiselerle de ihtarını yapar. Belki sizlerin makbul duanızla Rabb'im şu fakiri, bu surette mahfuz bıraktı.

Bir hafta evveldi. Kadıköy'de caddeden, bir taraftan bir tarafa geçerken, büyük bir asker otomobili, cepheden şiddetle bu fakire çarptı. Ben kendimi yere düşüp hurdahaş olmuş hayal ederken, o müthiş darbeden, aksine bir kıl kadar olsun

yerimden oynamadım. Sanki o dehşetli otomobilin çarptığı bu fakir değildi. Halik'ıma yüz binler şükürler ettim. Sarih bir himayeyi, bir muhafaza-i ilahiyeyi, bir avn-ı samedaniyeyi güneş gibi gördüm. Sizlerin bu mübarek günlerde bana dualarınızı da hissettim.

Evet, ölüm daima insanı kovalar ve Halik-ı Zülcelal'in kullarına ölüm ve ahireti ihtarı, daima olur. Hastalıklar da bunun gibi. Birkaç gündür şiddetli mide sancularıyla Rabb'im bana ölümü ihtar ediyor. Herkesin mide ülseri dedikleri korkunç hastalık olabilir. Fakat biz, ez her cihet, Halik'ımıza iltica ediyoruz. Kader birdir, değişmez. Mü'minin vatan-ı aslisi ahirettir. Rabb'imize ve oradaki sevdiklerimize kavuşmak ne güzeldir. Kardeşlerim uzun oldu, fakat insan, sevdikleriyle muhabbeti sever. Kusura bakmayın.

Hepinizi Rahman ve Rahim olan Halik-ı Kerim'imizin inayet-i ilahiyesine havale eder, ins ve cin şeytan şerlerinden mahfuz bırakmasını, ihlas-ı etemme nail kılarak, saadet-i ebediyede, Cennetü'l-Firdevs'te mesut olan âli deracata nail olmanızı Halik-ı Rahim'inden niyaz eylerim.

Kardeşiniz

Muhammed Kayalar”

Dördüncü Mektup

1971 yılı Şevval ayında yazdığı bu mektupta en yakın talebesi ve dostu olan Şerif Nazlıcan Bey'in babasının vefatını dile getirerek ona teselli ve taziyede bulunur:

“Pek sadık, vefakâr kardeşim Şerif,

Muhterem pederinizin vefatıyla uğradığınız acı, beni fevkalade çok müteessir etti. Merhum Hacı Fettah Efendi'ye kalben ağladım. Bu hususta sizi, validenizi taziyeye ederim. Merhuma, Halik-ı Rahim'inden mağfiretler, rahmetler temenni ederek, Cennetü'l-Firdevs'te ebedî saadete nail olmasını niyaz ederim.

Sevgili kardeşim, bu fakir kardeşinizin babası vefat ettiğinde mübarek Üstad'ım bana ne yazmışlarsa ben de size aynısını söylüyorum. İnşallah o bizim ve Üstad'ımın dairesindedir.

Onu şimdiden sonra manevî kazançlarımıza ortak ettik. İnşallah bütün sadık kardeşlerimin manevî kazançlarının bir misli de onun defter-i amalane yazılır da, o sadece aramızdan ayrılır, fakat defter-i amali açık kalır. Manevî kardeşlik camiamızda kıyamete kadar yaşar.

Merhum, kısa bir müddet evvel Muhammed Tahir'i kaybetmesiyle o musibete sabırlar etmesinden inşaallah geçmiş günahlarına keffaret oldu ve ahirete pak ve tahir olarak intikal etti.

Rabb'im Teala ve Tekaddes Hazretleri kabrini nur-u Kur'an'la ebediyen tenvir etsin. O merhum başka noktadan da sizin gibi fedakâr bir din, iman ve ahiret kahramanının babası olmasından da ebediyen bahtiyardır.

Kardeşim, tıpkı senin gibi mahzunum. Fakat bilmelisin ki, *'el-mevtü hakkun'* / 'Ölüm haktır' sırrı hepimiz için varittir. Rabb'im Teala ve Tekaddes Hazretleri sizi ve bütün kardeşlerimi mübarek ve hayırlı ömürle muammer kılsın. Âmin."

Beşinci Mektup

1971 yılında kaleme alınan bu mektupta, Diyarbakır'daki kardeşlerden gelen vefat ve hastalık haberleriyle mahzun olduğunu ifade eden ve onları teselli edip üzüntülerini paylaşan ifadelere yer verir:

"Çok vefalı, kıymetli ve sevgili kardeşlerim Arif, Şerif, Tarık ve Mustafa'nın mektuplarını aldım. Dünyaca üzüntü ve ıstırap dolu ifadeler içerisinde, hazinane oklar, kalbimi hüznle doldurdu. *'İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn'* diyerek Halik'ıma sığındım. Ve sizler için dualar ettim. Rabb-ı Rahim'imden hasta kardeşlerim ve hemşirelerime şifalar niyaz ettim. Ahirete irtihal edenlere, Rabb'imın ebedî mağfiretini diledim. Arif kardeşimle beraber, diğer kardeşlerime sabırlar temenni ederek taziyeler ederim.

Evet kardeşlerim, musibetzedeler hakkındaki âli eserin şifabahş hakikatlerine istinat, mü'min için ne güzel şeydir. Fani hayatın alettevali musibet ve sıkıntı kamçıları, ahirete iman eden kimse için ne güzel teyakkuz daisidir. Onlarla

gafletten sıyrılır. Rahmet-i ilahiyeye sarılır. Fani hayatın sevinme ve ferahları insana Rabb'isini unutturur. Ahiret mefhumuna karşı vahşileştirir. Ondadır ki Kur'an-ı Azimüşşan, *'Lâ tefrah innallâhe lâ yuhibbu'l-ferihîn'* / 'Fani umur için sevinmeyin. Allah Teala Hazretleri müferrah olanları sevmez' (Kasas, 76) buyuruyor."

Yedinci Mektup

1972 yılında kaleme alınan bu mektup ise, Şerif Bey'in kaderle ilgili sualine özlü bir cevap ihtiva eder:

"Kardeşim, kulun hayırları işlemede dahli yoktur. O, kula mahza fazl-ı ilahîdir. Fakat şerler kulun kesbinin neticesidir. Hayrın da şerrin de halikı Allah'tır. Meyelan-ı kalp ile ve talep ile, imdat ve ihsan edilir. İhlas-ı tammeye müstenit olursa hayırlar makbul olur ve illa reddedilir. Şerlerin vücudu kesbidir. Kul, şerri ister veya ona aklen, kalben teveccüh eder, mübaşir olur. Başına felaketi koparır. Şimdilik bu kadar..."

Bütün kardeşlerinize ve sevdiklerime selam ve dualar eder, dualarını beklerim. Evvelce de sana söylemiştim. Seni çabuk hemen İstanbul'a bekliyorum. Rabbim sizlere ve hepimize ihlası ihsan buyursun. Dareynde mesut olun inşaallah."

Dokuzuncu Mektup

Bu mektupta dostlardan ayrılığın hüznü yanında, onlarla beraber olmanın mutluluğunu dile getirir:

"Aziz, fedakâr, sadakatli kardeşlerim,

Uzun zamandır sükût ile mestur eyyamımızın perdelerini, Tarık ve Mustafa'nın hepimize tercüman olan ve sadakatle 'fena fi'l-ihvan' sırrını muhtevi olan güzel mektupları küşat etti. Halbuki aranızdan ayrılalı henüz üç-beş gün bile olmamıştı. Dünyaya geliş ile ahirete seferi ihtar eden, Diyarbakır'a vürudum ve tayyareyle ayrılışım ve şimdi tekrar sizinle bu satırlar vasıtasıyla buluşmam, ahiret âlemlerinde, berzah âlemlerinde izn-i ilahîyle sizlerle buluşmamızı da ihtar ediyor. Rıza-i ilahî gayesiyle bu fani dünyada dostlarla mülakat, ne tatlı ve güzel şeydir..."

On Üçüncü Mektup

Bu mektupta da dünyada rahat ve ukbada saadetin kısaca formülünü dile getirir:

“Ben ne kadar sizinle görüşmeyi arzu ediyordum. Lakin sizler de idrak edeceğiniz veçhile hikmet-i ilahî müsaade etmedi. Halik’ımız ne yaparsa iyi yapar, güzel yapar. Ablanızı İrfan’la gönderiyordum. İnşaallah selametle giderler. Perşembe günü uçakla avdet etsin.

Arif’in sualinden memnun kaldım, vecihteki nuru soruyor.

Cevap: Bir kimse bütün amellerini ihlas-ı tamme üzerine yapar, rıza-i ilahîden başka bir şey düşünmez, feraiz-i diniye ve İslamiyeyi hakkıyla yapar, sünen-i Peygamberîyi (a.s.m.) ihya eder, Kur’an’a sarılır, ahlak-ı Resulullah ile tahalluk eder, mü’min kardeşlerini can ile sever, Allah’ın kullarına, mahlukatına şefkat ederse, yüzü nur-u ilahîyle parlar. Dünyada rahat, ukbada saadeti bulur.”

On Beşinci Mektup

Bu mektubun başında Üstad ve Risale-i Nur’a ait çok önemli bir değerlendirme yer alır. Mektubun devamında *Cevşen*, *Celcelûtiye*, *Sekine* ve *Dua-i İsm-i Rahman*, *Kaside-i Ercûze* gibi Üstad’ın eserlerinde geçen sırlı duaların kaynakları hakkında bazı bilgiler verir:

“Bismihî sübhanehû

Esselâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtüh

Pek ehemmiyetli bazı hususları sizlere yazmayı tasarlıyordum. Vaktin müsaadesizliği işi bu zamana talik etti. Büyüğümüzün izinde, birlikte yıllarca durmadan, lütuf ve inayet-i Hak ile yaptığımız hizmet-i imaniye, hadsiz şükürler olsun, azim semerelerini verdi.

Türlü namlar altındaki din düşmanlarının, şeytan hiziplerinin, pek müthiş fitne ve isnatların, feci ve hayretfeza tahribat ve faaliyetlerine rağmen, hizb-i Kur’an’ın müspet sahadaki İslamî hareketlerini tatile uğratmak değil, bilakis Kur’an’ın evamir-i kudsiyesini âleme izhar ile akaid-i diniye

ve ameliyenin bütün Anadolu sathında ihtişamla tahkimine vesile oldu.

Bununla beraber, ufak tefek avarızın vücut bulmuş olması, mucib-i teessüf olmakla beraber, bundan sonra alınan dersle, ittihat ve vahdet-i İslam'ı muhafaza sadedinde sizlerin ve bütün mü'min kardeşlerimin büyük bir hassasiyetle müteyakkız bulunacaklarını Halik-ı Rahim'imizin lütuf ve keremlerinden pek acizane niyaz ediyorum. Şimdiye kadar feyz ile bizlere hayat bahşeden büyük Üstad'ımın asar-ı celilesiyle, *'Ve mâ ale'r-resûli ille'l-belağ'* sırrına tevfikân, tetkik, neşir ve tebliğ gibi vezaifi yerine getirin ki, bu avanda, asar-ı mübeccelenin dayandığı mehazları tetkik arzusu, bu fakiri, o vadiye sevke vesile oldu.

Yed-i kudret, Üstad'ımı pek müstesna bir hilkatte yarattığını, ilmelyakin biliyordum. Gaybî müjdeler bunu bizlere ihtar etmişti. Lakin on dört asırdan beri gelen muhakkikin ve asfiyanın en güzideleri, vahdet-i mevzu itibariyle aynı noktada buluşmaları, yüz binlerin ötesinden akarak gelen o nehirlerin, bu asrın mecrasında birleşip Risale-i Nur havuzunda tereşşuh etmesi, meseleye pek müstesna bir kıymet, harikulade bir ehemmiyet ve itibar arz etmiş bulunuyor. Demek caizse, seleften intikal eden en muteber asar-ı İslamiye, Risale-i Nur mevzuatı içerisinde tebellür etmiş, hülasalaşmış bir makes olmuş oluyor ki, dostun muhabbetiyle, düşmanın da adavetiyle nazarları üzerine çekmiş olması, bu nokta-i nazardandır.”

Mektup bundan sonra “Rabb'imiz ve Halik'ımızın bu asra ihda ettiği o zatın asarında, terğib ve talime şıtab ettiği dualara temas etmek istiyorum” diyerek yukarıda ifade ettiğimiz duaların kaynakları ve muhtevaları hakkında bazı bilgiler verir. Mektubun sonu ise şu notla biter:

“Şerif ve Müçteba'nın telgraf ve mektubunu aldım. Oğullarım Ahmed, Müçteba Mehdi, Mahmud Hadi'yle bütün kardeşlerimin muhabbetle gözlerinden öperim. Ankara'da Sungur'a benim selam ve dualarımı yazın, emi Şerif kardeşim...”

ON ALTINCI MEKTUP

Bu mektupta uzaklık sebebiyle kardeşleriyle yakından sohbet edememenin ıstırabını duyduğunu dile getirdikten sonra, zamanın sefahatlerine dikkat çekerek ilahî bir darbenin gelmesinden endişe ettiğini dile getirir:

“Kardeşlerim! Zamanın fevkalade nezaketini herhalde takdir edersiniz. Pek ihtiyar dünyanın, manen halet-i nez’a gelmiş biçare beşerin, hakikatbin mü’min nezdindeki hali malumdur. Bununla beraber pek bilmiyorum ama burada yerini kestiremediğim, zamanını tayin edemediğim semavî bir darbe-i ilahî beni düşündürüyor. Pek dehşetli şamarlara müstahak ehl-i tuğyanın şaşkın nazarları, hayvanî zevklerden ve düştüğü dalalet bataklığından başını kaldırıp bakamıyor. Dikkat, dikkat, amma pek dikkat! Tövbe ve istiğfarı, Halik’a halis ubudiyet ve münacatı terk etmeyin. Bu kardeşinize de dua edin. Hepinize dareynde saadetler, hıfz ve inayetleri Halik-ı Rahim’den tazarruane niyaz ederim.

Şerif Kardeşim, mektubunu tam sen yazdıktan iki hafta sonra aldım. Herhalde habis ellerin faaliyetidir. Çok teşekkürler ederim kardeşim. Yalnız evin muhkemesini bu hale getiren o habis başkatibi, lazım gelen yerlere şikayet edin. Rabb’im, o haini kahr ve temdir etsin. Onu sevk edenleri de, yardımcı olanları da...

Sizler vazifelerinizi dikkatle ve sadakatle yapın, emi benim sevgili kardeşlerim...”

On Yedinci Mektup

Bu mektup, Risale-i Nur’dan tevhit dersi almış bir gönlün hadiseler karşısında teslim ve tevekkül yaklaşımlarına yer verir. Ankara’dan Diyarbakır’a uçakla gidecekken uçuşların iptal edilmesi üzerine yaptığı değerlendirmeler, herkese faydalı olacak derslerle doludur:

“Bismillâhirrahmânirrahîm

İzzetli refiklerim, sevgili kardeşlerim,

Sevdiğim Şerif kardeşimin ısrar ve ibramıyla ve siz kardeşlerime tercüman olan halis davetleriyle, Diyarbakır’a gitmeye karar vererek tayyareyle buradan hareket ettim. Kaç bayramdır sizlerden ayrı geçirdiğim bu eyyam-ı mübarekeleri,

sizlerle beraber olayım ve sizlere hepimizin muhtaç olduğu dinî nasihatleri tekrar edeyim dedim. Lakin Ankara'ya geldiğimiz vakit Diyarbakır'a tayyare seferleri iptal edildi.

Her şeyde kader-i ilahînin hikmetli, azametli, hayırlı, faydalı ve kat'î müdahalesini görüp bildiğimden bunu da öyle nuranî bir zaviyeden mütalaa ettim. Kâinata daire-i kaderin haricinde olacak iş yoktur, hareket yoktur. Yıldızları, zerrelere, bulutları, karları, kışları, yazları, fiilleri, hareketleri her şeyi ve her şeyi, bir yaprağın kımıldanışını bile hikmetiyle, kudretiyle tahrik eden Allah-ü Zülcelal Hazretleri, elbette biçare kulu Muhammed'i de, tayyareyi de o hikmetli irade içerisinde tahrik eder, sevk eder veyahut sükûn verir.

Bir mü'min için her şeyde, her fiil ve harekette hikmet dersi, tevhit dersi alacak emareler var. Gaflet perdelerini yırtarak, kişiyi Hak'a, tevhide, güzele sevk edip zararlardan nehyeden ve vikaye eden bir Rahman ve Rahim'in himayesi ve gizli rahmeti mevcuttur. Hadisat ve mevcudat hal lisanlarıyla hüşyar olanlara, akıl sahiplerine, onları nida eder, haykırırlar. Bahtiyar olan arifler, irfan sahipleri şairin mizanlarıyla onları manalandırırlar.

Sevgili kardeşlerim, geçen sene de Kurban Bayramı'nda size, Diyarbakır'a gelmeye karar vermiştim. Geçen sene aynı bu zamanda otomobil hazırlandı. Ertesi günü Diyarbakır'a hareket edecektim. Biz otomobilin içindeyken, bir başka otomobil geldi, hilafın haricinde bize çarptı. Yine bizi Halik'im korudu. Otomobilimize büyük zarar oldu, hasar oldu. Adeta o çarpan otomobil, bize lisan-ı haliyle diyordu: 'Hayır, Diyarbakır'a gidemezsin!' Bu fakir de bu hikmetli maniye gördüm. Şimdi onun faydalarını da görüyorum.

Tıpkı bunun gibi bu sefer de aynı oldu. Cenab-ı Hak, Şerif'in hayırlı davetini kabul etmiş ki, bizi Rabb'im tayyareye bindirdi. Ankara'ya kadar getirdi, türlü hikmetlerini gösterdi. Fakat kader-i ilahî hadiseyle, bize, 'Daha ileri gitmeyin' diyordu. Bizi himaye ediyor, imtihan ediyordu. Şüphesiz, sizlerin de bu hadisede imtihana tabi olduğunuz varittir. Sizler de benim gibi hisselerini alın, sizler için de çok faydalı ve hikmetli neticeler çıkarmak mümkündür. Herkes kabiliyetine göre dersler alır, neticeler çıkartabilir.

Evet kardeşlerim, sırr-ı uhuvvet ve muhabbetle tesanüt sırrına müsteniden bizler bir vücut hükmündeyiz. İman edip, ahirete inanan kimseler için maddî müfakatların kıymeti yoktur. Zira bizler hep beraberiz.

Bahtiyar kimse, bu maddî ayrılıklar veya başka zorluklar veya müşkülât bulduğu vakit dininden öğrendiklerini tatbik edendir. İhlas ile, mutlak iman ile hareket edendir. Ne mutlu öyle olanlara...

Mektubu kısa keseyim dedim, yine biraz uzadı. Evet, bilirsiniz ki insan, sevdiklerinin huzurundan ve sohbetinden çabuk ayrılmak istemez. Demek o halet içerisindeyiz. Neyse kardeşlerim, inşaallah yakın zamanda Diyarbakır'da yine sizlerle buluşur, karşılıklı iştiyaklarımız ve hasretlerimiz, buluşmanın güzel neticeleriyle ebedî saadete müteveccih olur.

Şimdi sizi bayramdaymış gibi tebrik eder, Rabbü'l-Âlemin'den hakiki ihlâsa ve Cennetü'l-Firdevs'te ebedî saadete mazhar olmanızı niyaz eder, her nevi musibetlerden, şerlerden emin ve mahfuz kalmanızı Halik'ıma suzişli yalvararak, dualar ederim.”

On Sekizinci Mektup

Bu mektupta Üstad ve Risale-i Nur'un mana ve ehemmiyetine temas eden manidar ifadeler rastlıyoruz:

“*Kün kâdiriyye'l-vakti* / ‘Vaktin Abdülkadir’i ol’ mısraıyla Gavsü’s-Sakaleyn, Bazü'l-Eşheb Hazretleri'nin ve Şah-ı Velayet Hz. Ali (r.a.) ‘*Yâ müdriken lizâlike'z-zaman*’ / ‘Ey bu zamanı idrak etmiş olan’ hitabıyla teyit buyurulan asrın ve zamanın büyüğünün izinde yürüyenlere selam olsun. Sizlerle daima görüşmek, hiç olmazsa şu satırları arada tercüman yapmak arzusunu daima içimde duyuyorum. Fakat medar-ı sürurum, Üstad'ımın buyurduğu veçhile onun asarını ve onun feyziyle vücut bulan eserleri vasıta yapmayı daha lüzumlu addediyorum. Evet, kardeşlerim tavsifat-ı şahaneleriyle müzeyyen ve ilm-i ledünün menba-ı feyzi olan asarının, ruha gıda olduğunu her gün yakinim artıyor.

Yalnız hepinizden bir ricam var: Birbirinizi kırmayın, muhabbet ve rabitalarınızı her an takviyeye medar olan o güzel eserleri daima okuyun ve mucibince amel edin. ‘*Semi’nâ ve asaynâ*’ / ‘İşittik ve isyan ettik” diyenlere uymaktan Halik’ım sizleri ve bizleri korusun. Bütün mü’minleri korusun. Âmin. Bu zamanda bütün mü’minlere karşı, uhuvvet, muhabbet, tesanüt, halisiyetle devam ve tesamuh, ind-i ilahîde en makbul bir ibadet, en ulvî cihat, en yüksek bir vesile-i rıza olduğunu daima hatırlayınız.

Hepinize, bütün hemşire ve kardeşlerime binler selam ve dualar eder, daima duanızı bekliyorum sevgili kardeşlerim.”

On Dokuzuncu Mektup

Bu mektupta, beraber hizmet ettiği insanların manevî hallerine nasıl muttali olduğunu ve keşif ve kerametiyle onları hatalardan korumak için nasıl ikaz ettiğini görüyoruz. Şöyle ki:

“Kardeşlerim, bu gece Rabb’im, bütün hepinizi, kadınlara kadar ne ahvalde olduğunuzu bana gösterdi. Ta nifak taifelerine, ta devlet müstahdemlerine kadar hepsini gördüm. Her birerlerinizi yazacak değilim.

Sevdiklerimden birkaçını yazmak kâfidir:

Evvelen, Hanefî kardeşimi dikkate davet ederim. Tarık’a, ‘Dikkat et!’ derim. İrfan kardeşime de, ‘Bak! En mühim bir kitabımı sizin adınızla müsemma kıldım, dikkatli ol!’ ‘Şerif, sen de dikkat et! Seni o garip âlemde, bir tokat ile aklını başına almaya uğraştım.’ ‘Mustafa Dilek, sen ukala oldun, aklını başına al! Allah’ın rızası, ihlas ile ve iyi huy ile kazanılır. Benim oradaki kardeşlerimi darıltacak hallerden sakın, çok dikkat et, şedit tokat yersin!’

Kadınları da yazacaktım. Daha başka arkadaşlarınız da çok... Fakat onları yazamıyorum. Bana hiç darılmayacakları yazdım... Bu kadar kâfi.”

Diyarbakır'da ders yaptığı cemaatten bir grup

Ders Tarzı

Kayalar, bizzat Üstad'ın, "Nur'un muallimi" diye tavsif ettiği bir talebesidir. Bu sebeple çok güzel ve istifadeye medar, heyecanlı ve feyizli dersler yapar. Önce Risale-i Nur'dan okuyacağı metni hiç kesmeden sonuna kadar okur, sonra onun hakkında izah ve yorumlarda bulunur.

Hatta bir gün bir kardeş ders yaparken Üstad'ın cümleleri arasına girerek kendi yorumlarını katınca, "Kardeşim, biz burada Üstad'ın dersini dinliyoruz. Üstad'ın ifadelerini yarıda kesip kendi yorumlarımızı arasına katmamız doğru olmaz. Ancak Üstad'ın ifadeleri bittikten sonra o konu üzerinde müzakereler yapılabilir. Aksi halde Risale-i Nur'daki tenasüp ve halavet kaybolur" diye ikazda bulunur.

Hacca Gidişi

1974 yılının Aralık ayında 40 kişilik özel bir otobüsle kara yolundan Kâbe'ye doğru yola çıkarlar. 1975 Ocak ayında dönerler. Mübarek beldelere uğraya uğraya gittikleri bu hac yolculuğunda eşi Saime Hanım da yanlarında bulunur. Saime Hanım o zaman 56 yaşındadır. Eşinin hususi hizmeti ve sağlık sorunlarından dolayı kafilde bulunan tek hanımdır. Kayalar, hususi hizmetlerini, ailesi varken başkasına yaptırmaz. Zaten talebeler Saime Hanım'a bir "abla ve anne" olarak hürmet eder, Saime Hanım da onları, "kardeş ve evlat" olarak görür.

Bu topraklara ilk defa gitmesine rağmen daha önce defalarca gelmişçesine hac boyunca yanındakilere rehberlik yapması çok dikkat çeker.

Askerlikten gelen bir özellikle son derece disiplinli olan Kayalar, bu yolculukta ihmale, kafilenden ayrı harekete asla izin vermez. Tam bir komutan gibi kafilayı hareket ettirir.

Medine-i Münevvere'ye vardıklarında sabahleyin fecirden evvel Ravza'ya gider, teheccüt namazını ve sabah namazını orada kıldıktan sonra mescidi terk etmez. Yatsı namazına kadar yemeden içmeden orada kalıp ibadet ve tefekkürle meşgul olduğu görülür. Gün boyu aç susuz kalıp yatsıdan sonra halsiz düştüğü bir defasında iki kişi koltuklarına girerek kendisini zorla kaldırıp götürürler. Resulullah'ın (a.s.m.) aşkından adeta yemekten içmekten kesilir. Devamlı zikir ve ibadet eder.

Medine'de dikkat çeken bir hali de, her zaman ve mekânda yanındakilerle sohbet edip nasihatte bulunmasına rağmen, burada hiç konuşmamasıdır. Neden konuşmadığı, kendilerine nasihat etmediği sorulduğunda, "Resulullah'ın (a.s.m.) huzurunda nasihatte bulunmaktan edep ederim!" demesi manidardır.

Kâbe'de böyle değildir. Birlikte tavaf eder, namaz kılar, sohbet edip Kâbe'yi seyrederler.

Yalova Çiftlikköy'deki evi

Yalova'da

Kayalar, 1979 yılından itibaren kışları Kalamış'ta kalmaya devam etmekle birlikte, yazları Yalova'da kalmaya başlar. Talebelerin ısrarıyla Diyarbakır'daki merkezin bir benzeri, Yalova Çiftlikköy Sahil Mahallesi'nde satın alınan bir arsa üzerine inşa edilir. Tıpkı Diyarbakır'da olduğu gibi, Kayalar bu binanın üst katında ailesiyle kalırken, giriş katı hizmete tahsis edilir. Çiftlikköy'deki mekân da gelip gidenlerle dolup taşmaya başlar. Civar illerden gelen kalabalıklarla burada da feyizli Risale-i Nur dersleri yapılır.

Bu dershanenin inşaatında çalışan Kemaleddin Akboyun bir hatırasını şöyle anlatır:

“Yalova'daki inşaatta otuz gün çalışmıştık. O zaman telefon da yok. Bir ara çoluk çocuk aklıma geldi. ‘Acaba ne yiyip ne içiyorlar, ne halledirler?’ diye içimden geçirdim. O zamanlar doğru dürüst para pul da yoktu. Sadece içimden geçirmiştim ve bunu kimseye söylememiştim. Hemen ağabey beni çağırdı. ‘Oğlum, ben onları sizden daha çok düşünürüm’ dedi. Hayret ettim ve Allah'ın izniyle inayet altında olduğumuzu anladım.”

Ekrem Tokat'ın da buna benzer hatıraları vardır. Oranın manevî bir işaretle Kayalar'a bildirildiğini, inşasında kendisinin de hazır bulunduğunu dile getirerek şöyle der:

“Bir gün her zamanki odasındayken dedi ki: ‘Ben henüz yatmamıştım. Bana üç defa yakaza halinde bir ses, ‘Sen bir deniz kenarına yerleşeceksin’ dedi. (Sesin sahibinin Abdülkadir-i Geylanî olduğunu sonradan ifade etmişti.) Ben daha önce Yalova'ya ne gitmişim, ne de biliyordum. Fakat o, yerin ismini bile bana söyledi.’

Bir hamal kılığında derse gelip giden gaybın müjdecisi Abdülvahab da yıllar önce burayı işaretlemişti. Binanın inşası için Ergani'den üç kişi gitmiştik, toplam yedi kişiydik. Bir kişi de Hani'den gelmişti. Kışın ortasıydı. Orada kış günleri çok soğuktu, insan dışarı çıkamıyordu. Fakat işe başladığımız zaman hava açılıyor, hatta öyle oluyordu ki, denizin üzerinde yağmur yağdığı halde, bize yağıyordu.

Bir gün yine hava çok soğuktu, ağabey yanımıza geldi. Bir ateş yakmış, etrafında ısınıyorduk. Ateşin başında oturup bize nasihat ederken birden, aniden ayağa kalktı. ‘Allah Allah, bir

şey mi oldu acaba?’ dedik. Sonra döndü, ‘Oğlum size yeminle, kasemle derim ki, şu anda Üstad bizimle beraberdir ve bizi alkışlıyor’ dedi. Çok heyecanlanmıştık. Bunu duyduktan sonra artık soğuğa da açlığa da aldırıldığımız yoktu.”

Çiftlikköy’de özellikle cumartesi günleri İstanbul, Bursa, Yalova gibi çevre illerden akın akın ziyarete gelip derse katılanlar olur. Ekseriya cumartesi saat 11’de gelen cemaat, öğle namazına kadar sohbet ve ders yaptıktan sonra öğle namazını kılıp dağılırlar. Bayramlarda da bu şekilde kalabalık ders ve sohbetler devam eder.

Diyarbakır’dan Kopmaz

Gerek İstanbul, gerekse Yalova’da bulunduğu zamanlarda Kayalar, Diyarbakır’la irtibatını hiç kesmez. Çünkü Diyarbakır onun için Nur hizmetinde ilk göz ağrısıdır. Üstad tarafından orada hizmetle görevlendirilmiştir. Orada acı tatlı pek çok hatıraları vardır. Bu yüzden nereye gitse Diyarbakır’ı ve oradaki dostları unutmaz. Mektuplarla irtibat kurduğu gibi, bizzat gelip giderek de onlarla alakasını devam ettirir.

Bu geliş gidişlerde evlattan daha yakın talebesi Şerif Nazlıcan hep yanında bulunur. Çoğu zaman uçakla olan bu seyahatlerde Kayalar, herkesten önce havaalanına gider, vaktini bekler ve herkesten önce uçağa biner, yine herkesten önce uçaktan iner.

Vefakârlığı

Mehmed Kayalar’ın bir yönü de beraber yola çıktığı dostlarını asla yarı yolda bırakmamasıdır. Bu konuda son derece duyarlı ve vefalıdır. Kardeşlerinin ne durumda olduklarını hep sorup araştırır. Cemaatten hasta veya maddî sıkıntısı olanlara yardım için çevresindekileri harekete geçirir. Aslında bu bir İslamî vecibedir ve cemaatin tesanüdü için çok önemli bir husustur.

Ev yaptığı için maddî sıkıntı içinde olan ve bu yüzden derslere gelemeyen bir Nur talebesinin durumunu öğrendiğinde, yazdığı küçük bir pusulayla kardeşleri bakın nasıl yardıma davet eder:

“Dostlarım,

Kemaleddin'in mazeretini kabul etmiyorum. Fakat şimdi ev yaptığını öğrendim. Şu anda size düşen vazife var. Mü'min kardeşe karşı vazifelerimiz vardır. *İslam'da Uhuvvet ve İttihat* kitabımda yazılı hakikatlerin tatbikatını görmemin zamanı işte şimdi. Sizden istiyorum. Kemaleddin'in evi ben gitmeden bitmelidir. Oraya yabancı işçi veya usta sokmayacaksınız. Hemen gayrete gelin, işi bir hafta on gün içerisinde bitirin. Hepinize selam ve dualar ederim.”

Bu pusulayı okuyan talebeler, derhal yardıma koşup kardeşliğin ve dayanışmanın en güzel örneğini verir ve kısa zamanda evin yapımını bitirirler.

Vasiyeti

Bir defasında Şerif Nazlıcan'a yazdığı mektubunda hastalığının arttığını ifade ederek vasiyette bulunur:

“*Bismihî sübhanehû,*

Sevgili kardeşim Şerif, seninle telefonla konuşuyoruz. Fakat bu sefer kalemle konuşmayı arzu ettim. Senin ve bütün hizmet arkadaşlarının, dünyevî ve uhrevî, hayır ve selamet üzere olmanızı niyaz ederim.

Kardeşim, buraya geldiğim günden beri rahatsızım. Belki Rabb'ime kavuşmak zamanı gelmiş olabilir. Hayatım sizinle geçti. Mematımın da beraber olmasını Rabb'imden niyaz ederim. Emr-i Hak vaki olursa medresede, Müçteba Mehdi'nin yanında defnedilmeyi Rabb'imden niyaz ederim. Size geçen sene dışarıda gezerken o yeri söylemiştim.

Mü'min kardeşlerimden kabrimde bana bir Yasin okuyacak olanların, inşaallah dualarının kabul olacağını rahmet-i ilahiyeden umarım ve niyaz ederim. Her zaman dua ve selamlarımı bildirir, hüsn-ü akıbetler ve afiyetler temenni ederim.

Kardeşiniz Muhammed”

Vefatı

1994'ün ilkbaharında Kayalar'ın rahatsızlıkları artar. Çiftlikköy'e gelip yerleşir. Fakat o, dostlar ve ziyaretçiler

geldikçe adeta hastalığını unuttur, iyileşir ve yeniden canlandığını hisseder. Yine sorulan sorulara eskisi gibi cevaplar verir.

Kendisini hiçbir zaman terk etmeyen vefakâr dost ve talebelerini daha bir hasretle kucaklar. Onlara, “Rabb’ime kavuşmak istiyorum ama sizleri sevdiğim için ölümüne dua etmiyorum” der.

Rahatsızlığın verdiği düşkünlük hali arttığından, o yıl yanına gelenlere, “Kardeşlerim, artık sıhhatim için bana dua etmeyin. Sizin dualarınız ölümümü engelliyor. Artık Rabb’ime kavuşmak istiyorum” der. Ramazan Bayramı’ndan bir-iki hafta sonra felç geçirir. Vefatına yakın İrfan Bey’e de aynı şeyi söyler: “Oğlum, sizin dualarınız Cenab-ı Hakk’a ulaşmamı engelliyor. Artık dua etmeyin.”

Ayrılık vakti yaklaşip da sevdiklerinin boyunlarını büktüğünü görünce, “Kardeşim, bu işler Rabb’imin takdiriyle olur. Baş, lider ve üstad dediğiniz zatları Allah seçer. İnsanları o zatın etrafında toplamayı murat eder. Yoksa insan, kendiliğinden baş ve üstad olmaz. Zaten zaman da az kaldı” der.

Vefatından bir ay önce ziyaretine giden İrfan Bey’e, “Evladım, din ve diyanetinize dikkat edin. Sahife-i beşer kapanıyor” demesi manidardır. Ziyaretine giden bir grup gencin, “Sizden sonra nasıl hareket etmemizi tavsiye edersiniz?” sorusuna, “Birbirinizi ziyaret edin ve geçmişi yâd edin” diye cevap verir.

İsmail Kuşaslan’ın son anlarına dair hatıraları da ilginçtir:

“Vefatına yakın fenalaşınca ağabeyler aşağı salonda toplanmışlar. Şerif Ağabey yanına çıkıp inerek durumundan haber getiriyormuş. Bir ara ağabeyin elinin üzerinde toplanan zehiri hatırlayıp yukarıya koşmuş. Eline baktığında hikmet-i ilahî o anda zehirin hangi elde olduğunu unutmuş, iki eline de bakmış, zehir yok! Elini yoklarken ağabey gözünü açıp tebessüm etmiş, tekrar gözlerini kapamış. Şerif Ağabey aşağıya inince, ‘Arkadaşlar ağabey artık yolcudur’ demiş. ‘Ne oldu, nereden anladın?’ dediklerinde, ‘Elindeki zehir

vücuduna dağıldı, artık yolcudur' demiş. Gerçekten de öyle oldu, çok geçmeden vefat etti.”

İsmail Kuşaslan cenazesini yıkamayı vasiyet ettiği Halid Akboz'un Diyarbakır'dan nasıl cenazeye yetiştiğini şöyle anlatır:

“Ağabeyin iyice ağırlaştığı haberi gelmişti. Halid Hoca köydeydi. Telefon yok, ulaşım da zordu. Akrabasının dükkânını telefonla aradığımda adam da dükkânda yoktu. Ben köyün tarifini alıp yola çıktım. Bir buçuk saatlik yoldu. Halid Hoca'nın da hanımı hastaydı, ertesi gün Ankara'ya gitmek için hazırlık yapıyordu. Durumu kendisine izah edince hemen üç-beş dakika içerisinde hazırlandı, arabaya bindik ve yola çıktık.

Uçak bileti için havaalanını aradık. Müdür tanıdık, acil yolcumuzun olduğunu söyledik. O zaman sekiz-on gün öncesinden bilet almak gerekiyordu. Tek uçak vardı. ‘Acilen yolcuyu alın gelin, uçağın kalkmasına kırk beş dakika var’ dedi. Havaalanına girdiğimizde kapıların açık tutulduğunu ve sadece bizi beklediklerini gördük. Halid Hoca'nın binmesiyle uçağın kapılarının kapanması bir oldu. Müthiş bir rüzgâr vardı. Halid Hoca'yı uçağın yanına taksikle götürdüler, ‘Şu anda gelmesen kapı kapanıyordu’ dediler.”

Bundan sonrasını Halid Hoca anlatıyor:

“Ankara'ya gittim, uçaktan indim. Yalova'ya nasıl giderim diye düşünürken nuranî bir zat önüme düştü. O muhterem zat beni Yalova otobüs terminaline getirdi. ‘Otobüs şu anda peronda, yetiş, kalkmak üzeredir’ dedi. Koştum, bindim ve hemen gittim. Sonra düşündüm bu adam kim? Neyse İzmit'e gittik. Yalova'ya gece on bir buçukta indik.

Öyle bir fırtına vardı ki, tıpkı Diyarbakır'daki gibi, ağaçların tepesi neredeyse secde eder gibi yere kapanıyordu. Deniz tarafından da dalgaların homurtuları geliyordu. Gittim, içeri girdim. Ağabeylerin çoğu, izdiham olmasın diye aşağı salonda bekliyordu. Ağabey, ‘Halid geldi mi?’ diye devamlı kapıya bakıyormuş. Ben geldikten sonra bir daha bakmadı. Artık Yasin, *Cevşen* okuduk, saat on iki oldu. Hep Allah Allah diye zikrediyordu. ‘Serumu çıkardıktan sonra buna başladı’ dediler. Ben de kendisiyle beraber o zikr-i hafiyeye başladım.

Saat gece üçü on beş geçe gözünü açıp baktı, sonra hemen kapattı. ‘Ağabey gitti’ dedim. Çenesini bağlamaya çalışırken heyecandan elim ayağıma dolaştı, şaşırdım. O sırada abla geldi ve hemen çenesini düzeltti. Bir hocaefendi bana yardımcı oldu, böylece vasiyeti yerine gelmiş oldu, çok şükür yıkamak bana nasip oldu. Medresede cenaze namazını yine acizane ben kıldırıldım. Camide tekrar imam tarafından kıldırıldı.

Vefatının sabahında arkadaşlardan biri bahçeye çıkmış. Bahçede çok gül ağaçları vardı. Bütün gül ağaçlarının başı yere doğru eğik ve mahzun olduğunu görmüş.”

Vefat anında yanında bulunanlardan biri de Ekrem Tokat’tır. Kayalar’ın, Rabb’ine kavuştuğu anları o da şöyle anlatır:

“Vefatında rahatsızlığını haber alınca, Şerif, ben ve Mehmed gittik. Daha önceden ‘Ben vefat edersem Hafız Halid’i çağırırsınız, beni o yıkar’ demişti. Baktık ki durumu iyi değil, vücudunun belden yukarisından çeşme gibi ter akıyor. Kalın tülbentle ablamızla beraber sürekli değiştiriyorduk. Vefatından 48 saat önce sekerata girmişti. Artık konuşamıyordu. El işaretiyle ancak meramını ifade ediyordu.

Ama o ana kadar hiç görmediğimiz bir hal içindeydi. Öyle bir cezbe halindeydi ki, bir an olsun Allah lafzı ağzından eksik olmuyordu. Nefes alışverişleri otomatik olarak ‘Allah, Allah’ diye çıkıyordu. Büyük bir zevk ve şevkle devamlı, ‘Allah, Allah, Allah’ diye zikir-i hafî tarzında devam ediyordu. Bir ara okumayı bıraktık. Halid, Yasin’i, *Cevşen*’i, duaları okuduktan sonra, ‘Şimdi biz de ağabeyin zikrine iştirak edelim’ dedi. Nefes alıp verirken giderek ses derinden gelmeye başladı: ‘Allah, Allah, Allah!’ Bir ara gözünü açtı ve yumdu, ondan sonra baktım hali değişti, o zikir giderek hafifledi, ama hiç kesilmedi. En son nefesini ‘Allah’ diyerek tamamladı. O an, anlatılacak gibi bir hal değildi.”

Kayalar için zamanın Allah diye durduğu bu an için, merhum Mehmed Emin Birinci’nin bir şiiri hatırıma geldi: “Nurlara sadık kalanın Allah olur son nefesi” diyor. Evet, Nurlara sadık kalan Kayalar son nefesinde bu gerçeği doğruluyor.

“Hakikat Işıkları” şiirinde yer alan şu ifadeler de onun son nefesindeki anını tasvir eder gibidir:

“Pes gönlümüz her daim pes,
Ey ağlayan feryadı kes!
Boş geçmesin hiçbir nefes,
Allah bes gayri heves.”

1994 yılı Kurban Bayramı'nın ardından, o ebedî bir bayrama kavuşur. Zira büyükler için ölüm, düğün ve bayramdır. Her taraftan gelen dostlarla yapılan dersler ve sohbetler bu bayramın ön hazırlığıdır. Sevinç ve sürur içinde tebrikleşilir. Kayalar, bir bir cemaatle tokalaşarak helalleşir. Sonra herkes geldiği yere gitmek üzere dağılır. Cemaat gittikten sonra birden fenalaşır. Üstad'a verilen zehirin sol göğsünde toplanması gibi, Kayalar'ın 35 yıl önce Sivas Kampı'nda aldığı zehir de elinin üst tarafında güvercin yumurtası şeklinde birikir. Zehirin vücutlarına dağılmasıyla ahirete intikal etmeleri, şehitlik rütbesini kazanarak gitmelerine vesile olur.

Nihayet, 31 Mayıs 1994 Salı'yı Çarşamba'ya bağlayan gece saat 03.15'te kahraman mücahit ruhunu Rahman'a teslim eder.

Kısa zaman önce yanından ayrılıp evlerine sevinçle dönmüş olan dost ve talebeleri, aldıkları acı haberin şokuyla sarsılırlar. Tekrar Çiftlikköy'e akın etmeye başlarlar. Naaşı, küçük oğlu Mahmud Hadi, büyük oğlu Ahmed Mefhar ve hanım talebelerden Nazmiye Hanım'ın da bulunduğu Çiftlikköy Mezarlığı'na defnedilir.

Kayalar, kendisinden bir yıl evvel oğlu Mahmud Hadi'yi mezarına defnettikten sonra oradan uzun süre ayrılmaz. Şimdi medfun olduğu yere bakarak derin bir murakabeye dalar. Yakınları bu duruma o gün bir mana veremezler. Fakat bir yıl sonra aynı yere defnedilince onun ne manaya geldiğini anlarlar.

Talebeleri 2008 yılında mezarının üzerine klasik mimari tarzında bir türbe inşa ederler. Kayalar'ın kabrini ziyarete gelenler, kendilerini ölmüş birinin huzurunda değil de, sanki yaşayan bir ruhun karşısında hissederler. Sanki o ayakta misafirlerini karşılar gibidir. Aralıklarla üç kez ziyaret edip

başucunda Yasin-i Şerif okuduğumda aynı halet-i ruhiyeyi ben de hissettim.

Mehmed Kayalar 'ın Yalova Çiftlikköy Mezarlığı 'ndaki kabri

* * *

İKİNCİ BÖLÜM

Şiirleri, Kitapları ve Notları

Şiirleri

MEHMED KAYALAR'IN güçlü fakat pek bilinmeyen yönlerinden biri de şairliğidir. Şiirden anlayanların itirafıyla Kayalar'ın, Mehmed Akif'le Yahya Kemal arasında bir yerde duran, hatta ikisini mezceden bir şiir estetiğine sahip olduğu ifade edilir.

Hatırlanacağı gibi Mehmed Kayalar, Üstad'la karşılaştıktan sonra adeta yepyeni bir şahsiyet olarak doğar. Ondaki gizli hazineler bu manevî ameliyatla ortaya çıkar. Kur'an'ın esrarına nüfuz ederek Nurları adeta masseder ve okudukça dilinden hikmetler halinde dökülür. Bu manevî ameliyat ve sırlı tecelliden sonra Kayalar'ın ruhu semalarda kanat çırpmaya ve içindeki aşk bülbülü çağlamaya başlar. Kalpten dile, dilden kaleme akan muhteşem mısralar peş peşe sökün eder.

O güne kadar kendisinde var olan şairlik kabiliyeti birkaç mısradan öteye geçmeyen bir potansiyel güç olarak kalmasına rağmen, Üstad'dan ve Nurları tanıdıktan sonra birden bu yönü de harekete geçer. Kâh Üstad'ın şahsiyetini ve Nur'un mahiyetini terennüm eden, kâh zulme ve inkâra meydan okuyan haykırışlar halinde dışa vurur. Çoğu Risale-i Nur'dan ilham olan *Nur'dan Kıvılcımlar*'daki 22 şiir Üstad'a ulaşır. Üstad bunları büyük bir memnuniyetle alıp kabul eder, hatta günlerce yastığının altında sakladığı ve zaman zaman oradan çıkarıp okuduğu bilinir.

Kahraman şahsiyetinin yansıması ve o günkü küfrü ve zulmü yerle bir eden mısralarını okudukça Üstad'ın kahramanlık damarı kabarıp. “Kardeşim Mehmed, bu küfre ben bir vurdum ise sen on vurdun” diyerek kendisine iltifatlarda bulunur. Fakat bu fedakâr talebesinin başına bir şeyler gelmesinden endişe eder. Nitekim şiirler, *Nur'dan Kıvılcımlar* isimli bir kitapçıkta bir araya getirilip yayınlandıktan sonra hakkında dava açılır ve mahkemeye verilir.

Şiirlerinde Üstad'ın şahsiyetini açıkça beyan eden bazı kelimelerde Üstad, bazı tasarruflarda bulunarak şahsiyetini

perdeler. Bu şiirlerden bazıları Risale-i Nur'un, *Mektubat*, *Nur'un İlk Kapısı* ve *Mesnevî-i Nuriye* gibi çeşitli eserlerin sonlarında yayınlanır.

Şiirde İlham Kaynağı

1957'de yayınlanan *Nur'dan Kıvılcımlar* isimli şiir kitabının giriş bölümünde, gerek Üstad'ın, gerekse Risale-i Nur'un mahiyet ve hakikatini dile getiren bir önsöz yer alır. Bu ifadeler, şiirde ilham kaynağının Üstad ve Risale-i Nur olduğunu göstermesi bakımından manidardır. Ayrıca, İslam tarihi itibarıyla Risale-i Nur ve Üstad'a atfettiği büyük misyonu ortaya koyar. Kayalar'ın nesir tarzında yazdığı, fakat şiirsel ifadelerle yer verdiği bu önsözü buraya alıyoruz:

“Muhterem kari! Milyonlarca kalbin ihyasına ve kemalatın hadd-i kusvasına medar Risale-i Nur ve mübarek müellifi, serfiraz-ı fetanet ve mürşid-i ekmel-i tarik-i hidayet olan pek muhteşem ve pek muhterem Üstad'ımın nihayetsiz irfan-ı kemalatından mütefeyyiz naçiz bir şakirdi olarak, tetkik-i alinize sunduğum *Nur'dan Kıvılcımlar*'ı, onun Risale-i Nur gibi cihanşümül kudsî eseriyle beşeriyet ve âlem-i insaniyetin afakını aydınlatan misilsiz manevî bir güneşin feyz-i pakinden sıçrayan bir kıvılcım olarak takdim ediyorum.

En müdakkik ilim ve irfan erbabının müttefikan, tahkiki ve rasyonel hükümleriyle sabittir ki, Risale-i Nur kadar beşeriyet ve insaniyete, Kur'an ve ehadis-i nebeviyenin pek âli hakaikının ve funun-u cedide-i asriyenin en nihayet idrak edebileceği tekamülâtını, şeriatın nuranî desatir-i kudsisiyle mezcederek ifade eden bir eser asla mesbuk olmadığı gibi, muhtevası itibarıyla de ulum-u evvelin ve ahirine bir ayine-i mücella ve Firdevs-i mualla-yı bağ-ı safadır.

Şüphesiz ki, selef-i salihinin Kur'an'ın feyziyle yüz binlerce ciltleri aşan telifat-ı kesireleri çok büyük faydaları mucip olmuş ve olagelmektedir. Bu eserler çok mütefavit dereceli ve çok basamaklı kemalat-ı insaniyenin, her biri bir derecesine ve kemalatın bir nevine vusule vesile ve her biri hissiyat ve letaif-i insaniyenin efrad-ı kesiresinden birini terbiyeye medardır.

Lakin, Risale-i Nur, güneş gibi bütün iklim-i vücudu, hissiyat ve duyguları tedvir ve kemallendirmesi, hava ve madde-i esiriye misilli letaif-i maneviyenin cümlesine nüfuz ederek terbiye ve tenvir etmesi noktasından, yüz binlerce ehl-i kemal ve irfanın bu hakikati tasdikleriyle müeyyettir.

Şu halde selef-i salihinin o mübarek binler cilt eserlerini ömürler boyu tetkik etmeli ki, kemalat-ı insaniyenin derecatında terakki kaydedelim.

Halbuki zaman dar, mesafeler hadsiz, ihtiyaç namütenahi, acz ve zafiyet-i insaniye hudutsuz olduğu derkar iken, şu zamanda kemalat-ı beşeriye-i maddiye-i maneviyeyi birden ihata edip arş-ı kemalata suud ettirecek bir yol bulunsa elbette bigane kalınmaz.

Cenab-ı Hak, kemal-i kereminden terakkiyat-ı maddiye-i hazıra ile dünkü senelik yolları saate indirdi. Maddî yolları bu kadar kısaltan rahmet, buna mukabil dehşet-i zamana binaen manevî yolları kısaltması da rahmet-i ilahî muktezasıdır. İşte Risale-i Nur, böyle en kısa, en eslem bir tarik-ı kemalat-ı beşeriyeyi irae eder. Risale-i Nur, ashab-ı kiramın gittikleri cadde-i kübrayı gösterir. Bu asar-ı kudsiye, maddî ve manevî kemalatın sembolü ve timsali olduğu gibi, lisan-ı üslup, belağat, selaset-i beyan, mümtaziyet ve camiiyet itibariyle de bir harika-i acibedir.

Risale-i Nur, telif edildiği lisan içinde bir bedia-i fitrat ve bir mahzen-i hakaik ve hikmet olarak da bir şahika-i iftihadır.

Risale-i Nur, terennüm ettiği lisanı bütün lisanların fevkine isale vesiledir.

Risale-i Nur'un cüzlerini tetkik eden anlar ki, üslubundaki misilsiz mümtaziyet, akışındaki halavet ve selaset, tertibindeki nuraniyet, kelimatındaki camiiyet, beyanatındaki suhulet öyle bir derece-i harikadır ki, bütün üdebayı hayran ve şuara-yı benamı haddü'l-gaye istihsan ile huzurunda serfuru ettiriyor.

Serapa sehl-i mümteni olan Risale-i Nur, bu kadar asar-ı mütenevvia içerisinde güneş misal şualarıyla ufk-u insaniyetin mazi ve müstakbelini haşmetle tenvir ediyor.

İmam-ı Şafiî Hazretleri şiire rağbet etseydi, şair-i meşhur Lebed'i gölgede bırakacağını beyan buyuruyorlar.

Bu naçiz de der ki, eğer muhterem Üstad'ımız şiire itibar etselerdi, sultanü'ş-şuara namıyla maruf zevatın mahcubiyetleri efdun olurdu.

Netice itibariyle mevt ile susan lisana bedel, naçiz kitabımız, muhterem Üstad'ımızın huzur-u keramat-meablarına sonsuz minnet ve ihtiramatımızı tebcilen arza vesile olur temennisiyle bu mukaddimeye ibtidar olundu.

Mehmed Kayalar”

Mehmed Kayalar'ın çalışma odası

Şiir Ziyafeti

Mehmed Kayalar'ın *Nur'dan Kıvılcımlar* ve *Nur'dan Damlalar*'da yer alan Üstad ve Risale-i Nur'la ilgili şiirleri okudukça, diğer talebelerin bu sahada yazmış oldukları şiirlerden ileride oldukları görülecektir. Genelde aruz vezniyle kaleme aldığı şiirleri okunmadan Mehmed Kayalar'ı tanımanın eksik olacağı kanaatindeyiz. Çünkü bir zatın ruh dünyasının inceliklerini, güzelliklerini dışa yansıtan en parlak ayna şiirleridir.

Şiir, kişinin en güzel üslub-u beyanıdır. Bunun içindir ki, atalarımız, “Üslub-u beyan aynıyle insan” demişler. O halde

gelin, bu bölümde onun o muhteşem üslubuyla kaleme aldığı şiir ziyafetine konalım ve sonra yolumuza devam edelim. Zevkle, şevkle ve safa ile tadına vararak okuyalım.

NUR'A GEL!

Önce bütün ehl-i imanını Nur'a davet eden ritmik seslenişine kulak verelim. Üstad bu şiirin altına "Hayatını Nur'a vakfeden Mehmed Kayalar" diye not düşmüştür:

Eyyühe'l-ihvan, gel, envara gel, imana gel,
Feth-i nusretle açılmış rayet-i Kur'an'a gel.
Bak hidayet şemsinin envarına bir göz açıp,
Külliyat-ı Nur'u gör, ihsana bak, Rahman'a gel.
Perde-i zulümatı yırtmış, arzı pürnur eylemiş,
Cephe-i envara gel, tılsımkeş-i sultana gel.
Münkeşif sathında esrar, mün'akis bahrinde nur,
Ey saadet daisi, ayine-i Furkan'a gel.
Etme Kur'an'ın ziyasından sakın kat-ı nazar,
Sofra-i Rahman açık, ikrama gel, ihsana gel.
İştıyakın Nur için asarı doldurmuş iken,
Ebkem-ü lal olma ey Nur bekleyen iz'ana gel.
Ahd-i misakı feramüş eylemek layık değil,
Davet-i Rahman budur, gel, ahdile peymanaya gel.
Fehmine, idrakine asrın bu Nur eyler hitap,
Kal'a-i iman budur, imana gel, fermanaya gel.
At nikab-ı gafleti, seyret bu nur-u satveti,
Secde-i Rahman'a gel, Firdevs'i gör, seyrana gel.
İttihad-ı Ahmedîdir çare-i aman bize,
Ehl-i hak gel, hizb-i Kur'an-ı Azimüşşan'a gel.
Savlet-i a'daya karşı kal'a-i Kur'an'a gir,
Âşıkane halka-i imana gel, merdane gel.

Bir hakaik bahrinin şahname-i irfanı bu,
Derde derman bekleyen meydana gel, ummana gel.
Görmek istersen hakaik şemsinin elvanını,
Ey delaile bekleyen iz'an budur, burhana gel.
Cennet-i Adn-i Mualla'nın bu tuba kevseri,
Bağ-ı Rıdvan isteyen, iman budur, rıdvana gel.
Münceli esma-i Hak sadrında ol Nur bahrinin,
Ey tecelli bekleyen, imana gel, irfana gel.
Hamdü lillah Nur ile esrara olduk aşına,
Ey fakira, Nur'a erdin secde-i şükranına gel.”

Nur'dan İlham

Bu şiirde, Mehmed Kayalar'ın Üstad'ı ve Nurları tanımanın verdiği şevk ve ümitte, Üstad'a duyduğu minnettarlığın derecesi görülür:

Makdemin kıldı hazan faslımı, sanki nevbahar,
Zevke tebdil eyledin ahzanımı ey şehriyar.
Sanki Firdevs-i safa bahş eyledin biçarene,
Söyle canan gayri senden gönlüme sultan mı var.
Kalb-i mahzunum senin şevkinden oldu şule paş,
Ey dilara, hüsn-ü zibana gönüller dilfekar.
Sen misin Firdevs-i hur, yıktın şeb-i yeldaları,
Dilruba hüsnünle ey Nur, etsin uşşak iftihar.
Gönlümün Leyla'sısın Mecnun-u biçaren benim,
Söyle ey Nur, söyle, gayri canıma canan mı var?

Nur Müellifine

Şimdi de Üstad'a olan minnettarlığını ve ona atfettiği değeri, satırlara döken seslenişini dinleyelim:

Aferin, ey âlem-i İslam'a rehber aferin,

Ey sezavar-ı muhabbet, mukteda-i ehl-i din.
Aferin, ey şehsüvar-ı hizb-i Kur'an rehberi,
Hizmetinle hoşnut ettin Hazreti Peygamber'i.
Nüsha-i kübra-i İslam, fitratın ihsanısın,
Kal'a-i İslam'a bir nur, ehl-i hak sultanısın.
Merhaba ey aşına-i hikmet-i Kur'an sana,
Lütf-u bipayanını etmiş şükür Rahman sana.
Ey medar-ı fahrü'l-İslam maden-i lütf-u kerem,
Hizmet-i pakinde daim vakf-ı eyyam eylesem.
Merhaba ey aşına-i sırr-ı Furkan mazharı,
Berk vurur sadrında Nur'un iltifat-ı Haydarı. [11]
Ey hidayet serfirazı, ey reis-i şakirin,
Sıdk-ı ihlas ile etmiş senden ihbar kümmelin.
Nur ile erdi uyumuş kalplere taze hayat,
Merhaba ey şarih-i tılsımküşa-i kâinat.
Ey fakira, sıdk ile varını ver, eyle sada,
Bir değil, bin canı kıl, Üstad-ı kudsine feda.

Bir Şems Gibi Doğdun

“Üstad-ı Necibimiz Efendimiz Hazretleri'nin Ankara'ya teşrifleri münasebetiyle” diyerek kaleme alınmış bu şiir de Üstad'a olan muhabbet ve hürmetin bir başka nişanesidir:

İnsanlığın ikbaline bir şems gibi doğdun,
Feyzin ne büyük, kapkara bir dehşeti kovdun.
Teşrifini tes'id ediyor koskoca âlem,
Ey kan-ı kerem, bastığınız toprağı öpsem.
Şehrayine benzer de bugün en kara yerde,
Bir tek nazarın değse yeter, sahib-i derde.
İsrinde senin canı da cananı da attık,

Fani denilen yerde adn zevkini tattık.
Tefriş edeyim, ruhuma bas, şanlı nigeşban,
Kurban diye rahında olur can sana kurban.
Bayram yapıyor gökte melekler şimdi,
Söyler bize her şey bu benim beklediğimdi.
Fethin ne büyük şey, seni alkışlıyor ekvan,
Ulviyet-i kudsiyene Nur'un ulu burhan.
İkdamına Peygamber-i Zışan bile hoşnut,
Gül çehrene âşık koca bir âlem-i lahut.
Ey dai yeter dem mi olur kıl ile kalden,
Akıl olan fehmeder elbet bu halden.
İklimleri ifsada veren çık o nifaktan,
Hak ehline bilmek yakışır kuvvet-i Hak'tan.
İzrar ediyor âlem-i İslam'ı bu halin,
Şaşkınlara benzer şu gariplikle misalin.
Davacı olur sahibi, Bedr'in ve Huneyn'in,
Olsun mu yazık kanı heder şanlı Hüseyin'in.
Derdin koşayım, doğsun o Nur, doğdu ya işte,
İkdamını bekler şüheda, gökte ferişte.
Yırt, Hakk'a bugün hail olan perdeler insin,
İmanlı muhitinde nifakın sesi dinsin.
Şer kuvveti ifsata eder şimdi tehacüm,
Ötsün mü habis sayhası naküs gibi güm güm.
Şerler saçan ufkunda senin bir sürü sahte,
İmanlı gönüller buna dalsın mı sükûta.
Bir Nur ki uzanmış geliyor üstüne Arş'tan,
Hissizsen eğer, fark ne olur, kapkara taştan.

Nur Müellifi

Bu şiirinde, Üstad'ı tavsif ve tariflerini ve satır aralarında ona atfettiği derin muhabbet ve bağlılığını görüyoruz:

Lisanın hak, delilin hak, misal-i burcu enversin,
Muşa'şa feyz-i Kur'an'dan donanmış bir
münevversin.

Mükerremsin ki, yâdın mevc eder her an yüreklerde,
Neşiden bir nesimdir, akseder emvacı göklerde.
Gönüller hep muhibbindir, fethetmiş siretin kalpler,
Hayatın nur, vücudun nur, dilin burhan-ı hak söyler.
Ne tahtlar istedin asla, ne efserler murad ettin,
Karanlıklarda kalmış, feyze muhtaç ruhu şad ettin.
Münevver burc-u İslam'sın, nihayetsiz semahatın,
Yer etmiştir gönüllerde zevalsiz sermedi tahtın.
Beyana sığmıyor vasfın, hudutsuz bir kemalata,
Erişmişsin ki, kalplerden de yâdın, çıkmıyor hatta.
Ey İslam'ın misilsiz, çok vefakâr, eşsiz evladı,
Senin namın, senin yâdın, serapa tutmuş eb'adı.
Muhitinden taşıp da vasfın etmiş arzı istila,
Mufahhamsın ki, yâdından bu ruhum inliyor hâlâ.
Gedayım, bakesim, biçareyim sensin meded-hahım,
Senin müştakınım Üstad-ı Sultan'ım, keremkârım...

Risale-i Nur

Şimdi Risale-i Nur üzerine yapılmış tahmis tarzında bir güzellemeye kulak verelim. Bu şiiri okurken onun Nurları idrak seviyesine hayran kalmamak elde değildir:

Ey nur-i dürerbar-i semavi,
Tılsımkeş-i esrar-ı semavi,
Tullabına derman-ı tedavi,
Ey mahz-ı beca mansur-u ilahî,

Sensin bize bir Nur-u ilahî.
Ey lütf-u mualla-yı keramet,
Ey mahz-ı kerem, mahz-ı hidayet,
Ey sahil-i kübra-yı selamet,
Ey mahz-ı beca mansur-u ilahî,
Sensin bize bir Nur-u ilahî.
Ey ayet-i Kur'an'la müeyyed,
Haydar ediyor hep seni teyid,
Ey Gavs ile hakaiki müekkid,
Ey mahz-ı beca mansur-u ilahî,
Sensin bize bir Nur-u ilahî.
Şafi-i necatdar-ı amansın,
Şehname-i irfan-ı zamansın,
Billur-u hikem, şah-ı beyansın,
Ey mahz-ı beca mansur-u ilahî,
Sensin bize bir Nur-u ilahî.
Ey kenz-i keramet-i mualla,
Ey lem'a-i Kur'an-ı mücella,
Esmâ-i Hüda senden tecella,
Ey mahz-ı beca mansur-u ilahî,
Sensin bize bir nur-u ilahî.
Ey maden-i pürnur-u şefaât,
Sensiz bize dareynde saadet,
Tullabına berat-ı müebbed,
Ey mahz-ı beca mansur-u ilahî,
Sensin bize bir Nur-u ilahî.
Ey kan ü kerem nur-u cemalin,
Seyrangâh-i ervah-i kemalin,

Seyrap ediyor ruhları halin,
Ey mahz-ı beca mansur-u ilahî,
Sensin bize bir Nur-u ilahî.

Medine-i Münevvere'den Gelen Ses

Tarihçe-i Hayat'ın ilk baskısı Ankara'da yapılırken Atıf Ural, Medine-i Münevvere'de bulunan Ali Ulvi Kurucu'ya bir mektup yazarak kitaba bir önsöz yazması ricasında bulunur.

Bunun üzerine Ali Ulvi Kurucu, Resulullah'ın (a.s.m.) huzurunda bulunmanın verdiği ilhamla muhteşem önsözünü kaleme alır.

O gün Medine-i Münevvere'den gelen bu önsöz, bir kabul-ü nebevî manasıyla başta Üstad olmak üzere bütün Nur talebeleri tarafından büyük bir sevinçle karşılanır ve onları dilşad eder, taze bir şevk kaynağı olur.

Mehmed Kayalar'ın tepkisi ise çok farklı olur. O, bu önsözün ilhamıyla kaleme sarılır ve duygularını "Medine-i Münevvere'den Gelen Ses" başlığını taşıyan bu şiirle dile getirir. Bu önsöz kadar güzel ve manidar olan bu şiir şöyledir:

İklimleri, sahraları şenletti bu gür ses,
İmanlı gönüllerdeki ulviyette ma'kes.
Nuranî arizan büyük Üstad'ıma karşı,
Titrer, o bedî hissine ta ruhumun arşı.
Bir bad-ı saba neşvesi ey şanlı birader,
Katmış, esiyor ruhuma bak şimdi seherler.
Bir rayihadır sanki gelir cennet-i hakten,
Bir feyz-i mukaddes mi acep merkad-ı pakden.
Fehmeyledi ruhum, açar Isparta'da güller,
Bir feyz-i muallaya bu ayine-i enver.
Sönsün o dalalet seli, mümkündü bu akla,
Ey Nur, koca bir âlemi tut şimdi kucakla.

Zalimlerin en haini yurdumda gezerken,
Gayyasına düşün de cehimin ebediyen.
Yırtıldı bugün yurdu saran perde-i kâbus,
Ayniyle o, Nemrud'a inen darbe-i makûs.
Bir hamlede ilhadı bütün yerlere serdi,
Fir'avn'u da Süfyan'ı da bak şimdi geberdi.
Nuranî emellerle coşar şimdi yürekler,
Bir şanlı nigeşban gibi imanını bekler.
Bak ruh-u feza dalgalanır şimdi sürurdan,
Ey kalb-i perişan, ne kaçarsın bu huzurdan.
Her noktası Nur'un bize Firdevs'teki bir kuş,
Mestane gönül, ruh dağıtan neşveye medhuş.
Kevser gibi çağlar, eder imanı terennüm,
Nur aşkına pervane bütün gökteki encüm.
Pervane güneş, Kubbe-i Hadra'daki nura,
Ersem diye çırpınmada âlem bu huzura.
Efkâr-ı perişanını cem et kümeleştir,
Mev'ud olan ati bugün ufukumda güneştir.
Ulvî heyecanlarla yanar şimdi yürekler,
En mürde gönüllerde açar Nur'la çiçekler.
Bir Nur ki o Kur'an ile merbut yüce Arş'a,
Mümkün mü hayâsızca dokunmak ona hâşâ.
Bir Nur ki asırlarca anıp bekledi İslam,
Bir Nur ki, güneşler gibi haşmetli muazzam.
Bir Nur ki, o gayb âleminin verdiği bir ses,
Nazır ona bak, Kubbe-i Hadra-i Mukaddes...

Nefse Ders

Nur'dan Damlalar'da yer alan “Nefse Ders” ise, Kayalar tarafından 41 derece ateşli bir hastalık sırasında kaleme alınır. Bu yüzden ibretli bir nefis dersi ihtiva eden şiir, şifayı Allah'tan bekleyen engin bir tevekkül duygusu ile yazılmıştır. Derin hikmetler saklı olan şiir, tahmis tarzında nazmedilmiştir:

Faniye hiç göz atma,
Gayyaya sen de batma,
Derdine derdi katma,
O'dur Rahim ü Şafi,
İlahî Ente Kâfi.
O'dur her şeyde Fail,
Ömrünü etme zail,
Rahmetten olma gafil,
Gitsin gönül firakı,
İlahî Ente Baki.
Elbet O'dur meded-res,
Biçare sen sesin kes,
Âlem bütün verir ders,
Kalbinden at merakı,
İlahî Ente Baki.
Eltafını düşün sen,
Var mı ki onda hissen,
İnsan isen eğer sen,
Hamdet Rahman'a her an,
Hallak'ının bu ihsan.
Gördüklerin kaderden,
Zavallı çık kederden,
Umma medet beşerden,
Mucip Hakim ü Şafi,

İlahî Ente Kafi.
Hikmet eli yazanmış,
Âlem bütün bezenmiş,
Arif bunu sezenmiş,
İster isen Cemal'i,
Yırt pede-i dalali.
Hikmetlerin ne hoşmuş,
Âlem ilahi coşmuş,
Senden gayrisi boşmuş,
Gitsin gönül firakı,
İlahî Ente Baki.
Eşya Cemal'e ayna,
Baksın gönül ihsana,
Kansın bu ruh gufrana,
Rahman Rahim ü Şafi,
İlahî Ente Kâfi.
Hakikat Arş'ta gezdim,
Esrar-ı lütfu sezdim,
Ya Rab ki bezm elestim,
Rahman Rahim ü Şafi,
İlahî Ente Kâfi.
Seyran eder bu âdem,
Esmaya ayna âlem,
Kalmaz ki ruhta matem,
İster isen Cemal'i,
Yırt perde-i dalali.
Dem vurma kıl ü kalden,
İbret al ehl-i halden,

Doymaz gönül visalden,
Rahmet Rahim ü Şafi,
İlahî Ente Kâfi.

Kem göz sakat nazardır,
Bakmak yaman hatardır,
Fitne oddan beterdir,
Zikreyle sen de Hakk'ı,
İlahî Ente Baki.

Çok hoş tevekkül elbet,
Olsan da Hakk'a mesnet,
Kâr mü'mine meveddet,
Fesattan et tevakki,
İlahî Ente Baki.

Madem gelir Samed'den,
Bağırma sen de dertten,
Kurtul nefsanî bentten,
İster isen visali,
Yırt perde-i dalali.

İnsan-ı kamil olsan,
Hallak'ına kul olsan,
İmanla nuru bulsan,
Zikreyle sen de Hakk'ı,
İlahî Ente Baki.

Ondan gelen ne hoştur,
Fikret de ruhu coştur,
Gayrisi cümle boştur,
Mucib Hakîm ü Şafi,
İlahî Ente Kâfi.

Esbabı sil gönülden,
Tevhide dal derinden,
Hiç düşmesin dilinden,
Sensin Rahim ü Şafi,
İlahî Ente Kâfi.
Buldun ne hoş devayı,
Attınsa masivayı,
Yanmaz gönül sarayı,
Aşkın biter firakı,
İlahî Ente Baki.
Makam-ı şükrü bilsen,
Derya-yı fikre dal sen,
Kimin bu suret ahsen,
İster isen Cemal’i,
Yırt perde-i dalali.
Gönül sever hicabı,
Kaldırma sen nikabı,
Haktan gelir hitabı,
“La taknatu” ne söyler,
Mevla re güzel eyler.
Hidayeti edensin,
Gönül mahbubu sensin,
Nurunla ruh bezensin,
Rahman Rahim ü Şafi,
İlahî Ente Kâfi.

Devr-i Sabıkın Zulmüne Dair

Kayalar’ın şiirinin bir başka yüzü, küfre, zulme ve dinsizliğe karşı bir kılıç gibi keskin olmasıdır. Şahsiyetinin hamurunda

bulunan şecaat, izzet-i diniye ve gayret-i İslamiye, yaşadığı devrin zulümlerine karşı “dilsiz şeytan” gibi sessiz kalmasına izin vermez.

Bu bölümde onun devr-i sabıkın zulümlerine ustaca ve cesurca dokundurmaları yer alacak. Zülf-ü yâre dokunan ve onun kimliğinin öteki yüzünü gösteren bu şiirler, 1,5 yıl hüküm giymesine sebep olur. Üstad’ın Es’ile-i Sitte’de, “‘Tuh o asrın gayretsiz adamlarına!’ denildiği zaman yüzümüze tükürükleri gelmemek için veyahut silmek için yazılmıştır” dediği gibi, Kayalar da, tarih nazarında gelecek bu ithamdan sakınmak için devrin zalimlerine yüksek bir sayha ile toptan bir “Yuh!” çeker ki, ne yuh! Birlikte okuyalım:

Hakkın Sesi

İdrakine yuh, ahdine peymanına bin yuh,
Gaflette kalan âlimin irfanına bin yuh.
A’makına dalmış da o küfrün, ne sayıklar,
İman diye ilhat saçan iz’anına bin yuh.
Esrarkeşe çul parçası, bir sırmalı kaftan,
Afyonkeşin elmasına, kaftanına bin yuh.
Zalim ki keser hakk-ı kelam, hakk-ı sadayı,
Zulmün bütün erkanına, adabına bin yuh.
Tevhit ile İslam bize bir fikr-i teali,
“Kavmiyetim iman” diyen imanına bin yuh.
Kafir ki tanır zulmünü “ihsanı adalet!”
Yuh zalimin in’amına ihsanına bin yuh.
Cellad-ı zulümkarının olmam ki esiri,
“Hakkın sesi bu” yuh senin im’anına bin yuh.
Mümkün mü hayâsızca bu tahrik-i hakaik,
İdmanlı hayâsız, senin idmanına bin yuh.
Esmâ-i Hüda cilvesi Hakk’ın sesidir bu,

Sarsıl yine ey dağ, dere, yer, gök ve ateş su.

Sadaka-i Makbule

Üstad'ın, “Avrupa'nın insaniyetperver maskesi altındaki vahşî reislerinin sağır kulakları çınlasın ve bu vicdansız gaddarları bize musallat eden o zalimlerin görmeyen gözlerine sokulsun! Bu asırda yüz bin cihette ‘Yaşasın cehennem!’ dedirten mimsiz medeniyetperestlerin başlarına vurulmak için yazılmış bir arzuhaldir” dediği Es'ile-yi Sitte'deki gerekçeler, Kayalar'ın şiirinde yansımasını bulur. “Sükutta sabrım tükendi!” diyen Üstad gibi, sabır tüketen zulümler karşısında Kayalar'ın bu beyanları, “Zalim sultana karşı gerçekleri haykırmaktan” ibarettir.

Hizb-i Kur'an'ız ki, candan geçmişiz, merdaneyiz,
Vuslat-ı Rahman'ı gaye etmişiz, pervaneyiz.
Korkumuz yok, bir deni dünya için bedmayeden,
Hak için geçtik ömürden, haneden, sermayeden.
Can feda ettik şeriat uğruna ukba için,
Yıkmışız biz hanümanı Kâbe-i ulya için.
Feyz-i Kur'an, nur-u iman ahdimiz, peymanımız,
Hep feda olsun bu yolda canımız, cananımız.
Hakk'a iman eyleyen dönmez verir candan seri,
Küfrü te'dip gayemiz, açtık cihad-ı ekberi.
Zulmü biemsal ile küfrün o hain salveti,
Kahr ile hüsrân ile yıllarca ezdi milleti.
Mevcelendi bir sada-yı nur ile bu gönlümüz,
Nur'a müştak bir gedayız, istemez su gönlümüz.
Âlem-i envara kıldık canı biz çoktan feda,
Kıl terahhum Hazreti Üstad'a binler ey Hüda.

Dokunma!

Zulüm devrinin amansız saldırıları karşısında kendisini Üstad'ın yanında bir emir eri gibi hisseden Kayalar, canından aziz bildiği ve sevdiği varlığı koruma ve zalimlere gözdağı verme hissiyle “Dokunma!” şiirini kaleme alır.

Bu şiir, şefkatle karışık bir şehamet destanıdır. Üstad, 1959'da Ankara ve İstanbul'a uğramak üzere Emirdağ'dan yola çıkıp Ankara'ya yaklaştığı sırada, emniyet mensupları tarafından yolu kesilir ve Ankara'ya girmesine izin verilmez. Bunun üzerine çok hiddetlenen Üstad, “Bilmem Mehmed Kayalar'a işaret vereyim mi? Bin gönüllüsüyle gelip bunlara gerekli cevabı versin!” demekten kendini alamaz. Kayalar işte bu hadise üzerine “Dokunma!” şiirini kaleme alır.

Bir zaman Üstad hakkında şiirlerden bir albüm hazırlarken bize bu şiiri ehemmiyetle hatırlatan Sungur Ağabey, şiirin mutlaka albümde yer almasını ister. Bu şiir, zalimin yüzüne karşı haykırılmış bir hakikat sayhası olduğu gibi, şiir estetiği açısından da bir harikadır:

Ey mühid-i gaddar Ulu Sultan'a dokunma!
Ol varis-i fermanber-i Furkan'a dokunma!
Envarına müştak, zemin gökte melekler,
Bir hüznüne deryaları toprakları titrer.
Erbab-ı kemal eyliyor ikdam bu zuhura,
Hep nemli nazarlarla kavuşsam diye Nur'a.
Bir kenz-i maarif olan irfana dokunma!
Ol varis-i Peygamber-i Zîşan'a dokunma!
Küfrün o habis sarası tutmuşsa eğer sen,
Çırpınma zelilane gebermen daha ehven.
Ef'al-i kabihin ediyor âlemi telvis,
İcra-yı habasette geri kalmada İblis.
Yüz milyonun ağzında bu ahd ayn-ı sadadır,
Üstad-ı Necib'im sana can baş da fedadır.
İhsan-ı Hüda, seyyidü'l-ebrara dokunma!

Bir necm-i seraperde-i envara dokunma!
Nur'unla bahar ufkumuza sanki hazansız,
Rencide eden kalbini kim, hangi vatansız.
Ey burc-u suad bilse ki dünya sen kimsin,
A'sara taşıp, bin senedir beklediğimsin.
Bir nefha-i ruh sanki gönüllerde bu gür ses,
Bir tac-ı münevver gibi başlarda mukaddes.
Emvac-ı ziya, ahsen-i ahyara dokunma!
Ayine-i pak-i Ahmed-i Muhtar'a dokunma!

Ayasofya Şiiri

Kayalar'ın *Nur'dan Kıvılcımlar* isimli şiir kitabı, dostlara şevk ve sürur kaynağı olurken, düşmanların başına birer yıldırım koru halinde düşer. 1957'de kitabın ilk baskısı yapılır yapılmaz takibata uğrar. Savcı o günkü laiklik anlayışı çerçevesinde Kayalar'ı mahkemeye verir. Hakim, bu iş için özel görevlendirildiğini itiraf eder ve Kayalar'ın yüzüne karşı, "Biz Türkiye'de rejimi korumakla görevli dört kişiyiz. Ben buraya seni cezalandırmak için gönderildim" demekten çekinmez.

Savcı ağırlıklı olarak Ayasofya şiiri üzerinde durur. Suç addedilen şiir, bugün okunduğunda inanç ve düşünce özgürlüğü açısından ne derece masum kaldığı görülecektir. Bu şiirden dolayı mahkûmiyet verilmiş olması, laiklik adı altındaki dinsizlik uygulamalarının trajikomik bir göstergesidir. Kaldı ki, bundan elli sene sonra okuduğu şiir yüzünden bir parti lideri bu ülkede mahkûm edilebilmiştir. Bu açıdan Ayasofya şiiri de ibretle okunması gereken tarihî bir değere sahiptir:

Hülya mı acep, yoksa ki kâbus mu bu rüya?
Eyvah o ne? Zulmette mi kaldın Ayasofya!
Beş yüz sene tevhit ile inlerdi zeminin,
Hüsrarla yazık şimdi Arş'a çıkar eninin.

Tevhide asırlarca makarken ulu sinen,
Matemzede bir lahd mısın esnama bugün sen.
Gözyaşları matemle döker, kalb-i sema ruy-i
zeminler,
Hüznünle senin ruh-u feza ağlayıp inler.
Mazi ki, senin ruh-u hazinene girdi,
Satvet dolu tarih koca kubbenin belirdi.
Sinen ki acaiplerin esrarını saklar,
Ey harika, Fatih sana, tarih sana ağlar.
Hançerledi imanını kimler Ayasofya?
Ekdarına mahzun oluyor gökte süreyya.
Yırt perde-i zulmatı, yeter, dalma sükuta,
Tehlilinin avazı erişsin melekuta.
Çek seyf-i muallanı, çıkup âleme haykır,
Şahlan da harimindeki bütün esnamı kır.
Kubbenin melekler yine saf saf dile gelsin,
Ey mabed-i Nur koca tarihe bedelsin.
Ayat-ı mefahir dolu mihrap ile kubbenin,
İmanlı diyarında esarete misin sen?
Ey Fatih-i Sani, yetiş imdada, yetiş gel!
İslam yed-i beyzasına minnetle uzat el.
Kubbenin gibi matemli sema, gamlı bu dünya.
Heyhat, bu ne matem ki büründün Ayasofya?
Ey hiss-i bedi, tuttu semavatı eninim,
Hicranıma dağ vurma, yeter kalb-i hazinim!

Kitapları

KAYALAR, ŞİİRDE ÜSTÜN bir sanat güzelliğine sahip olduğu gibi, hitabet ve nesirde de çok oturaklı bir üsluba sahiptir. Mahkemelerde yaptığı müdafaalarda ve zaman zaman çevresini aydınlatmak için yazdığı çeşitli konulardaki on iki adet kitapçıkta onun bu yönünü görmek mümkündür. Yakınları tarafından bastırılan bu kitapların kısaca isim ve muhtevaları şöyledir:

1. *Nur'dan Kıvılcımlar*

Üstad'a yazılmış şiirler, mersiye ve kasidelerin yer aldığı kitapta, yirmi iki şiir ve üç beyit vardır. Özellikle devr-i sabıka, istibdat ve zulüm devrinin zalimlerine karşı iman ve cesaretin sembolü haykırışlarının da yer aldığı bu eserin ilk baskısı 1957'de yapılır. Hemen mahkemeye verilerek 1,5 yıl hüküm giymesine sebep olur. Kitabın kapağında şu beyte yer verilir:

“Hüşyara verir nur, ruhlara bir zevkli gıda bu,
Ummana akan çeşme budur, bir yudum iç su.”

2. *Nur'dan Damlalar*

Risale-i Nur'dan mülhem dokuz adet şiir yer alır. Bu şiirler sırasıyla şunlardır: “Nefse Ders”, “Nur'dan İlham”, “Üstad'ımıza Bir Arıza”, “Kaside-i İslam”, “Nur Yolu-Nur Yolcusu”, “Üstad-ı Necibimiz Efendimiz Hazretleri'nin Ankara'ya Teşrifleri Münasebetiyle”, “Tevhit”, “Oğlumla Hasbihal”, “Arz-ı Mukaddes”.

3. *İslam'da Uhuvvet ve İttihat*

Risale-i Nur'daki Uhuvvet Risalesi'ne bir zeyl olarak kaleme aldığını söylediği bu eseri, bir mukaddeme ve iki kısımdan oluşur. Birinci kısım, uhuvvet ve ittihadı emreden hadis ve ayetleri tefsir eder. İkinci kısım, Kur'an ve hadisin hakikatlerinden süzülen uhuvvet, muhabbet ve ittihadı

kuvvetlendiren düsturları, kıyamete kadar değişmez prensipleri bir araya getirir. Kitabın sonunda “Kaside-i İslam” isimli şiire yer verir.

4. *Kırk Hadis (Ravzatü’l-İman)*

Üstad’ın kendisine gönderdiği ilim hakkındaki otuz üç hadis-i şerife, fazileti sebebiyle yedi tane daha ekleyerek kırk hadise tamamlar. Kitapta hadislerin senetleri, metinleri, açıklamalarıyla birlikte yer alır.

5. *Firdevs*

Birinci bölümde, Cenab-ı Hakk’ın, “Sen muhakkak ki en büyük bir ahlak üzeresin” buyurduğu Efendimizin ahlak-ı hamidesi ve vasıfları yer alır. İkinci bölümde, şeriatın reddettiği kötü ahlaka ait hususların neler olduğu anlatılır. Üçüncü bölümde ise Efendimizin şemali yer alır. Kitabın sonunda Galip, Nef’i, Baki ve Fuzuli gibi bazı büyük şairlerin Efendimiz için yazdıkları naat ve kasidelerden oluşan bir derlemeye yer verilir.

6. *Sıratı’-n-Nur*

Risale-i Nur hizmetiyle alakalı Nur talebelerine yazdığı dört adet uzunca mektuptan oluşur. Bunlardan birisi Çanakkale’den Millî Birlik Komitesi’ne yazdığı dilekçedir.

7. *Mizan*

Bu kitapta ehl-i hizmet olan dava kardeşlerine “Nur-u aynim ve kıymetli kardeşim”, “Vefakâr kardeşim”, “Aziz kardeşim” başlıkları altında gündemde olan ifsat edici fikirlere karşı uyarıcı ve suallere cevap teşkil eden açıklamalar yer alır. Devamında Diyarbakır Ağırceza Mahkemesi’ndeki müdafaaya yer verilir. Daha sonra “Tayf-ı Hakikat” başlığı altında Kayalar’ın güzel sözlerinden seçilmiş bir bölüm yer alır. En sonunda da İslamiyet’e hizmet edenlere ırkçılık ve menfî milliyetle alakalı ciddi bir ikaz mektubu bulunur.

8. *Hüccet*

Kitabın baş kısmında sabır ve şükürle ilgili önemli iki mevzu işlenirken, son bölümde Kalamış'tan yazdığı mektuplara yer verilir. Kitabın sonunda "Nefse Ders" isimli şiiri yer alır.

9. İzhar-ı Hak

Bu kitap belli başlı üç bölümden meydana gelir. Birinci bölümün başlığı "Rehber"dir. Ehl-i imanı bazı zararlı yollardan sakındırır. İkinci bölüm "Zafer" başlığını taşır. Malatya Ağırceza Mahkemesi'nde yaptığı müdafaaya yer verir. Üçüncü bölümün başlığı ise "Ülker"dir. İslamiyet'e hizmet eden Müslümanlara bir ikaz mektubudur. Bu kitapçık Üstad'ın eline geçtikten sonra, Üstad, "Barekallah, maşaallah, pek âlimane ve pek müdakkikane bir eser olmuş. Âlem-i İslam'ın istifadesi için muhakkak neşri lazımdır" diye takdirlerini belirtir.

10. Dört Ayet Dört Hadis

Kitapta yer alan dört ayet ve dört hadis, İslam büyükleri tarafından seçilmiştir. Nitekim dört hadis için Ebu Davud, kitabında dört bin sekiz yüz hadis topladığını, ancak bunlar arasında bu dört hadisi özellikle seçtiğini ifade ederek bu hadislerin din işinde insanlara kâfi geleceğini belirtir.

11. İlanü'l-Hak

Adından da anlaşılacağı üzere, Kayalar'ın çeşitli mahkemelerde gerçekleri en açık bir biçimde ortaya koyduğu müdafaalarından oluşur. Kitabın kapağında şu cümlelere yer verilir:

"Hakk'ı izhar, insaniyetin en büyük şiarıdır. İnsanlık, kemalini Hakk'a hizmetle bulur. Hususan İslamiyet'in ehl-i imana telkin ettiği en halis vazife, en mübeccel düstur, Hakk'a sadakatle hadimiyet mefkûresidir. Hakiki bir Müslüman, 'Beni öldürünüz, fakat Hakk'ı izhar etmeme mani olmayınız' düsturunu, hayatının en ulvî umdesi, insanlığın en mukaddes prensibi telakki eder.

Kahr-ı bidad zulm-ü istibdadı elhak çiğnerim,

Hakk'a nazır, Hakk'ı natık, Hakk'ı ilan eylerim.”

12. Kavmiyet (İrkçılık Hakkında)

Bilhassa bulunduğu bölgede kavmiyet (ırkçılık) bela ve fitnesi hakkındaki oyunlara dikkat çeker. Ayet ve hadisler ışığında kavmiyetçiliği çürütür. Zaman zaman çok ağır ifadeler yer verir.

Bunlardan başka yayınlanmamış iki tane daha eseri vardır. Birisi, Şerif Nazlıcan'da bulunan ve çoğu yayınlanmamış olan lahika mektupları... Diğeri mehdiyet hakkında yazdığı risalesi ki bu esere maalesef aramalarda el konulmuş ve kaybolmuştur.

Not Defterinden Seçmeler

Besmele

- Meşru olan bir işte besmele olmazsa o işin neticesi iyi olmaz.
- Bir musibete düştüğünde, besmele ve “*lâ havle ve lâ kuvvete*” oku, ona devam et. Cenab-ı Hak onların hürmetine o belayı def eder.
- Bir kimse evine girdiğinde şeytan onu takip eder. O kimse evine girdiği zaman besmele okursa, o zaman şeytan, “Artık o haneye girmekte bana müsaade yoktur” der.
- Hz. Aişe’den (r.anha) rivayet edilir ki: “Resulullah (a.s.m.) bir gün altı kişiyle yemek yerken bir a’rabî gelip besmelesiz yemek yedi ve hemen yemek bitti. Resulullah (a.s.m.) dedi: ‘Eğer besmele deseydi, yemek bitmezdi.’”
- Elbise giyerken besmele ile sağdan giymeli, çıkarırken de soldan çıkarmalı ve Cenab-ı Hakk’ın nimetine karşı şükür etmeli.

Tevhit

- Hakikatin fitratında mündemiç en şedit arzu tevhitir.
- Cenab-ı Hak iradesini mahlukat eliyle yazdırır.
- Kâinatta hiçbir mevcut kendine malik ve hakim değildir. Şu halde bütün kâinat ve mevcudatı idare eden bir Halik ve Malik var. Ey insan-ı gafil, onu ara bul, selamete çık.

Sadaka

- Bir mü’minin musibet ve sıkıntı zamanında, güzel sözlerle ona teselli verip yardımda bulunmak en büyük sadaka hükmüne geçer.
- Farzlardan sonra en hayırlı amel, mü’min kardeşinin kalbini hoşnut edip tebessümle bakmaktır.

Üstad, Risale-i Nur ve Nur Talebeleri

• Meslek ve meşrep ayrıdır, iltibas edilmemeli. Ehl-i hakkın meslekleri birdir, meşrepleri ayrı olabilir. Meslek ayrılığı hakkın dışıdır. Meslekte tehalüf yoktur. Meşrep ayrılıkları hakikatin genişliğindedir; adeta bir sofrada bulunan çeşitli meyvelerden herkesin hoşlandığı meyveyi yemesi gibi...

• Risale-i Nur, telif edildiği lisan içinde bir bedia-i fitrat ve bir mahzen-i hakaik ve hikmet olarak bir şahika-i iftihadır.

• Bu zamanda necat ve halas, ancak ve ancak Kur'an'ın manevî i'cazı olan Risale-i Nur dairesine sıdk u sadakatle girip, Kur'an'ın ahkâm-ı kudsiyesine temessük edenlerindir. Bununla beraber Risale-i Nur dairesine girenler herkesten ziyade dikkatli olmaları lazımdır. Çünkü bilmeyen hata ve isyan ederse hatası tecil edilebilir. Fakat bilen isyan ederse cezası muaccel gelir.

• Küre-i arzda toprak ve kömüre nispeten altın ve elmas pek azdır. Hakiki mü'minler de ehl-i dünya ve dalaletle nispeten öyle azdır ve mahduttur. Bununla beraber eğer mü'minler ittihat ve ittifak ederlerse tıpkı o altın ve elmaslar gibi kıymet ifade ederler. Yoksa bir kıymet teşkil etmezler.

Ey mü'minler ve Risale-i Nur'la hakiki iman derslerini alan Nur şakirtleri! Herkesten daha ziyade dikkatli ve müteyakkız olmanız lazımdır ki, altın ve elmas hükmündeki kıymetinizi kömüre inkılap ettirmeyesiniz. İttihat, tesanüt ve tesamuh (müsamaha) ile ittifak ediniz.

• İnandığınız ve bağlandığınız hizmet-i imaniyedeki daireye sıdk, sadakat, istikamet ve müdavemetle ittiba ediniz. Zira o cemiyet içinde velev bir kişinin niyeti halis olursa, Cenab-ı Hak onun halis ihlasıyla o cemiyetin kaffesine rahmet ve hidayet eder.

• Bediüzzaman, bütün âlem-i İslam'da, ismi, kemal-i ihtiramla anılan bir allame-i zamandır.

• Bediüzzaman, mezaya-yı Kur'an'ı, hakaik-ı ilahiyeyi, insanlığın bugünkü fehm-i idrakine uygun olarak ders vermesiyle eşi namesbuktur. Ve hatta derim ki, yüzlerce seneden beri şu toprak çok mübarek ayaklar öpmüş, fakat

Bediüzzaman'ın ayağı gibi bir ayağı, bin seneden beri ru-yi zemin öpmemiştir. Böyle bir allame-i biadilin memleketimizde bulunmasından Cenab-ı Hakk'a hamd ederim.

- Bediüzzaman, Risale-i Nur tefsiri ve Kur'an'a ait vücuda getirdiği asariyle şu asra ve beşeriyete öyle bir mevhibe-i ilahîdir ki, bu nimetin azamet ve ulviyetini ifadeden lisanım kasırdır. Zira o, beşeriyetin bugünkü haline ulaştığı içinden çıkılmaz zannedilen müşkülleri, asrın dehasının aciz ve mütehayyir kaldığı hususları, güneş kadar parlak bir surette Kur'an'ın feyziyle âlem-i insaniyete ders vermektedir.

- Bediüzzaman, ulum ve fününun uçsuz bucaksız vadilerinde sergerdan olan erbab-ı ilme, maksat ve gayelerine ulaşmak için, bir düstur-u küllî, delil-i aklî, mizan-ı ilmî ve şuur-u ulvîdir.

Nimete Şükür

- Akıllı olan kimse kendine ihsan olunan nimetleri görebilmek için kendisinden aşağı olanlara bakarak daire-i şükre girer. Uhrevî nimetler nokta-i nazarından ise kibir ve ucuptan kurtulmak için Allah'ın salih kullarına bakarak gayret-i diniyesini çoğaltır.

- Nimete şükürsüzlük, nimetin zevalini mucip olur.

- Bazı hükema, “Nimet vahşi hayvana benzer, onu şükürle bağlayın” demişlerdir.

- İslam büyüklerinden İbn-i Semmak, Harun Reşid'le huzurda sohbet ederken halife, İbn-i Semmak'e, “Bana vaz u nasihatte bulun” der. O esnada halifenin elinde bir bardak su vardır. İbn-i Semmak, “Eğer şu suyu, mülkünün yarısını vermesen vermeyiz deseler mülkünün yarısını verir miydin?” der. Halife, “Evet” deyince, “Eğer suyu içtikten sonra idrar yolları tıkanıp dışarı çıkmazsa, geri kalan yarı mülkünü de verir miydin?” der. Halife yine, “Evet” deyince İbn-i Semmak, “Öyleyse bir içim suya ve bedeninden bir avuç idrarın define denk olmayan bir mülk için sana sürur ve ferah gelmesin” der.

Zekât, Sadaka ve İnfak

- Hz. Davud (a.s.) bir gün ölüm meleğiyle beraberken yanlarına bir genç geldi. Davud (a.s.) ölüm meleğine, “Bu genci severim” dedi. Ölüm meleği, “Onun altı gün ömrü kaldı” dedi. Fakat altı gün geçtikten sonra genç ölmedi. Bir zaman sonra Davud (a.s.) ölüm meleğine, “Hani ölecekti demiştin, ölmedi?” dedi. Melek, “Öleceği gün zekâtını bir fakire verdi ve seninle komşu olmayı dua etti. Böylece Davud’a (a.s.) komşuluk duası kabul oldu, ömrü de altmış sene daha uzamış oldu.”

Nefis ve Hissiyat

- Nefsim günahı işlemekte ve kazanmakta genç ve gayretli, hayır ve sevapta ihtiyar ve tembeldir.
- “Nefsim kötü sıfatlardan tasaffi edildi, kurtuldum” düşüncesi, nefis ve şeytanın bir yalanıdır ve felaketine vesiledir.
- Avamın hasenatı, havassa seyyiedir; havassın hasenatı, avama seyyiedir.
- Allah yolunda terakki, hiss-i nefsaniyeden kurtulup, kuvve-i şehviyeyi terk etmekle olur.
- “Başkasının fena bir sözünü sana nakleden, senin sözünü de başkasına nakleder.” (Hz. Ali)
- Nasihatçisi olmayan bir kimsenin, nasihatçisi şeytan olur.
- Hayatın zevki, dünyevî ezvakın terkiyledir.
- Dünyevî ve nefsanî, süflî hevesata bakan sevmekler aşk değil, belki elemli, kederli bir hayat-ı reziledir ki, sahibini dünyada bile bir nevi cehennem azabına giriftar eder.
- Haris-i dünya ile sohbet semm-i katil hükmündedir.
- Nefsin afakî perdelerini delip geçmedikten sonra kalbe yol açılmaz.
- İnsan hislerinin değil, hak ve hakikatin esiri ve emirberi olmalıdır.
- Nefsi ve enaniyeti yok etmedikçe ihlas kazanılmaz.

- Kişi kendini iyi bildikçe felakettir, kişi noksanını anladıkça kemale erer.
- İtiraf-ı kusur, kişinin mesuliyet-i maddiye ve maneviyesini nez etmez.
- Kur'an'ın ahkâmını kendi efkârınıza değil, efkârınızı Kur'an'ın ahkâmına uydurun.
- Suizandan kaçınınız. Suizan tecessüse, tecessüs de gıybete yol açar.
- Mü'min putperest olmaz, fakat dünyaperest olur. Dikkat etmeli!
- Emanete hıyanet münafık vasfındandır. Emanet ise, yalnız para ve mal değildir. İnsana verilen vücut ve bütün azaların hepsi de emanettir. Bütün bu letaif-i insaniye Halik'ın yolunda sarf edilmediği takdirde mesul olunur ve münafık vasfına yanaşır.
- Kamil insan, noksanını bilir, telafiye çalışır.
- Kendini âlim bilen nadandan sakın.
- Her ef'alinizde fedai olunuz. Kendinizi daima noksanlı biliniz. Sahabelerin en büyük ve mümtazları daima münafık olmaktan Cenab-ı Hakk'a sığınıp öylece korkarlardı. Öyleyse biz daha fazla korkup Cenab-ı Hakk'a iltica etmemiz lazım ve elzemdir.
- Nefsinizi çamurlara atmadıkça adam olamazsınız. Nefsinizi kusur ve kabahatten tenzih etmeyiniz. Cenab-ı Hak, "Nefsinizi tezkiye etmeyiniz" diyor. Yani, "Nefsimde kusur ve kabahat yok, demeyiniz. Kusur ve kabahat var, deyiniz" diyor. Nefsinize kusur ve hata isnat edilmediği zaman eğer o hata ve kusuru yapmamışsanız dahi, "Bende bu hata var, nefsimin de bu hatayı yapacak istidadı vardır ve yapabilir" deyiniz.

Ahirzaman

- "Deccal benim zamanımda zuhur etseydi, onun karşısına hüccet ile çıkardım." (Hadis meali)
- Ahirzamanın en dehşetli ve tehlikeli devrelerine giriyoruz. Kendini bilen ehl-i imanın bile nazarları ahiret mefhumundan

bütün bütün dünyevî zevk, safa ve dünya menfaatlerine dönmüş oluyor ki, ehl-i iman için en tehlikeli bir haldir.

Adab-ı Muaşeret

• İmam-ı Tirmizî buyurmuştur ki: “Bir cemaat olarak toplandığımızda otururken veya kalkarken Peygamber Efendimize (a.s.m.) salavat getirmeli. Yoksa o cemaatin hakkı ifa olmayıp nakıs olur.”

• Bir kimseye kadri kadar hürmet ve tazim lazım. Zira haddinden ziyade olursa o kimseyi tuğyana sevk eder, helakine vesile olur. Herkesin istidat ve makamı nispetinde hürmet ve tazim göstermeli. Bir mü'minin şe'ni, meşru dairede bütün insanlarla hüsn-ü muaşeretir.

• Meşrebimiz, bütün mü'minlere muhabbet ve bütün insanlarla hüsn-ü muaşeretir.

• Her milletin reislerine karşı hürmet gösterilmeli ve ikram edilmeli velev kâfir de olsa. Fakat izzet-i İslamiyeyi muhafaza şartıyla...

• İnsanlara kıymeti, bilmek değil, yapmak verir.

• Bir mü'min zenginlere karşı temelluk ve riyakârlık yapmamalı. Muttaki ve mü'min zenginin servetine değil, imanına hürmet edilir. Mü'min fakirlere hürmet ve tazim gösterilmeli.

• Mü'min kimse medholunduğu zaman sevinip hoşlanmamalı. Çünkü medih ve senada nefis, riya ve ucuba girer, helak olur.

• Bütün ihtiyarlara hürmet ve tazim mü'minin şe'nindedir.

• Abid, müttaki ve ulema-i kirama hürmet ve tazim edilmeli.

• Seyyitlere de tazim ve hürmet edilmeli.

• Zayıf ve küçüklerle karşı hürmet ve merhamet edilmeli.

• Büyüklerine hürmet ve tazim, küçüklerine merhamet ve şefkat etmeyen bizden değildir.

• Mü'min, kardeşinin kalbine korku, endişe ve gam değil, daima teselli ve sürur vermeli. Bir mü'mine kötü nazarla ve

su-i zanla bakmak haramdır.

- Mü'min asla zalime yardım etmez. Ederse Allah ona o zalimi musallat eder.

- Sakin olunuz, fakat miskin olmayınız.

- Haset, düşmanlık, kin ve inadı kalbinize sokmayınız. Bu dört sıfat insanın manevî âlemini mahveder.

- Bir kimse kendi aile efradına ikram ve ihsanda bulunsa, Cenab-ı Allah da ona yetmiş derece ihsan ve ikram eder. Ailenize lütuf ve rıfkla (yumuşaklıkla) muamele ediniz. Sizin hayırlınız aile efradına ikramda bulunandır.

- Bir kimse ahirette evvela namazdan, sonra ehlinden, sonra cariyesinden hesap verecek.

- Yazık o kadına ki, kocasına ve komşularına lütuf ve ikramda bulunmaz, onlara eziyet verir. Kocasına eziyet verenin Allah oruç ve namazını kabul etmez.

- Ailenize eza etmeyin. Onlar sizin esiriniz değildirler. Onların yeme içme, giyim kuşamlarını geniş tutun ki, Cenab-ı Hak da size ihsan etsin.

- Hz. İbrahim, Sare'yi Cenab-ı Hak'a şikâyet etti. Cenab-ı Hak: "Biz onları eğri kemikten yarattık. Onları doğrultmayın, kırarsınız. Ancak eğri dinde müsamaha etmeyin."

- Karısının ezasına sabreden kimseye Eyyüb'ün (a.s.) ecri verilir. Kocasının eziyetine sabredene de Asiye ve İmran sevabı verilir. İmran, Meryem'in babasıdır.

- Kim sıla-i rahim ederse Allah ona rahmeder. Kim kat' ederse Allah da ondan rahmetini keser.

- Sıla-i rahim edenin rızkı genişler, ömrü ziyade olur.

- Hatasız insan tasavvur olunamaz. Öyleyse insanları hatalarıyla beraber kabul etmek lazımdır.

- Üç haslet bir kimsede olmadıkça mü'min olmaz: Kendi ihtiyacı olsun veya olmasın her halinde başkalarına infak etmek. Herkese selam vermek. Nasihat ederken kimsenin ayıbını yüzüne vurmamak...

• Müdara etmek odur ki, kalben sevmediğin ve hoşlanmadığın bir kimsenin yüzüne karşı, nefret ve sevmemezlik izhar etmeden, tebessüm ve güler yüzle karşılamaktır.

• İnsanları fenalık ve kötülüklere sevk edecek hallerden sakınmalı. Mesela, bir kimseye yolda rast gelsen, nereden gelip nereye gittiğini sorma. Çünkü söylenmeyecek gayr-i meşru yerden gelir veya bir yere gider. Doğru söylemekten çekinir de, yalan söylemek zorunda kalır.

• Uyku ölümün küçük kardeşidir. Yatarken abdestli yatmalı, abdestli yatanın gördüğü rüyalar hakikat olduğu gibi uykusu da ibadet olur. Yatmadan önce Ayetü'l-Kürsî, İhlas ve Kul Eûzüleri ve Fatiha-i Şerif'i okuyup salavat getirmeli...

• Salat-ı Echeri: Bu namazı kılan kimsenin Allah hacetlerini yerine getirir, günahlarını affeder, kabirde sıkıntı çekmez.

Namaz şöyle kılınır: Niyetten sonra Fatiha, zamm-ı sure, on defa "*İnnâ enzelnâ*" suresi, on beş defa "*Sübânallâhi velhamdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhu vallahu ekber*", rükûlarda üçer defa, secdelerde ise beşer defa "*Sübânallâhi velhamdü lillâhi ve lâ ilâhe illallâhu vallahu ekber*" okumak şartıyla dört rekâta kılınır.

• Yolda giderken sağa sola, hususan ev ve pencerelere bakmamalı. Yollara tükürmemeli ve sümürmemeli. Yol kenarında ihtiyaç gidermemeli. Yollarda bulunan taş vesair gibi manileri kaldırmalı. Bu hallere riayet eden kimseden şeytan kaçır.

• Herhangi bir mühim iş için bir yere mektup veya dilekçe yazdığınız zaman üzerine bir parça toprak serpiniz, o hacetiniz yerine gelir.

• "Kulağınız çınladığı zaman beni anınız ve Cenab-ı Hakk'a iltica ediniz." (Hadis meali)

• "Sakın bir kimse hakkında kötü bir şey temenni etme. Zira ölmeden evvel onun hakkında temenni ettiğin şeye uğrarsın." (Hadis meali)

• "Ümmetimin abdalları (velileri) onlardır ki, hiç kimseye lanet etmezler." (Hadis meali)

İhlas

- İhlas bir sırr-ı ilahî, bir ihsan-ı Rabbanîdir.
- Dünya ve ahiret amelinizde Cenab-ı Hak'ın rızasını gözetip halis niyetle ihlas muhafaza edilmeli. Yoksa bütün ameller boşa gider, sahibine fayda vermez.
- Bir zat devamlı Taha Suresi'ni okurmuş. Cenab-ı Hak da ona birçok ikramlarda bulunmuş. Bir gece rüyada Taha Suresi'ni okurken bakmış ki, surenin iki ayeti yerinde değil. Hayret etmiş. Ona, "Okurken sesim duyulsun diye yüksek sesle okuduğundan, riya karıştığından o ayetlerin sevabından mahrum edildin" diye ihtar edilmiş.

Uhuvvet ve İttihat

- Uhuvvet, uzuvların rabıtası, cesedin takarrubu değil; ruh, kalp ve efkârın ittihadıdır.
- İttihat elfazın ittihadı değil, efkârın ittihadıdır.
- İrtibat olmazsa, ittihat olmaz.
- İstidat ve mefkûreler bir noktada birleşseler, Cenab-ı Hak müşkülleri hal edip iyi günleri İslamiyet'e müteveccih kılar.
- Tefrika kurdunu içinize düşürmeyin ki, bünyenizi yemesin.
- İçine ihtilaf düşmüş cemiyetler ufacık bir sadmeyle mahv u inkıraza maruz kalabilirler.
- Efkarın tenevvüü, hedef ve gayenin taaddüdü ihtilafa sebep oluyor.
- Aranızda ihtilaf çıkarmayın. Zira sizden evvelkiler aralarında ihtilaf çıkardıklarından helak oldular.
- En fedakâr adam odur ki, meşru hakkını, bilerek kardeşine feda eder.

Hak ve Hukuk

- Hukuk-u ilahîden müsamaha ve fedakârlık yapılmaz.
- Hakkı kabul imanın şiarı, hakkı red dalaletin alametidir.

- Hakkı tutmayan, hakkı yıkar ve karşısında hakkı düşman bulur.
- Küfre meydan terk edilmez. Hakkı söylemek icap ettiği zaman hakkı bütün haşmetiyle söyleyin. Batılı ref etmek için sükût edilmez.
- Dalaletin dalalet olarak zuhuru tehlike değildir. Asıl tehlike dalaletin hak libasına bürünerek karşımıza çıkmasıdır.
- Hak tanımayan ve hakkı kuvvette bilen zalime karşı hakkın lisanı kuvvettir.
- Hakkı izhar insanîyetin en büyük şiarıdır. İnsanlık kemalini hakka hizmetle bulur. Hususan İslamiyet'in ehl-i imana telkin ettiği en halis vazife, en mübeccel düstur, hakka sadakatle hadimiyet mefkûresidir.
- Hak yolundaki efkârda daima birleşiniz. Velevev hakkı düşmanın elinde görseniz bile, kemal-i muhabbetle kabul ediniz.
- Bir mü'minden, velevev eza ve cefa bile görseniz, sabredip bütün hukukunuzu helal edip ikram ediniz.
- Mü'minlerin kardeşliği nesebî sıhriyetten daha ehemmiyetlidir. Uhuvvet-i nesebiye nutfenin bir sülbünden husule gelmesinden neşet ediyor. Halbuki uhuvvet-i İslamiye nutfesi, nübüvvetin manevî sülbünden neşet etmiştir. Aslı hidayetullah nurudur.
- Mü'minleri istikbar ve istihkardan dolayı meydana gelen adavetlerden kalb-i zemin bile titriyor. Adavet hissi, sade aduvvullah olan Halik'in düşmanlarına tevcih edilmelidir.
- Mü'min kardeşinle konuşurken gözlerini ondan ayırma. Söylediklerini kemal-i dikkatle takip et. Zira bu, aradaki uhuvvet rabitasının teşdidine sebep olur. Temas ve sohbetlerde mizaha meyletmek, ciddiyet ve vakarı refettiği gibi, hadden efzun ciddiyet de kibri işmam eder. Esasen haddini tecavüz eden her şey, zıddına inkılap eder, sırrını bil.

Nazar (Göz Değmesi)

- Gz nazarı doğrudur ve olur. Nasıl mıknatıs çekici bir özelliktedir. Nazar dahi onun gibi çekici bir cazibedir. Bunun tek çaresi Ayetü'l-Kürsî ve Kul Eûzüleri okumaktır. Kendinde nazar (göz değmesi) olduğunu bilen bir kimse başkasına zararı olmaması için her gördüğünde, “Maşaallah, barekallah” demeli. (Hadisten)

Musibetler

- En büyük musibet, günahta, masiyette ısrardır.
  - Musibetler doğacak hayırların müjdecisidir. Sureti nahoş, fakat sireti hoştur.
  - Güzel baharlar, cennet-misal yeşillikler; karlardan, fırtınalardan, boranlardan sonra gelir.
  - Başlangıçta her şey küçük olarak ortaya çıkar, yavaş yavaş büyür. Musibet ise büyük olarak başlar, yavaş yavaş küçülür.
  - Bir kimse ne kadar zulüm ve hakaretlere maruz kalsa onlara sabredip affetse Cenab-ı Hak da ona sonsuz ecir verir.
  - İnsan musibetlerle süzülür, tasaffî eder, kemal bulur.
  - Bir mü'min için dünyevî en sıkıntılı musibetlerde bile bir nevi huzur vardır.
  - Bir mü'minin en küçük bir ayak tkezlemesi dahi geçmiş günahlarına keffaret olur. Bu şartla ki, kişi kusurunu görüp tövbe istiğfar ile Rabb'ine iltica etmeli. Zaten her musibet, bir cezanın neticesi ve tövbeye vesile olması içindir.
  - Hz. Aiş (r.a.) anlatıyor: “Bir gün Medine-i Münevvere'nin üzerini bir kara bulut kapladı. Resulullah (a.s.m.) telaş ve heyecanlı bir surette, bir içeri, bir dışarıya gidip tövbe istiğfar ile Cenab-ı Hakk'a niyaz ve ilticada bulundu.
- ‘Ya Resulallah! Bu ne haldir?’ diye sorduğumda, ‘Rabb’imin bir azabının gelmesinden endişe ederim. Her bir hadise, her bir musibet mutlaka bir günahın, bir hatanın neticesidir. Böyle zamanlarda daima tövbe istiğfar ile Cenab-ı Hakk'a iltica lazımdır’ buyurdular.”
- Musibet zamanlarında başta salavat-ı şerife okuyup 786 defa “Bismillâhirrahmânirrahîm” ile Cenab-ı Hakk'a iltica

etmeli.

- Sara hastalığında 41 defa Kul Eûzüler okunup üflenmeli.
- Cenab-ı Hakk'ın rızasına ulaşmak halis niyet ve halis amelle olur. Halis amel ve Allah'ın rızası ise nefsin hoşuna gitmeyen ve nefse ağır gelen işlerde olur.
- Arifler, musibetlere karşı sabrı şu şekilde derecelendirirler: Evvelki derece: Terk-i şekvadır ki, bu derece taibîn zümresidir. İkincisi: Kadere rıza derecesidir ki, bu zahidîn zümresidir. Üçüncü derece ise: Mevlasının kendisine sun'u her ne ise ona muhabbettir ki, bu derece sıddıkîn zümresinin derecesidir.

Cehennem

• Ahirette mahşerden sonra bir nida edilecek. Ölüm bir kurban suretinde meydana getirilecek. Cennetle cehennem arasında bir kurban gibi kesilecek. Cennet ve cehennem ehline şöyle denilecek: “Artık bundan sonra ölüm yok! Herkes yerinde ebedî sabit kalacak. Ehl-i cehennem dehşetli azap ve hüsrân içinde, ehl-i cennet sonsuz bir sürur ve zevk içinde kalacaklar. O zaman cennet hurileri güzel bir nağmeyle ve teganniyle, güzel sesle hamd ve tahmid edecekler ki, bütün cennet ehli hayran ve hayrette kalacaklar.

• Cenab-ı Allah buyurmuş: “Ömründe bir sefer dahi ‘Lâ ilâhe illallâh’ demiş olsa, o kişi ebedî cehennemde kalmaz. Azaptan sonra cennete girer.”

• Hz. Ebu Hureyre (r.a.) rivayet eder ki: “Şirk hariç hayatında bir defa ‘Lâ ilâhe illallâh’ diyen ebedî cehennemde kalmaz.”

• Ehl-i iman olup cehenneme giren ve azap çekenin her yeri yandığı halde secde mahalleri yanmaz. Çünkü Cenab-ı Allah'ın vaadi vardır ki: “Ben secde gören yeri cehennemde yakmam!”

• Cehennemliklerin yüzleri kara, gözleri mavi olduğu halde mü'min olup günahlarından dolayı cehenneme girenlerin yüzleri kara ve gözleri mavi olmaz, onlar cehennemliklerden farklı olurlar. Herkes günahı nispetinde azap çeker, sonra cennete dahil olur.

- Cehennem yedi kattır. Mü'min olup cehenneme girenler cehennemden birinci katında azap görürler. Kimi bir gün, kimi bir ay, kimi bir sene, herkes cezası nispetinde kalır. Cehennemden bir günü dünyanın bin senesi kadardır.

- Bir kimse bir mü'mini öldürse, ebediyen cehennemde Allah'ın azabına maruz kalır. Adam öldürmek en büyük günahdır. Bir kimse bir aletle birini öldürürse cehennemde o aletle devamlı katledilir ve dirilir ve vücudundan katran gibi mülevves kanlar akar. En büyük günah şirk ve katildir. Kim dünyada bir nefsi haksız yere katleder veya fesat çıkarırsa, bütün insanları katletmiş gibi olur.

- Livata, zina, kibir, faiz, ucup, cehenneme girmeye vesiledir. Gam ve kederlere sabır, fakirliğe sabır, hastalığa sabır, düşmana karşı sabır, açlığa sabır, noksanlara sabır, cennete girmeye vesiledir.

- Mü'minlerin günahkârları cehenneme atılırken Malik der: "Siz hangi kavmin eşkıyasısınız ki, sizde zincir yok. Üstelik yüzünüz kara ve gözünüz de mavi değil?" Onlar derler ki: "Biz ümmet-i Muhammed'in (a.s.m.) eşkıyalarıyız. Bizi kendi halimize bırak, halimize ağlayalım. Vâ esefâ, vâ hasretâ!" deyip ağlarlar.

O sırada Cenab-ı Hak, "Ya Malik! Bunları cehennemden birinci katına at" buyurur, onlar da atarlar. Bunlar feryatla "Lâ ilâhe illallâh" derler. Bunun üzerine cehennem lavları ve ateşi bunlardan fersahlarca uzağa kaçar. Sonra ateş yine bunları sarıp yakarken secde yerlerini ve kalplerini yakmaz. Cehennem bekçileri karınlarına ateş sokmak isterken ateş girmez. Çünkü dünyada oruç tuttıkları için ateş karınlarına girmez.

Cennet

- Hz. Musa (a.s.) Cenab-ı Hak'a cennetin en aşağı ve en yüksek yerini sordu. Cenab-ı Hak buyurdu: "Cennette en aşağı bir kimseye verilen mülk, bu dünyanın on misli kadardır. Artık en üstününü sen kıyas et."

- Tuba ağacının kökü gökte, dalları cennetin bütün köşkerinin her odasına kadar uzanır. Her dalında çeşitli

meyvelerle, her mü'minin ismi üstünde yazılı olmak şartıyla... Şecere-i Tuba'nın gölgesini bir atlı 400 senede bitiremez.

- Cennette dört nehir akar: Altın, gümüş, yakut ve zümrütten... Bunlar bütün köşklerin altından akarlar. Cennet ehli o nehirlerdeki bineklere binerek köşklerini gezerler. Köşkleri envaî çeşit renklerde olur. Bütün kasırlarda herkesin ismi yazılıdır. O köşklere huri ve gılmanları olur. Efendileri geldiğinde tahmid ve tehlil ile onları karşılarlar. Her sarayda on beş yaşındaki huriler onları sonsuz muhabbetle karşılarlar. Cennet ehli onlara bakıp, “Sizi tanır gibi oluyorum!” derler. Onlar da, “Siz daha dünyadayken Cenab-ı Hak bizleri ve bu köşkleri sizin için yarattı. Sizin isminiz bizim göğsümüze ve köşklerinize yazılıdır. Şimdiye kadar seni iştiyakla bekledik. Siz efendimiz gelecek diye gözümüz yollardaydı. Siz dünyadayken sizi görür ve seyrederdik. Dünyada Cenab-ı Hakk'a ibadet ve itaatınızdan dolayı biz size ihsan edildik” derler.

- Herkesin cennet ve cehennemde makamı ve yeri vardır. Cennetteki makamlarında huri ve gılmanlar durur. Dünyada o kişiyi Allah'a ibadet ve taatte görseler memnun ve mesrur olurlar. İsyân ve sapıklıkta görseler mahzun ve müteessir olurlar.

- Sahabeler sordular: “Ya Resulallah! Cennette gece ve gündüz var mı?” “Orada karanlık yok. Bütün cennet nurlarla doludur. Kırmızı, yeşil, yedi renk ile nurludur. Cennet, Arş-ı A'la'nın altındadır. Bazı zamanlar köşklerin kapısı kapanır ve perdeler çekilir. Her mü'min köşkünde huri ve gılmanlarıyla zevk ve sürur içinde olurken, sonra kapılar açılır, perdeler indirilir. Cennet ehline ikram ve ihsanlar edilir. İşte cennetin gece ve gündüzü buradan anlaşılır. Yoksa cennette zulümat olmaz.

- Cennette mü'minler bir arkadaşını kalbinden geçirirse oturduğu sedirle derhal bir şimşek hızıyla yanında olur.

- Cennet ehli Cenab-ı Hakk'ın likasıyla müşerref olduklarında ve köşklerinde döndüklerinde hanımları, “Bu gün nurunuz fevkalade fazladır” derler. Onlar da, “Bugün cemalullahla müşerref olduk” derler.

- Cennet ehlinin cennette yiyip içtiklerinden def-i hacetleri olmaz. Bir güzel koku ve ter suretinde vücutlarından giderilir.
- Cennette açlık, ihtiyarlık, keder ve hastalık olmaz.

Mü'min

- Bir mü'minde şu üç ahlak-ı hamide olmalı: Gazap etmemek, halim olmak, kendisi muhtaç olduğu halde kardeşinin ihtiyacını görmek, yani yardım etmek...

İlim

- İlim dindir, din de nasihattir.
- Teali-yi beşerin esası, taharridir.
- Maddî refah, manevî refahın arkasına takılmış gölgeye benzer.
- Her şey çoğalınca kıymeti azalır. İlim ve edep ise, çoğaldıkça kıymeti artar.

Şecaat ve Cesaret

- Zorbalığa ve zalim yumruğuna karşı uysallık ve miskinane tevekkül, zillettir, felakettir.
- Ey muarız! İslamiyet benim ruhum, İslamiyet için doğdum, İslamiyet için yaşıyorum.
- Boğulmaya mahkûm edilmek istenen cemiyetler, kahramanların vücuduyla salim nefes alır. Hilkatın sıkışık ve zor ahval içinde cemiyetlere ihda ettiği böyle kahramanlar, azim ve sebatın müstesna timsali halinde zuhur eder.
- Azim ne büyük bir vasıftır. Eğer o azim bir kalbe girse, o insan ölmez.
- Azme yapış, sa'ye sarıl, gaye ve hedefe ulaş.
- Cesarete set çekecek tedbirin Allah cezasını versin.
- Mü'mini fütur ve korkaklığa sevk eden tedbir kahrolsun.
- Düşman gelirken değil, giderken tehlikelidir.

Bab-1 Niyaz

Mehmed Kayalar'ın notları arasında, "Bab-1 Niyaz" başlığı altında çeşitli dualara rastlarız. Bunlar daha ziyade muztar kalındığı zamanlarda okunan dualardır. Bu dualar, onun dehşetli musibet anlarında Rabb'ine karşı iltica vesileleridir. Peygamberimizin Uhud Savaşı esnasındaki duası, Taif'te yaptığı o yürekleri parçalayan duası ve İsm-i Azam tesbihi bunlardan bir kaçıdır. Duaların kabulü için şu hadisi de onun notları arasında buluyoruz:

"Peygamber Efendimiz (a.s.m.) buyurmuştur: 'Bütün dualar arz ve sema arasında asılı durur. Ancak benim ve ashabım üzerine salavat getirilirse semaya, yani Cenab-ı Hakk'a gider, müstecap olur.'"

Duası

Kayalar'ın yaptığı duayı kaydettikten sonra diğer dualara yer vereceğiz:

"Allah'ım, şekil ve suretimi nasıl güzelleştirmişsen, ahlakımı da öyle güzelleştir. Bana doğru yolu göster. Ahlak ve gönlümü temiz kıl. Beni haramdan koru. Beni kimseye muhtaç etme.

Allah'ım! Bize dünyada ve ahirette dirlik, düzenlik ve güzellik ver. Bizi azab-ı nardan koru.

Ya Rab! Çaresizliğimi, aczimi, halk içinde hor ve hakir edildiğimi ancak Sana arz ederim, Sana şekva ederim. Ey merhametlilerin merhametlisi! Sen zayıfların yardımcısısın. Benim derdimin çaresi Sen'sin. Sen'in azabından başka bir korkum yok. Beni bırakma, beni himaye et.

Ya Rab! Bizi nefsimizle imtihan etme. Bizi rahmetinle bağışla.

Ya Rab! Bütün ömrüm müddetince Sana layık bir ibadet yapamadım ve yapmaya da muktedir değilim. Bugüne kadar bütün amelim serapa, şan, şeref, şöhret ve riyadan ibarettir. Çünkü kendimi nefsimin vartalarından kurtaramıyorum. Acz ve fakrıyla dergâh-ı ilahiyene iltica ediyorum.

Ya Rab! Biz Sana iman edenlerdeniz. Bizi Sana iman etmeyen ehl-i dalalet ve münafıklar zümresinden koru. Bizim kalbimizi nefsanıyattan ve masıvadan temizle. Yalnız ve yalnız Kur'an ve iman, nur ve aşkıyla doldur.

Ya Rab! Bizi bize bırakma. Bizdeki benliği al, Kendine bende kıl.

Ya Rab! Tarihçe-i hayatım Sana ayandır. Nefsimin çirkef halini dünya ve ahirette ifşa etme. Settar isminle setret. Bizi adaletinle değil, merhametinle hesaba çek.

Ya Rab! Zulüm yapmaktan Sana sığınırım. Zulme uğramaktan da Sana sığınırım.

Ya Rab! Sen'in esma-i hüsnandaki ince hakaikleri ve nukuşları görmek ve tecelliyat-ı uluhiyetini derk etmek için bize akl-ı selim ver ve nevm-i gafletten koru.

Ya Rab! Biz kendimize sahip ve malik değiliz. Sen'in lütuf ve hidayetinin olmazsa nefis ve şeytanın elinde perişan oluruz.

Ya Rab! Bizi zümre-i salihinden ayırma.

Ya Rab! Sen'in bu kadar nimet ve ihsanlarına karşı şükretmekten acizim. Nefsim gafil, fehmim kısadır.

Ya Rab! Lütfunla bizi şükredenlerden ve şakirler zümresinden ayırma.

Ya Rab! Bizi dünyada rezil ve ahirette zelil etme. Sen Erhamürrahimin'sin."

Taif Duası

Resulullah'ın (a.s.m.) Taif'te karşılaştığı bed muamele, Uhud gününden daha ağırdır. Kayalar, o gün Efendimizin (a.s.m.) yaptığı yanık duayı notları arasına almayı ve karşılaştığı ağır imtihan ve sıkıntılar zamanında bu duayı okumayı ihmal etmez:

"Allâhümme ileyke eşkû za'fe kuvvetî ve killete hîletî ve hevânî ale'n-nâsi yâ Erhamerrâhimîn.

Ente Rabbü'l-müstad'afîne Ente erhamü bî.

Men en tekilenî ilâ adüvvin baîdin yetecehhemünî.

*Ev ila sâdikin karîbin mellektehû emrî.
În lem tekün ğadbâne aleyye felâ ubâlî ğayre en
afiyeteke evseu lî.
Eûzü binûri veçhikellezî lehü'z-zulümâtü.
Ve salâhe aleyhi emrü'd-dünyâ ve'l-âhireti.
En yenzile bi ğadabûke ev yehillü aleyye sahatüke.
Ve leke'l-afvu hatta terza ve lâ havle ve lâ kuvvete
illa bike.”*

“İlahî! Kuvvetim düçar-ı zaaf olduğunu, çaresiz kaldığımı, halk nazarındaki hakirliğimi ancak Sana arz ederim. Ey merhametlilerin en merhametlisi!

Müstaz'afinin (herkesin zayıf görüp dalına bindiği biçarelerin) Rabbi Sen'sin.

İlahî! Bedhuy ve bedlika (yüzsüz) yabancı bir düşman eline beni düşürmeyecek, hatta zimam-ı emrimi eline verdiği akrabadan bir dosta bile beni bırakmayacak kadar bana rahimsin.

İlahî! Eğer bana karşı gazaplı değilsen, çektiğim mihnetlere, belalara hiç aldırım. Ancak şu da var ki, saha-i siyanetin bunları da göstermeyecek kadar geniştir.

İlahî! Sen razı olasıya kadar işte affını diliyorum.

İlahî! Havl ve kuvvet ancak Sen'inle kaimdir.”

Uhud Duası

İmam-ı Şafî'nin İmam-ı Malik'ten, İmam-ı Malik'in İmam-ı Rafi'den, o da İbn-i Ömer'den rivayet ettiği bu duayı Kayalar, ind-i ilahîde süratle kabul edilen dualar arasına almayı ihmal etmez:

Uhud Gazası'nda ashab-ı kiram Resulullah'ın (a.s.m.) etrafında toplanmış ve düşmanlar tarafından kuşatılmış oldukları sırada ve Ahzap vakasında bu duanın okunduğu ifade edilir.

İmam-ı Şafî'nin, Bağdat'ta Harun Reşit tarafından katledilme tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı sırada, Harun Reşit huzuruna girmeden önce bu duayı okuduğu ve Harun'un gazabı gidip hürmete dönüştüğü ifade edilir.

İşte o mübarek dua:

“Bismillâhirrahmânirrahîm

Şehidallâhü ennehû lâ ilâhe illâ hüve ve'l-melâiketü ve ulu'l-ilmi kâimen bi'l-kıstı. Lâ ilâhe illâ Hüve'l-Azîzü'l-Hakîm. (17)

İnneddîne indallâhi'l-İslâm. (19)

Allâhümme innî eûzü binûri kudsike ve bereketi taharatike ve uzmi celâlike min külli tarîkin illâ tarîkan yetruku bihayr.

Allâhümme Ente ğıyâsî fe bike eĝsü ve Ente ğıyâzî eĝzü ve Ente melâzi fe bike elûzü.

Yâ men zellet lehû rikabü'l-cebâbire ve hadaat lehû mekalîdü'l-ferâine, ecirnî min hızyike ve azâbike fe kınî fî leylî ve neharî ve nevmî ve kararî lâ ilâhe illâ Ente ta'zîmen liveçhike ve tekrîmen lisübühâtike fasrif annî şerrehû ibâdüke vec'alnî fî hıfzî inâyetike ve sürâdikâti hıfzike ve ud aleyye bihayrin minke yâ Erhamerrahimîn.”

“Allah-u Teala'nın Kendi Zat'ından başka mabud-u bilhak olmayıp, ancak Kendi Zat-ı Uluhiyeti, Mabud-u Bilhak olduğuna, adaletle kaim olduğu halde şehadet ettiği ve Mabud-u Hakiki ancak Zat-ı Uluhiyeti olduğuna melekler ve ilim sahipleri dahi şehadet ettiler. Cümleye galip ve her şeyi bilen, ef'ali hikmetli Allah-u Teala'dır.

Allah indinde makbul marzi-i din-i kamil, ancak din-i İslam'dır. (Al-i İmran, 18-19)

Allah'ım! Hayır ile gelenlerden maada bütün gelmede olan şerlerden nur-i kudsiyetine, bereket-i nezahetine ve azamet-i celaline sığınırım.

Allah'ım! Sen'sin benim yardımcım. Sen'in yardımına iltica ederim. Sen'sin sığınağım. Sana sığınırım. Firavunların,

zalimlerin boynunu kırıp zelil kılan Rabbim! Beni hor ve hakir kılınmaktan ve gazabından emin eyle.

Allah'ım! Beni gece uykuda ve istirahat halinde hıfz u emanında eyle. Sen'den başka mabudum yoktur. Sen'sin benim mabudum. Zat-ı Pak'in hürmetine, Arş'ın nuru, azameti hürmetine benden kullarının şerrini uzak, beni inayetin ve hıfzın perdeleriyle muhafaza eyle. Bana hayırlar ihsan eyle. Ey Erhamürrahimin olan Rabbim!"

Tesbih-i İsm-i Azam

Sübhâne'l-ebediyyü'l-ebed.

Sübhâne'l-Vâhidü'l-Ehad.

Sübhâne'l-Ferdü's-Samed

Sübhâne râfiu's-semâi biğayri amed.

Sübhâne men beseta'l-arda alâ mâin cemed.

Sübhâne men haleka'l-halke fe ehsâhüm aded.

Sübhâne men kaseme'r-rizka velem yense ehad.

Sübhânellezî lem yettehiz sâhibeten velâ veled.

Sübhânellezî lem yelid ve lem yûled velem yekün lehû küfüven ehad.

Sübhâne men yerâni ve ya'rifu mekâni ve yerzukunî ve lâ yensânî.

Ebedî olan Allah her türlü noksanlıklardan münezzehtir.

Vahid-i Ehad olan Allah münezzehtir.

Ferd ve Samed olan Allah münezzehtir

Gökleri direksiz yüksekte tutan Allah münezzehtir.

Yeri donup yoğunlaşmış suyun üzerine yayan Allah münezzehtir

Bütün mahlukları yaratan ve onları bir bir sayan Allah münezzehtir.

Rızkın taksimatını yapan ve hiç birini unutmayan Allah münezzehtir

Ne eş, ne de ocuk edinmeyen Allah munezzehdir.

Doğurmayan, doğmayan ve hiçbir dengi olmayan Allah munezzehdir

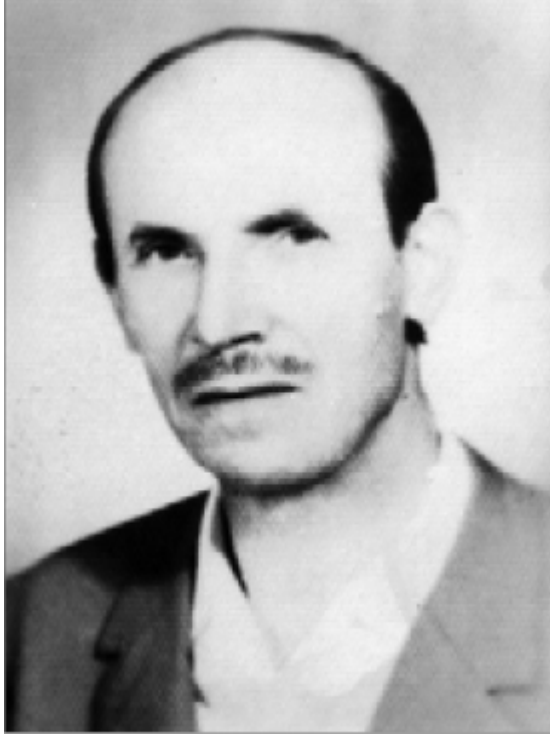
O Zat'ı her turlu noksandan tenzih ederim ki, beni görüyor, bulunduğum yeri biliyor, beni rızıklandırıyor ve beni hiçbir zaman unutmuyor.

* * *

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Tanıyanların Dilinden

Mehmed Kayalar

Çok Büyük Bir Kahramandı Mustafa Sungur

ISPARTA'YA YENİ GELDİĞİM günlerdeydi. Mehmed Kayalar, askerlikten ayrılmış, Konya'da ticarî bir müessesenin müdürlüğü için kendisine yapılan teklifi görüşmek üzere gelmişti. Üstad evvela ona azamî sadakat ve fedakârlık dersi verdi. Sonra Nur hizmetinin ehemmiyetinden bahsetti. Özellikle bu asırda azamî fedakârlık ve sadakat gösterilmesi gerektiğinden söz etti. Vakıya aynı ders içinde o müesseseye müdür olabileceğine de işaret etti.

Zira, üstad'ımız kanaat belirtirken direk söylemez, akla kapı açar, kararı kişinin kendi iradesine bırakırdı. Nitekim meseleyi konuşurken birden, Zübeyir'in azamî fedakârlık gösterip Diyarbakır'da Mehmed Kayalar'dan boşalacak olan Nur hizmetini omuzlaması gerektiğini söyleyince, Kayalar mesajı aldı. O müessesenin teklifini geri çevirip tekrar Diyarbakır'a döndü...

Ondan sonra Üstad'ımızın teveccüh ve himmetiyle, Kayalar'ın fitrî şecaat ve şevki birleşti. Orada bulunan ve ileride çıkacak nice güzide ruhların ve Şark'ın şahs-ı manevîsinin tecellisiyle muazzam hizmetlere vesile oldu. Nurlar bütün haşmetiyle Diyarbakır'da neşredildi. Oradan Şark'ın her köşesine yayıldı. Başta Hulusi Bey'in, sonra Urfa'da Ceylan, Zübeyir, Abdullah ve Hüsni'nün hizmetleri, Nur'un azamî faaliyet ve neşrinin kalplere nüfuzuna medar olmasıyla Risale-i Nur, kendi asıl merkezinde makesini buldu. Ve inşaallah da kıymetli, fedakâr, metin ve sadık sahip ve naşirleriyle ila yevmi'l-kıyam devam edecektir.

Üstad'ın Bedeline

Üstad'ımız hayatının son aylarında Ankara'ya geldiği zaman, Mehmed Kayalar'a hitaben, “Şark'ın on binler ulema ve evliyasının yerinde sen o hizmeti yaptın. Her yerden evvel benim oraya gitmem lazımdı. O ulema ve evliyanın evlat ve

torunlarına Nurları ulaştırmam icap ederdi. Fakat ben gidemiyordum. Cenab-ı Hak benim bedelime o hizmeti sana yaptırdı” diye iltifatta bulundu.

Üstad’ımız, Mehmed Kayalar’a yazdığı bir mektubunda, hizmetinin yalnız Şark’a ve Anadolu’ya bakmayıp Amerika ve Avrupa’ya da baktığını belirmişti. Demek onun derslerinden intibaha geleceklerin bir kısmı Avrupa ve Amerika’da hizmet-i Nuriyede bulunacaktı. Allah-u a’lem kendimce bunun küçük bir örneğinin, Batman’da Nurları tanıyan Ali Uçar olduğunu düşünüyorum.^[12]

Diyarbakır'ın Mihmandarıydı

Fethullah Gülen

BEN DİYARBAKIR'A ÜÇ DEFA gittim. Her seferinde Mehmed Kayalar'ın sohbetinde bulundum. Memleketimizin müstesna şahsiyetlerinden ve Üstad Bediüzzaman'ın önemli talebelerindendir. Diyarbakır'ın mihmandarı Halid bin Velid'in oğlu Hz. Süleyman'dır. Hz. Süleyman'dan sonra Mehmed Kayalar gelir.

(Bir sohbetten) Mehmed Bey'in Dicle kenarındaki evi duruyor mu? Eğer satılmışsa, o evi gidip alın, Mehmed Bey'in hatırasını yaşatın. Mehmed Bey ağaca çok meraklıydı, çok ağaç dikerdi. Orası öyle yeşillik mi?

37 Sene Hayatım Onunla Geçti İrfan Haspolatlı

1957 SENESİNDE DİYARBAKIR'DA öğretemdim. Orada Mehmed Kayalar Ağabey'in dersinden bahsediliyordu. Bir şahıs gelip beni derse davet etti. Ben de gittim. İlk dersi dinleyince bende bir ilgi uyandı. İkinci derse gittiğimde ilgim daha da arttı. Üçüncü ders derken Kayalar Ağabey'le tanışmış olduk.

Mehmed kayalar ağabey, risale-i nur'u islam yazısıyla okurdu. Latin harfleriyle kitaplar da vardı, fakat Üstad'ın yazdığı, talebelerin elle çoğalttığı eserlerden okumayı tercih ederdi.

1957'den 1994'e kadar 37 sene hayatım hep onunla beraber geçti. Zaman zaman ayrı illere düşsek de daha sonra yine buluşuyorduk. En son Yalova'da 17 sene beraber olduk. Bir gün bana, "Oğlum ben ümit ediyorum ki, bu din-i mübin Araplarla başladı, Türklerle hitam bulacak. Çünkü mehdi burada" demişti.

Ağabey, meşhur Mısırlı Hafız Abdülbasıt Abdüssamed'i severek dinlerdi. Onun kıraati için, "Abdüssamed, Kur'an-ı Kerim'i Levh-i Mahfuz'dan nasıl nazil olmuş ise, aynen öyle kıraat ediyor" derdi. Hatta bir kardeşe İhlas Suresi'ni talim ederken o talebenin kıraati sırasında diğer talebelerine, "Bu zat, 'Samed' lafza-i celalini telaffuz ederken sad harfini Levh-i Mahfuz'daki gibi telaffuz ediyor" demişti.

İlk görüşmesinde Üstad kendisine, "Kardeşim, ben Yirmi Sekizinci Mektup'ta Hulusi'nin rüyasını tabir ederken, seni gördüm" demiş. O zaman Kayalar Ağabey, Harbiye'deymiş. Yani Üstad o mektubu yazarken Kayalar Ağabey'in hayali de karşısına çıkmış.

Üstad'ın vefatı üzerine üç sene yazları Tekir Yaylası'nda kamp yaparak cemaati toplamaya çalıştı. Fakat cemaat onun hareketinden ve yayılan dedikodulardan endişe etti.

İhtilal gecesi askerler kendisini götürmek üzere geldiklerinde bir kısım arkadaşlar, “Biz teslim olmayacağız” deseler de o müsaade etmedi. “Gidin komutanlarınıza itaat edin” dedi. Yani emniyete yardımcı oldu.

Emniyetten bir görevli, “Mehmed Bey, sen Diyarbakır’da öyle bir hizmet yaptın ki, eğer bunu yapmasaydın, burada çok dehşetli karışıklıklar olacak, planlar çevrilecekti, fakat sen oyunlarını bozdun” demişti.

Üstad’ı Emirdağ’da Ziyaret Ettim

Ben Üstad’ı Kayalar Ağabey vasıtasıyla tanıdım. Üstad hemşerim olduğu için ayrıca onu görmeyi çok arzu ediyordum. Askerliğim de yaklaşmıştı. Nasip oldu. Yolumuz Ankara’ya düştü. Ankara’da kardeşlerle tanıştık. O sırada bize on beş gün izin verildi. Bu süre içinde ben Üstad’ı Emirdağ’da ziyarete gittim.

İkinci vakti camiye gittim. Namazdan sonra Üstad’ın talebelerinden biri yanıma yaklaştı. O gencin bana ilk sözü, “Sen öğretmen misin?” oldu. Şaşırmıştım. “Nereden biliyorsun?” dedim. “Üstad, ‘Camiye git, Diyarbakır’dan bir öğretmen gelecek, onu al gel’ dedi.” Tabii ben şok olmuştum, hatta bir ara emniyetten biri olmasın diye de düşünmüştüm. Fakat yüzünde öyle bir ifade yoktu.

Yolda yürürken, “Sen Bitlisli olduğuna göre Üstad’ın akrabası mısın?” dedi. “Üstad’ın akrabası olup olmadığını bilmiyorum, fakat hemşeriyiz” dedim. Bunun üzerine, “Çünkü Üstad, az önce dışarıdan geldi. Görüşmek için çok bekleyenler olmasına rağmen seni çağırttı” dedi. Sonradan öğrendim ki o genç, Ceylan Çalışkan’mış.

Üst kata çıktık. Üstad yatağında yatıyordu. Bizi görünce kalktı, doğruldu, *Cevşen*’ini masaya koydu. Hemen gidip elini öptüm. Bana bazı sualler sordu. Diyarbakır’dan geldiğimi söyleyince selam alır gibi elini başına doğru kaldırdı. Annemi-babamı sordu. Odada sadece bir post vardı. Onun üzerine oturmamı işaret etti. Bir müddet daha konuştuk. O benim sesimi duyuyor, ben onunkini anlayamıyordum. Ceylan aramızda tercüman oluyordu. Üstad, “Benim Diyarbakır’a

gelip ikamet etmem lazımdı. Rabb'ime şükürler olsun, Mehmed Kayalar kardeşim bana ihtiyaç bırakmadı" buyurdu.

İman Hizmetindeki Öğretmenler

Ayrılırken, "Kardeşim ben seni üç gün misafir edecektim. Fakat şimdi yolda Adnan Menderes ve üç arkadaşı Eskişehir'e gidiyorlarmış. Onlar benimle görüşmek istediler, ben kabul etmedim. Onun için şimdi gelirlerse ziyaretçi kabul ettiğimizi görüp gücenmesinler. Sen doğru Ankara'ya gideceksin. Ben şimdi ancak bana hizmet eden talebelerim ve iman hizmetinde öğretmenlerle görüşürülüyorum. Deccal bu dini öğretmenlerle yıktı. Ben ümitvarım, tekrar öğretmenlerle tamir olacak. Ben öğretmenleri bu zamanda evliya mesabesinde görüyorum" dedi.

Diyarbakır'a döndüğümde Kayalar Ağabey'e, "Ağabey, ben kendimi Üstad'a, senin taleben olarak tanıttım. Acaba bir hata yaptım mı?" dedim. Ağabey, "Doğru demişsin. Sen öğretmensin bilirsin, bir okulda öğretmen de olur, başöğretmen de. Ben senin öğretmenim, Üstad ise başöğretmendir" diye cevap verdi.

Ankara'ya Üstad'ın Emanetini Götürdüm

İkinci görüşmem Ankara'da oldu. Manisa'da yedek subaydım, kura çektim, on kişiden ilk sırada ben çıkınca yıllık izin verdiler. Dedim: "Üstad'ı görmeden Diyarbakır'a gitmeyeyim." Isparta'ya gittim. Sordum soruşturdum, Üstad'ın talebesi Tahiri Ağabey, beni görünce sanki kırk yıldır tanışmışız gibi, "Kardeşim ben seni gökte ararken yerde buldum. Bir paket var, Ankara'ya gidecek. Üstad da oraya gitti. Galiba Kayalar Ağabey de Ankara'dadır" dedi.

Trenle Ankara'ya gittim. Bir sivil polis de beni takip ediyormuş. Namaz vakitlerinde başıma takke taktığım için şüphelenmiş. Ankara'ya inince resmî üniformamı çıkarıp çantaya koydum, sivil elbisemi giydim. Ulus'taki medreseye gittim. Bir de ne göreyim, medrese insan kaynıyor. Meğer Üstad gelecekmiş. Cemaat oturmuş. Kayalar Ağabey

iskemlede, Said Özdemir Ağabey pencere kenarında ayakta duruyor.

Ben içeri girince Kayalar Ağabey şaşırıldı. “Senin burada ne işin var?” dedi. Ben de “Üstad’ın Isparta’dan emanetini getirdim” dedim. Kayalar Ağabey paketi aldı, öptü başına koydu, Said Özdemir’e verdi. O da paketi pencere kenarındaki dolaba koydu. “Üstad akşam gelsin, kendisine veririz” dedi.

“Düsturun Risale-i Nur Olmalı”

Epey zaman geçti. Birden “Üstad geliyor” dediler. Aniden ortalık kalabalıklaştı. Üstad öyle bir ihtişamla geldi ki, hayret ettim. Arkasında motosikletliler, önde emniyetin arabası, trafik arabaları, ardı sıra belki iki yüz araba... Çoğu basındandı. Taksisi tam benim önümden geçerken, “Keşke önümde dursaydı da Üstad’ın kapısını ben açsaydım” dedim. Biraz ileri gidince durdu, geri geri gelmeye başladı. Tam benim hizama gelince durdu. Hemen arabanın kapısına uzandım, kapı açıldı. Üstad’ın üzerine şemsiye örttüler. Üstad resim çektirmek istemediğinden talebeleri böyle bir tedbir alıyorlardı.

Otele yerleştikten sonra ertesi gün Üstad’ı ziyaret için gittim. Zübeyir Ağabey, “Bu kalabalıkta kabul etmez” dedi. Ben ısrar ettim, “Sen bir söyle” dedim. Söyleyince kabul etti. Üstad ayaktaydı. İçeri girdim. “Kardeşim duama dahilsin. Düsturun Risale-i Nur olmalı” dedi.

Bu ikinci görüşmem beş dakika sürmüştü. O sırada bir hareketlilik oldu. Kayalar Ağabey geldi. Kapıdan baktım, Üstad karyolanın ucunda, Kayalar Ağabey de sandalyenin üzerinde diz dize dayalı oturmuşlar. Üstad bizzat kendisine hitap ederek son dersini vermişti. Üstad’ın yakın talebelerinin hemen hepsi oradaydı. Said Özdemir, Mustafa Sungur, Bayram Yüksel, Hüsnu Bayram, Zübeyir Gündüzalp, Tahsin Tola vs.

İrfan Haspolatlı ve Tarık Aktekin, Mehmed Kayalar'ın kabri başında

Üstad Her Ay Ona Maaş Gönderirdi Tarık Aktekin

MALATYA'DA DEVLET DEMİR Yolları'nda kısım şefiydim. Oradan izin alıp Diyarbakır'a Mehmed Kayalar Ağabey'e geldim. "Ağabey, eğer müsaadeniz olursa, risalelerini okuduğum halde Üstad'ı henüz görmemişim, kendisini ziyaret etmek istiyorum" dedim. "Tamam," dedi. "Bende Üstad'ın kitap paraları var. Sana versem götürür müsün?" dedi. Ben de, "Memnuniyetle" dedim. Bana 700 lira verdi.

YIL 1956. TRENE binip önce Ankara'ya gittim. O gece orada kaldım. Kardeşler harıl harıl kitap basmakla meşgullerdi. Ertesi gün Isparta'ya gittim. Evin kapısını çaldım. Talebelerden biri aşağı inip açtı. İsmimi ve nereden geldiğimi sordu. "Ben Bediüzzaman Hazretleri'ni ziyaret etmek istiyorum" dedim. Yukarı çıkıp Üstad'a söyleyince, Üstad, "O Diyarbakır'dan geliyorsa Kayalar'ı görmüş mü?" demiş. Ben de "Evet, yanından geliyorum" deyince beni içeri aldılar.

Üstad Hazretleri, "Hoş gelmişsin" dedi. Bana adımı, vazifemi sordu. Devlet Demir Yolları'nda çalıştığımı söyleyince, "Sizin hizmetiniz bire ondur. Çünkü amme hizmeti yapıyorsunuz. Eğer biraz daha önce gelseydin, seni görmesinler diye yolda karşılayacaktım. Yolda görüşüp seni gönderecektim" dedi.

Daha sonra Kayalar Ağabey'i, çocuklarını ve ailesini sordu. Üstad onlara her ay maaş gönderiyordu.

"Tarihçe-i Hayat Büyük Fütihat Yapacak"

O zaman *Tarihçe-i Hayat* yeni basılmıştı. Dedi ki: "Bazı beldelerde takip edilip ele geçirilmiş, sizde nasıl?" Ben, "Efendim, ne Diyarbakır'da, ne de Malatya'da bir problem yok. Çok güzel yayılıyor. Karışan olmadı" dedim. Bunu

duyunca oturduğu karyolada birden doğruldu. “*Tarihçe-i Hayat*, değil Túrkiye’de, İslam âleminde, bütún dünyada büyük fütuhât yapacak” dedi.

Konuşurken Kayalar Ağabey’in benimle gönderdiği paralar aklıma geldi. Hemen parayı uzatarak, “Üstad’ım, Kayalar Ağabey, size kitap parası gönderdi” dedim. “Peki kardaşım. Sen parayı tekrar al ve ‘Bu parayı anamın babamın zekâtı olarak veriyorum’ de, sonra bana ver” dedi. Ben o sırada bunun inceliğini anlayamadım. Meğer Üstad böyle yapmakla bana ayrıca sevap kazandırmak istiyordu.

Vazifesini Mükemmel Yaptı

Abdullah Yeğın

ÜSTAD, KAYALAR AĞABEY'E, "Urfa'yı bir gör" demiş. O da bunun üzerine Urfa'ya gelmiş, birkaç gün kalmıştı. Sonra ben birkaç defa Diyarbakır'a gittim, derse katıldım. Baktım çok farklı bir ders... Kayalar Ağabey tam bir asker disiplini içinde, dinleyenler de öyle dizüstü oturmuş, kıpırdamadan dinliyorlar. Dersleri çok kalabalık oluyordu. Gayet heyecanlı bir şekilde okuyup anlatıyordu. Çarşıya yakın bir yerdeydi. O zaman içimden, "Bu nasıl bir ders, nasıl bir Nurculuk, tıpkı asker gibi!" dedim. Ama sonra Diyarbakır'ın şartlarını düşününce, "Demek ki burada böyle gerekiyor" dedim.

Üstad Ankara'daki son dersi bizzat onu muhatap olarak vermişti.

Üstad'ın vefatında Urfa'ya geldi. Çok güzel konuşuyor ve ders yapıyordu. Vali Şerafettin Bey Menderes'in daveti üzerine Ankara'ya valiler toplantısına gitmişti. Döndüğünde perşembe günü Üstad'ın cenazesinin kaldırılmasını istedi. Kayalar kendisine itirazvari cevaplar verdi ama ertelemedi ve Üstad perşembe günü defnedildi.

Cemaate Baş Seçilmesi Teklifi

Definden sonra Kadıoğlu Camii yanındaki dershanemizde bir araya geldik. Kayalar Ağabey, başıboşluk olmaması için bir baş seçilmesine taraftardı. Hatta "Şark'ı düşünmeyin, orasını hallederiz, siz Garp için düşünün" demişti. Ceylan ve Zübeyir Ağabeyler de vardı. Ceylan, "Mesleğimizde reis seçmek yoktur, şahs-ı manevî vardır, istişareyle idare edilecektir" dedi. Mesele bu şekilde kaldı.

Üstad'dan sonra Adana'ya birini göndererek beni yazları Toros Yaylası'nda yaptığı kampa davet etti. Fakat ben gidemedim. Medreseye de geldiğini hatırlıyorum.

Kayalar Ağabey, zamanın şartlarına ve ihtiyaçlarına göre hizmette bulundu. Şehrin her yerinde açıkça dersler yaptı.

Tabii mahkemeye verdiler. Müthiş bir müdafaa yaptı. Bu müdafaa *İşârâtü'l-İ'caz*'ın sonuna konuldu.

Son zamanlarında Hüsnü Ağabey'le Yalova'da ziyaretine gitmiştik. Bize şiir okudu ve bazı sitemlerde bulundu. Fakat şunu söyleyeyim, en dehşetli zamanda Diyarbakır gibi zor bir yerde o vazifesini mükemmel yaptı. Çok iyi hizmet etti. Ve elhamdülillah Nur talebesi olarak ahirete intikal etti. Vefatından sonra Yalova'ya gidip kabrini ziyaret ettik, yakınlarıyla görüştük. Allah rahmet eylesin.

Onun Teklifiyle Camilerde Ders Başlattık Said Özdemir

DİYARBAKIR'DA DİCLE KENARINDA ders mahalli vardı. Senelerce orada ders yaptı. Bir ara Ankara'ya gelip bizde misafir kaldı. Onun teklifiyle Hacı Bayram Camii'nde ders başlattık. Üstad'a bunu bildirince çok sevindi. Diğer kardeşlere bunu bildirip onların da camilerde ders yapmalarını söyledi. Kayalar, oğlu Mefhar'ı yetiştirmiş, Diyarbakır Ulu Cami'nin kürsüsüne çıkarıp ders okutmuştu.

İhtilalden sonra çok çile çekti, Önce Sivas'ta yattı. Sonra Çanakkale'de bulundu.

Ankara'da *Tarihçe-i Hayat*'ı basmıştık. Üstad'a sormadan kendi aramızda istişare ederek bazı resimlerini kitaba koyalım demiştik. Kayalar'a kitaplar resimli olarak gidince itiraz etmiş. Bunun üzerine Üstad, ona giden kitapların resimlerinin boynundan kurşun kalemle çizmiş. "Bu şekilde hayatiyetini kaybeder, mahzur da kalmaz" demiş.

Daha sonra biz Üstad'ın yanına gittiğimizde bunu bize anlatarak, "Sizin namınıza Kayalar'a cevap verdim. Fakat siz Kayalar'a yine de resimsiz gönderin" demişti. *Tarihçe-i Hayat*'ın ilk baskısında bütün nüshalarda resimler hep boynundan çizgi çekilmiş şekildedir.

Gayr-i İslamî Davranışlara Tahammül Edemezdi Osman Acar

ASLEN SUDANLIYIM. Seferberlikte ailemizin bir kısmı bir tarafa, bir kısmı bir tarafa düştü. Biz de Diyarbakır'a gelip yerleştik. Kalaycılar Çarşısı'nda esnaftım. Çatal kaşık gibi şeyler satarak geçiniyordum.

Evimiz, Kayalar Ağabey'in Dicle kenarındaki dershanesinin yakınındaydı. Sesim güzeldi. Bir sabah evin önünde ezan okumuşum. Ağabey bunu duyunca, "Kimdir bu?" demiş. "Osman" demişler. "Peki niye buraya gelip okumuyor?" demiş. Bunun üzerine dershaneye gelip gitmeye başladım ve oranın müdavimi ve müezzini oldum. Kayalar Ağabey'in hayatının sonuna kadar da bu görevi devam ettirdim.

Derse başlamadan önce uzun bir salavat-ı şerife okurdu. Onu okuduktan sonra derse başlardı. (Bu salavat-ı şerife Hulusi Ağabey'in de dersten önce okuduğu ve Üstad'a arz ettiği uzun salavat-ı şerifedir. Müezzin Osman Efendi, hemen o salavatı okumaya başladı ve sonuna kadar okudu.)

Şu anda doksan yaşındayım. Onu anlatacak takatim kalmadı, kelime de bulamıyorum. Çok takva bir insandı. Gayr-i İslamî davranışlara tahammül etmezdi.

Ulu Cami'nin dış kapısı yanında sebze meyve sattığım bir kulübem vardı. Burası gelen giden kitaplar için de bir irtibat yeri idi. 27 Mayıs İhtilali olur olmaz, hemen ertesi gün o kulübeyi yıkıp dağıttılar.

Oğlu Ahmed Mefhar'a sabah namazlarından sonra Ulu Cami'de Risale-i Nur'dan dersler okuturdu. Maşaallah o da kendini yetiştirmişti, çok güzel dersler yapardı.

"Benim Talebem Üç Şeyi Yapmaz"

Rahmetli, “Benim talebem Şu üç Şeyi yapmaz” derdi. “Sigara içmez, abdestsiz gezmez ve Şapka takmaz!”

Derslerde eğer güzel Kur’an okuyan varsa ona Kur’an okuturdu. Yoksa okutmazdı. Hanili Hafız Mahmud vardı. Sesi çok tok ve yanıktı. Okurken hepimizi ağlatırdı. Zaman zaman ona Kur’an ve kaside okuturdu.

O zaman Şark’ın meşhur âlimlerinden Molla Hüseyin Efendi vardı. Devamlı ağabeyin derslerine katılırdı. Yeni derslane yapılırken yaşlı ve âlim olmasına rağmen inşaatta bir amele gibi çalıŐmıŐtı. Ağabey de onun hakkında, “Hüseyin Efendi tepeden tırnağa iman doludur” demişti. Hüseyin Efendi de, “Herkesin bir üstadı var. Bizim iki stadımız var. Kıymetini bilin” derdi. Allah ikisine de rahmet etsin.

Kayalar Ağabey, asker gibi disiplinliydi, geç kalmaya hiç tahammülü yoktu. 1974’te bir otobüsle hacca gitmiştik. O zaman kendisi 63 yaşındaydı. Yolculuk esnasında tam bir kumandan gibi hareket ediyor, adeta hepimizi yatırıp kaldırıyordu. Kimsede en küçük bir disiplinsizlik görülmüyordu.

Feraseti Keramet Derecesindeydi Halid Akboz

KAYALAR AĞABEY, başkasından özellikle davada yeni olanlardan bir şey almazdı. Talebeyken bir gün ben de hizmete beş lira verdim. Binanın yapımında kullanılsın diye... Şerif Ağabey'i çağırmış, "Halid öğrenci, ondan nasıl para alırsın, git geri ver" demiş. Hatta, "Kendisi himmete muhtaç dede, nasıl gayriye himmet ede" diye de ilave etmiş.

Kur'an kursunda öğrenciydim. Bakkala yetmiş lira borçlandım. Ağabey nasıl öğrenmişse öğrenmiş, beni çağırdı. "Ben hayatta borç etmemişim. Bir kişi açlığından dolayı helake giderse borç eder." "Evlendim, ailem için mecbur kaldım" dedim. Borcum ne kadarsa onu verdi.

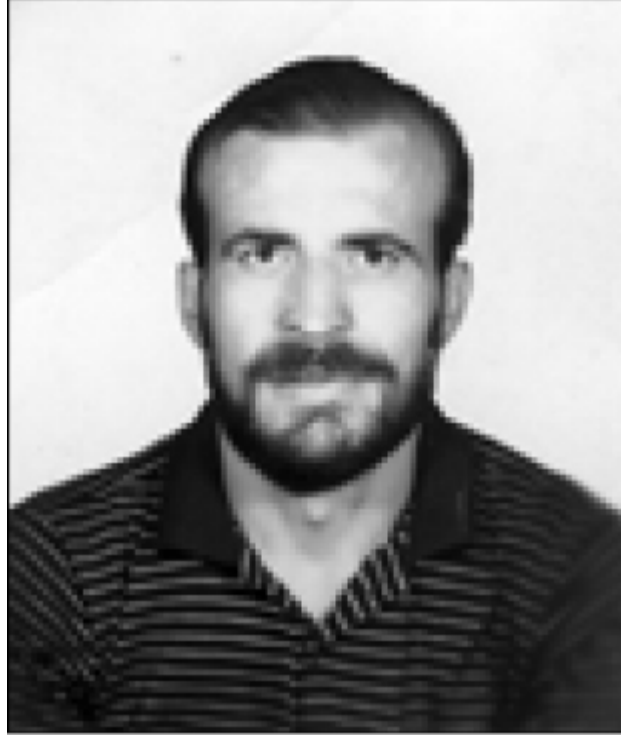
Bir gün tarikatçıların yerine gitmiştim. Gece sabaha kadar zikir ettikten sonra sabah yanına gittim. "Oğlum, insan bir yere bağlı olur, kıblesi bir olur, sağa sola böyle olmaz" dedi. Halbuki benden başka orada kimse yoktu ve beni kimse ona haber vermemişti.

Bizi Kontrolü Altında Tutuyordu

"Bir radar nasıl yabancı cisimleri görürse, sizi radar gibi kontrol ediyorum" derdi. Dışarıda ne yaparsak bilirdi. Feraseti keramet derecesindeydi. Yüzümüze bakınca anlıyordu. Bizi bu şekilde kontrolü altında tutuyordu. Dualar okuyarak, tövbe istiğfar ederek yanına geldiğimizde, bakıyorduk ağabeyin yüzü güleç ve hoş... Gafil olarak geldiğimiz zaman ise bizi adeta silkelendi. Verip veriştirir, ama sonra da ikram ederdi. Şerif Ağabey de gelince öyle yapardı. "Hanım, şimdi bir elma ver" der, gönlümüzü alırdı.

Mesela otururken, bazen birden yerinden kalkar, "Kardeşim ben yukarı çıkıyorum, şimdi kimseyi ziyarete kabul etmiyorum" derdi. O anda gelenden gidenden eser olmazdı.

Fakat bakardık yarım saat sonra elinde çantası, boynunda kravatu biri gelmiş, “Ben İstanbul veya İzmir’den geliyorum” derdi. Biz de, “Ağabey şimdi rahatsız, ziyaretçi kabul etmiyor” derdik. Bakarsın aniden değişir, bir fırtına gibi olurdu. Bakarsın seninle çok iyi konuşuyor, sonra birden o hal değişir, şiddetlenirdi; çok garip halleri vardı.

Oğlu Mahmud Hadi

Mahmud Hadi'nin Vefatı

Küçük oğlu Mahmud Hadi kendinden bir yıl önce vefat ettiğinde, hali çok bitkindi. Bize dayanarak namaz kıldı. Definden sonra mezarının başında iki büklüm oldu. Dua ediyor, okuyor, okuyordu. Sonra doğruldu. “Saime Hanım’ı çağırın” dedi. Saime Hanım geldi, “Müjde müjde!” dedi ve gülümsedi, yüzü gül gibi açıldı.

Biz merhumun hatmini okurken, birden kulağıma, “Mahmud Hadi, Çiftlikköy Mezarlığı’nın seyyidü’l-kuburudur” diye bir ses geldi. Yanımdakilere dedim: “Böyle bir ses duydunuz mu?” “Biz duymadık” dediler. Ama ben açıkça duydum.

O da çok mübarek bir insandı. Bir müftü gibi şer’î meseleleri bilirdi. Meseleleri hep ona sorardık. Vaktini hiç boşa geçirmezdi. Liseyi bitirdi, üniversiteyi kazandı. Bir yıl

devam ettikten sonra bıraktı. En küçüğüdü, ama en bilgili olanıydı. Tam yetişmişti. Benim takıldığım meselelere otomatikman cevap verirdi. Kafası kütüphaneydi.

İki Şehidin Ecri

İlk vefat eden evladı Müçteba idi. Suikast diyorlar. Komünistler olabilir. Çünkü o zaman Leninciler, Maocular vardı. Onu Dicle kenarındaki dershanenin bahçesine defnettiler. Dindar bir kadın vardı. Her gün kabrinin yanından gelip geçirdi, rüyasında onu görmüş. “Allah bana iki şehidin ecrini verdi. Sen her gün buradan geçiyorsun, neden bana bir Fatiha okumuyorsun?” demiş. Kadın salih biriydi. Bunu anlattıktan sonra her gün oradan geçerken Fatiha okumadan geçmemiş. Ağabeye en yakın, en dindar oğlu oydu.

Büyük oğlu Mefhar ise Türkiye’yi idare edecek bir siyaset ve dirayet sahibiydi. Her biri ayrı bir özellikteydi. Mesela Müçteba, Abdülbasit Abdüssamed gibi güzel Kur’an okurdu.

Üstad’ı Tanıdıktan Sonra

Bir gün şöyle demişti: “Üstad’ı tanımadan önce üstüme hiç güneş doğmamıştı. Üstad’ı tanıdıktan sonra da üzerimden hiç teheccüt geçmedi.”

1965 yılı olacak, hatırımda kaldığına göre, Dicle kenarındaki dershanesinin bahçesine taşan kalabalık bir cemaatle öğle namazı kılmıştık. Belki bin kişi vardı. İmanın sesi arkaya ulaşmadığından, cemaatin bütünlüğü bozuldu. Kimisi kıyamdayken kimisi secdeye vardı. Bunun üzerine ağabey, “Bir müezzin imamla beraber tekbir getirsin, tekrar kılacağız” dedi ve namazı iade ettik.

Halk Partili Avukat

Mahkemesinde sekiz tane avukat vardı. Hüsameddin Akumcu, Abdurrahman Şeref Laç, Nadi Gültekin, Ali Haydar Ağabey’imiz, Adanalı iki avukat, bir de Halk Partili avukat vardı. Halk Partisi il başkanıydı. Onu tutunca cemaat kendi aralarında dedikodu yaptılar. “Bizim davamız zaten Halk Partililerle, Kayalar Ağabey de getirmiş Halk Partili bir

avukata müdafaa ettiriyor. Bu nasıl olur?” diye. Adanalı avukat dedi ki: “Siz anlamıyorsunuz. Ağabey yüksek bir siyaset yapıyor. Bu hakikatlerin düşman ağzıyla da müdafaa edilmesini istiyor. Yani bir Halk Parti il başkanı ağzıyla da Risale-i Nur’u müdafaa ettirmek istiyor.”

Savcı da Halk Partiliydi. Ağabey orada dedi ki: “Ey heyet-i hakime! Beni huzur-u alinize getiren veled-i gayr-i meşrudur. Sermayesi yalan, bühtan ve iftiradır. Ne hazindir ki, zamanın ilcaat-ı fasidesindedir ki, batıl hak, hak batıl libasını giymiş. Yani her şey tersine çevrilmiş.” Ben bu cümleleri hatırlıyorum.

Savcı devamlı ağabeyi suç işlesin diye tahrik ediyordu. Yani fevri bir hareket ettirip mahkeme içinde yeni bir mahkeme açılmasına sebebiyet verecekti. Onun ne derece cesur olduğunu bildiğinden devamlı üzerine gidiyordu. “Nurcu musun?” “Nurculuk Müslümanlık demektir.” “Hayır sen Nurcu musun?” “Sen beni suçlamak için kasıtlı soru soramazsın!” diye aralarında konuşmalar cereyan ediyordu.

Av. Hüsameddin Akmumcu'yla bir duruşmaya giderken

“Bu Adam Kendini İpe Veriyor”

Fakat savcı sonra Üstad’a ağır hakarete bulununca ağabey dayanamadı. Önünde masa vardı. Masaya eliyle öyle bir

yumruk indirdi ki, sanki bomba patladı. Çok gür sesle konuşmaya başladı. Savcı, “Sen kanunları dinlemiyorsun?” deyince, “Ben Kur’an’a muhalif olan bütün kanunları ayağımın altında çiğnerim” diye kükredi. Belki içeride yüz kişi vardı.

O zaman hemen Nadi Gültekin ayağa kalktı. Ağabeyi müdafaa etmek istedi. Hüsameddin Akmumcu, “Otur otur, o kendini müdafaa eder” dedi. Ağabey müdafaasını bitirince hemen hakimler perde arkasına geçtiler. Biraz sonra tekrar geldiler.

Mahkemede karar okunurken ayağa kalkılıyor ya, herkes kalktı, ben o anda kalkmadım. Salonun emniyetinden sorumlu üsteğmen, beni çağırdı. “Ben şimdi seni kaldırmazsam, reis bana söz söyler. Sen hürmetsizlik yaptın, seni dışarı almak zorundayım” dedi. Fakat yine de kapıdan içeriye seyrediyordum. Gençlik damarıyla, 14 yaşındaydım ve kalkmayarak tepki gösteriyordum. Üsteğmen, ağabeyin konuşmalarını dinledikten sonra parmağıyla işaret ederek, “Bu adam kendini ipe veriyor” dedi. Sonra mahkeme 1,5 yıl ceza verdi.

Cemal Tural’la Yeniden Karşılaşınca

Saime Anne anlatmıştı: “Bir gün İstanbul’da Galata Köprüsü üzerinde Cemal Tural karşımıza çıktı. Emekli olmuş, yürüyordu. Ağabey onun duyacağı şekilde, ‘Bak ben dimdik ayaktayım’ dedi. O bizi görünce başını önüne eğdi.”

Behçet Kemal Çağlar, Diyarbakır’a gelip ağabeyin faaliyetlerinden haberdar olunca radyoda bir konuşma yapıyor. “Ah Atam! Bir başını kaldırırsan da baksan, Dicle kenarında aşağıda senin köşkün, yukarıda kör olası Mehmed Kayalar’la Said Nursî’nin köşkü. Ne günlere kaldık!” diye yakınmasını dile getiriyor.

Tam Bir Nefis Terbiyecisiydi Arif Çolaktekin

YIL 1954. Kumaş fabrikasında çalışıyordum. Yatsı namazını camide kıldıktan sonra bir arkadaş yanıma yanaşıp koluma girdi. “Arif kardeşim,” dedi. “Bir yüzbaşı gelmiş, hak ve hakikati öyle pervasız ve çekinmeden anlatıyor ki, hiç çekinmiyor. Şark Oteli’nin oradadır. Gel seninle gidelim” dedi.

İlk defa öyle başladım. Ama asıl toprak mahsulleri’nden emekli olduktan sonra ailece sürekli hizmetinde bulundum. Benim kızlar ve hanım devamlı gider dershaneyi süpürürlerdi. Kayınbiraderim Hanefi ve hanımı ise zaten medresenin daimi hizmetçisiydi. Hatta o, köyde çifti çubuğu bıraktı, hayatının sonuna kadar Kayalar Ağabey’in yanında hizmet etti.

Diyarbakır’daki dershanenin hizmetleriyle meşgul olan Hanefi ve Methiye Erdil çifti

Ağabey vefat ettikten bir yıl sonra eşi Saime Hanım, kızım Leyla’yı oğlu Ahmed Mefhar’a istedi. Böylece hısıım da olduk, çok şükür.

Hiç Boş Durmazdı

Ben ondan öğrendiklerimi hep hafızamda tutardım. Bu yüzden bana, “Oğlum teyp gibisin, bir sen bir de Mahmud Hadi benden her şeyi olduğu gibi aldınız” derdi.

Kayalar Ağabey, hiç boş durmazdı. Bizi yetiştirmek için devamlı soru sorun derdi. Sorumuz olmadığı zaman, “Beni meşgul etmeyin!” deyip ilme daldı. “*Buharî-i Şerif*’i baştan sona yedi sefer okudum” demişti.

Bir gün olsun dünya kelamı konuşmazdı. Bütün gayesi dindi; din için, dine hizmet için yaşardı. Elli sene yanına gidip geldik, bir kere bile dünyaya ait işlerden bahsetmedi.

Nefsimizi terbiye hususunda çok gayretliydi. O, bir “mürebbi-i nüfus”tu, tam bir “nefis terbiyecisi”ydi. Doktor hastayı nasıl ameliyat yaparsa bizim nefsimizi de öyle ameliyat ederdi. Nefsine tapan yanında duramazdı. Bir günah haliyle veya bir kusur işlediğimizde yanına gittiğimizde şiddet gösterir, yüzümüze sertçe bakardı. Bizde güzel bir hal sezse hemen muhabbetle kucaklardı.

“Eşek Benden İyidir, de!”

Bir gün bahçede geziyorduk. Bir kardeş kim bilir içinden ne geçirmişti. Birden ona, “Eşek benden iyidir, de!” dedi. Sonra o kişi durdu durdu, “Evet, eşek benden iyidir” dedi. Ve şu kıssayı anlattı: “Cenab-ı Hak Hz. Musa’ya, ‘Git kendinden aşağı birini bul’ demiş. Hz. Musa, gitmiş dolaşmış ve nefsinden aşağı birini bulamamış. Sonunda köşede bir uyuz köpek görmüş, içinden, ‘Herhalde bu benden aşağıdır’ diye geçirmiş. Fakat, ‘Ya Musa, sen nefsini ondan nasıl üstün görürsün?’ diye Cenab-ı Hak’tan itap görmüş.”

Şimdi çok zengin ama o zaman fakir olan bir zat, ağabeye sık sık gelip giderdi. Bir kere geldiğinde ağabey ona yan yan bakıp, “Bu kimdir?” demişti. Sonra, “Beni tanıdığı halde niye bana böyle dedi?” diye şikâyet edince ben de, “Kalbine dikkat et!” dedim. Bazıları onun ameliyatına dayanamazdı.

Bir defasında medresenin kapısını çok sert kapatmışım. “Gel bakayım buraya!” dedi ve ikaz ettikten sonra bana kapının nasıl kapatılacağını gösterdi. Ondandan sonra ne zaman bir kapı kapatacak olsam hemen bu olay aklıma gelir ve hafifçe kapatırım ki, kimse rahatsız olmasın. Kadıköy’de evine ziyarete gittiğimde, “Kardeşim merdivenlere yavaş basın, komşular rahatsız olmasın” demişti.

“Şiddetim Mü’minlere Rahmet, Münafıklara Zahmettir”

Bir gün, “Benim bu şiddetim olmasa münafıklar etrafımızı doldurur” demişti. Hakikaten o gibiler dayanamadılar, def olup gittiler. Bir gün derste belki iki yüz kişi vardık. Çok sıkışık şekilde oturuyorduk. Bir ara dedi ki: “Oğlum, içinizde iki casus var. Şimdi kulaklarından tutar çekip kaldırım!” Onlar ikinci gün gelmediler. “Benim şiddetim mü’minlere rahmettir, münafıklara zahmettir” derdi. Hakikaten enaniyetli, art niyetli olanlar kaçıyordu. Tabii bize ne yapsa, ne dese Allah için dediğini, bizim lehimize olduğunu düşünerek sabrediyorduk.

Bütün Şark’ın mürşitleri, âlimleri, şeyhleri gelir, yanında kuzu gibi olurlardı. O zaman Diyarbakır’da Halil Efendi diye yaşlı bir müftü vardı. İlmî enaniyetten mi, yoksa baskılardan mı bilmiyorum, Üstad’a, Risale-i Nur’a ve tabii ağabeye muhalefet ederdi. Üstad, “Mehmed Bey’e karışmasın” diye kendisine haber göndermişti. Dağ Kapısı’nda oturduğu evin sahibi de sofı olmasına rağmen baskılara dayanamayarak ağabeyi evinden çıkarmak için baskı yapıyordu.

Burdurlu Süleyman Kaya diye bir deve çobanı vardı. Üstad’a talebe olmuş. Hanımı vefat etmişti. Üstad onu Diyarbakır’a, “Git Mehmed Bey’e hizmet et” diye göndermişti. Süleyman, Diyarbakır’a gelip Melik Ahmed Camii’nin meşrutasında küçük bir odada yatıp kalkmaya başlamıştı. Ağabeyin talimatı üzerine takke ve koku satarak geçimini temin ediyor, gelen gidene Kur’an öğretip Risale-i Nur okuyordu. Hatta Şerif Nazlıcan’a da Kur’an’ı öğreten odur.

Pervasızdı

Bir gün bize bir askerlik hatırasını anlattı. Yüzbaşıyken bir yerde subaylarla birlikte bulunuyorlarmış. Sakallı yaşlı bir amca yoldan geçerken, “Selamün aleyküm” demiş. Hepsi birden, “Sen nasıl böyle selam verirsin vay gerici!” diye yaşlı amcaya hakaret etmişler. Adam selam verdiği de vereceğine de pişman olmuş. Üzüntü içinde giderken Kayalar Ağabey yerinden fırlamış, onların gözü önünde o yaşlı amcanın önüne

geçip yüksek sesle, “Ve aleyküm selam ve rahmetullahi ve berekatühü” demiş. Onu görünce askerler, “Sen de mi?” der gibi ters ters bakmışlar.

Hiç pervası yoktu. Bölüğü alıp cuma namazlarına götürürdü. Bu yüzden askerde de kendisine rahat vermediler, takipler, cezalar ve hapisler... En sonunda böyle yürümeyeceğini anlayıp Bingöl’e tayin ettiklerinde istifasını basmış.

Camilerde Ders Yaptık

Bir gün bize, “Oğlum, yarın sabah ve ikindiden sonra camilere gidip Risale-i Nur okuyacaksınız” demişti. Gittik ve okumaya başladık. Böylece Risale-i Nur geniş kitlelere yayıldı.

Bir talebe vardı. O da bizim gibi camide ders yapıyordu. Fakat ders arasında Risale-i Nur’un arasına kendinden başka şeyler karıştırıp anlatıyordu. Ağabey bunu haber alınca onu yanına çağırdı, “Ben sana Risale-i Nur oku dedim. Sen neden kendiliğinden bir şeyler katıyorsun?” diye kızdı. Bunun üzerine o gencin yakınları Üstad’a gidip ağabeyi şikâyet etmek istediler. Üstad, “O münafıkları kabul etmiyorum. Ben Mehmed’in fetvasıyla amel ederim” demiş. Nifak onun yanında barınamazdı.

PTT veznesinde çalışan Muzaffer Aksu anlatmıştı: “Bir gün ağabey dersin başında, Hulusi Ağabey’in de okuduğu uzun salavat-ı şerifeyi okurken, cinniler de bizimle beraber okudular, duyduk” demişti.

Üstad’la Olan Münasebetleri

Üstad bir defasında, “Mehmed Bey’in bir dersini alan benim duamdadır” buyurmuştu. Gerçekten dersleri ruha ruh, cana can katardı.

Üstad’ın benzin sıkıntısından gezmek istediği yerlere gidemediğini haber alınca büyük bir bidonu benzin doldurup Isparta’ya göndermişti.

Bir gün derste, “Kardeşlerim şimdi Risale-i Nur yok olacak olsa hepsini yazabilirim. Çünkü Nurlar ruhuma yazılıdır” demişti.

1958’de ağabey hapisteyken ben askerden terhis olmuş, ziyaretine gitmişim. Üstad’dan bir mektup gelmişti. Bu mektubu bize kendisi okudu. Üstad mektupta, “Mehmed Bey bu zalimler bana ne yapsalar dayanırım. Fakat sana yaptıklarına dayanamıyorum” diyordu.

Bu ziyaret sırasında bana, “Sen de inşaallah baban gibi imanlı ölürsün” demişti. Babamın öldüğünü söylemişim ama nasıl öldüğünden henüz bahsetmemişim. Babam kendisini hayatta bir kere ziyaret ederek elini öpmüştü. Ama ona çok hürmeti vardı. Sekerat anında başında *Cevşen* okuyordum. Tam, “*Vahtim lenâ bi’s-saâdeti ve’ş-şehâdeti ve’t-tevbeti ve’l-iman*” ibaresine gelince ruhunu teslim etmişti.

“Sigara İçmek Tedricî İntihardır”

Bir gün cemaate sigaranın zararlarını anlatıyordu. “Sigara içmek tedricî intihardır” demişti. Bu söz, daha sonra Berber Süleyman’ın dükkânında bir levha olarak asıldı. İkinci sözü de, “Sigara hem kendini, hem etrafını zehirler” sözüydü.

Asıl zararının insanın vefatı esnasında olacağını söylemişti. “Biliyorsunuz insan öleceği zaman melekler gelir, şeytanı kovalar. Şeytan da o insanın imanını almak ve onu kandırmak için gelir. Melekler pis kokudan rahatsız olduklarından sigara içen adamın yanına yaklaşımdan çekinirler. Şeytan bunu fırsat bilerek gelir, o insanın imanını tehlikeye sokar” demişti.

Bir arkadaş bir gün, “Farz namazdan sonra neden istiğfar ediyoruz?” diye itiraz etti. Tabii biz bir cevap veremedik. Ağabeyin yanına gittiğimizde, “Ağabey, biri böyle böyle diyor?” deyince, “Nezir mi?” dedi. Halbuki biz ona ismini söylememiştik. Anlatmaya başladı: “Kardeşim biz namazımızı Peygamberimiz gibi kılabilir miyiz? Elbette eksikimiz, noksanımız, gafletimiz olacak. Bunlar için de namazdan sonra istiğfar etmemiz gerekir” demişti.

İrkçılığın ve Dinsizliğin Belini Kırmıştı

Diyarbakır’da ırkçılığın da, dinsizliğin de belini kırmıştı. “Kürt benim kardeşim, Kürtçü benim düşmanım. Türk benim kardeşim, Türkçü benim düşmanım!” diyordu.

Çarşıda oğlu Mefhar'a geçimini temin için, kalem, silgi, defter gibi şeyler sattığı küçük bir baraka açmıştı. Zaman zaman o da gider orada dururdu. Bir gün orada biriyle konuşurken bir polis gelip dinlemeye başlamıştı. Ağabey birden yanındaki sopayı kaptığı gibi peşine düşünce adam kaçacak yer aradı.

Bir gün, "Üstad"ı tanımadan önce onun varlığını ve vazife başında olduğunu bana hissettirdi ki, oğullarımın ismini Müçteba Mehdi, Mahmud Hadi şeklinde koymuşum" dedi. Nitekim bir beytinde, "Fehmeyledi ruhum, açar Isparta'da güller, / Bir feyz-i muallaya bu ayine-i enver" demesi de buna işarettir.

Nur'dan Kıvılcımlar'da "Nefse Ders" şiirinde, "Hakikat Arş'ta gezdim, / Esrar-ı lütfu sezdim" beytinden dolayı sordular: "Ağabey siz Arş'a mı çıktınız?" "Hakikatin de arşı vardır" diye cevap verdi.

Çok iktisat ederdi. Bazen evde domates ekmek yer, ama ehl-i dalalete karşı izzetli görünmek için dışarıda çok iyi giyinirdi.

Mehmed Kayalar, hususi bir sohbet esnasında

“Muvaffakiyetinde Hanımının Rolü Büyüktür” Hidayet Çolaktekin

ARİF ÇOLAKTEKİN’İN EŞİ ve Hanefi Bey’in baldızı olan Hidayet Hanım da Kayalar Ağabey’in “efrad-ı ailemden” dediklerindedir. Aslen Hizanlı ve seyyide olan Hidayet Hanım, Kayalar Ağabey’le ilgili müşahedelerini şöyle anlatır:

“Yirmi sene önceydi, bir rüya görmüştüm. ‘O zatın talebeleri ve Nurcular havariyyundur’ diyorlardı. Ben uyandığında havariyyun ne demek bilmiyordum. Sonra sordum öğrendim.

Biz bekârken ağabeyin evini gider süpürürdük. Hanımına abla deriz, daha ziyade ablayla görüşürdük. O bize elli yıl ablalık yaptı, çok zengin, güngörmüş bir ailenin kızıydı. Ama ağabeyle evlendikten sonra çok sıkıntılı, mahrumiyetli bir hayat yaşadı, ama hep sabretti. Her gece evinde ders yapılırdı, onlara çay ikram ederdi. Hiçbir gün şikâyette bulunmadı. Çok iktisatlıydı. Dikiş dikmesini bilirdi. Ağabeyin eski elbiselerini keser, onlardan çocuklara elbise dikerdi. Üstad, ‘Hemşireme selam söyle’ diye ağabeye haber gönderirdi.

Perde Arkasından Sohbetini Dinlerdik

Bazen, özellikle bayramlarda çocukken ağabeyin elini öperdik. Evlendikten sonra bizimle görüşmezdi. Bir şey olsa beyimize söylerdi. Derslerde perde arkasından sohbetini dinlerdik.

Çok heybetliydi. Pazar günleri babamlarda ders olurdu. Daha gelirken sokağın başından onun heybeti duyulurdu. Demokrat Parti zamanıydı, biraz serbestlik vardı. Dersine siviller ve subaylar, hatta havacılar da gelirdi. Üstad, ‘Mehmed Bey’in muvaffakiyetinde hanımının payı büyüktür’ demişti.

Saime Abla’mızın annesinin ismi Şadiye’ydi. Biri Aziz diğeri İbrahim isimli iki oğlu vardı. Aziz orduya mensuptu. Ankara’da otururdu. Şadiye Hanım da onun yanında kalırdı. Zaman zaman ağabeyin yanına gelir kalırdı. Öyle muhterem,

Öyle temiz bir hanımdı ki anlatamam. Ağabeyi ve talebelerini çok severdi. Oğlu İbrahim ise İstanbul'da, Toprak Mahsulleri Ofisi'nden emekli olduktan sonra nakliyecilikle uğraştı.

O zaman Üstad'dan kitaplar eniştem Hanefi Bey'e gelir, o da depoda saklardı. Daha sonra baskın yaptılar, Hanefi eniştemi, şerif Bey'i ve Kayalar Ağabey'i yakalayıp içeri attılar.”

Üstad'a ve Nur'a Sadıktı

Ahmed Kuşaslan

KAYALAR AĞABEY, Üstad'a ve Nur'a sadıktı. Hayatı boyu Risale-i Nur derslerinden ve iman hakikatlerinden başka hiçbir şeyle meşgul olmamıştır. Sürekli Risale-i Nur'u okuyup açıklayarak ders yapmakla ömrü geçmiştir. Üstad bunu bildiğinden çocuklarının ve kendisinin nafakalarını her ay muntazaman gönderirdi.

Derslerde açıklamalar yapardı. Dikkatleri çekmek için bazen sözle, bazen elindeki tesbihi atarak dalgın olanları uyarırdı. Soru sorulmasını isterdi. "Soru ilmin anahtarıdır" derdi. Soru sorulmadığı zaman kızardı. "Cehenneme doğru gidiyorsunuz. Ne olacak akıbetimiz diye düşünmüyorsunuz" derdi. Hatta bazen, "Yarın herkes bir soru hazırlayıp gelecek" derdi. Böylece herkesi araştırmaya, öğrenmeye sevk ederdi.

Bütün Sorulara Cevap Verirdi

Enteresandır, hangi ilim dalından olursa olsun sorulan bütün sorulara cevap verirdi. Askerî okuldayken masasının çekmecesinde bir kitap bulundurup boş zamanlarında sürekli okuduğunu söylemişti.

Dinî ilimlere olduğu kadar, müspet ilimlere de vakıftı. Kimyadan, fizikten, astronomiden, matematikten haberdardı.

Uzun boylu, geniş omuzlu ve levent endam biriydi. Güreş müsabakalarında hep birinci gelirdi. Hitabeti çok kuvvetliydi. Konuşurken ses tonu çok güçlü ve şivesi düzgündü. Osmanlıca kelimeleri kullanır, uydurukça kullanılmasına asla izin vermezdi.

Daire içinde biraz gadre uğradığına inanıyorum. Mesela *Nur'un İlk Kapısı*'nda bir takrizi ve şiiri vardı. İlk baskılarda Üstad ismini geçirdiği halde, daha sonraki baskılarda soyadı kaldırılıp sadece Mehmed olarak konulmuş, daha sonrakilerde ise Mehmed ismi de kaldırılıp bir Nur talebesi diye zikredilmiş. Bunları gördükçe üzülür, hüzünlenirdi, ama hiçbir

zaman mesele yapmaz, ağabeyler aleyhinde konuşmaz ve konuşturmazdı. Hatta isimleri geçtiğinde onları hep hürmetle yad ederdi.

Resulullah'a Tazimi Bir Başkaydı Mehmed Ali Kuşaslan

BİR KERESİNDE BERABER İstanbul'a yolculuk yapmıştık. Arabayı oğlu Müçteba Mehdi kullanıyordu. Arabada ağabey, abla, bir de ben vardım, toplam dört kişiydik. Bolu'yu henüz geçmiştik ki, araba bozuldu, durdu gitmiyor. Motordan ses yok, silecekler bile çalışmıyordu. Mevsim kış, dışarıda kar tipi kasıp kavuruyordu. Ben dağ başında soğuktan donacağız diye çok korktum. Müçteba birkaç kez çalıştırmak istedi, olmadı. İnkisar içinde, "Baba araba gitmiyor, gitmiyor!" dedi. Ağabey, "Oğlum yürüten Allah'tır, sen sür, sen sür!" dedi.

Bunun üzerine marşa bastı çalıştı ve o bozuk arabayla Tuzla'ya kadar geldik. Uygun bir yere çektik, çeker çekmez istop etti. Hemen başka bir araba tuttuk. Ertesi gün arabayı tamirciye götürünce, araba yerinden kımıldamadı. İzmit'ten geçtiğimiz sırada şunu söyledi: "Şimdi eğer İstanbul halkı bu hizmetimizin kıymetini bilmiş olsalardı, İzmit'e kadar bizi karşılamaya gelirdi."

Hac Seyahati

1974'te kendisiyle beraber hacca gittik. Selametle gittik, selametle geldik. Otuz altı kişiydik, hep ağabeyin talebesiydik. Habur Kapısı'ndan çıktık. O zaman 63 yaşındaydı. Kendisine, "Peygamber Efendimize (a.s.m.) 40 yaşında peygamberlik geldi, sen de 40 yaşında bu hizmete başladın. Peygamberimiz 63 yaşında hac yaptı, sen de aynı yaşta yaptın" dedim. "Doğrudur" dedi. Hacda çok şeyler oldu tabii, şimdi hatırlamıyorum. Hep ibadetle meşguldü.

Aynı yıl hacda Konya'dan Hüsmen Hoca da vardı. Resulullah'ın huzurunda megafonla bağıra bağıra konuşuyor, vaaz veriyordu. Ağabey ona baktı baktı, sonra Şerif Ağabey'e, "Vaaz bittikten sonra Hüsmen Hoca'yı al, otele getir" dedi. Ağabey otele gitti, Şerif Ağabey bekledi. Bittikten sonra

elinden tutup doğru ağabeyin yanına getirdi. Huzuruna girer girmez, “Sen, ‘*Lâ terfeû esvâteküm fevka savti’n-nebiyyi*’ / ‘Sesinizi Peygamber’in sesinden daha çok yükseltmeyin’ ayetini duymadın mı?” dedi. Hüsmen Hoca boynunu büküp, “Ağabey ben hiç bunu düşünmemiştim. Beni ikaz ettiniz, Allah sizden razı olsun” dedi.

Resulullah’a Tazimi

Hacda, Mescid-i Haram’da seccadesini seriyor, herkes önünden geçerken yanındakiler müdahale etmek istiyordu. Ağabey, “Karışmayın! Burada herkes Resulullah’ın misafiridir. İsterse başımı çiğnesinler, yine karışmayın” diyordu.

Resulullah’a o kadar tazim ediyordu ki, uzun zaman içeri giremedi, dışarıda bekledi. İçeri girdikten sonra Ravza-i Mutahhara’da sabahtan akşama kadar ne yiyor, ne içiyor, sadece namaz kılıyor, tesbihini çekiyordu. Sabahtan akşama kadar hiç kıpırdamadan oturuyordu.

Bir seferinde Şerif Ağabey de yanından ayrılmamak istedi. Bekledi, bekledi, fakat dayanamadı, açlıktan bayıldı. Zaten zayıf bir bünyeye sahipti. Ağabey, Cenab-ı Hakk’a, “Ya Rabbi, bu Şerif’e şifa ver!” diye dua etti ve Hacı Hüseyin’e muz getirmesini söyledi. Ağzına muz verince kendine gelmeye başladı.

İslam Adına Bir İzzeti Vardı

İsmail Kuşaslan

BİZ O ZAMANLAR ÇOCUKTUK. Ama kalbimiz ve gönlümüz onun kahramanlıkları ve menkıbeleriyle dolu olarak büyüdük. Babam sürekli derslerine gider gelirdi. Bildiğim ve duyduğum kadarıyla Kayalar Ağabey, kalp gözü açık bir kahramandı.

Çok izzetliydi. Ama nefsi adına değil, İslam adına bir izzeti vardı. Ehl-i küfre karşı boyun eğmeyen bir yapıya sahipti. Onlara karşı her şeyiyle üstün görünmek isterdi.

Son derece titiz ve temiz bir kişiliği vardı. İnandığı gibi yaşar ve sünnetten ayrılmamak için büyük gayret gösterirdi.

Zaman mefhumuna onun kadar duyarlı bir kişi görmedim. Randevulaştığı zaman birisi bir dakika gecikecek olsa tahammül etmezdi. Kendisi randevusuna herkesten önce gider, vaktini beklerdi. Hatta uçağa binmek üzere mutlaka havaalanına vaktinden önce gider, orada beklemeyi tercih ederdi. Uçağa en önden binen ve en önden inen o olurdu.

Boyu uzundu. Yanında yürüyen en uzun boyludan daha heybetli görünür, hızlı yürüyen birinden de daha hızlı yürüdüğü görülürdü.

Hapisteki zehirlenmeden ötürü elinde büyükçe bir ben şeklinde zehir toplanmıştı. Hatta bir-iki defa Şerif Ağabey, “Efendim bir hekim arkadaş getirelim. Onun sizi rahatsız ettiğini biliyorum. Müsaade buyurun onu aldıralım” dediğinde, “Yok kardeşim, ben onu yarın huzur-u ilahîye şahit olarak göstermek üzere götüreceğim” demişti.

Manevî Âlemde Kalp Ameliyatı

Şerif Ağabey kalp krizi geçirmiş, Dicle Üniversitesi’nde yatıyordu. Yoğun bakımda olduğu için kimseyi içeriye almıyorlardı. Kapıda doktorlardan durumunu sorduğumuzda tıbbî açıdan hiçbir ümit ışığı olmadığını öğrendik. “Gerisini

Allah bilir” dediler. Biz dışarı çıktık. Rahmetli Mahmud Hadi, “Yürü gidelim,” dedi. “Şerif Ağabey iyileşecek ve dönecek” dedi. “Ama doktor öyle söylemiyor, siz öyle söylüyorsunuz?” dedim. “Kardeşim, benim babam daha hayatta, Şerif Ağabey’in vazifesi var. Şerif Ağabey’i babama hizmet için Üstad vazifelendirdi. Babam hayatta olduğu müddetçe Şerif Ağabey ölmez, iyileşecek” dedi.

Şerif Ağabey’in hayatî fonksiyonları bitmiş durumda, cihazlara bağlanmış... Saat gecenin iki buçuk üçü gibi. Cihazlar artık tamamen durma noktasına gelince, oradaki doktorlar, bölüm başkanı Salih Bey’i arıyorlar. O sırada Şerif Ağabey rüya âlemine dalıyor. Onlar son nefeslerini veriyor diye hocalarını ararken, rüya âleminde kapı açılıyor, Kayalar Ağabey içeri giriyor. Ellerini açıp dua etmeye başlıyor, yaklaşık yarım saat kadar... Dua bittikten sonra kapıdan çıkıp gidiyor.

O arada Şerif Ağabey hüngür hüngür ağlıyor. Yanı başındaki hemşire hanım, “Hocam uyandıralım mı?” diyor. “Bırakın onu da siz cihazlara bakın. İbreler nasıl yukarı çıkmaya başladı, fonksiyonlar düzeliyor” diyor. Ve Şerif Ağabey, Allah’ın izniyle şifa buluyor.

Kendisi bunu anlatırken, “Ağabey manevî ameliyata geldi” diye ifade ederdi. Hemşire hanım ağladığını görünce, “Hacı Ağabey, hani siz ölümden korkmazdınız, bize vaaz ediyordunuz?” deyince, “Siz anlayamazsınız, ben size anlatamam” diyor. Orada bulunan profesör, hemşire hanıma, “Ben profesörüm, bugüne kadar böyle bir mucizeyle karşılaşmadım. Buna aklım ermiyor” diyor. Şerif Ağabey, “Evet buna sizin aklınız ermez, eğer siz işin manevî boyutunu öğrenmek istiyorsanız, ben manen ameliyat edildim. Üstad’ım gelip beni ameliyat etti ve gitti” diyor. O sabah taburcu oldu.

Yalova’dayken ağabey o sırada çantasını hazırlayıp hemen Diyarbakır’a doğru yola çıkmak istiyor. Saime Abla, “Sabah çıkarsın” deyince, “Ne diyorsun, Şerif ölüm yatağındaiken nasıl sabah giderim, hemen gidiyoruz” diyor. Hemen o sırada diz üstü çöküp ellerini açıyor, duaya başlıyor. Ama nasıl bir dua, biz orada ağladık. İşte o dua direk imdadına yetişti.

Kapıyı Hiç Yüzümüze Kapatmadı Hacı Hüseyin Efendi

DİYARBAKIR YÖRESİNİN tanınmış âlimlerinden Hacı Hüseyin Efendi, Şapka İnkılabı sebebiyle kendisine zorla sarığını çıkartıp şapka giydirmek isteyen jandarmayı önce güzellikle ikaz eder, “Git yavrum benimle uğraşma!” der. Fakat jandarma tekrar tekrar üstüne gelir. Bunun üzerine yanındaki tabancayla onu tehdit etmek ister. Fakat çıkan kaza kurşunuyla jandarma vurulunca Hüseyin Efendi hapse konulur. 11 yıl akıl almaz işkenceler altında hapis yatar.

Diyarbakır’da Kayalar’ın iman bayrağını açtığını duyduktan sonra ilm ü irfanına bakmadan Risale-i Nur derslerinin önünde diz çöker. İntibalarını anlatırken şöyle der:

“Ben Şark’ta çok meşayihin ziyaretine gittim. Ekserisiyle görüşmeden geri döndüm. Fakat Mehmed Kayalar Hazretleri’nin mahkûmiyet hariç, 23 yıla yakın, her akşam evine sohbete gittim. Evli ve üç çocuk babası olmasına rağmen, bir gün olsun kapıyı yüzümüze kapatmadı. Hastadır, misafirleri var veya şu an müsait değil gibi hiçbir mazerete asla şahit olmadım. Oysa o da bir beşerdi. Fakat bu halin 23 yıl hep böyle devam etmesi güç takat harici bir şeydir. Ben diyorum ki, şeyhler, meşayihler Üstad’ı tanıyamadılar, Üstad’ın talebeleri de Kayalar’ı tanıyamadılar.”

Cesareti Ondan Öğrendik Mikdat Birbir

ASLEN DİYARBAKIRLIYIM. Mesleğim berberlikti. Risale-i Nur'u 1956'da Mehmed Kayalar Ağabey vasıtasıyla tanıdım. Kayalar Ağabey, o zaman evinde ders yapıyordu. Halk arasında duyulmuştu. Diyarbakır'ın sur içerisinde Dağ Kapısı mevkiinde oturuyordu. "Nasıl gideriz, nasıl görüşürüz?" diye düşünürken öğrendik ki, her akşam namazından sonra kapısı açılıyor.

Evi Diyarbakır'ın en güzel, en işlek caddesi ve Çarşı Polis Karakolu dediğimiz muhitteydi. Biz de gittik. Akşam ezanından bir saat sonra kapı açıldı. Kim gelirse gelsin, herkese serbestti. Girdik, içeri oturduk. Baktık, bazı tanıdıklarımız da var. Dersi dinledik, kendisiyle görüştük. Bir-iki derken derslere devam ettik. Biz onu sevdik, o da bizi sevdi.

Evinde Tıraş Ederdim

Kendisinin üç çocuğu vardı. En büyükleri Ahmed Mefhar'dı. Ağabey beni çok sevdiğinden, "Sen Ahmed Mefhar'ın ağabeyisin" derdi. Kendisini evinde tıraş ederdim. Bu arada gelenler arasında hatırımda kalan Hanili Mehmed Çakır'la Hanefi isimli bir kardeşimiz vardı. Zaten sadık olanlar parmakla sayılacak kadar azdı. Gelen giden çoktu ama fedakârlar azdı. Muzaffer Aksu Bey vardı. Ispartalı Samir Salar isimli değerli bir kardeşimiz vardı, Toprak Mahsulleri Ofisi'nde teknik kontrolördü. Dişçi Kadri Ağabey vardı. Mehmed Tahir Silahtaroglu, nam-ı diğer Asker Hoca vardı.

Bu kardeşlerimizle beraber her akşam, istisnasız kapı bize ve herkese açıktı. Öyle oluyordu ki, tıklım tıklım doluyordu. Yazın avluda, kışın evin odasında sıkıştırdık. Risale-i Nur'u ondan öğrendik, Üstad'ımızı ondan tanıdık. Cesareti de ondan öğrendik. Çok cesurdu. Hatta, "Kardeşlerim, biz korkuyu hedef yaptık, ateş ettik, on ikiden vurduk!" derdi. Tabi bu 56-

57-58'lerde, bilhassa gazetelerde, "Nurcular yakalandı!" diye yaygaraların koptuğu, tutuklamaların olduğu zamanlardı.

Üstad'la Mektuplaşılırdı

O zamanlar Üstad'la devamlı mektuplaşılırdı. Üstad'ın mektubu önce postanede Muzaffer Bey'e gelirdi. Çünkü o postane başveznedarıydı. Kayalar Ağabey de Muzaffer Bey'e, "Önce okur, sonra bana getirirsin" diye izin vermişti. Kendisinin Üstad'a yazdığı mektupları da yine Muzaffer Bey'e verir, o götürür, postalardı.

Prensip sahibiydi. Kendisini tıraş ediyordum, parasını veriyordu. Kimsenin çayını içmemiştir. Bayramlarda millet sabahtan akşama kadar gelip giderdi. Biz gelenlere ikram edilsin diye bayram şekeri ve lokum alırdık. Fakat inanıyorum ki, onları da ağzına vurmamıştır. Gelen misafirlere ikram ederdi.

Ben 1959'da askere gittim. Geldikten sonra ihtilal oldu, durumlar değışti. Fakat Kayalar Ağabey'in çok büyük hizmeti vardır. Ben çok ağabeylerden, Bayram Yüksel ve Sungur Ağabeylerden duydum. "Ona dua edelim, onun çok büyük hizmetleri olmuştur" diyorlardı. Sonra bir takım sıkıntılar oldu. Kendisi bunlara kaderin cilvesi der geçerdi.

Dersi Kendi Evine Almış

Muzaffer Aksu Bey'le Kavas-ı Sağır Camii'nin imamı vardı, onlar anlatmıştı. Kayalar Ağabey evinde ders başlatmadan önce evlerde sekiz-on kişi ders yaparlarmış. Hacı İbrahim Efendi, Ulu Cami'nin imam ve hatibi Hafız Mustafa Efendi, böyle birkaç kişi evlerde ders yapıyorlarmış.

Kayalar Ağabey baştan biraz bu derslere devam etmiş. Bakmış, dersten sonra haftaya dersin kimde yapılacağı belirlenirken bir çekingenlik oluyor. Bunun üzerine ayağa kalkıp, "Bundan sonra ders her akşam benim evimde olacak, herkes benim evime gelecek" demiş. Ve öylece Kayalar Ağabey her akşam evinde ders yapmaya başlamış.

Hanımı evin bir odasında çocuklarıyla birlikte ders boyu hapsolürdü. Üç erkek çocuğu vardı, onlar bazen ders

aralarında gelip otururlardı. Kadıncağız, bazen gece yarısına kadar devam eden bu dersler sebebiyle orada kalırdı. Bu hanım, Kayalar Ağabey'in Nur hizmetine büyük destek verdi. Allah rahmet eylesin.

İslam Tarihini Çok İyi Biliyordu

Sürgünü bitince tekrar Diyarbakır'a geldi. Ondan sonra zaman zaman burada, zaman zaman da Yalova'da kalmaya başladı. Biz kendisinden çok istifade ettik, çok şey öğrendik.

Kayalar Ağabey, İslam tarihini çok iyi biliyordu. Bir kış boyunca akşam namazından sonra bize Asr-ı Saadet'i anlattı. Sübhanallah, anlatırken bazen gözlerini kapatıyordu. Bize öyle geliyordu ki, sanki olayları bir yerden seyrediyor ve bize öyle aktarıyordu. Tarihlerini günü gününe biliyordu.

Hülasa Kayalar Ağabey'in büyük hizmetleri oldu. Bize Risale-i Nur'u ve Üstad'ı o tanıttı. Allah rahmet eylesin.

Risale-i Nur'a Çok Hakimdi

Askeri Yıldız

KAYALAR AĞABEY'İ 1955 yılında tanıdım. Şehrin içinde çeşitli yerlerde dersler yaptıktan sonra Dicle Nehri kenarındaki dershaneye taşındı. Yazın altı-yedi yüz kişiyle ders yapıyorduk. Kayalar Ağabey, “Kafamdan değil, Külliyyat'tan konuşacağım” diyordu.

O mıntıkada hocalar, seydalar çoktur. Bir defasında belki yüzün üzerinde hoca gelmişti. “Sorun,” dedi. “Külliyyat buradadır. Size oradan açar cevap veririm!” Mehdilik meselesini sordular. Onlara cevap verdi. O âlimlerin iki tanesi amca-yeğen bizde misafirdi. Genç olan, “Amca eğer burada olsaydım, Askeri ile her gece bu derse giderdim” dedi.

“Ben Korkuyu Öldürdüm”

Kayalar Ağabey'in birkaç mahkemesine gittim. O zaman mahkeme İç Kale'deydi. Adliye oradaydı. Kolordu oradaydı. Mehmed Kayalar Ağabey, “Bak kardeşim, çoluk çocuğundan korkan derse gelmesin. Benimle beraber yürüyebilmek için benim gibi olmanız lazım. Ben korkuyu karşıma aldım, alınının ortasına kurşunu sıktım, öldürdüm!” diyordu.

Bir başka mahkemeye daha girdim. Nihayet derecede hatip ve cesurdu. Babayıgitti. Birlikte Batman'a gitmek için istasyona gittik. İstasyondaki çalışanlar, müdürler, müdür muavinleri o gelince bana, “Müsaade eder mi elini öpelim” dediler. Dedim yok. Müsaade etmedi.

Onun Cesaretinden Cesaret Almıştık

Sürgünden sonra tekrar Diyarbakır'a geldi. Oğullarından birisi Ulu Cami'nin Şafiiler tarafında her ikindi namazından sonra çok güzel dersler yapıyordu.

Kim soru sorarsa Risale-i Nur'dan cevap verirdi. Risale-i Nur'a çok hakimdi. Çok zekiydi, çok cesurdu. Biz de o

cesareti Kayalar Ağabey'den aldık. Bize, “Sizi yakalar, götürürler” derlerdi. Hiç umurumuzda değildi. Her gece, yaz-kış kırk beş dakika yürüyerek derse gidiyorduk. Üstad'dan gelen mektubu kendisi okuyordu. Hani şiiri var ya, “Yıkıldı o deccaliyet, / Tahta çıkan hakan gibi” onları okuyorduk.

İki Nur kahramanı Mehmed Kayalar ve Av. Bekir Berk bir mahkeme sonrasında

Avukat Bekir Berk'le

Bir gün Bekir Ağabey gelmişti. Mahkeme ikinci kattaydı. Öyle olmuştu ki, o mahkemeye saray kapısı arasındaki iğne atsan yere düşmezdi. Binlerce insan dolmuştu ve tezahürat yapıyorlardı. Ağırceza Reisi Şükrü Eroğlu idi. Kalktı ayağa, Bekir Ağabey'e dedi ki: “Mahkemeyi yapamıyoruz. Bunlara söyle, biraz açılınsınlar ki rahat mahkeme yapalım.” Sonra Bekir Ağabey mahkemenin balkonuna çıktı, konuştu. Ortalık biraz yatıştı, mahkemeye öyle devam edildi. Bekir Ağabey de müdafaa yaptı.

O zaman askerden gelmiştim. Bekir Ağabey köşke geldi. Kayalar Ağabey kendisine hitaben, “Bekir Bey, sen yarın benim mahkememe gelme, ben seni istemiyorum” dedi. Bekir Ağabey de, “Eğer ben senin mahkemene gelmişsem haklısın, ben Risale-i Nur'un, Üstad'ın mahkemesine geldim” dedi. Kayalar Ağabey buna bir şey diyemedi.

Bu cevap bizim hoşumuza gitmişti. Bekir Ağabey mahkemeye girdi ve müdafaa yaptı. Meğer daha önce bir

kısım kimseler Kayalar Ağabey'e, "Bekir Bey Türkçülük yapıyor" demişler. Sanıyorum onun için... O zaman Bekir Ağabey hemen hemen her hafta Diyarbakır'a geliyordu.

Adımı Kemaleddin Olarak Değiştirdi Kemaleddin Akboyun

BEN MEHMED KAYALAR AĞABEY'LE ilk defa 1975 tarihinde tanıştım. Fakat 1974 yılında lise ikinci sınıf talebesiyken kayınbiraderlerim aracılığıyla dersine katılmıştım. 1975'ten sonra bir daha ayrılmadım. O zaman derse gittiğimde lise son sınıf talebesiydim. Ağabey beni sormuş, "Bu genç kim?" diye. İki amcam, kayınpederim ve bacanağım da vardı. "Yeğenimizdir" dediler. Dersten sonra bahçede yapılacak işler için, "Birkaç kişi gönüllü kalsın" dediler. Ben de o gece kaldım. "Hem Kayalar Ağabey'i, hem de çevreyi ve ortamı biraz daha yakından tanımış olurum" dedim.

Ertesi gün bahçede yapılacak işler görülüyordu. Kayalar Ağabey cemaatin arasında dolaşıyor, ayaküstü sohbet ediyordu. Bir ara benim yanına geldi. "Gel oğlum buraya" dedi. Gittim. Sağ elini omzuma attı. "Senin ismin ne?" dedi. "Kemal efendim" dedim.

Eliyle yüzünü sıvazlayıp biraz düşündükten sonra, "Oğlum bu isim dünyada en sevmediğim insanın ismidir" dedi. Durdu durdu, düşündü. "Bundan sonra senin ismin Kemaleddin olsun" dedi. "Manasını biliyor musun?" Cevap vermedim, kendisinin açıklamasını istedim. "Dinin kemali demektir, inşaallah öyle olursun" dedi.

Bütün arkadaşları yanına çağırdı, "Gelin," dedi. "Bu saatten sonra bu arkadaşınızın ismi artık Kemaleddin'dir. Bundan sonra Kemaleddin diye ağıracaksınız" dedi. Sonra, "Diğer kardeşlerinin ismi nedir?" dedi. Dedim: "Bir tanesi Cemal, bir tanesi de İsmet!" Bunun zerine güldü, "Oğlum senin baban deccaliyetten bayağı etkilenmiş" dedi.

Adam Seerdi

Sonra oraya yavaş yavaş alıştık. Gidip gelmelerimiz başladı. O medresenin gerektirdiği Risale-i Nur talebeliğinin, o kapıya gelmenin gereğine riayet etmeye başladık.

Lise sonda doğru dürüst namaz kılmıyordum. Kayalar Ağabey, hizmette bulunanların az ama öz olmasını, sadık olmasını ister, bu yüzden adam seçerdi. Tabii derse gelip gidenler başka, onların sayısı üç yüz-beş yüzü geçirdi.

Biz Ergani’de ikamet ettiğimiz için haftada bir gün, cumartesi derse giderdik. Vazife ve hizmet olunca bazen iki-üç gün gittiğimiz de olurdu. Ben memur olduğumdan tabii çok yakınında olamadık. Senede bir ay iznim vardı. Çoğunu orada kullandığım olurdu. Yalova’daki medresenin temel atılışına gitmişim.

Kayalar Ağabey, çok ciddi ve disiplinliydi. Ama zannedilmesin ki bu, askerlikten gelen zahiri bir disiplindi. Dinden gelen bir ciddiyet ve disiplindi bu. Hukuk-u ilahîden taviz vermezdi. Talebelerinin ciddi ve samimi olmasını isterdi. Ama yeri geldiğinde eliyle bizi okşar, ağzımıza lokum bile koyardı. Ama yeri geldiğinde sert ikazlarda bulunurdu.

Yeni gelenlere iltifat ederdi. Gazoz, meşrubat ikram ederdi. Ama altı-yedi ay geçip de iyice davayı anlayanlara hiç müsamaha etmez, onlara sert ikazlarda bulunurdu. Bu sertlik ve ciddiyet has talebelerine münhasırdı.

“Üstad, İmanda Mezhepleri Birleştiriyor”

Bir gün yukarıdan indi. “Ahirzamanda mezheplerin kalktığına dair rivayeti bugüne kadar mezheplerin bütün alanlarında sanıyordum. Halbuki şimdi anladım ki o, mezheplerin iman konularındadır. Üstad imanda bizim imamımızdır. Matüridî ve Eş’arî’yi itikatta birleştiren Üstad’ımız Bediüzzaman Hazretleri’dir. Ameldekiler aynıdır, değişmez. Üstad, imanda mezhepleri birleştiriyor” dedi.

Bize önemli şeyler vasiyet etti. Bir keresinde, “Cemaatinizi muhafaza ediniz. Eğer cemaatinizi muhafaza etmezseniz, siz kıyametin alameti olursunuz” demişti.

Yine bir keresinde, “Dicle kenarındaki medresemiz Üstad’ın emriyle yapılmıştır. Burada Şark’ta ne kadar ulema varsa

mehdi aleyhisselamı bu fakirin ağzından duydu. Ben bu medreseye minnettarım. Onu size de emanet ediyorum. Belki bir daha gelemeyeceğim” dedi. Gerçekten bu son konuşması oldu. Uçağa en son giderken Molla Ali vardı. O da buna şahitti. “Ağabey biz de akşamları gelip arkadaşlar arasında burada ders yapabilir miyiz?” dedi. “Hay hay, elbette gelip yapacaksınız!” dedi.

“Üstad’ın Mehdi Olduğunu İspatladım”

Son zamanlarında bazı hususi şeyleri bize anlatmıştı. Bir gün derste, “Kardeşlerim!” demişti. “Ben Üstad Bediüzzaman Hazretleri’nin ahirzamanda gelecek mehdi olduğunu ispatladım. Hatta bunu bir kitapçık halinde Üstad’a gönderdim. Başta Hz. Ali (r.a.) olmak üzere, Şeyh Muhyiddin-i Arabî, Şah-ı Nakşibend, Şeyh Abdülkadir-i Geylanî gibi zatların mehdiyle ilgili işaretlerini bir araya getirdim. Muhyiddin-i Arabî Hazretleri’nin, ‘Benden selam söyle mehdiye’ ibaresinin cifri hesabını yaptığımda tam Üstad’ı gösterip ona tevafuk ettiğini gördüm. O kitapçığı Üstad’a gönderdim. Hatta mektupta, ‘Üstad’ım, Şeyh Muhyiddin-i Arabî size selam söylüyor’ diye de yazdım.

Üstad o kitapçığı aldıktan sonra bana cevap yazdı. Dedi: ‘Kardeşim, senin söylediklerinin hepsi haktır, doğrudur. Ben Şeyh Muhyiddin-i Arabî Hazretleri’nin selamını ale’r-re’si ve’l-ayn kabul ettim. Fakat sakın bana yazdığınız bu hakikatleri başkalarına göstermeyin. Hatta sizde bir müsveddesi varsa, onu da imha edin. Çünkü bu, ehl-i dalaletin eline geçerse Risale-i Nur hizmetine zarar gelir!’

Üstad’dan böyle haber gelince talebelere dedim ki: ‘Oyunların altındaki o müsveddeyi bulup imha edelim.’ Sonra onu sakladığımız yerde ne kadar aradıksa bir türlü bulamadık. Cenab-ı Hak gayptan onu imha etmişti.”

Milletin Üzerindeki Korku Damarını Kırmıştı Seyyid Salih Özcan

MEHMED KAYALAR DİYARBAKIR'DA korkuyu yenmişti. Şark'a Şeyh Said ve arkadaşlarının asılmasından sonra büyük bir korku sinmişti. Kayalar yüzlerce kişiyle ders yaparak milletin üzerindeki o korku damarını kırmıştı. Dersleri adeta miting gibi oluyordu. Dizleri üstüne dikilerek heyecanlı dersler yapıyordu. Urfa'dan zaman zaman ben de gidip derslerine katılıyordum.

İhlas Risalesi'ni Latin harfleriyle bastırmak için Üstad'a gitmiştim. Üstad önce durdu, düşündü. "Ama o zaman gençlerin Kur'an hattını öğrenmeleri geri kalmaz mı?" dedi. "Üstad'ım biz onu da gençlere öğretiriz" dedim. "Sen söz veriyorsan olur" dedi ve İhlas Risalesi'ni on bin adet bastırdım. İki tane de Kayalar Ağabey'e gönderdim. Kayalar Ağabey, Latince İhlas Risalesi'ni görünce hemen bana haber gönderdi, "Bundan on bin tane bastır, bana gönder" dedi.

Bir gün Urfa'dayken Üstad'dan bir telgraf geldi. Telgrafta Zübeyir Ağabey, "Üstad acele gelmeni istiyor" diyordu. Emirdağ'a gittim. Zübeyir Ağabey, "Üstad bekliyor" dedi. İçeri girdim. O günlerde Mehmed Kayalar, Hulusi Ağabey için bir laf söylemişti. O da Hulusi Ağabey'in kulağına gidince üzülmüştü. Bunun için Üstad bana, "Önce Hulusi Bey'e gideceksin, benden selam söyleyeceksin. Sonra Mehmed Kayalar'a gidecek selam söyleyeceksin" dedi.

"Hulusi Bey, Kayalar'ın Orada Ders Yapsın"

Elazığ'a Hulusi Ağabey'in yanına gidip Üstad'ın selamını söyleyince ayağa kalkarak büyük bir hürmetle selamı aldı. Üstad'ın mesajını götürdüm. Üstad, "Hulusi Diyarbakır'a gitsin, Mehmed Kayalar'ın yerine oturup ders yapsın, diyor" dedim. Hulusi Ağabey, "Ama o miralay olmuş, bizi dinler mi?" deyince, "Vallahi bilmiyorum, Üstad böyle emretti"

dedim. Aynı şekilde Elazığ'dan kalkıp Diyarbakır'a gittim. Üstad bana, "Mehmed Kayalar yalnızken söyleyeceksin" demişti.

Diyarbakır'da Muzaffer Aksu ile Dişçi Kadri Mermutlu beni karşıladı. "Kayalar'ın yanına gideceğim" dedim. Onlar da neden kızmışlarsa, "Biz gitmeyiz, sen git" dediler. Onlara Hulusi Ağabey'in de geleceğini söyleyince, "O gelirse biz de geliriz" dediler.

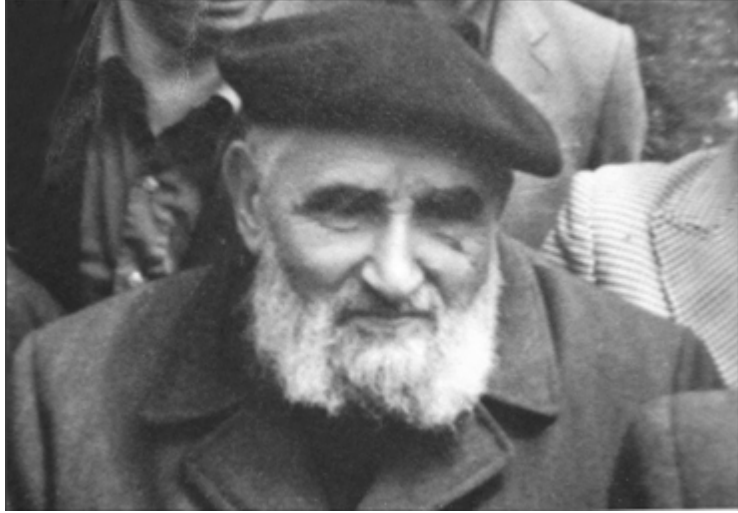
Kayalar, Diyarbakır'da Dicle kenarında dört yüz-beş yüz kişiyle ders yapıyordu. Ben varınca dersten sonra, "Sizinle baş başa konuşacağım" dedim. Yanındakileri çıkardı, baş başa kalınca, "Size Üstad'ın selamı var" dedim. O da aynı Hulusi Ağabey gibi ayağa kalkarak asker selamıyla Üstad'ın selamını aldı. "Üstad, Hulusi Bey gitsin, Kayalar'ın orada ders yapsın, diyor" dedim. Kayalar, "Kardeşim, ben on beş seneden beri ders yapıyorum. Hiçbir zaman yerimi kimseye vermedim" dedi. "Ben bilmem, ben bir elçiyim, takdir size aittir" dedim.

Hulusi Ağabey İhlas Dersi Yaptı

Neyse ikinci gün Ulu Cami'nin bahçesinde namazdan sonra çay içerken Hulusi Ağabey de geldi. Muzaffer Aksu ve Kadri Mermutlu ile beraber Kayalar'ın yanına gittik. Hulusi Ağabey'in uzaktan yaklaştığını gören Kayalar Ağabey, "Şimdi ben dersi kesiyorum, Hulusi Ağabey'e bırakıyorum" dedi. Hulusi Ağabey geçti oturdu. Kayalar Ağabey de yanına oturdu. Hulusi Ağabey İhlas Risalesi'nden ders yaptı.

Kanaatimce Üstad, bu her iki asker kökenli talebesi arasındaki meseleye müdahale ediyor ve maneî bir tedavi uygulamış oluyordu. Hepsine Allah rahmet eylesin.

Hulusi Yahyagil

Onda Hz. Ali'nin Şecaati Vardı

Ali Tayyar

KONYA'NIN EREĞLİ İLÇESİ, Ayrancı nahiyesi, Pınarkaya köyündenim. 1932 doğumluyum. 1952 senesinin Ekim ayında Diyarbakır Uçaksavar Taburu'nda vatanî göreve başladım. Kışlamızın hemen karşısındaki askerî birlik içinde sekiz köşeli ecdat yadigârı bir cami vardı ve üzümlere söyleyeyim ki içinde namaz kılınmaz, ezan okunmazdı. İçerisine askerî malzeme doldurulmuş, depo olarak kullanılıyordu.

Ramazan ayına yakın bir zamanda Demokrat Parti'nin etkisiyle gelen bir emirle caminin Ramazan ayında subay ve askerlerin namazlarını kılmaları için ibadete açılması sağlanarak temizlendi ve ibadete açıldı.

O yıllar Türkiye'nin karanlık yıllarıydı. Merhum peder ve validem tarik-i Nakşî'nin Mevlana Halid-i Bağdadî koluna mensuptu. Babam 1938-40'lı yıllarda şeyhinin yanına gider gelirdi. Bir gün şeyhinden, "Said isminde bir şeyh, yüz yirmi talebesiyle asılacakmış" diye duyduğundan, teheccüt ve kuşluk namazlarını bile gizli kılar, tarikatla ilgili dersleri kimseye bahsetmezdi.

Ağabeyim o zamanlar evvela gizlice cami hocasından Kur'an-ı Kerim dersi alır, sonra okula giderdi. Bir gün ağabeyimin okula geç kalma nedeninin Kur'an-ı Kerim okumak olduğunu öğrenen öğretmeni, babamı okula çağırarak, "Niçin çocuğu zehirliyorsun? Eğer seninle aynı köylü olmasaydık, seni bir mahkemede idam ettirirdim" demiş.

"Mehdiyi Öldüremeyecekler"

Babam bu hadiseyi ağlayarak anlatınca Şeyh Efendi kendisine, "Azizim bu adamı ancak hazreti mehdi halleder" demiş. Ben babama, "Mehdi kimdir?" diye sorduğumda, "Hazreti Peygamberin neslinden gelecek, onu o zamanın şerirleri öldürmeye çalışacak, fakat öldüremeyecekler" diye tarif ederdi.

Çocuktum, koyunları otlatırken hem ağlar, hem de “Allah’ım, beni hazreti mehdiye asker eyle!” diye dua ederdim. Günler böyle karanlık günlerdi.

Neyse, askerdeyken Kışla Camii’nin imamlarından Ömer Temizel kardeşimiz izine gitmişti. Babasından tarikat dersi alıp bize getirecekti. Bunu babasına söylediğinde, “Oğlum hazreti mehdi çıktı, zaman tarikat zamanı değil, sen şu kitabı al, arkadaşlarına ver, okusunlar” diye bize Osmanlıca Beşinci Şua’yı gönderdi.

Ömer kardeşimiz Denizli’den izin dönüşü, “Hazreti mehdi çıkmış, onun kitabını getirdim” diyerek Beşinci Şua’yı bize takdim ederek, “Babam onun orduda çok talebesi olduğunu söyledi” dedi.

Kayalar Ağabey’le Ulu Cami’de Tanıştık

Bir pazar günü çarşı iznine çıkmıştım. Diyarbakır Ulu Cami’nin önündeki boyacı, nereli olduğumu sordu. Ben de, “Konyalıyım” diye cevap verince, “Bu Konyalılar çok sağlam Müslüman oluyor. Burada Konyalı emekli bir yüzbaşı var. Ulu Cami’ye imam ol diye bol maaş teklif ediyorlar, adam kabul etmiyor” dedi. Ben de onu nerede bulabileceğimi sordum. Bana caminin içinde özel bir yer gösterdi ve “Namazını burada kılar” dedi ve birçok güzel hasletini anlattı.

Ben de Ömer kardeşimize bunu anlattım. Bunun üzerine Ulu Cami’de Kayalar Ağabey’le buluştuk. Merhum Kayalar Ağabey’imiz, “Kitap okuyor musunuz?” dediğinde, hafız kardeşler, “Beşinci Şua’yı okuyoruz” deyince bizi bağrına basıp kucakladı, “Biz her gün akşam ve pazar günleri gündüz, burada toplanıp bu kitapları okuyoruz, bu derslere sizler de gelip iştirak edin, kimseden korkmayın” diyerek davet etti.

Böylece Mehmed Kayalar Ağabey’imiz ve Nur dersleriyle tanışmış olduk. Bu tanışmadan sonra camide görevli kardeşlerin nöbetleri olmadığı için onlar devamlı giderlerdi, biz de hafta sonları ve bazı mühim günlerin akşamları gider, derslere iştirak ederdik. Böyle bir buçuk yıl devam etti.

“Bütün Dünyaya Meydan Okuruz”

İlk gittiğim derste Kayalar Ağabey'e Konyalı olduğumu söyledim. Bizimle komutan gibi değil, bir kardeş gibi ilgilenerek şefkat ve samimiyetle Hazreti Üstad'ımızı, Risale-i Nur'u ve mesleğimizin düsturlarını anlattı.

“Bu hizmet-i Kur'aniyeyi ne dünya, ne ahiret sevabı için yapmayacağız” deyince, benim gözlerim faltaşı gibi açıldı ve geriye ne kaldı demek ister gibi nefesimi tutarak sonucu bekledim. Sonuç çok calib-i dikkatti. O, “Bizi yaratan Allah emrettiği için böyle yapıyorum, Allah nehyettiği için bunu yapmıyorum. Ölçümüz Hazreti Allah'ı razı etmek olmalı. O zaman yüce Peygamberimiz Hazreti Muhammed (a.s.m.) önümüzde, İmam-ı Ali (kerremallahu veche) sağımızda, Abdülkadir-i Geylanî Hazretleri solumuzda, Üstad-ı Necibimiz Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri peşimizde olduğunu bilerek hiç çekinmeden bütün dünyaya meydan okuruz” dedi.

Kendisinden defalarca, “Üstad Türkiye'yi Urfa'dan terk edecek. Jet tayyaresiyle arasalar bulamayacaklar” diye duymuştum. O zaman bunu, Üstad'ın davası, Risale-i Nur İslam dünyasına Urfa'dan çıkıp yayılacak diye anlıyorduk. Üstad'ın Urfa'da vefat edeceği aklımızdan bile geçmiyordu. Ne zaman ki Üstad Urfa'da vefat etti, bu sözün manası o zaman anladık.

Diyarbakır'da derslere ekseriyetle pilot subaylar teşrif ederlerdi. Dersleri, Kayalar Ağabey, İçişleri Bakanlarımızdan Abdülkadir Aksu Bey'in babası Muzaffer Aksu Ağabey ve istasyon şefi Halil Erbağ isminde bir ağabeyimiz yapardı.

Ahırzaman Meseleleri

Bir defasında Diyarbakır kaza müftüler toplantısında ahırzaman meseleleri konuşulurken müftülerden biri, “Allah, deccalın şerrinden, dabbetülarzın şerrinden bizleri korusun ve göstermesin” deyince, Kayalar Ağabey, “Hocam, dabbetülarz senin evin önünden günde yüz defa geçer” deyince, müftü efendi şaşırarak, “Kardeşim daima geçiyor da biz niye görmüyoruz?” dedi. Ağabey, “Gözünü aç, sen de gör” diye cevap verdi.

Başka bir gün dersten sonra Hülagü, Cengiz ve deccalın zulmünden bahsedilmişti. İkinci gün derse vardığımızda Kayalar Ağabey'in yüzü asıktı. Bize, "Dün dersten sonra ne konuştuk?" diye sordu. Kardeşler, "Deccal, Hülagü ve Cengiz zalimlerinden bahsettik" deyince, "Tamam kardeşlerim, dün dersten sonra yakaza halinde üstadım İmam-ı Ali (r.a.) koltuğumda bulunan iki kütükle, biçilmiş ekin tarlasından giderken bütün şecaat-i haydaranesiyle karşıma çıktı ve 'Ne yapacaksın bu kütükleri, at!' dedi. Birden kütükleri yere bıraktım. Bunun üzerine korkuyla uyandım ve bir daha uyuyamadım" dedi ve izah etti:

"Kardeşlerim, İmam-ı Ali (r.a.) demek istiyor ki, Risale-i Nur'un elmas, yakut, mücevher kıymetindeki hakikatleri varken, tarihe mal olmuş çürük odun mesabesindeki kefer ve fecerelerle vaktinizi zayi etmeyin. Her yerde, okulda, kışlada, evde konuşmalarınıza dikkat edin diye işaret ediyor" dedi.

Diyarbakır garnizonunda Ereğlili bir başka yüzbaşı vardı. Kayalar Ağabey'den ona bahsedince, "Ona ordugâhta Pehlivan Mehmed derler, kışlada onun bileğinden tutacak yoktur. Herkes ondan çekinir, onun sürülmediği yer yoktur" demişti.

"İnayet Altındayız, Korkmayın"

Fırsat buldukça derslere devam ettik. Diyarbakır bizim askerlik yaptığımız zamanlarda kale içinde bir şehirden ibaretti ve üç kapısı vardı. Bu kapılarda bekleyen inzibatlar, izinsiz çıkan askerlerden gördüklerini yakalayıp götürürlerdi. Bizler derslere gitmek için bazen beş, bazen sekiz kişi yanlarından geçip gider, derse iştirak ettikten sonra dönerdik. Bir buçuk yıl devam eden bu derslerde bizi bir defa dahi yakalamadılar. Ancak ders harici sinema veya başka işler için gitmeye teşebbüs edenleri yakalar, armut gibi toplarlardı. Kayalar Ağabey'e bunları anlattığımızda, "Kardeşlerim biz inayet altındayız, sakın korkmayın" derdi.

Risaleler Osmanlıca'ydı. Onları da çok zor elde edebiliyorduk. Okumayı tam bilmediğim halde merhum babamın memleketten gönderdiği paralarla Risale-i Nurları

alıyor, onları bulduğum yerde bir mücevherci dikkatiyle muhafaza ediyordum.

Askeriyede Beşinci Şua'yı Yazdık

Camideki imam kardeşler devamlı caminin ikinci katında Beşinci Şua'yı yazıp Kayalar Ağabey'e verirler, o da Urfa'ya ve kazalara gönderirdi. Beşinci Şua, Yedinci Muhabere Taburu, Piyade Taburu, Uçaksavar Taburu, derken bütün orduya yayıldı. Eli kalem tutan kardeşler Beşinci Şua'yı yazmakta adeta yarıştılar.

Bu yazma işi devam ederken genelkurmaydan, "Bütün taburlarda eratin bavulu, yatağı, yastığı aranacak" diye bir emir geldi. Bizim taburdaki kardeşlerin kitapları depo çavuşunun valizinin içindeydi. Bir başçavuş, iki inzibat, bavulları dizdirerek herkesi bavulunun başında durdurdular. Sırayla bavullar açılıp Risale-i Nur ve Beşinci Şua arandı.

Sıra Risale-i Nur dolu bavula geldi. Başçavuş, "Bu bavul kimin?" dedi. Depo çavuşu valize sahip çıkmadı. Başçavuş bavulu sapından tutup hınçla, "Bunda makineli tüfek mi var?" diye silkeleyince bavulun kulpu koptu ve başçavuşun parmakları kesilip kan akmaya başladı. Hemen telaşla revire gitmek üzere oradan ayrıldı ve bavul da ortadan kayboldu. Bu hadisenin bizzat canlı şahidi Kışla Camii imamlarından asker hemşehrim Hafız Hüseyin Hüsmen Duran kardeşimizdir. Risale-i Nur'un böyle harika kerametleri saymakla bitmez.

Merhum Kayalar Ağabey'imizin Diyarbakır Sulh Ceza Mahkemesi'ndeki müdafaası, her okudukça tüylerimizi ürpertip gözyaşlarımızı akıtırdı.

Hulusi Ağabey'e Hürmet ve Sevgisi

Terhisimin son günü ağabeyin evinde misafir oldum. O gün tevafuken Elazığ'dan mualla Üstad'ımın talebesi muhterem ağabeyimiz Hulusi Yahyagil de Diyarbakır'a gelmişti. Kayalar Ağabey, Hulusi Ağabey'e karşı hürmet ve sevginin müşahhas örneklerini sergilemekteydi.

Ben Hulusi Ağabey'imizde Sıddık-ı Ekber'in (r.a.) sadakatini, Kayalar Ağabey'imizde de Hazreti Ali'nin (r.a.)

şecaatini görüyordum. O gece geç vakitlere kadar Hulusi Ağabey ders yaptı. Geceyi Kayalar Ağabey'in evinde geçirip sabahleyin ellerinden öperek vedalaşıp Diyarbakır'dan ayrıldım.

Kayalar Ağabey'imle on yıla yakın mektuplarla haberleşmemiz devam etti. Birkaç kez kendi yazmış olduğu kitaplarını bana gönderdi. Hele *Nur'dan Kıvılcımlar* isminde manzum bir kitabı çok harikaydı. Bu kitap ve mektupları uzun müddet sakladım. Ancak aile fertlerinin çoğalmasıyla çok eller karışınca eserler de ortadan kayboldu.

“Yaptığı Hizmet, Binler Kusuru Olsa Affettirir”

Risale-i Nur'a büyük hizmet yapan bu ağabey için maalesef sonraları ileri geri şeyler söylendi. Ben bunları gerçek uhuvvet ve muhabbete ermemiş olmamıza bağlıyorum. Üstad, Hüsrev Ağabey hakkında, “Onun geçmişte yaptığı hizmet, binler kusuru olsa affettirir” demiyor mu? Ama biz affetmiyoruz.

Meşhur hikâyedir. Mecnun bir gün yolda yürüyormuş. Hava birden bozulmuş, kara bulutlar toplanmış ve derken şiddetli bir dolu yağmaya başlamış. Herkes köşe bucak kaçışırken Mecnun olduğu yerde kalmış. “Ne öyle duruyorsun, sen de bir kenara çekilsene!” demişler. Mecnun, “Şimdi beni tokatlayan bulut, az önce Leyla'mı gölgeliyordu” demiş.

Şimdi başta Hazreti Resulullah Efendimiz olmak üzere, Hazreti Ali Efendimiz, Abdülkadir-i Geylanî Hazretleri, aziz, necip ve muazzez Üstad'ım ve saff-ı evvel mübarek Nur talebeleri ve kahraman Kayalar Ağabey'imizle huzur-u ilahîde sarmaş dolaş olmayı ümit ettiğimiz günün hasretiyle yanıp tutuşmaktayım.

Her Gün Ders Yaptı

Abdülhakim Beyin

KAYALAR AĞABEY'İN O kadar ders aşkı vardı ki, hastalık mastalık dinlemez, her gün hiç bıkmadan ders yapardı. Bir de derdi ki: "Suali olmayan yanıma gelmesin. En azından iki suali olacak!" Ben de yeni gelmişim. Biraz hamım, bilmiyorum. Hani sağda solda duyuyoruz, herkes, "Benim şeyhimin şöyle bir kerameti var, böyle bir kerameti var" diye.

Ben de o gece iki tane sual hazırlamıştım. Sualleri kendisine soracaktım. Fakat içimden, "Keşke ben de Kayalar Ağabey'den bir keramet görseydim" diye geçirdim. Ben daha çocuğum, yeni gelmişim. Salon hınca hınç dolu. Baktım kalabalık arasında bana nazar etti ve her iki sualime de etraflıca cevap verdi. Arkasından parmağını bana doğru uzattı ve "Sen, sen anladın mı?" dedi. Heyecanlandım, "Anladım efendim" dedim.

Gece İbadetini İhmal Etmezdi

Ekrem Tokat

İLK TANIŞMAMIZ 1968'DE OLMUŞTU. O zamanlar kendisiyle daimi irtibatta olanlar vardı, bir de geniş daireden derse katılanlar... Yakın dairesindekilere ayrı bakıyordu. O zamanlar bir kardeşimiz oranın daimi bekçisiydi.

Ben o zaman 12-13 yaşlarındaydım, manifatura dükkânında çalışıyordum. Ergani'de birkaç esnaf arkadaşımız vardı. Onlarla beraber Risale-i Nur'dan ve ağabeyimizin kitaplarından okuyup sohbet ediyorduk. Onlar Kayalar Ağabey'in yanına gidip geliyorlardı.

Bir gün, "Ben de geleceğim" demiştim. Daha önceden büyük izdihamlarla dersler yapılmış. Ama o zaman cemaatten biraz elemeler olmuş. Yalnız hususi dairesindekilerle görüşüyor, herkesi kabul etmiyordu. Bu yüzden arkadaşlar, "Biz seni götüremeyiz. Sen kendi kendine gelersen gel" dediler. Ben de "Peki" dedim.

Beni Kabul Etmişti

Dicle Nehri kenarındaki dersane tamirat dolayısıyla yeniden elden geçiriliyordu. Şimdiki görünümüne o zaman kavuşturulmuştu, eskiden böyle değildi. Ben o gece bu heyecanla yatmışım. Rüyamda baktım, köydeyim. Bizim bir-iki tane öküzümüz var. Ben, "Ağabeye gideceğim" dediğim zaman, öküzün biri bana hücum etti. Hücum edince kaçtım. Kaçarken baktım ayağım yerden kesildi, havada uçmaya başladım. Böyle uçarken cemaatle ders yaptığı şimdiki yerin salonuna cemaatin arasına kondum. Üzerinde cübbesi ve başında beyaz takkesiyle ders yapıyordu. Bana baktı ve "Biliyor musun oğlum, senin çok eksiklerin var" dedi. Çok heyecanlandım, "İnşaallah telafi ederim" dedim.

Aradan bir hafta geçti. Bir-iki arkadaşımızla beraber ziyaretine gittik. Tam o binanın görüldüğü tepeye varınca, arkadaşlar, "Biz sana buraya kadar arkadaşlık yaptık. Bundan

sonra sen tek başına geleceksin” dediler. Tek başıma gittim. Dış kapıda, Allah rahmet etsin, Hanefi Ağabey vardı, bana doğru geldi. Bana, “Kimsin, nereden geliyorsun?” dedi. Ben “Erganiliyim. Ali’nin arkadaşım” dedim. Ali, Ergani hizmetinin kurucusudur. Hanefi Ağabey, döndü gitti. Ağabey, “İçeri alma!” demiş.

Diyarbakır Dicle kenarındaki Risale-i Nur’un hizmet merkezi

Durdum, bekledim. Ama kararlıydım, geri gitmeyecektim. Bunun üzerine Hanefi Ağabey, Kayalar Ağabey’e, “Ben Erganiliyim ve Ali kardeşin arkadaşım diyor” deyince, “Ali’nin arkadaşı ise gelsin bakalım, derdi nedir?” demiş. Ben gittim. İkinci katta merdivenlerin başında beni ayakta karşıladı. “Hoş geldin oğlum,” dedi. “Bir sorun var mı?” Daha edep erkân öğrenmemiştim, ilk gelişim olduğundan ne diyeceğimi bilemedim. Sonra, “Memnun oldum” dedi ve kabul etti.

“Sıdk u Sadakatle Çalışın, Mükâfatını Alırsınız”

Ondan sonra iki sene dersine devam ettim. Her cumartesi işyerimizi kapatıp gidiyorduk. Dersler gece saat ona kadar sürüyordu. Biz Ergani’ye gelene kadar gece on iki oluyordu. Soru sorulduğunda çok daha geç olurdu. Çünkü bazen sabaha kadar sorulara cevap verdiği olurdu.

İki sene sonra biz iyice oraya ısındık, o mübarek zat da bize ısındı. Yavaş yavaş hizmet etmeye başladık. Böylece içlerine girmiş olduk. Az çok o zatın nöbetlerini tuttuk. O zaman

dershanenin doğru dürüst yolu yoktu. Biz oraya vardığımızda elbisemiz çamurlar içinde kalırdı. İçeri girmeden Dicle kenarında yıkar, öyle girerdik. O bina Üstad'ın emri ve bilgisi tahtında yapılmış. Üstad orasıyla çok alakadardı.

Bir gün Kayalar Ağabey, “Ben buraya kendi isteğimle gelmedim, Üstad'ın emriyle geldim” demişti. Cenab-ı Hak ihsan etti. İnsanlar fevç fevç oraya geldi. Ama son zamanlarda bir elenme oldu. Sadık bir cemaat kaldı. “Siz sıdk u sadakatle çalışın, mükâfatını alırsınız” diyordu.

Gece İbadeti

Diyarbakır'daki nöbetler halen devam ediyor. Çünkü o bina bize emanettir. Son zamanlarındaydı, bir gün orada nöbetçiydim. Sabah namazından sonra hiç yatmazdı. Yedi buçuğa kadar *Cevşen* okurdu. Gece iki buçukta uyanırdı. Sabah namazının sünnetini üst katta kılar, sonra aşağıya inerdi. Aşağı indiğinde kimseyle konuşmazdı. Mesela saflara çok titizlik gösterirdi. Hz. Ömer'in sahabenin safları arasında dolaşarak çubukla hizaya getirdiğini söyler, hiç konuşmadan, düzgün değilse eliyle işaret eder ve “Huuu!” diye seslenir, safları düzeltirdi.

Namazını kıldıktan sonra yukarı çıkardı. O zaman da konuşmazdı. Saat sekize doğru kahvaltı yapar, dokuza doğru bir saat kaylule yapardı. Gece kalkmadığı hiç vaki değildir, hasta olsun olmasın mutlaka kalkardı.

Dershanenin Manevî Bekçileri

Bir gün yine nöbetçiydim. “Gel kardeş konuşalım” dedi. Bazen çok iltifat ederdi. Değişik halleri vardı. Şezlonguna oturmuştu. Ölümünden önceki seneydi. “Oğlum bak sana mühim bir şey söyleyeyim. Biz burada hizmet ediyoruz. Şark'taki bu medresemiz, ölünceye kadar devam edecek, gidersem belki geri dönmeyeceğim. Ama bu medrese size emanettir. Ablanız da size emanettir” dedi. O zaman kimin aklına gelirdi ki, abla kendisinden sonra vefat edecek...

Bir gün yine sabah namazından sonra dershanenin bahçesinde oturuyordu. Güneş henüz doğmamıştı, hava sıcaktı. “Ağabey,

ben bir rüya gördüm. Rüyamda bu medreseden şu tepeye kadar insanlar üç sıra halinde buraya gelmek üzere bekliyorlardı. Fakat baktım Hanefi Ağabey kapıda nöbetçi, kimseyi içeriye almıyor. Kapıya yanaştım, baktım. Hanefi Ağabey beni görünce, ‘Git, arkadan dolaş gel’ dedi. Ben de gittim döndüm, Hanefi Ağabey’le beraber bir kişi daha vardı, beni o içeri almadı, onu tanıyamadım” deyince bana şöyle dedi:

“Bak oğlum, Cenab-ı Hak size öyle bir kapı açmış ki, kolaylıkla girip çıkıyorsunuz. Şu insanlar bu davanın ne olduğunu bir bilseler, aynı senin rüyada gördüğün gibi kuyruğa girerlerdi. Belki de çoğuna içeri girmek için sıra gelmezdi. O tanımadığın bekçi buranın manevî bekçilerindedir. Buranın bekçisiz olduğunu sanma. Siz gelmeseniz de buranın manevî bekçileri vardır, şüpheniz olmasın. Fakat Cenab-ı Hak herkesin ihlasına göre istihdam eder.”

“Ergani’ye Dikkat Ergani’ye!”

Üstad, Kayalar Ağabey’in bir ziyareti sırasında, “Ergani’ye dikkat Ergani’ye!” demiş. Kendisi önce oradan bir zarar mı gelecek diye endişelenmiş. Fakat sonradan, onun en büyük yardımcıları Erganililer olacağı anlaşıldı.

Üstad’ın iki kez Ergani’yi işaret etmesini anlatırken, “Baktım Ergani zengin demektir. Sonra bu kapı doldu taşı, ama Rabb’imin elemesinden sonra az kaldı ama Rabb’ime şükür saflar kaldı” dedi.

Vefatından altı ay önce ellerini açıp, “Ya Rabbi, Risale-i Nur talebelerini Diyarbakır ve Ergani’de hizmet eden kardeşlerimi, ben biçareye bağışla!” diye niyazda bulundu. Son zamanda herkes dağıldı. Ama Diyarbakırlılar ve Erganililer bu hizmeti omuzlarına aldılar. Üstad’ın Ergani’ye dikkat çekmesinin sırrı anlaşılmış oldu. Ne zaman emretseydi, işimiz olsun olmasın, iki saat içinde yanında olurduk.

Özal’a Dua Etti

1993'te en küçük oğlu kan kanserinden vefat etmişti. O günlerde epey mahzundu. Zaten ondan bir yıl sonra da kendisi vefat etti.

O sene kış, bahar gibi geçmişti. Bu yüzden Yalova'dan İstanbul'a gitmedi. Salih Kuşaslan beni aradı. "Ağabeyimiz İstanbul'a gitmek istiyor" dedi. "Ekrem Ağabey biz temizlik yapacağız gelin. Ablaya dedik, 'Kimse güzel yapamıyor. Ben başkasını evimin içine sokmam' diyor. Fakat ağabey, senden ve Mehmed Güneş'ten memnun, o ima etmedi ama siz gelerseniz razı olur" dedi. Ben de, "Zaten bir gün önceden rüya görmüştüm. Senin anlatmana gerek yok, biz müsaade isteriz ve gelir temizleriz" dedim.

Bazen yanlışlarımızdan dolayı bize "Size kırgınım, görüşmüyorum" derdi. O sıralar bir kaç kez telefonu yüzümüze kapatmıştı. Ablaya ryamı anlattım. Yanındaydı, telefonu kaptı, kızgınlıktan bir eser yoktu. "Anlat oğlum" dedi. Aynen medresedeki rüyayı anlattım. "Oğlum, size yemin ediyorum, sizi sevk eden vardır. Size kızıyordum ama ben buna mani olamam. şu andan itibaren kızgınlıktan eser kalmadı. Ne yaparsanız yapın" dedi. Bunun zerine biletimizi kestik, Yalova'ya gittik.

Yalova'ya vardığımızda cemaat ders halindeydi. mz ne aldı. O sırada zal vefat etmişti. Konuşmasına şöyle devam etti: "Özal lmeden önce, 'Beni katafalka koymayın, tekbirlerle kaldırın' demişti. Bir ara ona kızıyordum. Rabb'im bu tekbirlere layık olmasaydı, bunlarla kaldırılmazdı" dedi ve ona dua etti.

Üzerinde Üstad'ın Cesaret İzleri Vardı Mahmud Aras

KAYALAR AĞABEY'İ DİCLE kenarındaki köşkünde iki defa ziyaret edip uzun uzun sohbetinde bulundum. Üstad'dan, çok kibar ve hürmetle bahsediyor, “Üstad'ım Efendim Hazretleri” diyordu. Pehlivan yapılı, nuranî simasıyla mehabetli ve tesirli bir görünüme sahipti. Üzerinde Üstad'ın cesaret izleri vardı.

Ayrıca 90'lı yıllarda Diyarbakır'a geldiğimde onun cemaat üzerindeki tesirini canlı bir şekilde gördüm. Diyarbakır'da Kayalar Ağabey'in hatıralarını çok kişilerden dinledim. Gerçekten o, cemaate şevk ve heyecan vermişti.

Üstad, tam Diyarbakır'ın fitratına göre onu seçip göndermiş. Çünkü Diyarbakır üzerinde Şeyh Said Hadisesi'nden beri bir korku kâbusu çökmüş. İslamî hizmetler tamamen durmuş ve sekteye uğramış. Bütün âlim ve meşayihler korkudan kabuğuna çekilmiş. Bu durum yirmi beş sene devam etmiş. İşte Üstad'ımız bu korku bulutlarını dağıtmak üzere, cesur, cevval ve kahraman talebesi Kayalar'ı buraya göndermiş.

Herkes'e Nokta-i İstinat Olmuş

Üstad'dan aldığı şevkle Diyarbakır'a gelip önce kahvehanelerde başlattığı sohbetlerini daha sonra evlere taşımış. Başkasına zarar gelmesin diye her gece dersi kendi evine almış. Dersleri askerî bir disiplin ve nizam içinde her gece aynı saatte başlatıp aynı saatte bitirmiş. Derslerde herkes büyük bir dikkat içinde dizüstü dinlermiş. Dersinin çok heyecanlı ve cazibeli oluşu sebebiyle civar şehir ve kazalardan, Malatya'dan, hatta Kızıltepe'den bile Diyarbakır'a gelenler olurmuş.

Ayrıca Risale-i Nur'u Diyarbakır halkına ve çevreye duyurmak için cemaati 15-20 gruba ayırmış. Bunlar arasında

hocalar, âlimler olduğu gibi, ordudan subaylar da varmış. Bu gruplar, aldıkları vazifeyi ifa etmek için camilerde, civar köylerde dersler yapmışlar. Selahaddin Kaplan, Molla Sıddık Işık, Molla Ali Zilan ve Molla Hediyeullah gibi hocalar, onun talimatıyla gruplar halinde köy köy gezerek âlimlere, meşayihe ve halka Nurları tanıtmışlar. O herkese nokta-i istinat ve cesaret kaynağı olmuş.

“Ahirzamanın Mehdisi Diyarbakır’a Gelecek”

Molla Sıddık’ın bir hatırasını dilemişim. Asker ve polisler köylerini basıp Risale-i Nur dahil bütün dinî kitapları alıp götürmüşler. Bunu Kayalar Ağabey’e anlattığımda, “Kardeşim, onlar böyle yaparken siz ne yaptınız?” diye sitemde bulunmuş ve çıkmış. Bunun üzerine çarşıya çıktığımda polislerden birini görünce, “Sen nasıl benim kitaplarımı götürürsün?” diye yakasına yapışmış. Kayalar Ağabey cesaretle birlikte büyük bir gayret de aşılamış.

Üstad Hazretleri Urfa’ya gelmeden önce Kayalar Ağabey’e Diyarbakır’a geleceğini haber göndermiş. Üstad’ın Urfa’ya vardığını duyunca Kayalar Ağabey cemaati toplayıp heyecanlı bir hitabede bulunmuş: “Müjdeler olsun size, müjdeler olsun! Ahirzamanın mehdisi Üstad’ımız Bediüzzaman Said Nursî Hazretleri yakında Diyarbakır’a teşrif edecek!” Bu müjde Diyarbakırlıları öyle heyecandırmış ki, ne yapacaklarını şaşırılmışlar. Fakat daha sonra birden bire Üstad’ın vefat haberi gelince cemaat halinde Urfa’ya gitmişler.

“Bir Aslan Gibi Kükrüyordu”

Çermikli Hacı Eyüp Amca’ya Nurları nasıl tanıdığını sormuştum. “Bir gün bir arkadaşım, ‘Seni Diyarbakır’da bir yüzbaşının sohbetine götüreyim’ dedi. Beraberce gittik. Ne göreyim, bir aslan gibi kükrüyordu. Onun o beliğ ve cesur konuşmasından sonra o gece Nur’a teslim oldum” demişti.

Kayalar Ağabey şiirlerinden birinde Üstad’ı “burc-u suad”, yani mutluluk burcu olarak tavsif ediyor. O Diyarbakır’ın tarihî kalesinden Üstad’a seslenerek şöyle diyor:

“Ey burc-u suad! Bilse ki dünya sen kimsin?”

Asarı aşır bin yıldır beklediğimsin!”

“Kayalar’a Karışmayın”

Selahaddin Kaplan Hoca anlatmıştı: “Sungur Ağabey, Badıllı Ağabey, bir de Nazım Gökçek Diyarbakır’a geldiler, Kayalar Ağabey’le görüştüler. Bir gün boyu, hatta ikinci gün gece yarısına kadar görüştüler. O esnada Kayalar Ağabey, Sungur Ağabey’in kafasına birkaç defa vurdu. Sungur Ağabey hiç edebini bozmadı. Bu uzun görüşme bittikten sonra Sungur Ağabey bize, ‘Siz hizmetinize devam edin, Kayalar’a karışmayın. Siz ihlaslı olursanız, hizmetiniz inkişaf eder, ona karışmayın’ dedi. Ondan sonra Diyarbakır’da dersaneler açılmaya başlandı.”

Biz onun Diyarbakır’da yaptığı hizmetleri hep minnetle anıyoruz. Bizler onun burada attığı temeller ve açtığı çığır üzerinde hizmet ediyoruz. O vazifesini bihakkın yaptı. Cenab-ı Hak bizleri de Kayalar Ağabey misali son nefesimize kadar şevk, cesaret ve sebatla daim kılsın. Ona da gani gani rahmet eylesin. Âmin!

Doğu'daki Hizmeti Çok Ehemmiyetliydi Prof. Dr. Mehmed Coşkunsel

İLK DEFA 1980 YILINDA Kayalar Ağabey'i eşim ve o günlerde iki buçuk yaşındaki oğlum Said'le beraber ziyarete gittik. Fis Kayası'ndaki evin ikinci katındaydı. Ağabey o zaman Ramazan oruçlarını gelip burada tutuyor, Ramazan Bayramı'nda da burada bulunuyordu.

Tabii daha önce Risale-i Nur'da geçen isimlerinden, daha sonra da Necmeddin Şahiner Ağabey'imizin *Son Şahitler*'deki hatıralarından kendisini tanıyorduk. Bunları okuyunca içimizde, "Üstad'ımızın kahraman bir varisini, bir Nur ağabeyimizi ziyaret edelim" diye bir duygu uyandı. Allah rahmet etsin, bizi ailece kabul etti.

Yaptığı Hizmetin Ehemmiyeti

Ben Sungur Ağabey'den şunu duymuştum: "Üstad, 'Mehmed Kayalar'ın hizmeti o kadar ehemmiyetli ki, Doğu'da, Güneydoğu'da on bin ulema ve meşayihin hizmeti kadar hizmeti değerlidir. Güneydoğu ve Doğu'yu başı öne eğik olmaktan kurtardı. Artık başları dik' dedi."

O zaman Kayalar Ağabey'imiz bir gönül kırıklığını ifade etti. Dedi ki: "Ben Üstad'ın vefatında hizmetin daha da inkişafını düşünerek Üstad'ın yerine bir halife, bir temsilci seçilsin istedim. İslam tarihinden örnek gösterdim. 'Resulullah'ın (a.s.m.) mübarek naaşı kabre konmadan, hemen bir meşveretle Hz. Ebubekir (r.a.) halife seçildi. Biz de birini seçelim' dedim. Hatta şunu söyledim: 'Kimi seçerseniz ona tabi olurum. Ama ben de askerim, yönetimi bilirim. Böyle bir hizmet için varım' dedim. Sonra konuşup bana döndüler. 'Üstad'ımızdan böyle bir işaret almadık. Hayattayken böyle bir şey olsaydı, ipuçlarını verirdi' dediler. Ben buna kırgınım. Ben yine de bu fikrimde doğru olduğumu kabul ediyorum."

“Ama sizin Doğu’da on bin meşayih ve ulema değerinde hizmetinizin olduğunu takdir ediyorlar” dedim. “Ama yine de oldu” dedi.

Resulullah (a.s.m.) Gibi

Daha sonraki yıllarda burada olduğu zamanlarda yine ziyaretlerimiz oldu. Fakat bizim kendisini ziyaretimiz zamanında mizaç itibariyle farklı bir hizmet yolu da açılmıştı artık... Ağabeyimiz o dönemde bazen İstanbul Kalamış’ta, bazen Yalova Çiftlikköy’de kalıyormuş. Bazen da Diyarbakır’a geliyordu. Biz geldiği zamanları fırsat bilerek ziyaretine gitmiştik.

Bir defasında üst katta beraberce cemaatle namaz kıldık. Bize dedi ki: “Ben artık ihtiyar olmuşum. Uzun müddet ayakta duramıyorum. Resulullah’ın (a.s.m.) da ayakta namaza başlayıp oturarak devam ettiği olmuş. Ben de öyle yapıyorum.”

Bize maddî ve manevî ikramları da oldu. Soğuk meşrubat, meyve; yazdığı kitaplardan, şiirlerden, mahkeme müdafaalarından hediyeler vermişti.

En küçük oğlu Mahmud Hadi’yle de üniversite tahsili sırasında tanışıp görüşmüşlüğümüz vardı. Allah hepsinden razı olsun ve rahmet eylesin.

Güneydoğu'ya Risale-i Nur'u O Tanıttı Mehmed Ali Altındağ

YIL, 1957-58. O yıllarda köydeydim. Yaşım küçük olmasına rağmen Kayalar Ağabey'in derslerini işitir, merak eder ve katılmak isterdim. Çünkü onun dersleri o zaman dilden dile dalga dalga her yere yayılıyordu. O zaman, Diyarbakır bugünkü gibi geniş ve kalabalık değildi. Sur içinde nüfusu az, küçük bir vilayetti. Bu dersleri işittikçe merakım artıyordu.

Nihayet bir gün gidip katıldım ve çok hoşuma gitti. Daha sonra bu derslere devam ettim. Dersler muntazam olarak her gece aynı saatte başlardı. Fakat ben, köyden gelip gitmek zorunda olduğumdan, ayda birkaç kez bu derslere katılabılırdim. Benim gibi civardan duyan insanlar da geliyorlardı.

O zaman evi Çarşı Polis Karakolu yanında, dar sokaktan girilen, avlusu uzun ve bahçesi geniş bir yerdi. Tipik bir Diyarbakır eviydi. İnsanlar bilhassa yazın avluda hasırlar üzerinde tıklım tıklım oturur, dersini dinlerlerdi. Sadece halk değil, büyük ve derin hocalar, âlimler, hatta şeyhler de gelir önünde diz çöker, Risale-i Nur dersini dinlerlerdi. Çok feyizli dersler olurdu.

Bir gün *İşârâtü'l-İ'caz*'dan "Aslında onlar, Peygamberi kendi çocuklarını tanır gibi tanırırlar" mealindeki ayeti okuyup izah etmişti. O dersi hiç unutamam, çok etkilenmişim.

Sık Sık Sorgulanıyordu

Eski belediyenin yanında büfe gibi bir yer çalıştırırlardı. Daha ziyade orada oğulları dururdu. Kısa boylu bir Hanefi Ağabey ve onun bacanağı Arif de zaman zaman buraya nezaret ederlerdi.

En çetin ve yasaklı dönemde Diyarbakır ve Güneydoğu'nun her tarafına Risale-i Nur'u tanıtan ve yayan Mehmed Kayalar

Ağabey'dir.

O zamanlar Halk Partisi bu milletin din ve mukaddesatına, dindarlara çok saldırıyordu. Hâlâ da bu huyundan vazgeçmiş değil. Kayalar Ağabey'i bu derslerinden dolayı, sürekli rahatsız edip şikâyet ediyorlardı. Bu yüzden sık sık karakollara, mahkemelere çağırılıp hesaba çekiliyordu.

Ahmed Akan diye çok zalim bir mahkeme reisi vardı. Halk ona yüzündeki benlerden dolayı Çopur Ahmed derdi. Yaptığı haksızlıklar sonunda tokat yedi, felç oldu, gitti.

O günler zor günlerdi vesselam. Allah Kayalar Ağabey'e gani gani rahmet eylesin...

Celalli Bir İnsandı

Sıddık Dursun

KENDİSİNİ İLK DEFA Diyarbakır'da mahkemesine gittiğim zaman gördüm. Mahkemeyi dinlemeye gelen kalabalık bir kitle vardı. Ancak salona birkaç kişi almışlardı. Ben de bunlar arasındaydım. Hüsameddin Akmumcu avukatlığını yapıyordu. 1960 sonrası bir tarihti, ama yılını tam hatırlayamıyorum. Önce kendisi ayağa kalkıp müdafaasını yaptı. Kendisine yapılan zulümlerin, işkencelerin bir iğbirarın neticesi olduğunu belirterek söze başladı ve uzun bir müdafaa yaptı. Avukatı da müdafaasını yapıp tahliye ve beraatını istedi. Fakat mahkeme bunu reddedip duruşmayı başka bir tarihe erteledi.

1964'te tekrar ziyaretine gittim. "Ben Bingöllü Sıddık" deyince alaka gösterdi. Celalli bir insandı. Allah'ın celal tecellisi onda azami vardı. O İslam'ın kılıcı gibiydi. Sahabeler arasında Hz. Osman gibi halim insanlar olduğu gibi, Hz. Ömer gibi şeci insanlar da vardır. Birbirlerini inkâr etmedikleri gibi, birbirlerine kuvvet vermişlerdir. Nur talebeleri de öyleydi.

Üstad'a Yazdığı Mektuplar

O gün uzun bir sohbet oldu. Başka talebeler de vardı. Kendisinden Üstad'ın kendisine göndermiş olduğu Yirmi Yedinci Mektup'u istedim. "Ben onları bugüne kadar muhafaza ettim. En sevdiğim ve güvendiğim Şerif kardeşime dahi vermedim" deyip vermekten imtina etti. Yalnız kendisinden Üstad'a yazdığı ve hiçbir yerde yayınlanmamış iki mektubunu aldım. "Benim yazdıklarım önemli değil, Üstad'ın yazdıkları mühimdir" dedi. Bu iki mektubu Tenvir Neşriyat'ta yayınlanan *Emirdağ Lahikası*'nın arkasına koydum.^[13]

Tarihçe-i Hayat'a konulan resimlere karşı çıktığını ve neşredenlere haber gönderdiğini söyledi. Ancak Üstad'ın "Getirin kalemi" deyip resimlerin boğazından birer çizgi

çektğini ve “Bunun mahzuru yoktur” diyerek kendisine o şekilde gönderdiğini ifade etti.

Ayrıca kendisini mahvetmek için bütün güçleriyle çalışan ve entrikalar çevirenlerin olduğunu, fakat bunların muvaffak olamadığını, aynen Üstad gibi inayet-i ilahîyle muhafaza edildiğini anlattı.

Nurları Çok İyi Anlar ve Anlatırdı Mevlūd Polat

KAYALAR AĞABEY'LE ilk tanışmam, 1956'da Diyarbakır'da astsubayken oldu. Arkadaşım Ahmed Yayla'ya ahirzamanla ilgili bazı sorular sormuştum. O da bana, "Gel seni bu akşam bu sorulara cevap verecek birine götüreyim!" dedi. Ben de kabul ettim.

Akşam, kapısı sacı kaplı eski bir Diyarbakır evine gittik. Dar bir koridordan geçip geniş bir avluya geçtik. Avlunun etrafı yüksek duvarlarla çevriliydi. Yerde hasırlar seriliydi. Karşıda, mindere oturmuş, rahle üzerindeki kitaptan ders yapan heybetli biri vardı. Her gelen sessizce oturup dinliyordu. Dersi yapan zat, iki kolunu rahlenin iki yanına dayamış okuyor, anlatıyordu. Bu manzara beni çok etkilemişti. Daha sonra o zatın Mehmed Kayalar Ağabey olduğunu öğrendim.

Sohbeti dinledikçe, baktım, camilerde hocalardan duyduğum türden, cehennemle korkutan bir üslup yoktu. Aydan, güneşten, semavattan misaller vererek Allah'ın varlık ve birliğini ispat ediyordu. Bu ders zihnimde yepyeni ufuklar açmıştı.

Mehdi ve Deccal Dersi

Yanımda oturan arkadaşım Ahmed beni dürterek, "Hani bana sorduğun ahirzamanla ilgili sorularını sorsana" diyordu. Ben henüz bir şey sormadan dersi yapan ağabey ahirzaman olaylarından mehdi ve deccaldan bahsetmeye başladı. Daha önce tartıştığımız ve benim iddia ettiğim şeyi söyledi:

"Mesela bizim bazı safderun kardeşlerimiz hocaların etkisinde kalarak üç dağ büyüklüğünde bir adam (deccal) gelecek veya bir mübarek zat (mehdi) gelecek, elindeki kılıcı bir tarafa salladığı zaman yetmiş kişinin, diğer tarafa salladığı zaman seksen kişinin kellesini uçuracak ve ona tabi olanlar

kurtulacak gibi beklentiler içerisine giriyorlar. Maalesef hocalarımız bugüne kadar insanları böyle şeylerle uyutmuşlar.

Şimdi size soruyorum. Hadiste ifade edildiği gibi Hz. İsa gelse, Şam'da minarenin şerefesine konsa, kendini âleme ilan etse ne olur? Biz Müslümanlardan önce bütün Hıristiyanlar gelip ona tabi olurlar ve Müslüman olurlar. Peki bu hadis-i şerifler yanlış mı? Yani İsa (a.s.) gelmeyecek mi? Elbette hepsi doğrudur. İsa (a.s.) da gelecek. Bakın bu konuda Bediüzzaman Hazretleri ne diyor” deyip Beşinci Şua'yı okudu. Bizim akıl dışı yorumladığımız hadisleri makul bir şekilde izah etti.

Ben şok olmuşum. Sorularımın hiçbirini sormadan tamamı cevaplandırılmıştı. Ramazan olduğu için dersi bitirdi, birlikte teravih namazı kıldık ve ardından ilk defa şahit olduğum bir tesbihat yapıldı. Bu defa zihnim buna takıldı, ama bir şey diyemedim. Ders bitti, dışarı çıktık. Arkadaşım, “Bir sürü soruların vardı, niçin sormadın?” deyince, “Sormama gerek kalmadı ki, kafamdaki tüm sorulara, hatta daha fazlasına cevap verdi” dedim. Sadece tesbihat kafama takılmıştı. Onu da Ahmed'e sordum. O da, “Madem bu akşam diğer sorularına cevap aldın, yeni sorularına da yarın cevap alırsın” dedi.

BÜTÜN SORULARIMA CEVAP BULUYORDUM

Benim bu sual cevap durumum bir hafta her gün devam etti. Gündüz kafamda bir soru hazırlıyorum, akşam derse katılıp dinlerken bakıyorum bir şekilde ders dönüp dolaşıp benim soruma geliyor, cevabımı alıyorum. O bir hafta şaşkına dönmüştüm. Hatta bir ara, “Acaba bana oyun mu oynuyorlar? Ahmed kardeşim gündüz benden öğrendiğini akşam gizlice ağabeye mi söylüyor?” diye düşünmeden edemedim. Fakat daha sonra anladım ki, bu durum Risale-i Nur'un bir kerametidir.

Kayalar Ağabey, ders okurken beş-altı cümleden sonra cemaate döner, “Anlaşıldı mı kardeşim? Risale-i Nur ve Üstad hakkında bir sorusu olan var mı?” diye sorardı. Gelen soru olursa, onu en ikna edici bir şekilde cevaplardı. Ardından soru sahibine dönerek ikna olup olmadığını sorardı. İkna olmamışsa döner tekrar devam ederdi. Üstad'ın onun için “Nur'un muallimi” demesi herhalde bu özelliğinden dolayı olsa gerek. Nurları çok iyi anlar ve anlatırdı.

Bütün Mesaisi Risale-i Nur'du

Kayalar Ağabey, Risale-i Nur'a kendi malı gibi sahip çıkıp okuyor, anlatıyor ve başkalarının istifadesine çalışıyordu. Bütün mesaisini ona tahsis etmişti. Bir kardeşe işlettiği küçük bir kulübenin geliriyle geçinir, dünyasında Risale-i Nur'dan başka bir şey yer etmezdi. Bütün çoluk çocuğunu, aile efradını da bu şekilde yetiştirmişti. Zaten o günkü şartlarda herkes evine ders almaya cesaret edemezdi. Bir yeri kiralayıp orayı dersane yapma imkânı yoktu. Ayrıca emniyet sorunu vardı. Bu yüzden herkes evine ders alamazdı.

Ders yapılan evler tek katlı ve birbirine bitişikti. O evlerin avlusunda ders yapılırdı. Diğer evin damına çıkan bir kişi dersi çok kolay takip edip geleni gideni kaydedebilirdi. Bu yüzden kimse evinde ders yapmaya cesaret edemezdi. Ama Kayalar Ağabey'de korkudan eser yoktu.

Evi okul gibiydi, her an ve saatte gidenlere aşkla şevkle Risale-i Nur'u anlatırdı. Bundan en ufak bir rahatsızlık duymaz, aksine çok sevinirdi. Bizi beklerdi, gelmediğimiz zaman özlediğini söyler, mutlaka gelmemizi isterdi. Dersi çok etkiliydi, dinleyenlerle iyi diyalog kurardı. Tatlı sert bir tavrı vardı. Zaman zaman kızıp bağırması olsa da, bu kimseye dokunmazdı, çünkü maksadı kimseyi rencide etmek değildi. Yaptığı ikazın o kişinin lehinde olduğunu herkes bilirdi.

Ona Hz. İsa Dediklerinde...

Bir ara tarikatçılar gelip gitmeye başladılar. Kendisini çok takdirle takip ediyorlardı. Derken nasıl olduysa kendisine Hz. İsa demeye başladılar. Bunu duyunca o gece çok celallenmişti. "Bazı ahmaklar, babamın aylarca burada diz çöküp ders dinlediğini gördükleri halde sağda solda böyle fikirleri yayıyorlar. Aptallar, ahmaklar! İşte benim babam yanımda, görüyorsunuz. Böyleyken ben nasıl Hz. İsa olabilirim? Bunu yayanların kimler olduğunu biliyorum. Bir daha böyle bir şey işitirsem onların bacaklarını kırarım ve bir daha da buradan içeri adım attırmam!" demişti.

Üstad'a gelince onu mehdi-i azam olarak bilir ve öyle tanıtırdı. Bunu yazmış olduğu şiirlerinde bile açıkça dile

getirirdi. Üstad'a gönderdiği bir şiirin üçüncü kıtasında:

Mehdiyeti elhak ayan,
Odur gönüllerde sultan.
Var mı acep ulu burhan,
Bu Bediüzzaman gibi.

Üstad bu şiirdeki mehdiyet kelimesinin üstünü çizip “Bu hiss-i teklife aykırıdır” diye not düşmüş ve yerine ferdiyet yazmıştı. Üstad'ın “ahirzaman mehdisi” ifadesini en kesin olarak ondan dinlemiştim. Hiçbir ağabey o dönemde bu kadar cesur bir şekilde bunu dile getirememiştir. Veya zamanın nezaketi sebebiyle...

Hatta bir defasında, “Bütün ulemaya ahirzamanda gelecek zatın Bediüzzaman olduğunu ispat etmeye hazırım. Onun sakalsız olacağını hadis-i şerifte görmüşüm” demişti. Kendisi eski medrese ilimlerine de vakıftı. Mehdi ve deccal ile ilgili hadisleri okur ve izah ederdi. Üstad'a yazdığı ve Üstad'ın kendisine yazdığı mektupları okur, şevke gelirdik. Edebiyatı çok kuvvetliydi, mektupları çok manidardı.

“Bu Kılıcı Kayalar'a Göndereyim mi?”

Kayalar Ağabey Şark'ta hizmetle ilgili en küçük gelişmeyi dahi Üstad'a yazardı. Bizim hanım Diyarbakır'da hanımlar arasında ders başlatınca bir de Üstad'a hitaben bir mersiye yazmıştı. Bunu Kayalar Ağabey'e getirince hizmet haberi olarak o mersiyeyle birlikte Üstad'a göndermişti. Üstad da yazdığı mektupta, “Ben bu hanımı, kızını, kocasını ve ondan dünyaya gelen Mustafa'yı kendime manevî evlat kabul ettim, dualarıma dahil ediyorum” diye yazmış.

Bir gün vapurda giderken Sungur Ağabey'le karşılaştık. Geldi beni kucakladı. Kayalar Ağabey'le alakamı bildiğinden şöyle dedi: “Kayalar Ağabey var ya Kayalar Ağabey, bir gün Üstad derste celallendi, sağ elini sol elinin üzerine vurarak, ‘Ne diyorsunuz keçeliler, bu kılıcı Kayalar'a göndereyim mi?’” dediğini anlatmıştı.

O bunu anlatınca Kayalar Ağabey'in derslerinden birini hatırladım. Orada diyordu ki: “Ahirzaman mehdisi celallendiği

zaman sağ elini sol elinin üzerine vurur” manasında bir hadisin olduğunu söylemişti. Hatta bir defasında, “O vefat ettiğinde bir vasıtaya sığmayacak, başka bir vasıta getirilecek” mealinde bir hadisten bahsetmişti. Bunu bize Üstad’ın vefatından çok önce anlatmıştı. Nitekim vefat ettiğinde tabutu ilk uçağa sığmadığında ikinci bir uçağ getirdikleri bilinmektedir.

Çok Cesaretli, Acayip Bir İnsandı Sabri Alkış

MEHMED KAYALAR, Allah rahmet eylesin, çok cesaretli, acayip bir insandı. Bir Miraç Gecesi Diyarbakır'a dersine gitmiştik. Kendisi Miraç Risalesi'ni okuyor, anlatıyordu. Bir ara dilinden müthiş bir cümle dökülmüştü. "Kemalat-ı Ahmediyenin cemalini görmek isteyen mutlaka Miraç Risalesi'ni okumalıdır" demişti.

Urfa'da Üstad'ın vefatından sonra bir konuşma yapmıştı. Bu konuşmada demişti ki: "Bu dünyadan nice büyük zatlar gelip geçmiştir. Arkalarından hizmetlerini devam ettirenler hep gelmiştir. Üstad'ımızın gitmesinden sonra da inşaallah bu hizmeti devam ettirecekler gelecektir."

Kayalar can ve malıyla Allah yolunda hizmet etmiş bir kahramandır. Allah onun gibi bu davaya canıyla, malıyla sahip çıkanları yetiştirsin.

“Aslan Olmak Lazım” Demişti

Abdülhamid Oruç

KAYALAR AĞABEY, Yusuf isminde sakallı mübarek bir şoförünün kullandığı araçla bir kış günü Diyarbakır’dan Çanakkale’ye giderken İzmit’e uğramıştı. Ben o zaman İzmit’te askerdim. Beni tanıyan bir kardeş, izin alıp yanıma geldi. Sonra ben de birliğimden izin alıp beraber Kayalar Ağabey’in kaldığı otele ziyaretine gittik.

Kayalar Ağabey’i ilk ve son olarak orada gördüm ve bir dersinde bulundum. Çok ciddi, enine boyuna endamlı ama zayıf bir vücut yapısı vardı. Ders esnasında ondan duyduğum ve tam da onun karakterini yansıtan şu cümleyi hiç unutmam: “Aç canavarların dolaştığı sahrada koyun olunmaz, aslan olmak lazımdır!”

Allah rahmet eylesin.

Son Derece Edip Bir İnsandı

Harun Keleş

SANIYORUM 1972'DE OLACAK. İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü'nde okurken Kayalar Ağabey'in İstanbul'a gelip Kalamış'a yerleştiğini duymuştuk. Daha önce kendisini tanıyan sınıf arkadaşım Hasip Asutay'la beraber ziyaretine gitmiştik. Hasip, Risale-i Nur'a dosttu.

İçeri girdiğimde uzun boylu, yakışıklı, nuranî ve heybetli, tam bir asker görünümlü, etkili bir şahsiyetle karşılaştık. Son derece edip bir insandı. Çok düzgün konuşuyordu. Çok zekiydi.

O günlerin Nur dairesindeki tartışmaların etkisiyle olacak ona bir soru sormuştum. Soru biraz da kendisiyle alakalıydı. Ama şimdi soruyu da cevabı da hatırlamıyorum. Bana parmağıyla işaret ederek, "Sen Risale-i Nur okuyorsun!" dediğini hiç unutmam.

Daha sonra Diyarbakır'a gittiğimde onun yârânı bana çok yakın alaka gösterdiler.

Allah rahmet eylesin.

Geleceğimizi Haber Almış Gibiydi Molla Yusuf

BEN KAYALAR AĞABEY'İ hayatta bir kere gördüm. O da vefatından bir yıl önceydi. Sungur Ağabey'le beraber Bursa'dan kendisine uğrayıp ziyaret etmek üzere yola çıkmıştık. Bir saat sonra Yalova Çiftlikköy'deki evine geldiğimizde bizi kapıda talebelerinden bir emekli subay karşıladı.

Ziyaretine geldiğimizi söyleyince kim olduğumuzu sordu. Sungur Ağabey'in ismini duyunca, "Vaaay, içeride bir saatten beri, Üstad ve sizden bahsediyor" dedi. Demek ki, biz Bursa'dan kendisine doğru yola çıktığımız andan itibaren manen haber alıp anlatmaya başlamış.

Neyse içeri girdik, hoşbeşten sonra oturduk, sohbet ettik. Sıra ikinci namazına geldi, namaza durduk. Kendisi namaza ayakta başladı, sonra oturarak devam etti. Demek dizleri rahatsızdı. Ayrılırken Sungur Ağabey'e, "Bundan sonra halkın, avamın başları, şeyhleri, ağalarıyla görüşmeye önem verin!" diye bir nasihatte bulundu.

Ayrıca kendisi hakkında Üstad'ın, "Kayalar'ı çağırıp ona emir vereyim, Emirdağ tepelerine çadırları kursun, bu zalimlerin hakkından gelsin" deyip, sonra da murakabeye dalıp, "Hayır olmaz!" dediğini duymuştum.

Ona Tahammül Edemediler

Muhammed Emin Er

BEN DİYARBAKIR'DA bulunduğum zamanlar, 1961'e kadar hep kendisiyle görüşürdük. Ondan sonra Ankara'ya geldim. Daha sonra görüşemedik. Derslerde birlikte olduk. Hatta 1951'de Üstad'ı ziyarete gittiğimde benimle beraber Üstad'a bir mektup göndermişti. Isparta'ya vardığımda Üstad'ın yanında Zübeyir, Ceylan ve Hüsrev Efendi vardı.

Çocukları da kendisi gibi korkusuzdu. Camilerde ders yapıyorlardı. Yüzbaşıyken bu hizmete başladı. Her gece ders yapıyordu. Derse Abdülkadir Aksu'nun babası Muzaffer Bey de geliyordu. Ona tahammül edemediler, çok baskılar yaptılar, mahkemelere verdiler. Ordudan ayrılmak zorunda kaldı. Sonra büyük bir hizmet binası yaptırdı. Orada hizmete devam etti. Allah rahmet eylesin.

İhtilali Üstad'a ve Ona Karşı Yapmışlardı Hüseyin Kocaman

İLK DERSHANE OTELİN YANINDAYDI. İlk geldiği zaman resmî elbisesiyle kahvehanede dersler yapıyordu. Sonra Şark Otel'de yapmaya başladı. Sonra caminin imamı Mehmed Efendi isminde bir zat evini ağabeye kiraya verdi. Tarihî güzel bir evdi. Orada dersler başladı.

Babası Mahmud Efendi çok güzel, cesur bir adamdı. Yunanistan'dan gelmişti. Başpehlivandı. Kayalar Ağabey de Harbiye'de önüne geleni devirirmiş. Madalya almış.

Benim soyadım önce Bozkurt'tu, Kocaman olarak değiştirdi.

Cemal Tural'ın Yaptıkları

Bingöl'e tayini çıkmıştı. Demişti ki: “Benim başımdaki herif, genelkurmaya belki yirmi tane dilekçe verdi. ‘Benim birliğime bir yüzbaşı vermişsiniz. Cuma günü bölüğünü camiye götürüyor. Osmanlı tarihini ve Peygamber'in nasihatlerini anlatıyor. Bu adam rejimin düşman-ı biamanı, elinden gelse rejimi kökünden kaldırır. Ben onunla burada askerlik yapmam, ya onu ya beni alın!”

Bu Albay Cemal Tural'dı. İhtilalde genelkurmay başkanı olmuştu. Cemal Tural Sivas Kampı'na geldiğinde, Kayalar Ağabey'e hitaben, “Mehmed biz bu ihtilali Demokrat Parti için yapmadık. Said Nursî ve senin için yaptık” demiş. Ondan sonra hücreye atmışlar ve kendisine zehir vermişler.

Dershaneyi Tankla Çevirmişlerdi

1959'da dershanenin etrafını tankla çevirmişlerdi. Yirmi tane tank! Bunu görünce Müçteba endişelendi, “Ne olacak?” dedi. Dedi: “Oğlum, hiç sesini çıkarma, dünyada peygamberler çok

sıkıntı çekmişler, biz de çekeceğiz! Bu dünyada Allah'ın emridir” dedi.

İhtilalden önce bir grup rütbeli subay, kendisini ziyaret etmek için geldiler. O sırada kendisi yoktu. “Eyvah ordumuzun en mert, en şerefli insanını göremedik” dediler.

Üstad'ın cenazesine beraber gittik. Üstad kabrine konurken Kayalar Ağabey kabrin başındaydı. Kabre iki kişi indi, Abdülvahab ve bir de başkası. Kayalar Ağabey inmedi. Abdülvahab salih bir insandı, gördüğü rüyaları Üstad'a yazardı, alem-i gaybın müjdecisiydi. Fakat avamdı, Kur'an'ı bilmezdi.

Kabrin başında Sungur Ağabey vardı. Ona dedi: “Münker Nekir Üstad'ımıza gelip soru sordular, duydun mu?” “Ağabey benim müşahedem yoktur, onu Allah sana bildirdi” dedi. Kayalar Ağabey de, “Risale-i Nur'u teker teker açıkladı. Yerdeki gökteki melekler hepsi onu alkışladı” dedi.

Tekir Yaylası

Bir kaç yıl aralıklarla yazları Tekir Yaylası'na gitti. Ben iki sefer gittim. Zaten üç sefer gidilmişti. 1964'te, “Son vazifemi yapayım, bütün ağabeyleri toplayayım” dedi. Sonuncusu 1969'da oldu. İkincisi de galiba 1967'de olmuştu. Orada bazı tarihî yerler, Osmanlı'dan kalma kaleler vardı. Bize oraları gezdirdi ve o yerlerle ilgili tarihî bilgiler verdi.

Tabii orada birlikte ders yapılıyor, namaz kılınıyordu. Ağabey dağın yamacında yerini kurmuştu. Temmuz ayıydı. Hiç unutmam, dizüstü çöktü, Müslümanların felahı için belki iki saat dua edip gözyaşı döktü. Havada hiç bulut yokken başının üzerinde bir bulut kümesi belirdi. O bulut kümesinden yavaş yavaş yağmur damlaları dökülmeye başladı. Kâinatın Sahibi öyle serin bir hava meydana getirdi ki, bu vaziyetle adeta, “Senin niyazını işitiyorum” der gibiydi.

Tekir Yaylası'nda bir hafta on gün kalınırdı. Bazen on-on beş gün kalındığı da olurdu. O zaman Hanili Yusuf şoförlüğünü yapardı. Aracına el koymasınlar diye kendi üzerine kaydettirmedi. Çok güvenilir bir kardeş vardı, onun üzerine kaydettirmişti.

Tekir Yaylası'nda İrfan Haspolatlı ve oğlu Ahmed Mefhar ile (1963)

Üstad'ın Cesur Talebesi

Hacı Nezir Karayel

KAYALAR AĞABEY DEYİNCE aklıma Üstad'ın cesur talebesi geliyor. Çok cesurdu. Diyarbakır'da kimse derse gitmeye cesaret edemezken o dersleri başlatmıştı. O başımızın tacıdır.

Risale-i Nur derslerini çok güzel yapıyordu. Bazen birisine kitabı verip okutuyor, bazen kendi okuyup açıklıyordu. Çok güzel anlatıyordu.

Benim kardeşim Hacı Yusuf onun hizmetindeydi. Hanili Yusuf derlerdi. Ben 1960'tan sonra tanıdım. O daha önce ona hizmet ediyordu. Hatta özel şoförüydü. Çanakkale mahkemesine götürüp getiriyordu. Bir ara Sungur Ağabey'e de Türkiye'nin her yerini gezdirmişti.

Kardeşim Hacı Yusuf, Üstad'ı iki-üç kez ziyaret etmişti. Bir defasında Hanili Şeyh Ahmed'le beraber ziyaretine gitmişler. Ayrılırken Üstad onlara demiş ki: "Eğer Kayalar Diyarbakır'da olmasaydı, elli tane talebemi oraya göndermem gerekecekti!"

Biz o zaman Fis Kayası'ndaki derse devam ediyorduk. Çoğu insan korkudan gelemiyordu. O zaman çok sıkıydı. Fis Kayası'na giderken orada bir askerî birlik vardı. Jandarmalar önümüzü kesip derse gitmemizi engellerlerdi. O zaman bile dersler çok kalabalık olurdu.

Herkes Elinde Olmadan Ona Bakardı İbrahim Akboyun

BEN MEHMED KAYALAR Ağabey'i hiç görmedim. Ama onun hatıralarını ve şiirlerini çok içtenlikle dinledim, okudum. Onun yakın talebe ve kardeşlerinin, uğrunda her şeyini feda edebilecek hareket ve tavırlarını gördükçe ona olan hayranlığım arttı. Özellikle Üstad Hazretleri gibi zehirlenmelere, sürgün ve esaretlere maruz bırakılmasına rağmen, hiç yılmadan, çekinmeden aynı gayret ve sebatla hizmete devam etmesi çok ilgimi çekmiştir.

Onun, "Evladım! Bu işler Rabb'immin takdiriyledir. Baş, lider, üstad dediğimiz zatları Allah seçer, onlar kendilerini anlar, insanları da o zatların etrafında toplamayı murat eder. Yoksa insan, kendiliğinden baş, üstad olamaz. Zaten zaman da kalmadı!" sözü çok dikkatimi çekmiştir.

"Hz. Muhammed'in Hafiyesi"

Bu vesileyle onunla yaşayan talebelere dinlediğim hatıralardan bazılarını kaydetmek istiyorum. Adem Arat Ağabey anlatıyor:

"Ergani'deki ağabeyler bana, şöyle zat böyle zat diye Mehmed Kayalar Ağabey'den bahsetmişlerdi. Bunun üzerine ben de onu görmek istiyordum. Lakin o sıralarda Diyarbakır Cezaevi'nde hapisteydi. Bir süre sonra mahkemesi olacağını ve hapisten çıkabileceğini söylediler.

Bunun üzerine tek başıma Diyarbakır'a gittim. Hiç kimseyi tanıımıyordum. Nerede kalacak, nasıl yapacaktım, bilmiyordum. Nebi Camii'ne gittim. Gece caminin avlusunda bir köşede betonda yattım. Orada sabahladıktan sonra erkenden mahkemeye koştum. Beni içeriye bırakmadılar. Pencereden iki kişinin içeride hararetle bir şekilde konuştuklarını gördüm. Kayalar Ağabey'i hiç görmemiştim.

Fakat o konuşanlardan birinin o olduğunu anladım. Çünkü çok müstesna birisiydi. Zaten onu ilk görenler farklı biri olduğunu söylerlerdi. Hatta sonradan gördüm, bir yere gittiğinde herkes elinde olmadan ona bakar, hürmeten ayağa kalkarlardı.

Az sonra kardeşlerin geldiğini fark ettim. Kalabalığa karışarak kapıya doğru ilerledim. 1961 senesinin Temmuz ayıydı. Saat 9.30 civarıydı. Hava öylesine sıcaktı ki, insan bunalıyordu. Ağabey sarı bir ışık huzmesi içinde mahkeme kapısından beliriverdi. Onun girmesiyle bir serinlik başladı ve ağaçlar rüzgârla dalgalanmaya başladı. Bir ferahlık meydana geldi. Buna çok şaşırımtım.

Elini öpmek için hücum ettik. Müsaade etmedi. ‘Evde görüşürüz evde!’ dedi. Bu sırada bir jandarma, ‘Yahu bu nedir, hafiye midir, nedir bu?’ diye söylenmeye başladı. Hanefi Ağabey, ‘Evet evet,’ dedi. ‘Bu hafiyedir. Hz. Muhammed’in (a.s.m.) hafiyesidir.’

“Üstad Şu Anda İçinizdedir”

Tahliyeden sonra hep beraber Fis Kayası’ndaki dershaneye gittik. Ağabey bizimle uzun uzun sohbet etti. Bir ara, ‘Oğlum, Üstad şu anda içinizdedir. Gören var mı?’ dedi. Ve çok enteresan bir şey daha söyledi: ‘Ben şimdi sürgün olarak Muğla’ya gidiyorum. 9 ay orada kalmam gerekiyor. Bu benim son musibetimdir. Geri döndüğümde sizinle bir ömür beraber olup bol bol sohbet edeceğim.’ Aynen dediği gibi oldu. Vefat edene kadar hiçbir sürgüne, takibe maruz kalmadı.

Biz Ergani’den devamlı dersine gider gelirdik. Ben tam 12 sene boyunca gittim geldim. Ağabey bir gün dahi bana, ‘Oğlum, sen kimsin, necisin, adın nedir?’ demedi. Hatta talebelerden Ali Atsız bana ara sıra takılarak, ‘Sen bir şeyhin yanına gitseydin, 12 senede icazet alırdın. Oysa bu zat seni hiç sormuyor’ demişti. Ama ben sabırla devam ettim. Elhamdulillah, sonunda beni karşısına aldı. Kendisine muhatap etti.

Havf ve Reca Arasında Bırakırdı

Bir defasında Fis Kayası'ndaki medresenin girişinde merdivenin kenarında bizi topladı. Karşımıza geçerek bize baktı baktı ve şöyle dedi: 'Ooo! Sizinle nasıl mahşere gidilir. Böyle olmaz. Allah yevm-i kıyamette bana diyecek ki: 'Ey Mehmed! Sen bu sahtekârları niye etrafına topladın?' Ben o zaman Allah'a ne cevap vereceğim. Bu hal böyle olmaz, ameliyata başlayacağım. Hem de çok ağır bir ameliyat! Ameliyat-ı cerrahiye... Hem de narkoz kullanmadan... Hadi bakalım!' dedi. Biz hayret içinde kalmıştık. Allah bizi affetsin.

Bazen de bizi çok keyiflendirir ve derdi ki: 'Siz dünyanın en bahtiyar adamlarısınız. Eğer aklınız varsa, gündüz akşama kadar hizmet etseniz, gece de gelip şu taşların üstüne yatsanız yine kârdasınız.' Böylece bizi daima havf ve reca arasında bırakırdı.

Hazreti Cahcah Kim?

Bunu da anlatmadan geçemeyeceğim. Bir sabah bizim hanım, gece bir rüya gördüğünü söyledi. Ve arkasından ekleyerek, 'Cahcah Müslüman ismi midir, yoksa kâfir ismi midir?' dedi. Ben de Ali Atsız Ağabey'den Cahcah'ı ve özelliklerini öğrenmişim. 'Evet, Müslüman bir zat-ı muhteremin ismidir' dedim. Bunun üzerine rüyasını şöyle anlattı:

'İki kişi bizim eve geldi. Birisinin ismi Cahcah'tı. Biri de Üstad'dı. Üstad, hiç sesini çıkarmadan orada oturdu. Fakat Cahcah beni çağırıyor ve sordu: 'Sen dünya mı istiyorsun, yoksa iman mı?' Ben cevaben, 'İman istiyorum' dedim. Bunun üzerine bağırarak, 'Sus, sen yalan söylüyorsun!' dedi. Ardından Üstad benimle konuştu. 'Sen onu tanıdın mı?' dedi. Ben, 'Hayır' deyince, Üstad, 'O Hazreti Cahcah'tır ha!' dedi.

Bu rüyayı sonradan ağabeye anlattığımda, 'Oğlum, ahirzamanda Hazreti Cahcah gelir, insanları yola getirir' dedi.

“Demek Evde Ağasın!”

Bir sefer de bana, 'Oğlum süpürgeyi al, şuraları bir süpür bakalım' dedi. Ben süpürgeyi tam kullanamayınca, 'Ha demek sen evde ağasın! Bir hizmetkârın var. Oğlum, elkızını getirmişsin eve, hizmetçi yapmışsın. Senin tuvaletini

temizlemeye mecbur mudur? Sen yıkayacaksın oğlum. Hanımına yardım edeceksin. Peygamberimiz (a.s.m.) hanımlarına ev işlerinde yardımcı olurdu. Çamaşırını bile yıkardı. Siz diyorsunuz ki, şimdiki kadınlarla olmuyor. Siz olmuyorsunuz ki, onlar da olmuyorlar. Siz olun ki onlar da olsunlar' dedi.

Bir gün yaklaşık on kişi dışarıdan geldik. Elinde hortum vardı. Kapıda bizi beklemeye başladı. Hava sıcaktı, 'Ayakkabılarınızı çıkartın!' dedi. Daha sonra her birerlerimizin ayaklarına su dökerek bizi serinletti. Saygımızdan dolayı, rahatsız olduğumuz, utandığımız halde sesimizi çıkartmadık."

Ders Saatini Asla Değiştirmezdi

Kayalar Ağabey'in en halis talebelerinden Erganili Ali Atsız Ağabey anlatıyor:

"Diyarbakır Cezaevi'nde tutukluydum. Bir gün Tesbihçi Süleyman diye birini getirdiler. İyi birine benziyordu. Yanına gittim. Ve neden hapiste olduğunu sordum. Bana, Kur'an'ın bu aşırıdaki en büyük tefsiri olan Risale-i Nur'u okuduğunu ve bunun için tutuklandığını söyledi. Ben de dedim ki: 'Bunlar Müslüman değil midir? Dinî kitap okumakla seni neden tutukladılar ki?' Bana cevaben, 'Bunların Müslüman olmadığını daha yeni mi anlıyorsun?' dedi. Üzül müştüm.

'Pekala, ben de senin gibi olmak, kitapları okumak ve bu hakikatlerden istifade etmek istiyorum. Bunun için ne yapmalıyım?' dedim. 'Bir kere başındaki şu şapkayı çıkar, şu ağzındaki sigarayı at, şu boyalı ve uzun kıvrılmış bıyığını düzelt!' dedi, 'Tamam kabul ediyorum, yalnız bu sigaraları ne yapacağım?' 'Sen bize getir, biz hallederiz' dedi. Getirdiğim sigaraların hepsini doğrayıp tuvalete attı. O günden sonra sigarayı ağzıma almadım. Şapkayı da bir daha takmadım.

Kayalar Ağabey kadar dersine ve ders saatine dikkat edene rastlamadım. Hatta bir gün ağabeyin babası vefat etmişti. Ağabey kabrin başında talebelerine dönmüş, 'Bakın mezarı kazıyorsunuz, babamı getireceksiniz buraya. Çabuk yapın bitirin! Eğer bitmeden ders saati gelirse bu iş olduğu gibi

duracak, gidip ders yapacağız. Saatimi asla değiştirmem.
Dersten sonra defin işlemini tamamlarız' demişti.”

Çok Azimli Bir İnsandı Hayreddin Karabulut

1938 ÇANAKKALE DOĞUMLUYUM. 1959-60 eğitim döneminde İzmir’de yüksek tahsile başladım. İktisat Fakültesi mezunuyum. 27 Mayıs İhtilali olunca okullar tatil oldu. Ben de memleketimiz olan Çanakkale’ye geldim. İhtilalci vali Niyazi Dalokay’a yapılan şikâyet üzerine tutuklanıp hapse konuldum. Hapiste Mehmed Kayalar Ağabey’le tanıştım. Ama daha önce nasıl tutuklandığımı anlatayım:

İhtilalden yaklaşık altı-yedi ay geçmişti. Çanakkale’de 27 Mayıs’ı anma ve anlama mitingi tertipliyorlardı. İbrahim Ataman isimli bir zat da tertip komitesindeydi. Valiye demiş ki:

“Sayın vali, Hayreddin Karabulut diye bir genç var. Menderes’e yakınlığını bilmekteyiz. Eğer 27 Mayıs mitinginde onu konuşmacı olarak çıkarabilirsek çok anlamlı olur. Bir Demokrat Partili gencin Demokrat Parti ve Menderes aleyhinde konuşması halk üzerinde etkili olur.” Vali, “Kendisiyle görüşün. Ama yapacağı konuşmayı yazılı metinle önce bana versin” demiş.

Bunun üzerine İbrahim Bey gelip durumu bana anlattı. Ben de, “Benim 27 Mayıs lehinde konuşma yapmam mümkün değil” dedim. Bunun üzerine teklifi getirenler şaşırıldılar. Çünkü çoğu kimsenin korkudan ihtilalcilere yarandığı bir zamanda benden bu çıkışı beklemiyorlardı.

“Eşkıyalar Ankara’yı Bastı”

Konuşma esnasında, “27 Mayıs’ta eşkıyalar Ankara’yı bastı!” dedim. Bu konuşmanın samimi bir sohbet içinde geçtiğini düşünüyordum. Çünkü onlar öğretmen ve müfettiş, ben de öğrenciydim. Meğerse valiliğe intikal ettirmişler. Tabii vali kendisiyle görüşmediğim halde bana dış bilemeye başlamış.

Bir gün bir arkadaşımın kordonda gezinirken eski belediyenin önünde bir kalabalığa rastladık. 20-30 kişilik kalabalıkta

tanıdıklarım vardı. “Hayrola ne oluyor?” dedim, “Ankara’ya Kurucu Meclis’e üye göndereceğiz, onun hazırlığını yapıyoruz!” dediler. Dayanamadım, “Siz halkın seçtiği gerçek milletvekillerini Yassıada’ya doldurun, sonra da sahtelerini Ankara’ya gönderin!” dedim.

İstanbul’da avukatlık yapmış olan İbrahim Ataman. “Karabulut çok ileri gidiyorsun!” diye beni tehdit etti. Ben de, “Bunlar söylese neyse de, senin gibi bir hukuk adamının bunu söylemesini anlayamıyorum. Bir-iki aydır Demokratlar aleyhinde hep uydurma hırsızlık şarkıları söyleniyor. Ben Çanakkale’de hiçbir hırsızlığa rastlamadım” dedim. Bunun üzerine konuşmalarımı halk duymasın diye koluma girip beni oradan uzaklaştırdı. “27 Mayıs’ın Türkiye’ye zarardan başka hiçbir fayda getirmeyecektir, bunu bilin” dedim.

27 Mayıs’tan Dolayı Tutuklandım

Ben gidince şu anda belediye başkanı olan Ülkü Bey’in babası, arkamdan zabıt tutmuş: “Hayreddin Karabulut belediye önünde yaptığı konuşmada 27 Mayıs aleyhinde beyanda bulunmuş olup ‘Namuslu milletvekilleri Yassıada’ya doldurulurken, namussuzları Ankara’ya çağırıyorlar! Cemal Gürsel mi? Hadi canım sen de, o da hırsızın teki’ demiş.”

Bu zaptı 15 kişiye imzalatmışlar. Rıfat Gökhan zabtı askerî mahkemeye vermiş. O zaman valiliğin tevkif etme yetkisi vardı. Vali, emniyet müdürünü çağırıp, “Tutuklayın bu adamı, 27 Mayıs aleyhinde bir bela!” demiş. Önce vilayete çağırdılar. On gün kadar emniyette beklettiler. Daha sonra hapishaneye gönderdiler. Yirmi bir yaşında demir parmaklıkla tanışmış oldum. Üniversite ikinci sınıftan üçüncü sınıfa geçmişim.

İçeri girer girmez gardiyan, “Kesin şu namussuzun saçını başını!” dedi. Beni karga tulumba bir berbere götürdüler, koyun kırkar gibi saçımı kestiler. Bir demir parmaklık açtılar, “Gir ulan buraya!” dediler. Bir kapı daha açıldı, karanlık, izbe, loş bir salon. Salon değil, aynen bir ahır. Akşam karanlığı basmıştı. Çok loş, ışıltı bile vermeyen bir lamba vardı. Tam girişte bakraçlar, ibrikler ve su dolu gaz tenekeleri. Koridorun sağında ve solunda ranzalar yer alıyordu. Ama ranza değil,

tahtaları kurtlar tarafından yenilmiş, döküntü şeylerdi. Pireler, keneler, aklınıza ne gelirse her türlü haşerat cirit atıyordu.

Hapiste Namaz Kılmaya Başladım

İçeri girdiğimde bir mahkûm beni tanıdı. Hiçbir günahı olmayan o adamın da orada olduğunu görünce şaşırdım. Tahta ranzanın üzerinde bana bir yer açtı. Oturdum, yatsı namazı vakti geldi. Camide okunan ezan sıkıntılı ruhlarımıza bir parça ferahlık verdi. Ezan sesi duyulunca sonradan adının Çermikli Abdülkadir olduğunu öğrendiğim beyefendi namaza duruyordu. 16 kadar mahkûm arkasında saf tutuyordu. Müezzinlik eden yoktu. Hoca hem müezzinlik yapıyor, hem namaz kıldırıyordu.

Ben o geceyi Selahaddin'in yanında uyumadan geçirdim. Sabah ezanı okunurken o bakraçlardan abdest alarak namaz kılmaya başladım. Hocaya dedim ki: "Yanlış yapabilirim ama müsaade ederseniz müezzinliği ben yapayım." Mahkûmlar benim üniversite mezunu olduğumu öğrenmişler.

Bana Özel İhtimam Gösterdi

Hiç unutmam, devamlı ibadet ve zikirle meşgul olan ve daha sonra Mehmed Kayalar olduğunu öğrendiğim beyefendi siyah cübbesinin altından başını kaldırarak bana doğru tebessüm ederek baktı ve "Oh ya Rabbi! Çektiğimiz ıstırapların mükâfatını görüyoruz. Üniversite gençliğinden imanlı biriyle karşılaşmanın bahtiyarlığına erdim. Üniversite gençliği dinsiz imansız olmuş diyorlardı. Bakın 20 yaşında bir genç aramıza katıldı!" diye sevinç ve takdirini dile getirdi.

Ben hem Kur'an okumayı, hem cemaatle namaz kılmayı, hem müezzinlik yapmayı biliyordum. Kayalar Ağabey, Abdülkadir Hoca'ya, "Delikanlıyı yanına al" dedi. 95 gün kadar böyle devam etti. Hatta Kur'an okumayı da bildiğimi öğrenince bana daha bir ihtimam gösterdi. Abdülkadir Hoca'ya, "Bu genci ihmal etmeyin!" dedi.

Mehmed Kayalar'ın Said Nursî Hazretleri'nin en önde gelen talebelerinden olduğunu ve yüzbaşı rütbesini terk ederek hapse girdiğini biliyordum. Çok ciddi, çok inançlı, çok azimli bir

insandı. Bu kötülüğü kendisine yapanların Cemal Tural olduğunu söylemişti. Çünkü subayken onlarla berabermiş. 27 Mayıs sonrası bunları Sivas Kampı'na koymuşlar. Orada 9 ay kaldıktan sonra bunlardan 55'ini sürgün etmişler. Muhterem Mehmed Kayalar ile Abdülkadir Hoca'nın şansına Çanakkale düşmüş. Onların Çanakkale'ye geldiği günlerde ben de siyasî suçlu olarak içeri girmiştım.

Hapishaneden Verilen Yemeği Yemiyordu

Bu süre zarfında Kayalar Ağabey'le özel sohbetlerimiz, derslerimiz oldu. Kendisi 95 gün zarfında hapishaneden verilen ekmeği ve yemeği hiç yemedi. Çünkü Sivas Kampı'nda zehirlendiğini söylemişti. Günde yiyebildiği iki tane kuru zeytin ile iki tane kuruyemiş, kuru erik gibi, pestil gibi şeylerdi. Onları yiyerek 95 günü geçirdiğini biliyorum. Hatta ben dışarıdan yemek getirtiyordum. Bana gelen yemekten vermek istedim, bütün ısrarlarıma rağmen yemedi. Benden başka pek kimseyle de konuşmuyordu.

O zamanlar. Said Nursî'nin neşredilmiş bazı eserleri vardı, gazetede çıkan yazılar vardı. Onlardan okuyorduk. Halk Partisi, üniversite gençliğinin tamamen dinden uzak yetiştirilmesini istiyordu. Bu nedenle Mehmed Kayalar bana özel ihtimam gösteriyordu.

Mahkemede 27 Mayıs'a isyan etmek, halkı tahrik etmek, Cemal Gürsel'e hakaret etmek, 27 Mayıs'ı yapanları eşkıya diye nitelendirmekten suçlanıyordum. Kayalar Ağabey bunu duyunca, "Hiç merak etme kardeşim, sen doğru yoldasın ve doğruların yardımcısı Hazreti Allah'tır" diye beni teselli etti.

Sonradan öğrendim, benim ardımdan annem hariç, babamı ve köyden de 35 kişiyi jandarma karakoluna götürmüşler. Sözde ben onların elebaşımıyım. Annem benim başıma gelene dayanamadı, çok üzüldü. Kadıncağız yataklara düştü ve 40 yaşındayken hayatını kaybetti.

"İçerisi Dışarıdan İyi" Demişti

Tahliyeden sonra Bahr-i Sefit Oteli'nde 15 gün kadar kaldılar, ben henüz içerideydim. Ama 15 gün sonra tekrar geri geldiler.

Kayalar Ağabey, “Aslında şu anda dışarısı içeriden daha sıkı! Burası daha rahat, hiç olmazsa samimi dostlar, ıstıraplarını paylaştığım insanlar var” diyordu. Gerçekten o gün dışarısı korku, iftira, arama, imzalarını alma, emniyete götürme gibi rahatsız edici takip ve tacizlerle doluydu.

Ben tahliye olduktan sonra onları da tahliye ettiler. O tahliyede mahkemelerine iştirak ettim. Sonra irtibatı kaybettik. Daha sonra Abdülkadir Bey’le temasım olduysa da Mehmed Bey’i bir daha görmek nasip olmadı. Çanakkale’de o zaman binin üzerinde mahkûm vardı, o küçük yerde. Çanakkale’de uçan kuşu bile “Bu Demokrat!” deyip içeri atmışlardı. Belediye reislerinden tutun, il ve ilçe başkanlarına, muhtarlara kadar binin üzerinde mahkûm... İçlerinde parti görevi olmayan tek bendim.

Azılı Katiller Namaza Başladı

Hapiste çok enteresan insanlar vardı. Çanakkale’nin idam mahkûmlarından Kazım diye biri vardı. Birkaç ay sonra onu idam ettiler. Bir de Kaçak Hasan vardı, geçen sene vefat etti. Bir tane Muzaffer Karakoç isminde bir adam vardı. Hepsi çok ağır mahkûmlardı. Hapishanenin diğer koğuşları siyasî mahkûmlarla dolu olduğundan 18 tane azılı mahkûmu Mehmed Kayalar’ın bulunduğu kemeraltı denilen yere vermişlerdi. Ama inanın onlar, “Mehmed Amca rahatsız olmasın” diye son derece saygılı, konuşurken, öksürürken bile dikkat ediyorlardı. Hepsi namaza başladılar. Hem de en azılıları. Çıktıktan sonra da devam ettiler.

İşte böyle mahkeme olmadan 95 gün tutuklu kaldım. Zaten mahkemeye çıktığım gün tahliye oldum. Şikâyet zaptında imzası olanlardan rahmetli Ali Erson vicdanlı biriydi, “Biz bu zaptı Hayreddin Bey’in yokluğunda tuttuk. Biz bu sözleri ne duyduk ne gördük. Elden ele dolaştırdık, imza ettik efendim!” diye tanıklık edince beraat ettik.

Ruhumuza Risale Sevgisi Ekti

Sebahaddin Özgür

SENE 1960. Çanakkale’de aynı takım arkadaşlarımızla futbol oynarken aramızda tartışma çıktı ve kavga ettik. Yaralamadan dolayı içeri girdim. Demek ki başımıza bu da gelecekti. Daha henüz 19 yaşında bir delikanlıyım. İçeri girdiğimde mahkûmların havalandırma zamanıymış. Herkes öteye beriye gidiyor geliyor, turluyordu. Ben de onları seyrediyordum ve kara kara düşünüyordum.

Derken iki tane gardiyan geldi, “Sebahaddin Özgür kim?” dediler. “Benim” dedim. Benim eniştem Çanakkale’de mahrukâtçıydı. Cezaevinin odununu kömürünü o veriyormuş. Meğer müdür beyle görüşüp, “Bizim çocuk içeride, onu iyi bir koğuşa verebilir misiniz?” demiş. Ben de çocukluğumdan beri tanıdığım, Ege Üniversitesi’nde okuyan, “Hayreddin Karabulut neredeyse beni de onun yanına koyun” dedim.

Hayreddin, 27 Mayıs İhtilali’nden sonra üniversitede arkadaşlarıyla tartışırken ihtilalin aleyhinde konuşmuş, onu da o yüzden içeri almışlardı. Beni onun koğuşuna götürdüler. Beni görünce nasıl içeri girdiğimi sordu. Anlattım, beş dakika kadar konuştuk. Bana, “Çabuk abdest al!” dedi. Daha henüz koğuşa bile girmemiştim. Ben, “Hayreddin sen namaz kılan biri değilsin, hayırdır?” dedim. Bana orada iki tane hocanın olduğundan söz etti. “Hatta ben de müezzinlik yapıyorum” dedi.

KİTAP OKUYOR DIYE İNSANLAR MAHKÛM EDİLİR Mİ?

İçeriye girdik, ikinci namazını kıldık. Baktım, bu insanlar hiç cami hocasına benzemiyorlar. Sonradan öğrendim ki, Diyarbakır’dan Çanakkale’ye sürgüne gelmişler. Mehmed Kayalar ve soyadını unuttuğum Abdülkadir Beylermiş.

Benden eski olduğu için Hayreddin’e sordum: “Bu insanlar niye sürgün ediliyorlar, suçları nedir?” O da bana o zamana kadar hiç duymadığım Risale-i Nur diye kitaplardan bahsetti.

Yazarı Said Nursî olduğunu, onun da sürekli mahkûm edildiğini, bu kitapların hem geçmiş, hem geleceği anlattığını söyledi. Çok şaşırmıştım. Hiç kitap yazıyor, okuyor diye insanlar mahkûm edilir mi?

Koğuşta 17-18 kişiydik. Hepimiz cemaatle namaz kılıyorduk. Aramızda iki tane de idamlık mahkûm vardı. Birisi Ahmed'di. Ahmed, iki kişiyi öldürmüştü. Alevi bir kardeşimizdi. Kayalar Ağabey, bana, "Sen Kur'an biliyor musun?" dedi. "Biraz biliyorum" dedim. "O halde sen Ahmed'e Kur'an öğreteceksin!" dedi. Bu kabadayı Ahmed benim talebem oldu. Ben ona sureleri öğretiyordum. Rahlenin önünde gayet saygılı otururdu.

Yedikleri Halde Eksilmiyordu

Bu insanların kafama takılan bir şeyleri vardı. Bir zeytin kavanozu içinde 30-40 tane zeytin vardı. Yiyip yemediklerine dikkat ediyordum. Yiyorlardı, ama kaldığım bu 17 gün içerisinde zeytinlerin hiç azaldığını görmedim.

En kabadayı insan bile kuzu gibi olmuştu, namaz kılıyor, tefekkür ediyordu. Kayalar Ağabey'in sohbetlerini dinledim ve böylece hayatımda yeni bir dönem başlamış oldu.

Mahkemeye Mehmed Kayalar Ağabey'le ellerimiz birbirine kelepçelenmiş olarak gittik. Ben tahliye oldum. Tahliyeden sonra Çanakkale'nin en meşhur oteli Bahr-i Sefit'te çalışmaya başladım. Bu oteli amcam işletiyordu. Kayalar Ağabey'i bu otele göz hapsine getirdiler. Biraz da burada münasebetimiz oldu. Bana, "Namazını bırakma, Allah'ın davasına sıkı sarıl, bunlar senin kurtuluşun olacak" dedi.

Ondan sonra kendisiyle bir daha görüşmek nasip olmadı. Fakat onun ruhumuza ektiği risale sevgisi, daha sonraları beni Muhterem Fethullah Hocaefendi'yle görüşmeye kadar götürdü. Çok şükür Risale-i Nur'la tanıştım. Allah okuyup anlamayı nasip etti. Yani bir şerden bana hayır doğmuştu. Allah razı olsun ve hepsine rahmet eylesin.

Çoluk Çocuğumuzu Himayesine Almıştı Mehmed Güneş

YALOVA'DAKİ BİNANIN SIVASINI yapmak için Diyarbakır'dan gitmiştik. Üç ay orada kaldık. Bir ayımız bitmişti ki, endişelenmeye başladım. Çünkü evde beş nüfus vardı. İmkânlarım kıttı. Benimle beraber olan Osman kardeşe, "Yahu biz geleli bir aydan fazla oldu, çocuklar evde ne yer, ne içer bilmiyoruz?" diye söylendim.

Kayalar Ağabey de o zaman Yalova'da ayrı bir evde kirada kalıyordu. Oradan çıkıp geldi. "Çalışmayı bırakın. Hemen bahçede toplanın!" dedi. Sekiz kişi çalışıyorduk.

Toplandık, ortamıza oturdu, konuşmaya başladı: "Bir çoban sürüsüne sahip çıkmazsa çoban değildir. O hiç bir işe yaramaz. Korkmayın, sizin çoluk çocuğunuzu şemsiyemin altına almışım" dedi. Bunu duyunca hem çok şaşırdık, hem de çok sevindik, endişemiz gitti. Orada üç ay on beş gün çalıştığımız halde çoluk çocuğumuz bir daha aklımıza gelmedi. Elhamdülillah.

Vefatından Sonra Yanıma Geldi

Hikmet Aka

BEN 1986-87 YILLARINDA çocukken Kayalar Ağabey'i tanıdım. Annem onun talebesiydi. Yanına gittiğinde beni de götürürdü. Rahmetli annem çok sadık bir talebesiydi. Kayalar Ağabey onun hakkında, "Beni kabul eden hanımların başında gelir. Suphiye benim kızımdır. Mahşerde benimle şefaatchilik yapacak" demişti. Allah bizi onlara layık etsin.

Birkaç kez Mehmed Ali Kuşaslan'ın arabasıyla onu havaalanına götürmüştük. 1991'de askerdim. Geldiğimde Yalova'da balkonda Saime Anne ile oturuyordu. Annem kendisinden dua istedi. "Allah sizi muhtaç etmesin" diye dua etti. Bir de vefatından altı ay evvel gördüm. Ama bir şey sormaya cesaret edemedim. Vefatından sonra kendisini sık sık rüyada görüyorum.

Dua Ettim Geldi

2008 yılında kansere yakalandım. Kalın bağırsağımı dışarıya aldılar. İki yıl kadar dışarıda kaldı. Tümör dört kilodan fazlaydı. Bana dediler ki: "Beş ay sonra gel!" Kardeşime, "Otuz gün ömrü var, kimle dargın ve küsse barışsın, helallik dilesin" demişler. Çok ağır sancılarım vardı. Tekrar Haydarpaşa Numune Hastanesi'ne göturdüler. Yatalak olmuştum. Uyku düzenim bozulmuştu, elli gün hiç yatamadım.

Bir gün hastanede kendimi yere atarak pencereye yaklaştım. Ellerimi açtım. "Ey mübarek Kayalar Ağabey! Abdülkadir-i Geylanî Hazretleri talebeleri dar zamanlarında ellerini açtıkları zaman hemen imdatlarına yetişiyor. Ey güzel ağabeyim, şimdi sen bu zamanda gelmezsen ne zaman gelirsin?" diye ağlayarak dua ettim.

Yatağa geldim. Başımı yastığa koydum. Sancıdan ağlıyordum. Birden pencereden geldi, yatağa oturdu, başımı aldı, dizi üstüne koydu. Sıvazladı, "Ya Rabbi bu kardeşime

şifa ver!” diye dua etti. Odadan çıktı gitti. Gözlerim açıldı, doktorlar ayaktaydılar. “Hikmet nasılsın?” dediler. Ben ağır sancılardan uyuyamıyordum. Kayalar Ağabey sıvazladıktan sonra çok rahat ettim. Sonra beni ameliyat ettiler. Kanseri aldılar ve adımı yaşayan ölü, yedi canlı kedi koydular. Bu zamana kadar bu ameliyattan yaşayan yok. Allah o mübareklerin hürmetine şifa verdi.

Benim İçin Kurban Kesti

Kanser hastası olduğum için 2009 tarihinde tekrar rahatsızlandım. Yine Haydarpaşa Numune’ye kaldırmışlardı. Bağırsaklarım dışarıdaydı, torba taşıyordum. Tekrar acilen ameliyat olmam gerektiğini söylediler. Yürümek için destek alıyordum. Bana ilk ameliyat olduğum odayı verdiler. Yine sancılarım artmıştı. Akşam saatiydi. Aynı odada yine pencereye doğru geldim. “Ya Rabbi! Kayalar Ağabey’in bastığı toprağın hürmetine bana şifa ver!” diye uzun dualar ettim.

Hortumla besleniyordum. Bu defa Resulullah Efendimiz (a.s.m.) iki sahabisiyle birlikte geldi. Ellerini açmış olarak, “Ne istiyorsun?” buyurdu. “Ya Resulallah, evimin (bedenimin) içi mikroplarla dolmuş. Onların temizlenmesini istiyorum” dedim. “Ya Rabbi, bu kulunun evini mikroplardan temizle!” buyurdu. O anda kendisi ayrıldı ve odanın her yanı birden temizlenip bütün kirler gitti, her yer bembeyaz oldu.

Yatağa geldim. Başımı yastığa koydum. Yattığım yerden baktım bir köprü kurulmuş. Köprünün öteki ucunda Kayalar Ağabey göründü. Elinde büyükçe bir kurbanlık koç vardı. Köprüdeki görevli, “Ey Kayalar, sizin o taraftaki işiniz bitti. Sizin orada ne işiniz var?” diye seslendi. Ağabey, “Benim şu talebem çok hasta. Bu kurbanı ona keseceğim. Allah ona şifa verecek” dedi. Sonra ağabey o köprüden kaybolup gitti. Ben o köprüye uzun uzun baktım. Ardından beni ameliyata aldılar, dört kilo tümör çıkardılar. Sonra iyileştim. Daha sonra tekrar bir ameliyat daha oldum.

Onun Aleyhinde Konuşunca...

Bir gün akrabalar­an birisi Kayalar Ağabey'in aleyhinde konuşuyor ve ona hakarete bulunuyor. Annem nce, "Hakaret etme!" diye uyarıyor. Ama adam dinlemiyor, yine hakarete devam ediyor. Bunun zerine annem, "Ona hakaret eden zarar görür, felakete uğrar" demesine rağmen adam yine devam ediyor. O sırada buldukları odanın ampulü pat diye patlıyor. Yenisini takıyorlar, yine patlıyor, üst üste tam dört tane takıyorlar, hepsi peş peşe patlayınca hanımı araya giriyor, "Sus bir daha konuşma, konuşursan kötü olur" diyor. Adam işin ciddiyetini anlayıp susuyor.

Yine böyle hakaret eden başka bir karı-kocayı da annem ikaz etmesine rağmen, onlar da aldırıyorlar. İki de beyin ameliyatı oluyor. Karısı öldükten sonra adam aklını kaybediyor. Gittiği yerden eve dönemiyor, alıp eve getiriyorlar, çocuklarını bile tanıyamıyor.

Geçenlerde yine kendisini rüyada gördüm. Bir mobilya mağazasında koltukta oturuyordu. Sizin yaptığınız bu çalışmayı kastederek, "Ağabey senin hakkında bir kitap yazılıyor, ne dersin?" dedim. Yüzünde memnuniyet ifadesi belirdi ve uzun uzun tebessüm etti. Allah hepimizi onun şefaatine nail eylesin.

Kayalar Ağabey'in Kabri Başında Hüseyin Yılmaz

GÜNE, BİR İSTANBUL SABAHINDA, kadim dostlardan Abdurrahman İraz'la başladık. İlk heyecan dalgasına Yalova Çiftlikköy'de yakalandık. 1994 Haziran'ında Hakk'ın rahmetine kavuşan, Üstad'ın "Nur'un muallimi", "Nur'un yüksek bir talebesi" diye sena ettiği Mehmed Kayalar Ağabey'in Çiftlikköy Mezarlığı'ndaki kabrini ziyaret için Bursa yolundan ayrıldık.

Eski ve küçük bir mezarlık. Sık selvilerin mezar taşlarıyla ulvî bir veçhe kazandırdığı bir diyar... Mezarlığın tek kapısından girdiğimizde üç-beş metre sonra kubbeli mermer türbesinde Kayalar Ağabey, bütün ruhaniyetiyle sizi ayakta karşılıyor. Vücudumun bütün zerreleriyle ürperdiğini, tüylerimin diken diken olduğunu hissediyorum. Sabahın bu erken saatinde mermer çehreleri yalayıp iliklerimize işleyen serin rüzgârın ürpertisi değil bu. Kayalar Ağabey'in huzurundayız, huzurun ürpertisi...

Şecaatiyle Himalayalar Kadar Azametli

Dicle kenarındaki medresesinde Nur hakikatlerini yüksek avazıyla haykıran, korku bilmeyen, şecaatiyle Himalayalar kadar azametli, Bediüzzaman ve Nur davasına sahip çıkmakta Hz. Ömer gibi celalli, küfre karşı başı Everest kadar dik bu kahraman insanın manevî huzurunda yaşadığım ruhî fırtına ile yere çöktüm...

İraz'ın hazin sesiyle okuduğu Yasin-i Şerif bitinceye kadar, Kayalar Ağabey'den özür diledim. Onun kadar cesur, onun kadar gayretli ve onun kadar sadık olamadığım için mahcubiyetinden zerreye inkılap ettim. Dahili, harici yaşadığı bunca musibete göğsünü geren ve son nefesine kadar Nur'a hizmetten geri kalmayan bu büyük insanın manevî huzurunda zerreye inkılap etmek yetmez, yok olmalıydım. Ama

yapamadım, o son zerreyi nefis bütün varlığıyla müdafaa edip terkine razı olmadı, yapamadım...

“İşi Kayalar’a Havale Edeceğim!”

Sahi, Mehmed Kayalar’ı bilir misiniz? Daha önce hiç duyduunuz mu? Bazı risalelerdeki şiir ve müdafaaların ahirinde “Yüzbaşı Mehmed” diye ön ismi geçen celal sahibi insanın Mehmed Kayalar olduğunu biliyor muydunuz? Küfrün hücum ve zulümlerinin haddi aştığı, taşları çatlattığı vakitlerde Üstad’ın, “Çok ileri gitmesinler, yoksa işi Kayalar’a havale edeceğim!” yollu ifadelerle etrafındakilere varlığıyla tesellide bulunduğu kişinin Yüzbaşı Mehmed olduğunu biliyor muydunuz?

Ve Yüzbaşı Mehmed’in isminin neden unutulduğunu, “Nur’un muallimi”ne ne olduğunu hiç düşündünüz mü? Hiç sordunuz mu? Her ne ise, bu uzun ve hazin mesele başlı başına bir eser mevzuu, ya kısmet...

Abdurrahman Iraz’ın hazin sesi susmuş, ıslak gözlerle dua mırıldanmaya devam ediyor. Mevlid merasimine yetişmek üzere, ister istemez Kayalar Ağabey’in manevî huzurundan ayrılıyor...

Mevlid Dönüşü Yeniden...

Mevlid dönüşünde arabamızda muhterem bir yol arkadaşımız daha var. Mevlüd Polat Ağabey... Dicle kenarındaki Nur merkezinde Kayalar Ağabey’in rahle-i tedrisinden geçerek yetişmiş, yetmiş küsur yaşlarında bir Nur hisarı... His ve heyecanı, belagati ve takvasıyla adeta bir başka Kayalar...

Arabamıza dönüşte Kayalar Ağabey’e bir ziyaret gerçekleştirmek üzere binmiş. 27 Mayıs denen meşum ve melun darbeyle ayrıldığı Kayalar Ağabey’le bir daha hiç görüşmemiş. Vefatının üzerinden geçen bunca yılda bir kabir ziyaretinde bile bulunamamış. Aradan koca bir yarım yüzyıl geçmiş, elli yıl, dile kolay.

Mevlüd Ağabey’in heyecan içindeki ürpermeleri adeta gözle görülür derecede. Yol boyunca Kayalar Ağabey’den hatıralar anlatıyor. Üstad ve Risale-i Nur’la ilgili şiirlerini okuyor. Elli

yıldan beri hafızasını terk etmeyen bu şiirleri Kayalar Ağabey'in bir ders arkadaşından dinlemek cidden heyecan vericiydi, ürpertiler içinde kalmıştık.

Kabristana varış için yarım saat gibi bir zamanımız kaldığında Mevlüd Ağabey, Yasin-i Şerif ile başlayıp Tebareke ile devam eden bir Kur'an ziyafeti vermeye başladı. Mevlüd Ağabey belki bir Sıddık Minşevî yahut Abdüssamed değildi, sesi bir billur avizenin şakırtı ve tınlamalarını andırıyordu. Ama onun okuyuşundan duyduğum ruhî ürpertiği Mustafa İsmail'in insanı soluksuz bırakan o muhteşem okuyuşundan bile duymamıştım. Zira Mevlüd Ağabey elli yılın firak ıstıraplarını dindirecek hazin bir vuslat öncesini yaşıyordu ve bütün hatıraların resm-i geçidiyle kendisinden geçmiş gibiydi.

Cismaniyetiyle Teselli Eder Gibi

Kabre varışımızı, Mevlüd Ağabey'in hıçkırıklar içinde dua edişini, Abdurrahman Ağabey'le birlikte ona iştirak edip gözyaşlarına boğulmamızı cidden anlatabilecek takatim yok. Karşısında cismaniyetiyle duran bir insandan özür diler gibi, elem ve üzüntü içinde Kayalar Ağabey'den bu elli yıllık gecikme için özür ve helallik dileyişini, o anda Kayalar Ağabey'in cismaniyetiyle kabrinde doğrulup bu vefakâr ders arkadaşının başını teselliyle okşadığını görür gibi hissettiğimi, nasıl anlatabilirim ki...

Birkaç kare fotoğraf ve cep makinesinin imkânlarıyla birkaç dakikalık video çekimi yaptıktan sonra Kayalar Ağabey'in keskin bakışları altında kabristandan ayrıldık.

Rabb'im, bu büyük davanın münşii Üstad'ıma ve dar-ı bekaya irtihal etmiş bütün şakirtlerine rahmet eylesin. Bizlere de son nefesimize kadar tesanüt ve ihlas içinde sadakat nasip etsin. Âmin!

* * *

[1] *İlk Dönem Eserleri*, Bediüzzaman Said Nursî, Söz Basım Yayın, s. 556.

[2] Evlad-ı Fatihan, Rumeli'nin fethinden sonra, oralara yerleşmek üzere Anadolu'nun Müslüman halkından aileleriyle birlikte gidenlere verilen addır. Osmanlılar'ın Balkan Yarımadası'ndaki fetihleri neticesinde, oraya gönderilen Müslüman grupların sayıları artmış ve çok ehemmiyet kazanmıştır. Rumeli'nin iskânı ve Müslümanlaştırılıp İslam dininin yayılması maksadıyla gönderilen bu aileler, daha ziyade Osmanlı'ya sadık Yörük ve Tatar Türklerinden seçilmiştir. Bu bölgeye ilk defa Sultan Yıldırım Bayezid zamanında ayak basılmıştır. *Kanunname*'de, "Yörük taifesi öteden beri Devlet-i Aliyye'nin güzide ve cengâver, itaatli, ferman dinleyen askerlerinden olup, eski seferlerde küffar ile yapılan harplerde kendilerinden iyice yararlık ve yüz aklıkları görüldüğünden, bu taifeye Evlad-ı Fatihan adı verilmiştir" denilmektedir.

Evlad-ı Fatihanlar, Anadolu'dan yoğun olarak Karamanoğulları Beyliği topraklarındaki Konya Sarı Yörüklerden göç etmişlerdir. Osmanlı, göç ettirdikleri Türkleri, Balkanlar'a ve Rumeli topraklarına dağınık bir şekilde yerleştirmişlerdir. Osmanlı, Balkanlar'da 500 yıl hakimiyet kurmuştur. Rumeli ve Selanik eyaletlerinde oturan Evlad-ı Fatihan'ın önceleri diğer halktan farklı bazı imtiyazları vardı. Bunlar Tanzimat'tan sonra çıkarılan kanunla kaldırıldı ve diğer halk gibi vergi ve askerlik mükellefiyetine tabi tutuldular.

[3] Bu ifade bizim gibi bu gerçekleri kaydedip gelecek nesillere intikal ettirenlere bir telmih bulunmaktadır.

[4] Bağdat Paktı, sonraki adıyla CENTO; Türkiye, İnan, Irak, Pakistan ve Birleşik Krallık arasında, Sovyetler Birliği'nin Orta Doğu'da nüfuz kurmasını onlemeye yönelik olarak kurulan güvenlik ve savunma örgütüdür. Şubat 1955'te kurulur. 1958'de Irak'ın pakttan çekilmesi zerine ABD'nin de dahil olduğu yeni bir antlaşma yapılır. 1979'da önce İnan'ın, ardından da Pakistan'ın çekilmesiyle CENTO'nun varlığı sona erer.

[5] Üstad Bediüzzaman'ın Şam'a giderken Diyarbakır'a uğradığında konaklarında bir hafta misafir kaldığı Cemil Paşazadeler, Diyarbakır'ın en köklü ve asil ailelerinden biridir. Adını aldıkları Cemil Paşa, Siirt Mutasarrıflığı ve Yemen Valiliği yapmıştır. 1902 yılında vefat eden Cemil Paşa'nın 11 oğlu, 3 kızı vardır. Daha sonra Cemiloğulları diye anılan bu ailenin çocukları yurt dışında, Paris'te, Brüksel'de tahsil görmüşlerdir. Oğullarından beşi Birinci Dünya Savaşı'nda şehit düşmüştür. Maalesef 1936 yılında, bu ailenin bütün evlatları, hatta hizmetçilerine ve damatlarına varıncaya kadar Türkiye'nin 17 ayrı iline sürgün edilmişlerdir.

1947 yılına kadar 11 yıl süren bu sürgün esnasında, Nejat Cemiloğlu Ordu'ya, Muhiddin Cemiloğlu da Kastamonu'ya sürgün edilir. Üstad Bediüzzaman o sırada Kastamonu'da sürgünde bulunmaktadır. Muhiddin Bey, Üstad'ı ziyarete gider; oğlu ve kızı da zaman zaman gelip giderek Üstad'ın evini temizlerler. Üstad, bir gün evin köşesindeki deliğe su dökmelerini, orada küçük misafirleri bulunduğunu hatırlatır. Üstad o deliğe yiyecekler koyarak küçük misafirler dediği farelerini beslediğini ifade eder.

Üstad'ın misafir olarak kaldığı, "Büyük Ev" de denilen Cemiloğlu Konağı, Diyarbakır'ın 125 yıllık tarihî bir konağıdır. Nejat Cemiloğlu tarafından 25 yılda hazırlanan restorasyon projesi, 2010 yılında Diyarbakır Belediyesi tarafından onaylanarak müze haline getirilmesine karar verilmiştir.

[6] *Nur'un Muallimi Mehmed Kayalar ve Hatıralar*, İrfan Haspolatlı, s. 21.

[7] bk. *Emirdağ Lahikası*, Bediüzzaman Said Nursî, Söz Basım Yayın, s. 179.

[8] *Emirdağ Lahikası*, Bediüzzaman Said Nursî, Söz Basım Yayın, s. 630.

[9] bk. *27 Mayıs'ın Öteki Yüzü: Sivas Kampı*, Nevzat Çiçek, Lakin Yayınları.

[10] İlginçtir, Muğla'da kaldığı o tek göz evin hemen karşısındaki arsada şimdi mülk olarak büyük bir Nur medresesi yükselmektedir.

[11] İmam-ı Ali (r.a.) Hazretleri'nin hem Kaside-i Celcelûtiye ve hem Kaside-i Ercûzelerinde sevgili Üstad'ımızdan ve Risale-i Nur Külliyyatı'ndan sarahatle haber verdiklerine işarettir. Tafsili Risale-i Nur'dadır.

[12] *Üstad'ın Manevî Evladı Fena fi'n-Nur* Mustafa Sungur,
İhsan Atasoy, Nesil Yayınları, s. 153-154.

[\[13\]](#) Bu mektuplar bu kitabın 94-95. sayfalarındadır.